

76 Holma Hamnholmen 2

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010075 ja nimellä Holma Hamnholmen 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6647173, i = 241642, z = 11

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1997 inventointikertomuksessa ilmoitettu.

Maastomerkinä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää määritellyn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin.

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 22 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen

inv. 1992 (n:o 12)

Tapani Tuovinen

inv./selvitys 1995 (n:o 45)

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 39)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Rantakalliolla on soikea kiviröykkiö, jonka sisällä on kraateri. Röykkiön ulkoreunaan liittyy kivivalli.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Holma Hamnholmenin saaren etelärannalla.

Muut tunnetut nimet: Holma Hamnholmen (1997, 2008)

Kohteen kuvaus:

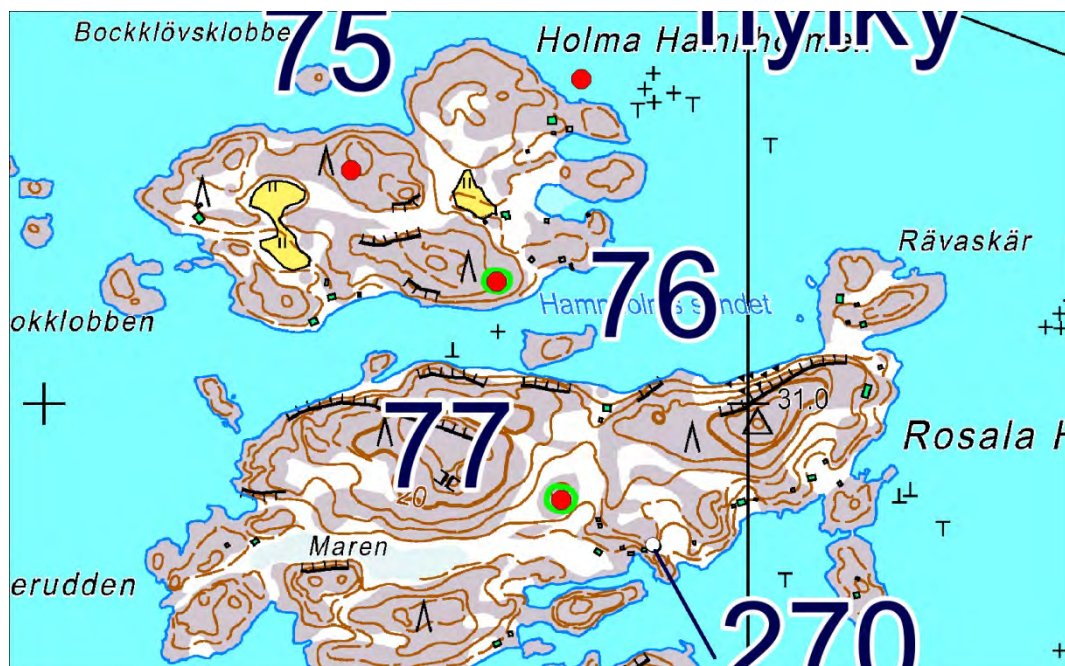
Löytynyt vuoden 1992 inventoinnissa.

Läpimitat 6,2 ja 4,3 metriä ja korkeus noin 0,8 metriä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

77 Rosala Hamnholmen

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010077 ja nimellä Rosala Hamnholmen.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6646863, i = 241734, z = 8

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista. Korkeus vuoden 1997 inventointikertomuksen mukaan.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää määritellyn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin.

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 22 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen

inv. 1992 (n:o 13)

Tapani Tuovinen

inv./selvitys (n:o 44)

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 40)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kiviröykkiö kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Rosala Hamnholmenin saaren keskivaiheilla.

Kohteen kuvaus:

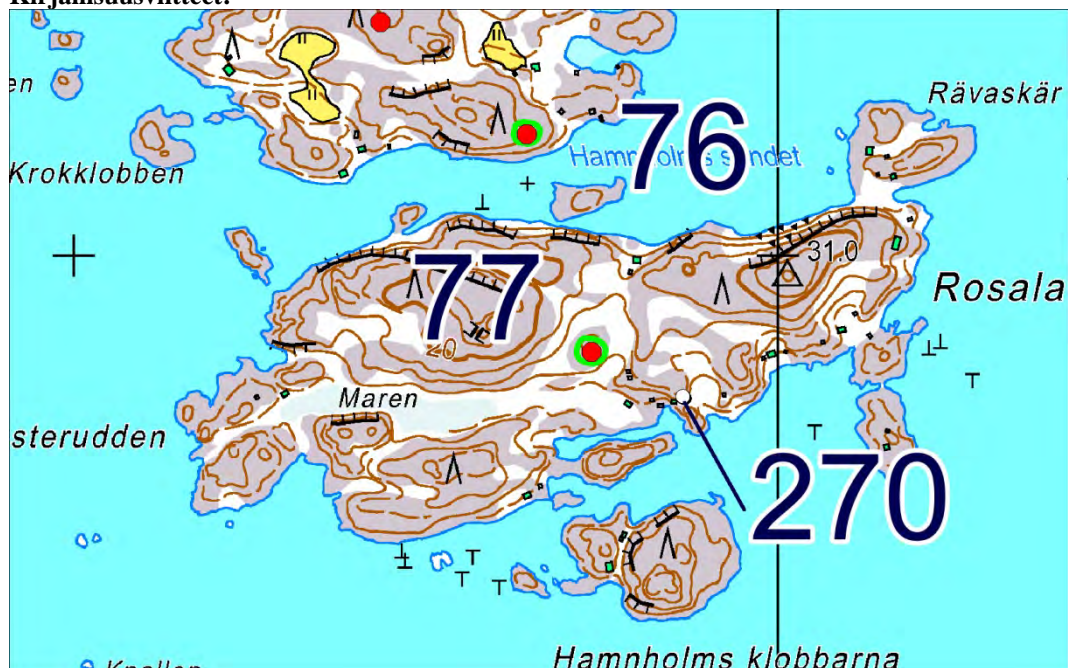
Tämä on löytynyt vuoden 1992 inventoinnissa.

Läpimitat 5,8 ja 3,2 metriä. Pohjan muoto on soikea. Röykkiö on tehty kallionpinnan kuopan päälle.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

78 Norrglo

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010078 ja nimellä Norrglo.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6644688, i = 241798, z = 8,00 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: siitä ei ole tietoa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 24 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen   inv. 1992 (n:o 14)   -

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö kesämökkitontilla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Brunkholmenin pienen saaren pohjoisrannan keskikohdalla olevan lahdelman rannalla noin 15 metrin päässä itäkaakkoon kesämökin saunasta. Paikannimi Norrglo on kartalla merkitty mainitun lahdelman kohdalle.

Muut tunnetut nimet: Rosala, Brunkholmen (2008)

Kohteen kuvaus:

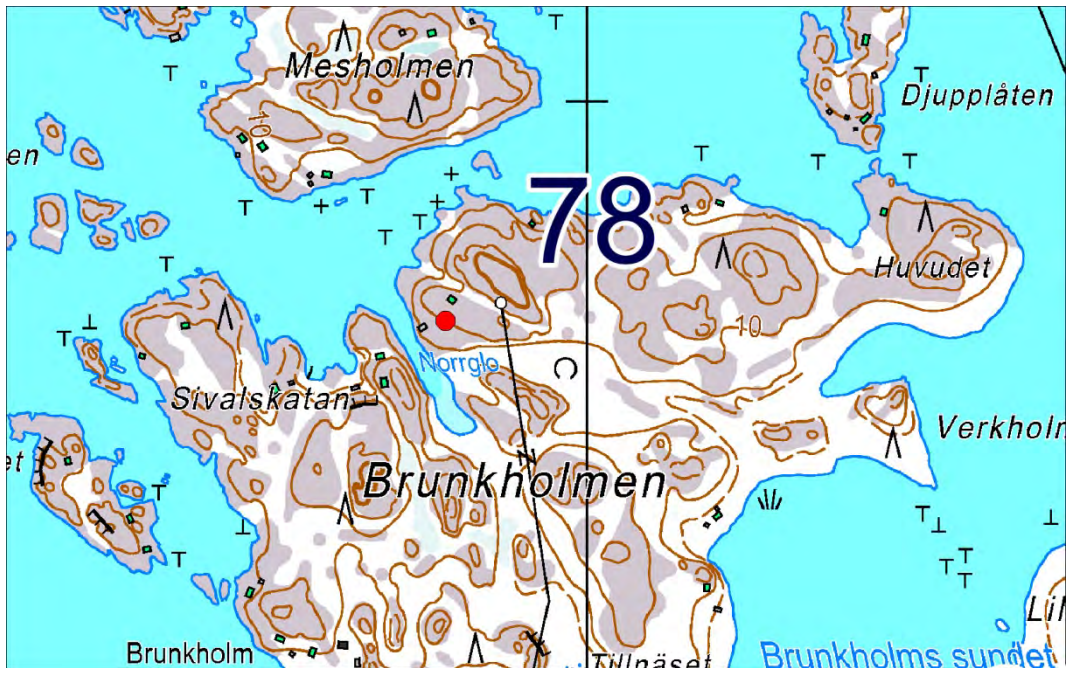
Löytynyt vuoden 1992 inventoinnissa.

Soikeahko, matala kiviröykkiö; suurin läpimitta 5,5 metriä ja pienin 4,2 metriä. Röykkiön keskiosassa oli havaittu kuopanne, ja röykkiön kivet olivat levinneet. Röykkiössä oli havaittu sekä pyöreitä, että kulmikkaita, läpimitaltaan 10-80-senttisiä kiviä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

79 Näset

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010079 ja nimellä Näset.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6652726, i = 243543, z = 7,00 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 16 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström	inv. 1991 (n:o 84)	-
------------------------------	--------------------	---

Titta Heikkinen & Jari Näränen	inv. 1992 (n:o 15)	-
--------------------------------	--------------------	---

INVENTOINTI 2012

Aika: 13.5.2012

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3, 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Röykkiö rinteessä ajotien yläpuolella avokallion vierellä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee lähellä kohtaa, jossa ajotie ylittää mäkialueen, jonka eteläisimmän harjanteen kohdalle on karttoihin merkitty paikannimi Näset.

Muut tunnetut nimet: Kasnäs, Kasnäs näset (2008).

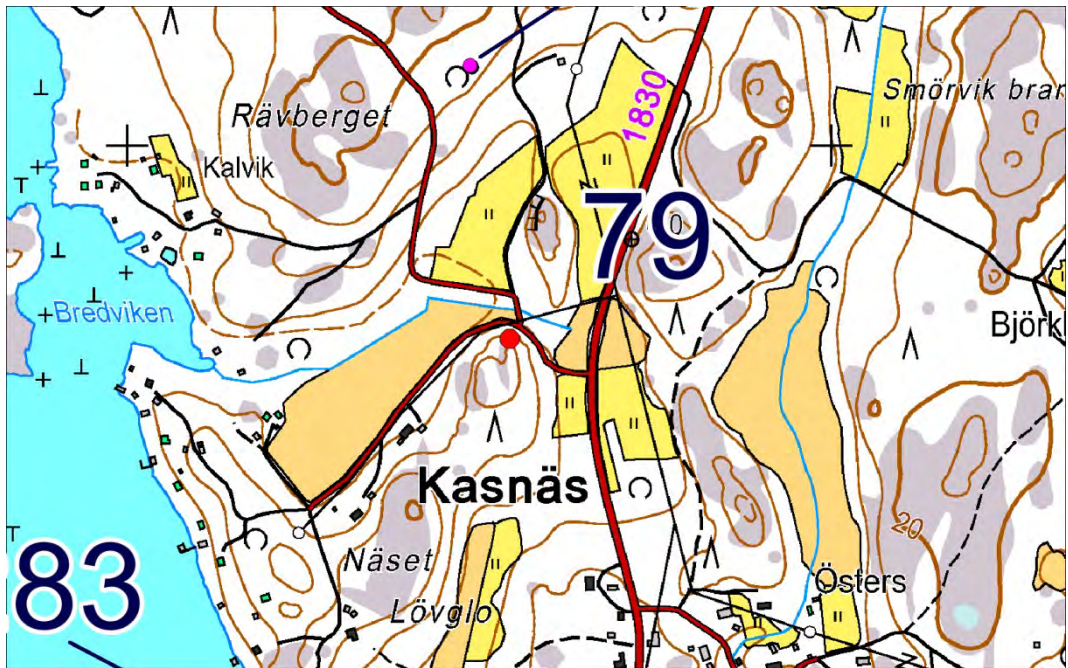
Kohteen kuvaus:

Vanhin tieto tästä on vuoden 1991 inventointikertomuksessa. Röykkiö sijaitsee tien eteläreunaan rajoittuvan avokallion vierellä kallion länsipuolella pohjoiseen melko jyrkästi viettävällä maapohjalla. Röykkiön suurimmaksi pituudeksi on vuonna 1992 ilmoitettu 8,3 metriä. Kivet tässä röykkiössä ovat yleensä melkoisen suuria. Vuoden 1992 tietojen mukaan niiden keskimääräinen halkaisija olisi 30 cm. Röykkiön korkeudeksi on ilmoitettu 80 cm (vuonna 1991). Tulin pohtineeksi, olisiko tämä kiviröykkiö kasattu konetyönä tienteossa tai peltoa kivettäessä. Mahdollisuutta, että se olisi muinaisjäännös, ei kai tässä kuitenkaan voida pelkästään ulkoisen tarkastelun perusteella sulkea pois. Röykkiön alapuolella olevan tien pohjoispuolelta on havaittu peltoraunio.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

80 Lattopete

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010080 ja nimellä Lattopete.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: taide, muistomerkit: hakkaukset

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6643341, i = 243363, z = 2 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: siitä ei ole tietoa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 25 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström inv. 1991 (n:o 44) -

Titta Heikkinen & Jari Näränen inv. 1992 (n:o 19) -

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: -

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKuvaus

Kalliohakkauksia.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Lattopete-nimisessä niemessä Rosalalandetin etelärannalla.

Muut tunnetut nimet: Rosala, Lattopete (2008)

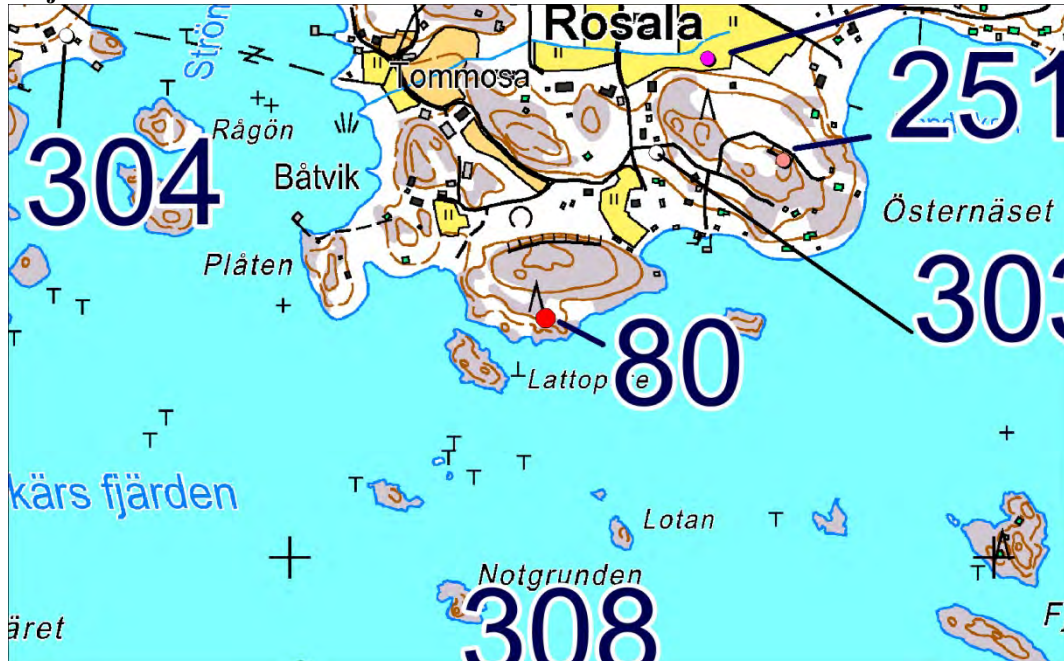
Kohteen kuvaus:

Hakkauksessa ei kuvausten mukaan juuri ole muuta kuin kirjainyhdistelmiä, jotka todennäköisesti ovat nimikirjaimia, sekä mahdollisia ajankohdan merkintöjä, joissa näyttäisi mm. vuosilukuja merkittynä kolmesti: 1760, 1765 ja toisen kerran 1765. Näistä kalliohakkauksista on piirros vuoden 1992 inventointikertomuksen liitteissä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Lähistöllä pitäisi olla kivilouhos. Vuoden 1991 inventointikertomuksen mukaan se olisi 100 metriä itään näistä kalliohakkauksista. Tarkempia tietoja ei ole.

Kirjallisuusviitteet:

81 Rosala Kalvholmen 1

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 40010081 ja nimellä Rosala Kalvholmen 1.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: röykkiöt

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6645775, i = 243102, z = 17 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: siitä ei ole tietoa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 22 ½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen

inv. 1992 (n:o 21)

-

Tapani Tuovinen

inv./selvitys 1995 (n:o 64)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Hajotettu röykkiö kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee noin 50 metrin läpimittaisella avokalliolla.

Kohteen kuvaus:

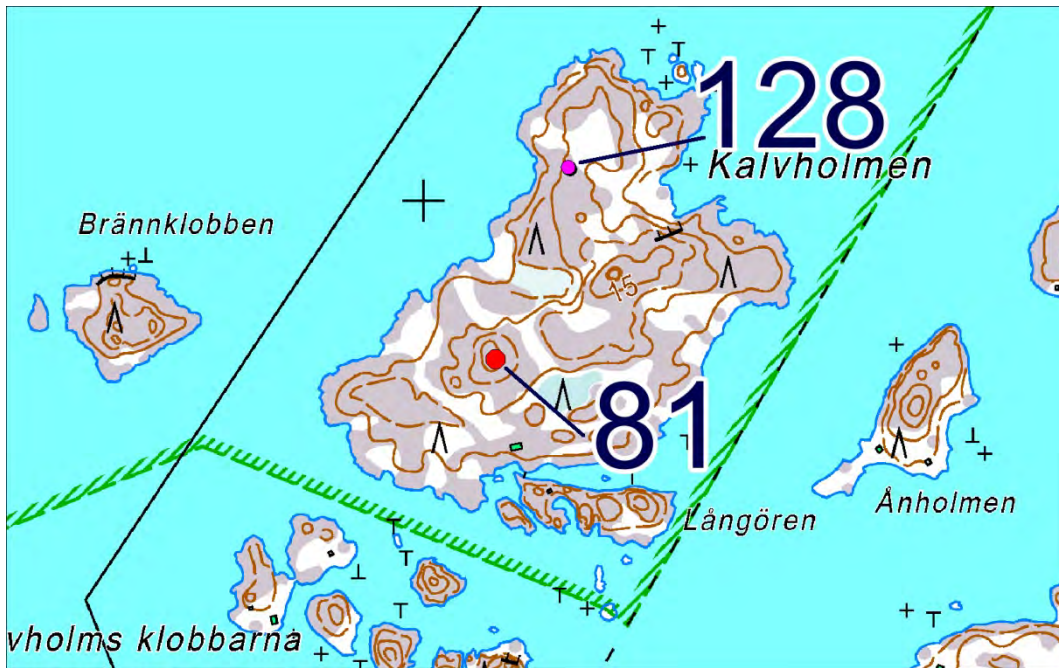
Kalliolla on havaittu 3,7 metrin läpimittainen kiviröykkiön jäännös. Röykkiössä on ilmoitettu olleen ydinrakenteena 150 cm:n läpimittainen kehä. Röykkiön pohjarakenteen oli katsottu olleen pyöreähkö. Sitä oli hajotettu lounaislaidalta. Rakenteeseen kuului tai kuuluu kaksi kivikerrosta.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

82 Storholmen

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010082 ja nimellä Storholmen.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: röykkiöt

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6642326, i = 243472, z = 7 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: siitä ei ole tietoa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 26 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen

inv. 1992 (n:o 23)

-

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6, 8

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Pieni kiviröykkiö kallioharjanteella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Storholmenin saaren läpi ulottuvan kaakko-luode-suuntaisen painanteen koillisreunalla.

Muut tunnetut nimet: Böhle, Storholmen (2008).

Kohteen kuvaus:

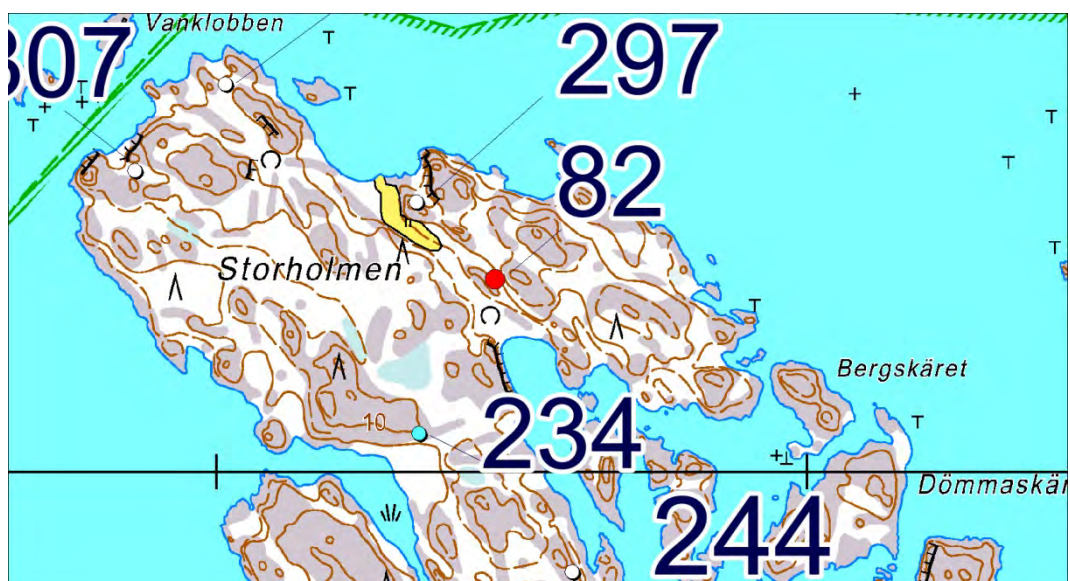
Löytynyt vuoden 1992 inventoinnissa.

Tämän röykkiön pituudeksi on vuonna 1992 saatu vain 310 ja leveydeksi 170 cm. Röykkiön suurin korkeus on saman vuoden tietojen mukaan 40 cm, ja kivikerroksia siinä oli havaittu olevan vain yksi.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

83 Västra Granholmen

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010083 ja nimellä Västra Granholmen.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6643461, i = 246026, z = 11 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: siitä ei ole tietoa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 25 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström	inv. 1991 (n:o 34)	-
------------------------------	--------------------	---

Titta Heikkinen & Jari Näränen	inv. 1992 (n:o 24)	-
--------------------------------	--------------------	---

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kiviröykkiö merenrantakalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Västra Granholmenin saaren koillisrannalla lähellä Granholmssundetin luoteista suuta.

Muut tunnetut nimet: Rosala, Västra Granholmen (2008)

Kohteen kuvaus:

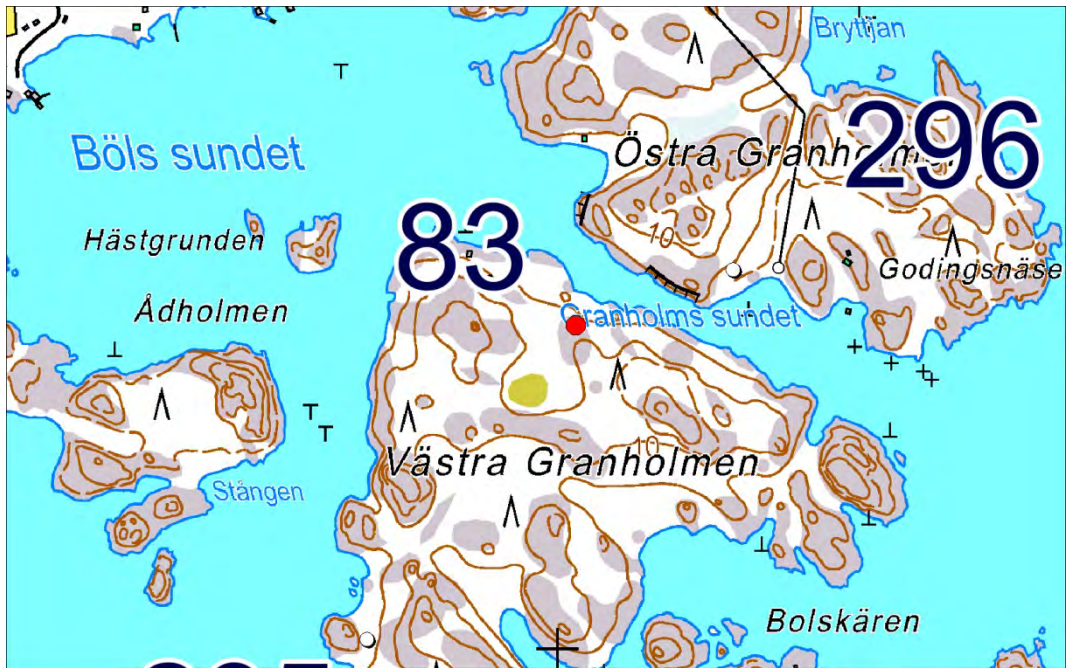
Vanhin tätä koskeva muistiinmerkintä on tietääkseni vuoden 1991 inventointikertomuksessa.

Tämä röykkiö tai röykkiöryhmä on selostettu vuosien 1991 ja 1992 inventointikertomuksissa selvästi eri tavoin. Röykkiö on ilmoitettu vuoden 1991 inventointikäynnin perusteella neliömäiseksi ja seuraavan vuoden inventointikäynnin perusteella pyöreähköksi. Röykkiön halkaisija on vuoden 1992 tietojen mukaan 240 cm. Saman vuoden tietojen mukaan röykkiön kiviaines olisi tasaisesti 35 cm:n läpimittaista. Röykkiön alapuolisessa rinteessä pitäisi olla kolmen metrin läpimittainen kivikasauma, josta ei ole selvinnyt, onko se mahdollisesti purettujen kivien kasa vai erillinen röykkiö. Lisäksi (ylemmän) röykkiön länsipuolella noin metrin päässä pitäisi olla 460 cm:n läpimittainen epämääräinen kiveys (1992).

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

84 Hitis Kalvholmen 1

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010084 ja nimellä Hitis Kalvholmen 1.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2

Säilyneisyys: osittain säilynyt

P = 6647374, i = 247335, z = 7,5

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit on luettu GPS-laitteesta ja ne osoittavat suurimman röykkiön kohdalle. Korkeus on luettu kartalta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiöitten ala

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 21 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström	inv. 1991 (n:o 17)	-
------------------------------	--------------------	---

Titta Heikkinen & Jari Näränen	inv. 1991 (n:o 25)	-
--------------------------------	--------------------	---

INVENTOINTI 2012

Aika: 23.5.2012

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: DT2012:69:85-87

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiöryhmä etelään laskeutuvalla metsäisellä merenrantamäellä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Kalvholmenin etelärannalla lähellä kohtaa, jossa kannas yhdistää sen Hitislandetiin. Korvasin aiemmin ilmoitetut koordinaatit tässä uusilla. Paikan päällä lukemani koordinaatit eivät erityisen paljon poikkea vuoden 1992 inventointikertomuksessa ilmoitetuista, joihin Museoviraston rekisteriportaaliin merkityt koordinaatit perustunevat. Aiemmin ilmoitetut koordinaatit näyttäisivät viittaavan hieman röykkiöistä etelään, ja ovat siten ehkä liian epätarkat.

Muut tunnetut nimet: Hiittinen, Kalvholmen (2008)

Kohteen kuvaus:

Vanhin tieto tästä näyttää olevan vuoden 1991 inventointikertomuksessa.

Kalvholmenin etelärannalla on kaksi hautaraunioksi arveltavaa kiviröykkiötä noin 20 metrin päässä toisistaan. Niistä **eteläisemmälle** on vuonna 1992 mitattu sijaintikorkeudeksi 6,29 metriä, ja lukeman tarkkuudesta päätellen se on vaakittamalla saatu arvo. Tämän röykkiön keskellä on syvä kuoppa. Vuonna 1992 eteläisemmän röykkiön läpimitaksi on saatu 660 cm ja korkeudeksi 88 cm, mikä sekin on kai mitattu vaakittamalla.

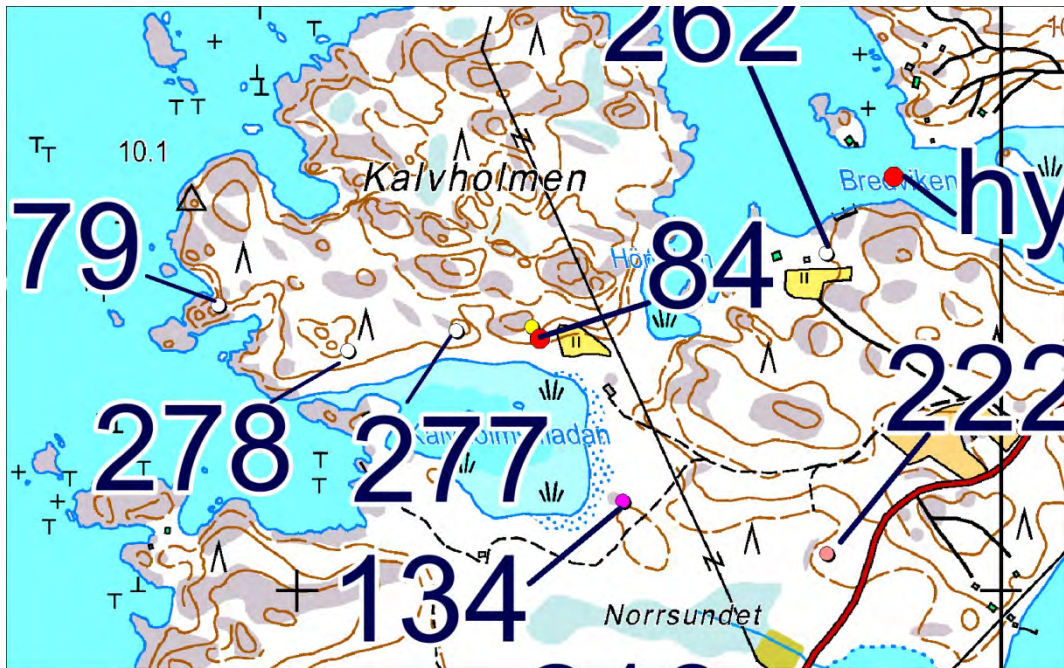
Pohjoisempi röykkiö on vuoden 1992 tietojen mukaan 360 senttimetrin läpimittainen ja 59 cm:n korkuinen. Kivet siinä ovat osittain pyörityneitä ja yleensä melko tasakokoisia.

Eteläisemmästä röykkiöstä noin 30 metriä länteen on kalliolla **pieni epämääräinen kiviryhmä** (kuva DT2012:69:85). Se on mainittu ainakin vuoden 1992 inventointikertomuksessa. Vuoden 1991 inventointikertomuksen maininta kummelista inventointikohteen n:o 17/1991 selostuksessa tarkoittaa mahdollisesti myös samaa pientä kiviryhmää.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Vuoden 1992 inventointikertomuksen koordinaatit poikkeavat huomattavasti vuonna 1991 ilmoitetuista: erotus on y-koordinaateissa 240 metriä ja x-koordinaateissa 20 metriä.

Kirjallisuusviitteet:

85 Mossarna 1

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010085 ja nimellä Mossarna 1.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: ryssänuunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 7-9 (ks. alla kohta ”Kohteen kuvaus”)

Säilyneisyys: osittain säilynyt

P = 6648120, i = 247998, z = 10

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit osoittavat läntisintä tästä tuntemaani uunin sijaintipaikkaa.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: uunien ala ja niiden välitön lähiympäristö.

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 20 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen inv. 1992 (n:ot 27-29) -

INVENTOINTI 2012

Aika: 23.5. ja 24.5.2012

Havainnointiolosuhteet: tiheiköt hieman rajoittivat tarkasteluja

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: DT2012:69:94-100; :103, :107

LYHYT KOHDEKuvaus

Useita kiviuneja väljästi toistensa läheisyyteen sijoittuneena merenrannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Hitislandetin luoteis- tai pohjoisrannalla.

Koordinaatit on määritetty kohteen länsilaidan mukaan ja ne poikkeavat aiemmista.

Muut tunnetut nimet: Hiittinen, Mossarna (2008)

Kohteen kuvaus:

Tämä Mossarna 1 sijaitsee niin lähellä yhtä aiemmin huomattua ryssänuuniryhmää nimeltä Mossarna 2, että olisi mielivaltaista erottaa niitä toisistaan. Sen vuoksi kaikki näihin luetut uunit selostetaan tämän Mossarna 1:n kuvauksessa.

A:

Sijainnissa 6648120, 247998 on kiviuuni pienellä kohoumalla noin 20 metrin päässä uudesta rakennuksesta. Paikalla rakennustöissä ollut henkilö opasti minut tälle ja lähellä oleville uuneille, kun olin esittäytynyt ja kertonut, millä tutkimuksilla ranta-alueella liikun. Hän myös kertoi että joitakin aikoja sitten on huomattu, että sitä uunia oli kaiveltu salaa luvatta.

B:

Sijainnissa 6648121, 248018 on toisella pienellä kohoumalla, sekin noin 20 metrin päässä mainitusta uudesta rakennuksesta, hieman ehjempi kiviununin runko. Tämän näytti sama henkilö kuin edellisenkin.

C:

Sijainnista 6648190, 248099 löysin inventoinnissa uunin, jonka pääty ja toinen reuna olivat vasten matalaa kallioseinämää. Uunin kattokivet näyttivät hieman siirtyilleen. Uunin mitta sen perästä suuhun oli noin 1,9 - 2,3 metriä.

D:

Sijainnista 6648146, 248140 löysin suurista karkeista kivenlohkareista kootun uunin reunakivet. Se on vasten avokallion sileää viistoa laittaa, ja yhtenä uunin sivuna on iso maakivi. Kattokivet ovat pudonneet ja kivien päällä on monin paikoin sammalta. Uunin pituus on noin 2,2 metriä suusta perään. Paikantamisen vuoksi merkitsin uunia tarkastaessani muistiin, että siitä viiden metrin päässä suuntaan 214 astetta on asetettu joittenkin mittausten merkkipisteeksi punainen rautaputki.

E:

Sijainnissa 6648206, 248170 on kiviuuni. Siitä noin kymmenen metrin päässä länteen on rajapyykki.

Uunista pohjoiseen on lomamökki rannassa. Paikalla opastanut henkilö osoitti minulle myös tämän.

F:

Sijainnissa 6648175, 248183 on kivi-uuni. Siitä on alle sadan metrin matka rannassa olevalle lomamökille kallion ylitse. Tämä uuni on kallionharjanteen pohjoissivustalla olevalla pienellä hyllymäisellä kalliotasanteella. Sen erikoislaatuisten sijaintipaikan perusteella se on helposti tunnistettavissa samaksi, joka on vuonna 1922 inventoitu numerolla 28. Koordinaatit vahvistavat tämän samaistuksen, joskin aiemmissa koordinaateissa havaitsin jonkin verran eroa niihin, jotka luin GPS-laitteesta.

G:

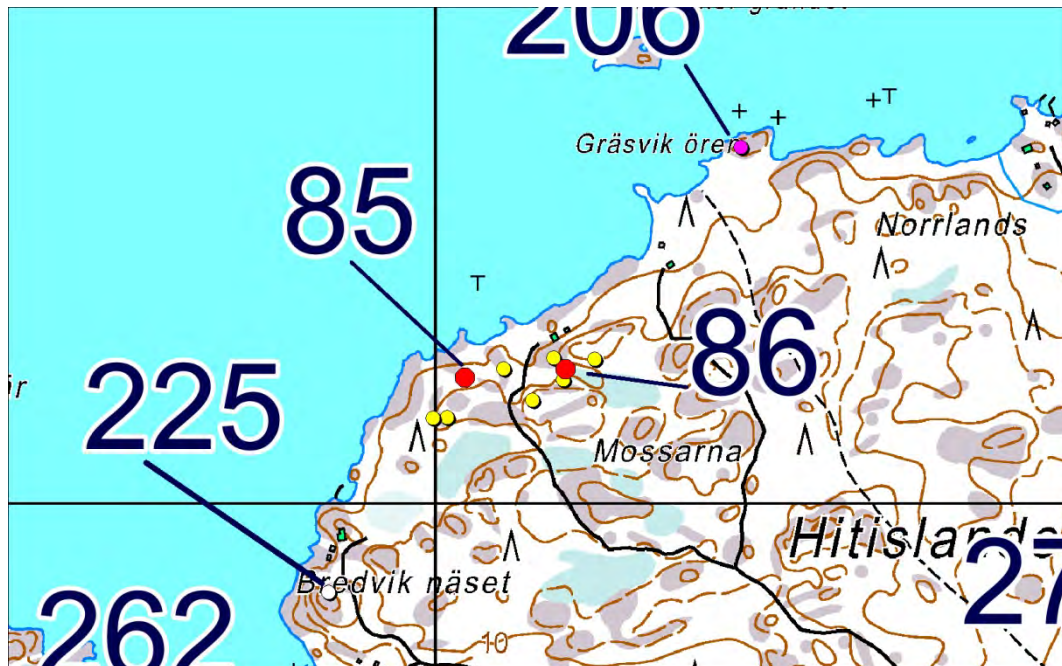
Sijainnissa 6648204, 248228 on laattakivistä rakennetun uunin katoton hajanainen jäännös kapealla kallionharjalla. Uunin pituus on ehkä ollut noin 2,2 metriä. Tämän uuni vaikuttaisi olevan sama, joka on vuonna 1992 inventoitu numerolla 29.

On mahdollista, että paikan päällä ohitin epähuomiossa ne kaksi uunia, jotka on vuoden 1992 inventointikertomuksessa merkitty kohteeseen 27. Kun niille ilmoitetun sijaintipaikan läheltä minulle neuvottiin kaksi uunia, päätin asiaa enemmän tarkistamatta niiden olevan samat, jotka on inventoitu jo aiemmin. Koordinaattien vertailun perusteella kuitenkin saatoin myöhemmin havaita, että vuoden 1992 inventoinnissa numerolla 27 huomioidut uunit sijaitsivat osapuilleen uunien B ja C puolivälissä. Kaikki sijaintipaikkojen koordinaatit on luettu GPS-laitteelta.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Kopioimallani karttaotteella (kartta 3:1/vuoden 1992 inventointikertomus) oli käsin kirjoitettu hieman epäselvä lisäys samoilla paikkeilla, joille tämä oli karttaotteelle merkitty. Jos hahmotin oikein, lisäys kuuluu ”Stenugn under gran 28.7.92”.

Kirjallisuusviitteet:

86 Mossarna 2

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010085 ja nimellä Mossarna 2.

Tätä koskevat aiemmat ja kentältä kerätyt uudet tiedot on tässä yhdistetty edellä olleisiin kohteen 85 Mossarna 1 tietoihin. Mielestäni melko yhtenäisen uuniryhmän yksittäisiä uuneja ei kannata jakaa kahdeksi eri muinaisjäännökseksi, vaikka niitä koskevat ensimmäiset havainnot on ryhmitelty kahdeksi kohteeksi.

87 Skepparhamn 2

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010087 ja nimellä Skepparhamn 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: työ- ja valmistuspaikat

Ajoitus: pyyntitukikohdat

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6654302, i = 248773, z = n. 10 m

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista. Korkeus on vuoden 1992 inventoinnin mukaan.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: ehkä muutamia neliömetrejä

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 14 km etelään

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen

inv. 1992 (n:o 32)

-

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kivivalli kahden kallioseinämän juurella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Stora Ängesönin pohjoisosassa hieman yli 300 metriä pitkän koillis-lounas-suuntaisen kapean pitkän lahden pohjoisrannalla.

Muut tunnetut nimet: Hiittinen, Stora Ängesö Skepparhamn (2008)

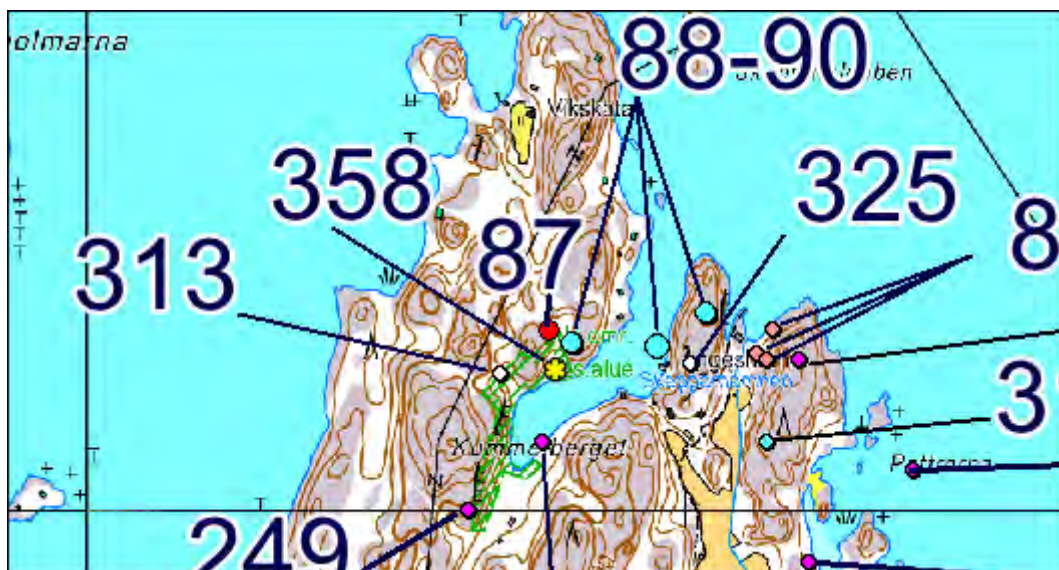
Kohteen kuvaus:

Löytynyt inventoinnissa vuonna 1992. Silloin oli havaittu kahden kallioseinämän kupeesta 460 cm pitkä ja 40-50 cm korkea kivivalli, jonka oli katsottu toimineen yöpymissuojan rakenteena (tomtningin).

Luokitusehdotus: -

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

88 Ängeshamn 1

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010088 ja nimellä Ängeshamn 1.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: työ- ja valmistuspaikat: pajat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6654262, i = 249120, z = 3-4

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit vuoden 1992 inventointikertomuksen karttojen 3:6 ja 4 ja sanallisen sijaintikuvauksen mukaan. Korkeus samasta lähteestä.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: siitä ei ole tietoa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 14 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen

inv. 1992 (n:o 33)

TYA 547:1-7

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Rakennuksen jäännös mäen alarinteessä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee lähellä Stora Ängesönin koillisrannalla Ängeshamn-nimisen lahden pohjukassa noin 40 metriä itäkaakkoon laiturista.

Yllä olevat koordinaatit poikkeavat Museoviraston rekisteriportaaliin merkityistä, jotka osoittavat mereen.

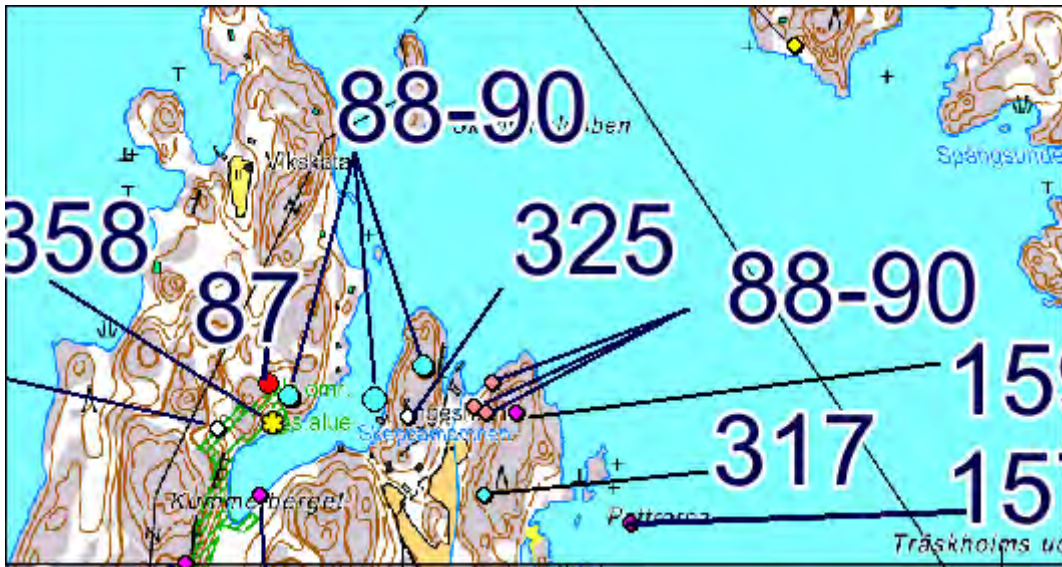
Kohteen kuvaus:

Vuoden 1992 inventointikertomuksen mukaan tässä olisi ollut rakennus, jonka kivijalkaa on jäljellä. Yksi rakennuksen seinistä on ollut kallion päälle tehty. Rakennuksessa on ollut mitoiltaan 110 X 130 X 30 cm oleva tulisija. Inventoinnissa 1992 on tämän rakennuksen yhteydestä löydetty vanhan tiilen paloja sekä kuonaa. Rakennuksen on vuoden 1992 inventointikertomuksessa arveltu olleen pajan ja liittyneen kaivostoimintaan.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Paja annikon oloissa voi liittyä mahdollisesti puulaivojen rakentamiseen, ellei se vain yksinkertaisesti ole ollut jonkun talollisen töissään tarvitsema tms.

Kirjallisuusviitteet:

89 Ängeshamn 2

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 40010089 ja nimellä Ängeshamn 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: raaka-aineen hankintapaikat: kaivokset

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6654303, i = 249147, z = n. 1-2 m

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit vuoden 1992 inventointikertomuksen karttojen n:o 3:6 ja 4 mukaan.

Korkeus saman inventointikertomuksen tekstin mukaan.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: 10 X 5 metriä

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 14 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen

inv. 1992 (n:o 34)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Pieni avolouhos lähellä rantaviivaa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Stora Ängesönin koillisrannalla niemellä.

Vuoden 1992 inventointikertomukseen merkityt tämän louhoksen sijaintipaikan peruskoordinaatit eivät pidä yhtä saman inventointikertomuksen karttapiirroksen kanssa. Tämän kaivoksen sijainti on vuonna 1992 kuvattu sanallisesti niin, että karttamerkinnyt vaikuttavat sen valossa luotettavalta. Yllä olevat karttamerkintöihin perustuvat koordinaatit poikkeavat niistä, jotka ovat olleet merkittyinä Museoviraston rekisteriportaaliin. Myös lähellä olevien laituriinäännösten, kalkkilouhoksen ja pajanpohjan sijaintitiedoissa on vuoden 1992 tiedoissa samanlaisia ristiriitaisuuksia.

Kohteen kuvaus:

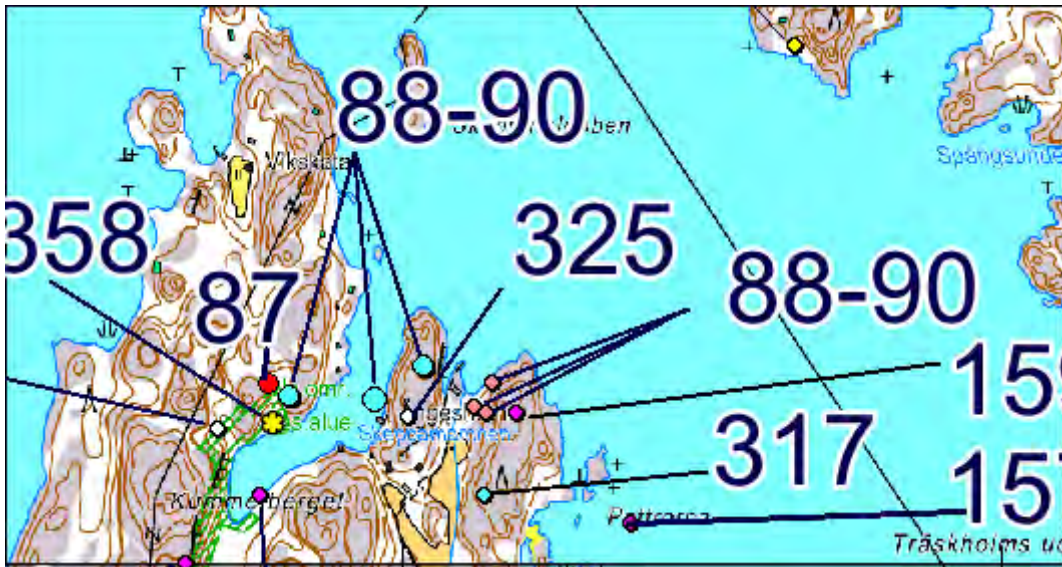
Paikalla pitäisi olla säännöttömän muotoinen 10 X 5 metrin laajuinen pohjaltaan veden peittämä kuilu. Sitä on arveltu 1800-luvulla toimineen rautakaivoksen kuiluksi. Vuoden 1992 inventointikertomuksen kartassa 4 on esitetty mm. havaittujen louhosten sijainti.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Vrt. jäljempänä kohde 157 Ängesö.

Kirjallisuusviitteet:

Mm. Ängesön kaivoksia käsittelee Harri Kutvosen suunnittelema ja toteuttama verkkoversio Kauko Puustisen alkuperäisraportista vuodelta 2003, jonka otsikko on: Suomen kaivosteollisuus ja mineraalisten raaka-aineiden tuotanto vuosina 1530–2001, historiallinen katsaus erityisesti tuotantolukujen valossa. Siinä taulukkorivillä 211 olevien tietojen mukaan Ängesön rautakaivoksen toiminta-aika on ollut 1840-1844 ja toimintapaikan sijainniksi on annettu peruskoordinaatein 6649300, 2417000. Ne koordinaatit viittaavat mereen hieman tämän kuilun sijaintipaikasta itäkaakkoon.

90 Ängeshamn 3

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 40010090 ja nimellä Ängeshamn 3.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: raaka-aineen hankintapaikat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6654253, i = 249137, z = n. 7

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit vuoden 1992 inventointikertomuksen karttojen n:o 3:6 ja 4 mukaan.

Korkeus saman inventointikertomuksen tekstin mukaan.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: noin 10 X 5 m

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 14 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen inv. 1992 (n:o 35)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kallioon louhittu kaivoskuilu.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Vuoden 1992 inventointikertomuksen mukaan tämä sijaitsee ”Ängeshamnin itäpuolisella niemellä, lähellä lahden pohjukkaa olevalla rinteellä”.

Vuoden 1992 inventointikertomukseen merkityt tämän kalkkilouhoksen sijaintipaikan peruskoordinaatit 6649 48, 2416 62 eivät pidä yhtä saman inventointikertomuksen karttapiirroksen kanssa. Tämän kaivoksen sijainti on vuonna 1992 kuvattu sanallisesti niin, että karttamerkinät tuntuivat sen valossa luotettavalta. Yllä olevat karttamerkitöihin perustuvat koordinaatit poikkeavat niistä, jotka ovat olleet merkittyinä Museoviraston rekisteriportaaliin. Myös lähellä olevan toisen kaivoksen (89/2012) sijaintitiedoissa on vuoden 1992 tiedoissa samanlainen ristiriitaisuus.

Kohteen kuvaus:

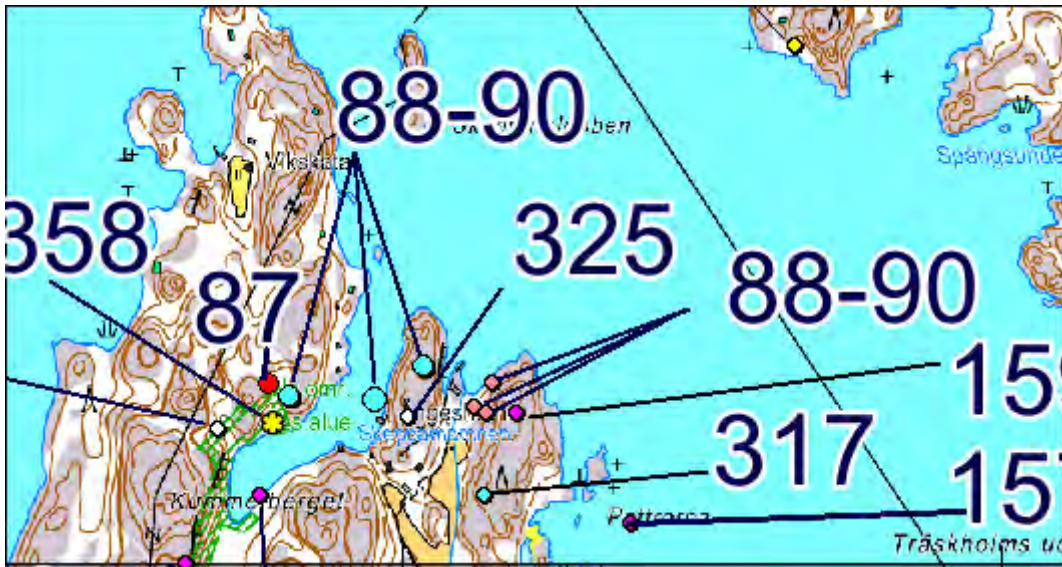
Louhoksen on ilmoitettu olevan suorakulmaisen, syvyydeltään 4 metriä ja muilta mitoiltaan 5 X 10 metriä. Irtonaisia lohkareita ei ollut näkynyt kuilussa eikä sen reunoilla. Läheltä oli löytynyt yksi kalkkikiveä sisältänyt lohkare. Vuoden 1992 inventointikertomuksen kartassa 4 on esitetty mm. havaittujen louhosten sijainti.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Edellisen kohteen kirjallisuusviitteissä mainitun teoksen mukaan ”Ängesö-kalkki” olisi toiminut kaivoksena 1840-luvulta alkaen. Sen sijainti on taulukkorivillä 743 ilmoitettu peruskoordinaatein 6649300, 2417000. Koordinaatit ovat samat kuin samassa lähteessä rivillä 211 Ängesön rautakaivokselle annetut ja osoittavat mereen.

Vrt. jäljempänä kohde 157 Ängesö.

Kirjallisuusviitteet:

91 Bötskäret 1

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010091 ja nimellä Bötskäret 1.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: työ- ja valmistuspaikat: pyyntitukikohdat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6644824, i = 250225, z = 3-4

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: ehkä vain muutamia neliömetrejä

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 23 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström inv. 1991 (n:o 29) -

Titta Heikkinen & Jari Näränen inv. 1992 (n:o 36) -

Tapani Tuovinen inv./selvitys 1995 (n:o 66)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: -

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKuvaus

Kivirakenne kallionseinämien kupeessa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Vuodelta 1997 olevan karttamerkinnän ja sanallisen kuvauksen perusteella tämä olisi Bötskäretin kaakkoisella rannalla. Vuosina 1991 ja 1992 tälle annetut koordinaatit osoittavat kuitenkin saaren etelärannan keskivaiheille, ja ne koordinaatit poikkeavat toisistaan vain 30 metriä. Museoviraston rekisteriportaalin koordinaatit vastaavat lähinnä vuonna 1992 ilmoitettuja peruskoordinaatteja.

Muut tunnetut nimet: Hiittinen, Bötskäret (2008)

Kohteen kuvaus:

Kahdesta paikalla olevasta tomtningista on merkintöjä vuodelta 1991. Silloin oli havaittu kaksikin kaarimaista kivilatomusta, jotka olivat olleet 50 metrin etäisyydellä toisistaan. Tomtningit olivat olleet eri korkeuksilla.

Paikalla pitäisi vuoden 1992 havaintojen mukaan olla kaksi toisiaan vastaan kohtisuorassa olevaa pystyä kallioseinämää, joitten muodostaman sopukan suojaan olisi rakennettu kivistä L-kirjaimen muotoinen noin 30-35 cm:n korkuinen latomus. Kallionseinämien ja latomuksen rajaaman alan sisähalkaisijaksi on ilmoitettu 240 cm (1992). Tämä on katsottu tomtningiksi eli yöpymissuojan jäännökseksi.

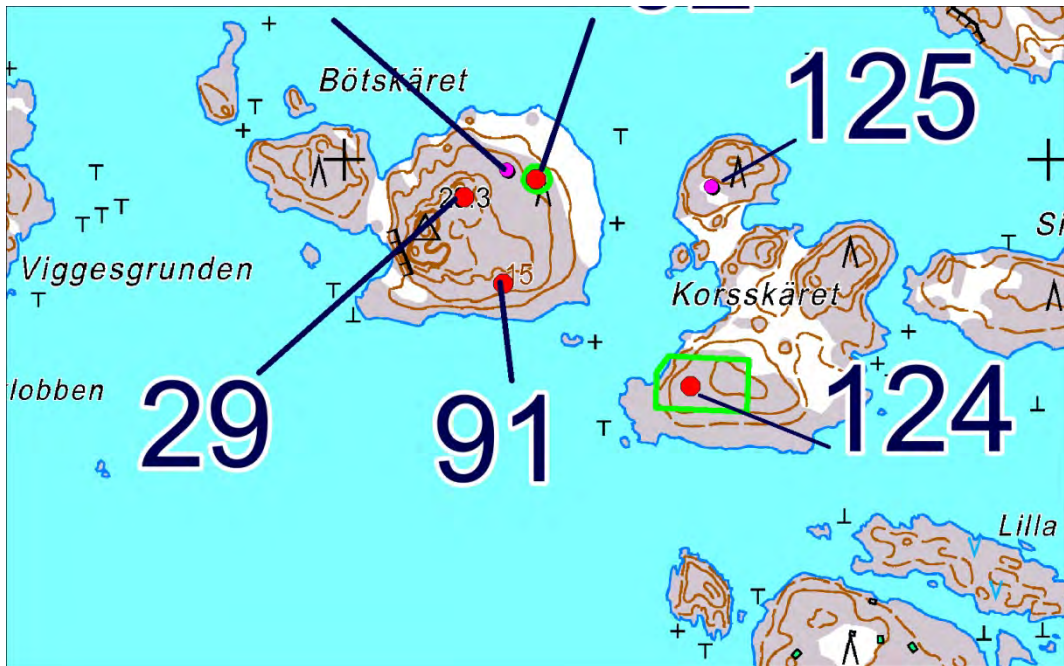
Vuoden 1997 inventointikertomuksen mukaan saaren kaakkoisosassa on kaksi kaarimaista vallia eri korkeuksilla rinteessä. Niistä lähempänä rantaa olevaa on Tapani Tuovinen luonnehtinut massiiviseksi ja ylempänä olevaa matalaksi (inventointikertomus 1997, sivu 49.)

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

92 Bötskäret 2

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010092 ja nimellä Bötskäret 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6644972, i = 250272, z = 10 (alin)

Koordinaattiselite: koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkinä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: Museoviraston rekisteriportaalissa näyttäisi olevan tälle merkitty aluerajaus

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 23 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Volter Högman?

Inv. 1886? (s. 76)

Volter Högman?

Kaiv. 1886? (s. 125-128) KM2503A:15? koverrettu kivi

Hildur Planting

inv. 1933

Harto Roth & Levi Fagerström

inv. 1991? (n:o 28?)

Titta Heikkinen & Jari Näränen

inv. (n:o 37)

Tapani Tuovinen

inv./selvitys 1995 (n:o 46)

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 44)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Hautaraunio kalliokkoisessa rinteessä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Bötskäretin saaren koillisosassa.

Muut tunnetut nimet: Hiittinen, Bötskäret (2008)

Kohteen kuvaus:

Volter Högman on tutkinut vuonna 1886 Bötskärillä yhden 6,7 metrin pituisen röykkiön. Högmanin mukaan se röykkiö ei sijainnut saaren kallioitten korkeimmilla huipuilla, vaan sitä olivat ympäröineet mäenhuiput eri puolilta. Sijaintikuvaus vaikuttaisi mahdollisesti viittaavan lähinnä sille kohdalle, mikä yllä on annettu kohteen ”29 Böteskär” sijaintitietona. Toisaalta ei ole mahdotonta, että tämä kohde ”92 Bötskäret 2” olisi sama, jota Högmanin johdolla on tutkittu. Bötskäret 2:lle ilmoitetut läpimitat ainakin vastaavat paremmin Högmanin ilmoittamia tutkittavaksi otetun röykkiön alkuperäisiä läpimittoja.

Högmanin kuvailemassa Bötskäretin röykkiössä oli ollut ennen kaivamista syvennys keskellä.

Röykkiössä oli sitä tutkittaessa havaittu olevan suurempien pyöristyneiden kiven alla yleensä pienistä kivistä (knapperstenar) ladottua täytettä. Högmanin käsikirjoituksesta sain käsityksen, että röykkiössä olisi havaittu sen pohjan ympärille tavallisista kivistä ladottu reunus (”Bottnet omgafs till det närmaste af en inhägnad sammansatt af vanliga stenar.”). Röykkiön korkeudeksi Högman on ilmoittanut 60-70 cm. Röykkiössä oli ollut hiiltä. Muutoin ainoat löydöt siitä olivat olleet kolme kiveä, joihin oli Högmanin mukaan koverrettu koloja. Niistä kaksi oli pantu takaisin kivikon joukkoon röykkiötä uudelleen koolle ladottaessa, ja yksi oli otettu Kansallismuseon kokoelmiin (KM 2503 A :15).

Kaivetun röykkiön pohjois- ja länsipuolella oli aivan epäsäännöllisen muotoisia kivistä röykkiöitä (Högmanin käsikirjoitus, 127-128.).

Vuoden 1991 inventointikertomuksen kohteen n:o 28 esittelyn mukaan Bötskärin itäosassa olisi useita röykkiöitä samalla alueella Volter Högmanin tutkimana pidetyn röykkiön ympäristössä yhden metrin läpimittaisista suurempiin. Isoimmat havaitut olivat läpimitaltaan 5-6-metrisiä. Nämä röykkiöt ovat vuoden 1991 tietojen mukaan korkeudeltaan 40-60 cm korkeita. Kaksi niistä oli lohkarepellosa. Toinen niistä oli samalla rakennettu pystyvä kalliopintaa vasten (se röykkiö ei sisälly tähän Bötskäret 2 -kohteeseen, vaan se on yksinään kohde Bötskäret 3).

Vuoden 1992 inventointikertomukseen on Bötskäretiltä merkitty yksi 650 cm:n läpimittainen ja 90 cm:n korkuinen röykkiö. Samalla on mainittu siitä 25 metriä pohjoiseen olevasta 220 cm:n läpimittaisesta

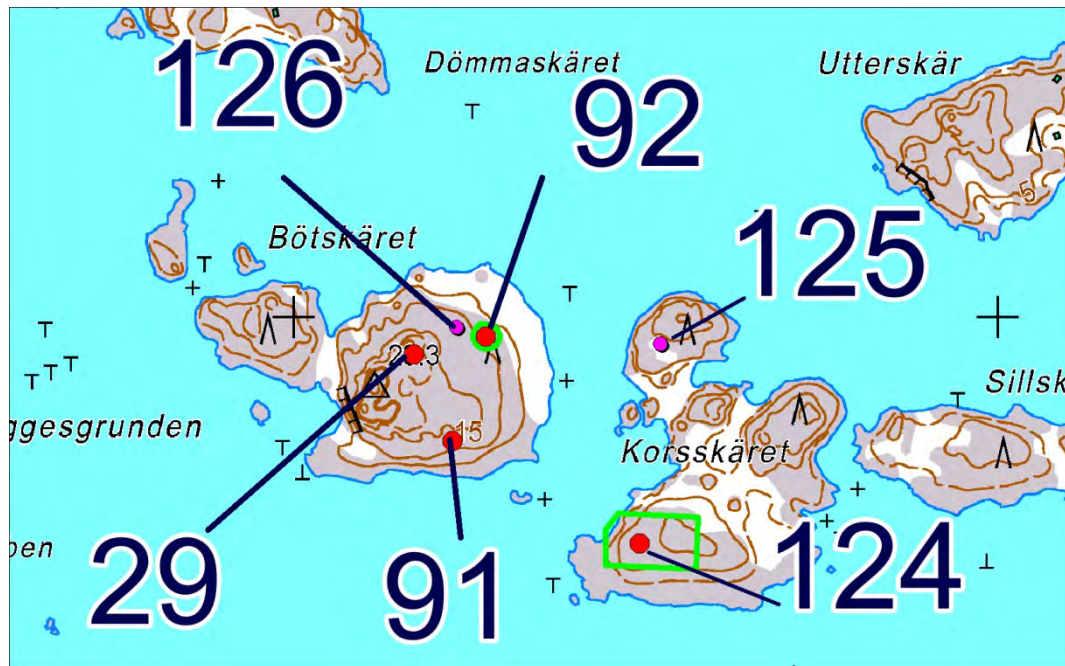
epämääräisen muotoisesta kiviröykkiöstä. Vuoden 1997 inventointikertomuksessa on Bötskäretiltä mainittu vain yksi 7,8 metriä pitkä ja 0,6 metriä korkea hautaraunio, mikä johtunee siitä, että edellä mainittua röykkiökohdetta ”29 Böteskär” ei ole pidetty varmana hautarauniona, ja kohde Bötskäret 3 on samalla arvioitu luonnonmuodostumaksi. Museoviraston rekisteriportaalin tiedot Bötskärin kohteesta nimeltä ”Bötskäret 2” näyttävät perustuvan vuoden 1992 inventoinnin muistiinmerkitöihin.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Vuoden 1991 inventointikertomuksessa on ilmoitettu tieto, että Bötskäretin röykkiöstä olisi löytynyt palanutta luuta. Sellainen maininta ei tietääkseni perustu Högmanin kaivauskertomukseen eikä löytöluetteloon.

Kirjallisuusviitteet:

93 Tjukan 1

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010093 ja nimellä Tjukan 1.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kulkuväylät: kummelit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6646059, i = 261416, z = 5 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 25 ½ km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen

inv. 1992 (n:o 39)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 7

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö avokalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Rakennettu Tjukanin itäiselle niemelle.

Kohteen kuvaus:

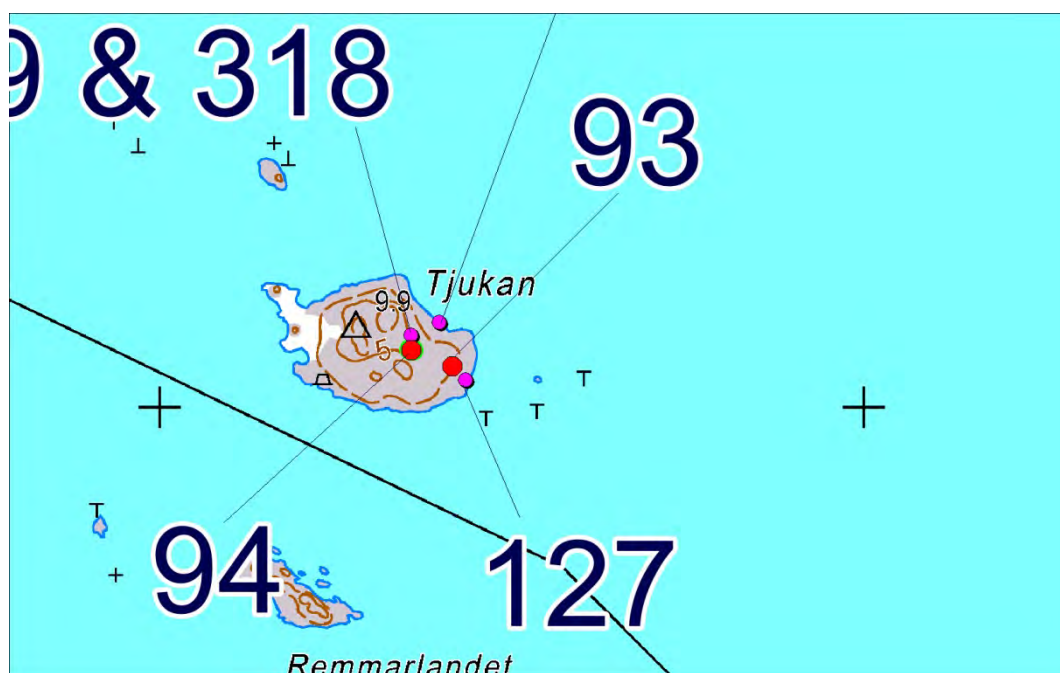
Löytynyt vuoden 1992 inventoinnissa.

Pohjanmuodoltaan pyöreä ja päällyspinnaltaan kupera kivirakennelma, jonka halkaisija noin 3 metriä ja korkeus 60 cm.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

94 Tjukan 3

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010094 ja nimellä Tjukan 3.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: työ- ja valmistuspaikat: pyyntitukikohdat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6646082, i = 261357, z = 7 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: ehkä vain muutamia metrejä

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 25 ½ km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen

inv. 1992 (n:o 41)

Tapani Tuovinen

inv./selvitys 1995 (n:o 67)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 7

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivivalli pystyjen kallioseinämien muodostaman kulman alla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Tjukanin keskiosassa.

Kohteen kuvaus:

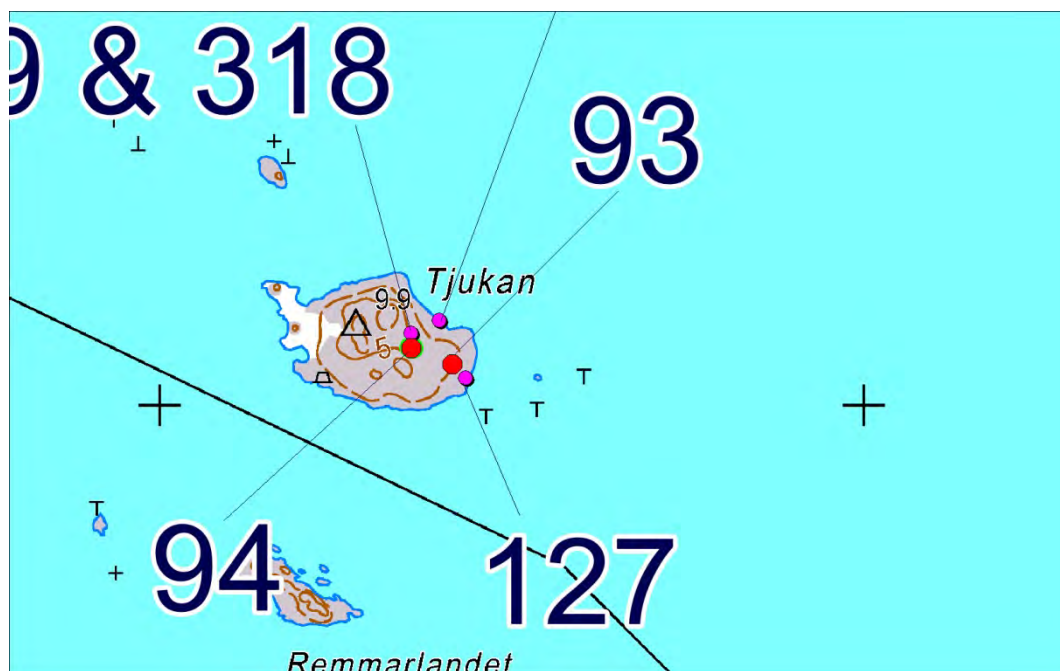
Löytynyt vuoden 1992 inventoinnissa.

Kahden toisiinsa nähden terävässä kulmassa olevan kallioseinämän ja niitten välille rakennetun kivivallin rajaamaa kolmikulmaista alaa on arveltu yöpymissuojaksi (tomtningiksi).

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

95 Ängeshamn 6

Muinaisjäänöskirjassa numerolla 40010095 ja nimellä Ängeshamn 6.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6653825, i = 249191, z = 5 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: siitä ei ole tietoa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 14 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Henrik Jansson & Kalle Virtanen

inv. 1998 (n:o 4)

-

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Pieni kiviröykkiö kallioharjanteen päässä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee vähän kaakkoon Ängeshamnin pohjoisrannalla olevasta peltoraiviosta.

Muut tunnetut nimet: Ängeshamn 3 (Janssonin ja Virtasen raportissa)

Kohteen kuvaus:

Vanhimmat tätä koskevat muistiinpanot ovat kaiketi vuoden 1998 inventointikertomuksessa.

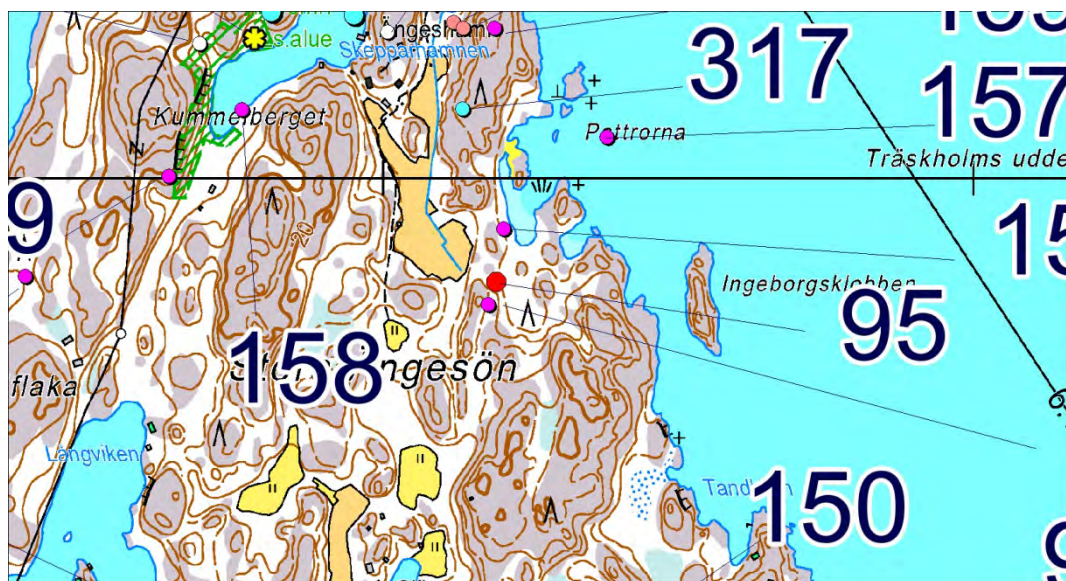
Tämän röykkiön pohjan muoto on vuonna 1998 merkitty lähinnä pyöreäksi ja 2,80 metrin läpimittaiseksi.

Röykkiön korkeudeksi on ilmoitettu 0,40 metriä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

96 Lövä kobbar 2

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010096 ja nimellä Lövä kobbar 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: ryssänuunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 4

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6653072, i = 249638, z = 5-10

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista. Ne ovat keskikoordinaatit.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: siitä ei ole tietoa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 15 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Henrik Jansson & Kalle Virtanen

inv. 1998 (n:o 11)

-

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kolme tai neljä kivirakennetta kallioisella rannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Stora Ängesönin kaakkoisrannalla vastapäätä Stenverkklobbenin saarta.

Kohteen kuvaus:

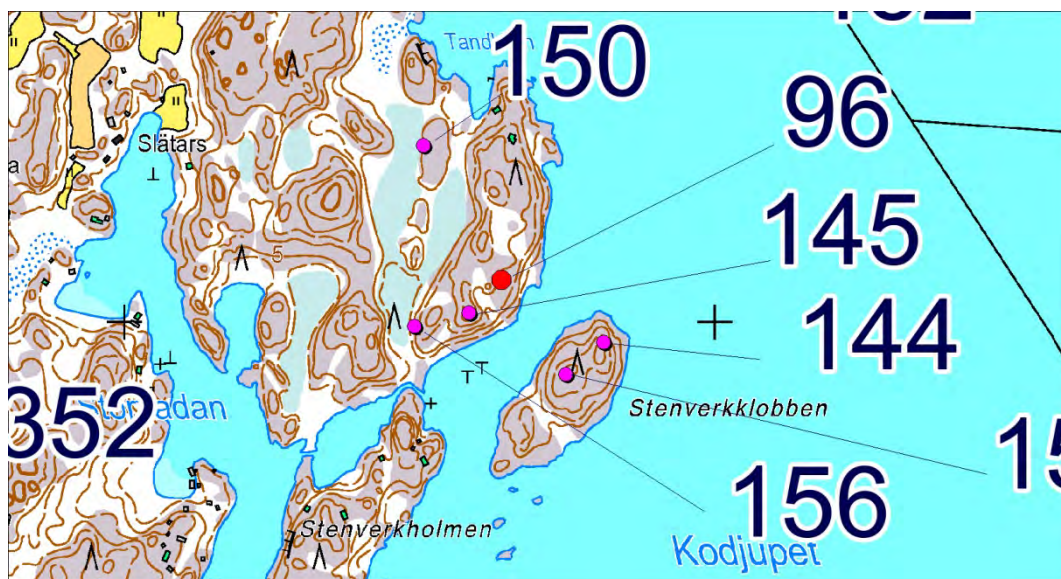
Vanhimmat muistiinmerkinnät tästä lienevät vuoden 1998 inventointikertomuksessa.

Tähän kuuluvia kolmea kiviöykkiötä, joitten pituudet vaihtelevat rajoissa 1,62 – 1,73, on arveltu osittain tuhoutuneiksi kiviuneiksi. Näitten lähellä on myös 2,20 metriä pitkä neljäs rakenne, joka sekin saattaa olla kiviunin jäännös.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

97 Kaldoholmen 1

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010097 ja nimellä Kaldoholmen 1.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6649027, i = 242584, z = 7,2

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista. Korkeus on vuoden 1997 inventointikertomuksen mukaan.

Maastomerkinä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää määritellyn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin.

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 20 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen

inv./selvitys 1995 (n:o 39)

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 33)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviraunio rantakalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Kaldoholmenin saaren itäpäässä rannalla melkein vastapäätä Snäroholmenin luotoa.

Muut tunnetut nimet: Holma (1992); Kaldoholmen 2 (Tapani Tuovisen raportti); Holma, Kaldoholmen (2008)

Kohteen kuvaus:

Tämän on löytänyt maanmittausinsinööri Kristian Lindroos vuonna 1985.

Tämän röykkiön pituudeksi on ilmoitettu 6,6 metriä, leveydeksi 5,3 metriä ja korkeudeksi 0,5 metriä.

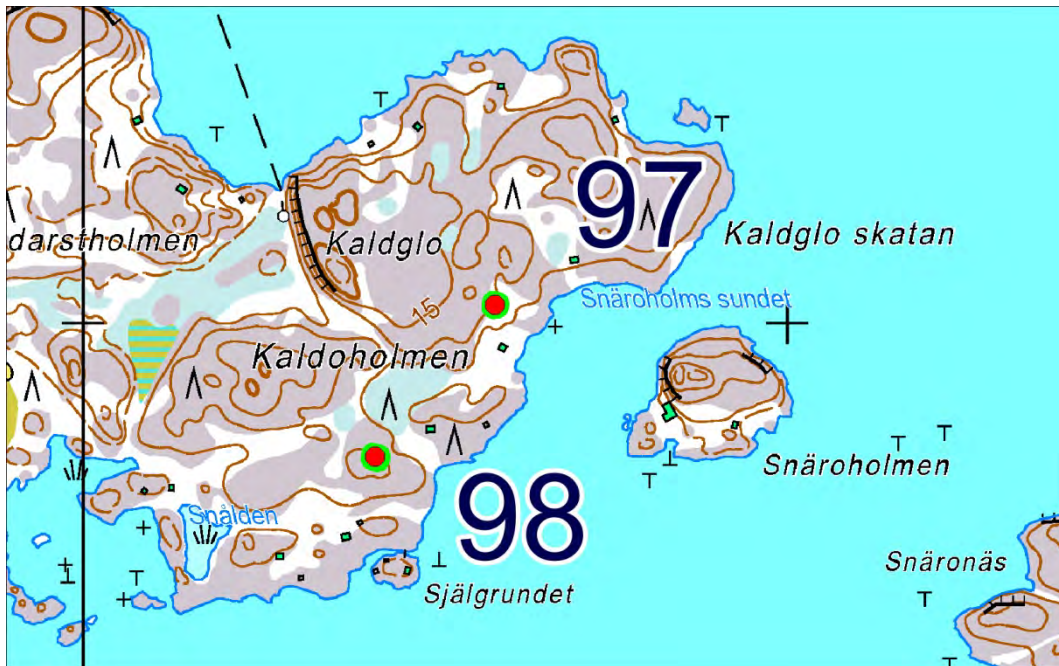
Röykkiön keskelle on kaivettu kallioon asti ulottuva kuoppa.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Vuoden 1995 inventoinnin/selvityksen mukaan tämä ei voi olla noin vuotta 600 vanhempi sijaintikorkeutensa perusteella. Vuoden 1997 inventointikertomuksessa on ilmoitettu rantavyöhykeajoitus 600 ± 130 .

Kirjallisuusviitteet:

98 Kaldoholmen 2

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010098 ja nimellä Kaldoholmen 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6648811, i = 242414, z = 11,5

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää määritellyn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin.

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta noin 20 kilometriä etelälounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen

inv./selvitys (1995 n:o 38)

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 32)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Kaldoholmenin itäpäässä rannalla.

Muut tunnetut nimet: Holma (1992); Kaldoholmen 1 (Tapani Tuovisen raportti); Holma, Kaldoholmen (2008)

Kohteen kuvaus:

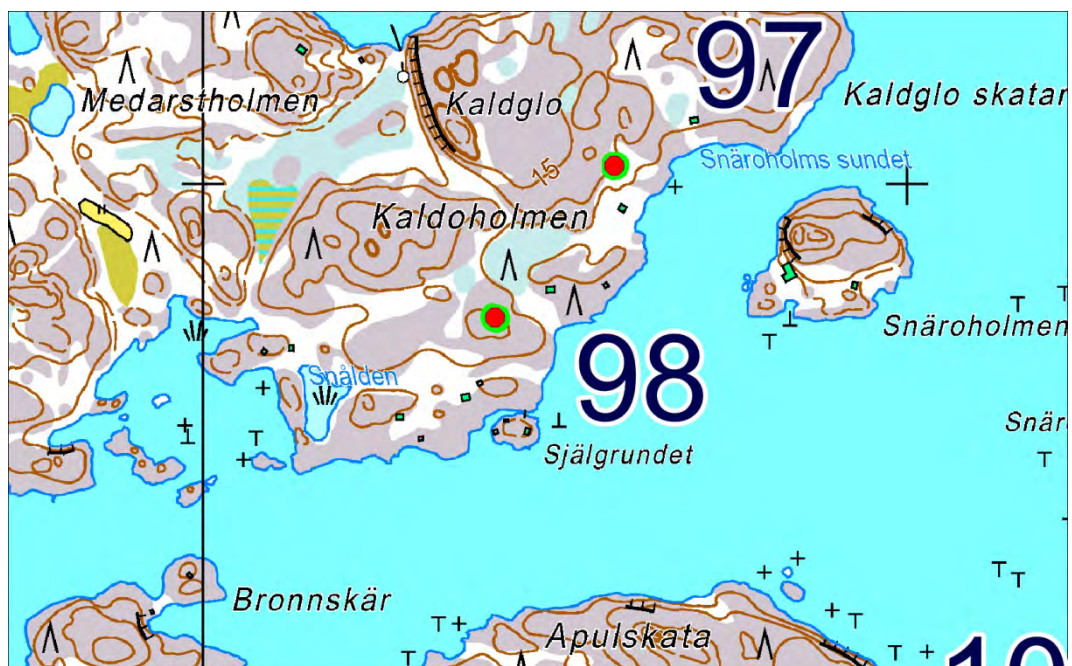
Tämän on löytänyt maanmittausinsinööri Kristian Lindroos vuonna 1985.

Tämän pituudeksi on ilmoitettu 5,8 metriä, leveydeksi 4,3 metriä ja korkeudeksi 0,4 metriä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

99 Stora Ängeskär 1

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 40010099 ja nimellä Stora Ängeskär 1.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: muinaisjäänösryhmät: hautapaikat: hautaröykkiöt; puolustusvarustukset: sotilasrakennelmat

Ajoitus: moniperiodinen: hautaraunio pronssi- ja/tai rautakaudelta; muut osat historialliselta ajalta

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6648245, i = 243668, z = 20

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1997 inventointikertomuksesta.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää määritellyn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin.

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta noin 20 kilometriä etelälounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 37)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivilatomus kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Stora Ängeskärin itäpäässä kolmiomittauspaikan lähellä.

Muut tunnetut nimet: Stora Ängeskär 3 (Tapani Tuovisen inventointikertomus)

Kohteen kuvaus:

Tässä pitäisi olla yksi nelisivuinen **kiviröykkiö**, joka on löytynyt inventoinnissa 1985. Sille on ilmoitettu pituudeksi 5,6 metriä, leveydeksi 4,5 metriä ja korkeudeksi 0,6 metriä.

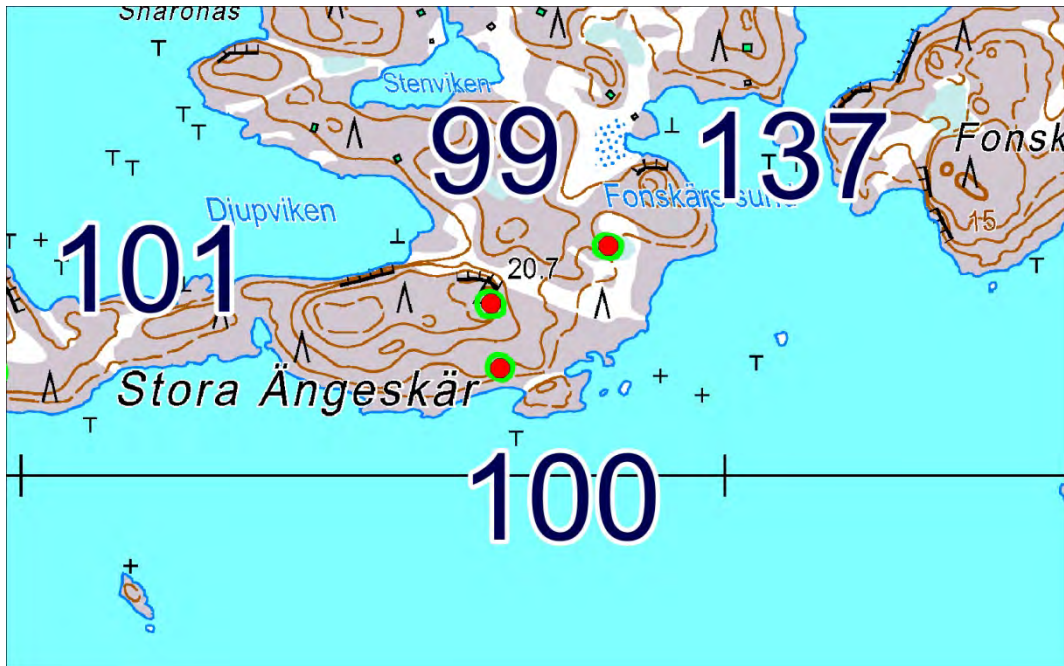
Tapani Tuovinen on ilmoittanut vuoden 1997 inventointikertomuksessaan, että venäläisillä olisi ollut Stora Ängeskärin korkeimmalla kohdalla **tähystystorni** ensimmäisen maailmansodan aikana. Tieto on Dahlströmin julkaisusta.

Maanmittausinsinööri Kristian Lindroosin ilmoituksen mukaan Stora Ängesön kolmiomittauspisteiden luona on sijainnut **optinen lennätin** miehistömökkeineen. Lindroosin ilmoittamat koordinaatit tämän lennätinaseman paikan sijainnille ovat: p = 6648274, i = 243701.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Stora Ängeskär on muiden lennätinasemia koskevien tietojen valossa mitä todennäköisin paikka Krimin sodan ajan optiselle lennättimelle. Rosalasta tunnetaan yksi lennätin, ja mikäli Lövössä (jossakin ”Kasbergissä” siellä) on ollut silloin lennätin, kuten Svante Dahlström on teoksessaan ”Ur Runsalas hävder” (s. 206.) maininnut, niin Stora Ängeskär olisi ollut sopiva lennätinaseman paikka Rosalan ja Lövön lennättimien välille.

Kirjallisuusviitteet:

100 Stora Ängeskär 2

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010100 ja nimellä Stora Ängeskär 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6648153, i = 243680, z = 7,8

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1997 inventointikertomuksesta.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää määritellyn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin.

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 20 km etelälounaseen.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen inv./selvitys 1995
(n:o 35)

Tapani Tuovinen inv. 1997 (n:o 36)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Stora Ängeskärin saaren etelärannan itäpäässä.

Muut tunnetut nimet: Holma (1992); Holma, Stora Ängeskär (1995, 2008)

Kohteen kuvaus:

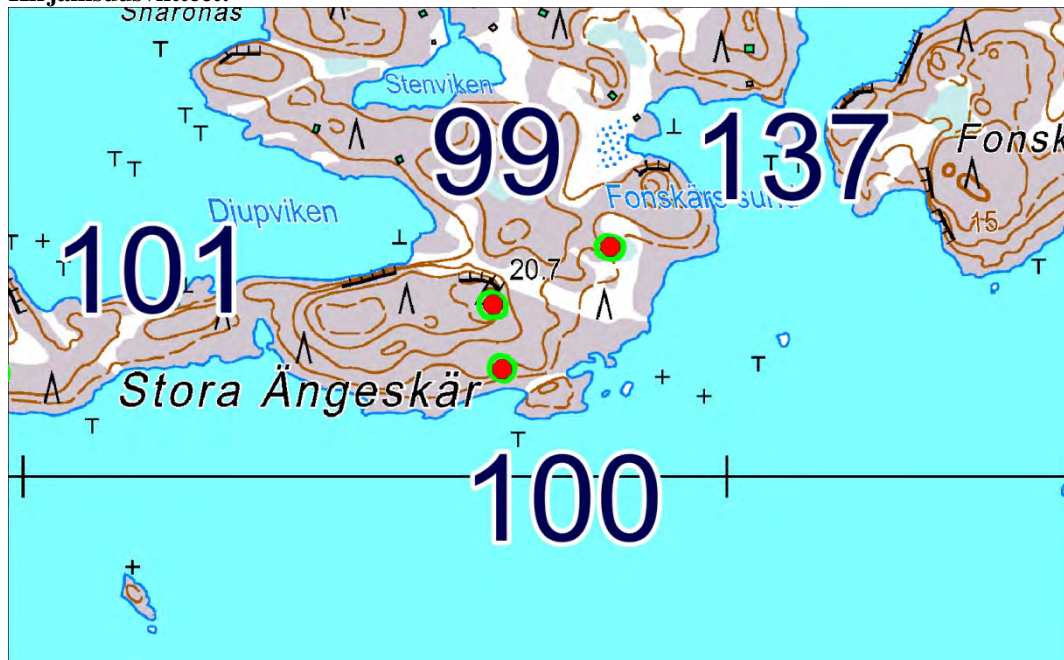
Löytynyt inventoinnissa 5.6.1985

Tämän röykkiön on ilmoitettu olevan epäsäännöllisen pyöreä. Sen pituudeksi on ilmoitettu 4,4 metriä, leveydeksi 3,7 metriä ja korkeudeksi 0,4 metriä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Vuoden 1997 inventointikertomuksessa määritetty rantavyöhykeajoitus 460 ± 140.

Kirjallisuusviitteet:

101 Stora Ängeskär 3

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010101 ja nimellä Stora Ängeskär 3.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: rautakautinen (ajoittava löytö röykkiöstä viittaa viikinkiaikaan)

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6648149, i = 242956, z = 8,2

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää määritellyn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin.

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 20 km etelälounaseen.

ARKISTOTIEDOT

irtolöytö	1924	Turun maakuntamuseo (TMM) 12960 (kivinen riipushioin)
-----------	------	---

Svante Dahlström

tark. 1937

Tapani Tuovinen

inv./selvitys 1995 (n:o 36)

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 35)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviraunio, jonka keskelle on kaivettu iso kuoppa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Stora Ängeskärin saaren etelärannalla.

Muut tunnetut nimet: Stora Ängeskär 1 (Tapani Tuovisen inventointikertomus); Holma (1992); Holma, Stora Ängeskär (1995, 2008)

Kohteen kuvaus:

Tästä kiviröykkiöstä on sanottu, että holmalaiset linnustajat olivat tehneet sen sisään ison kaivannon. He olivat löytäneet tekemänsä kaivannon pohjalta kivisen riipushioimen, joka on tallennettu. Hioin ajoittanee kivirakenteen lähinnä viikinkiaikaiseksi, mutta hieman varhempi tai myöhempikään ajoitusmahdollisuus ei ole pois suljettu.

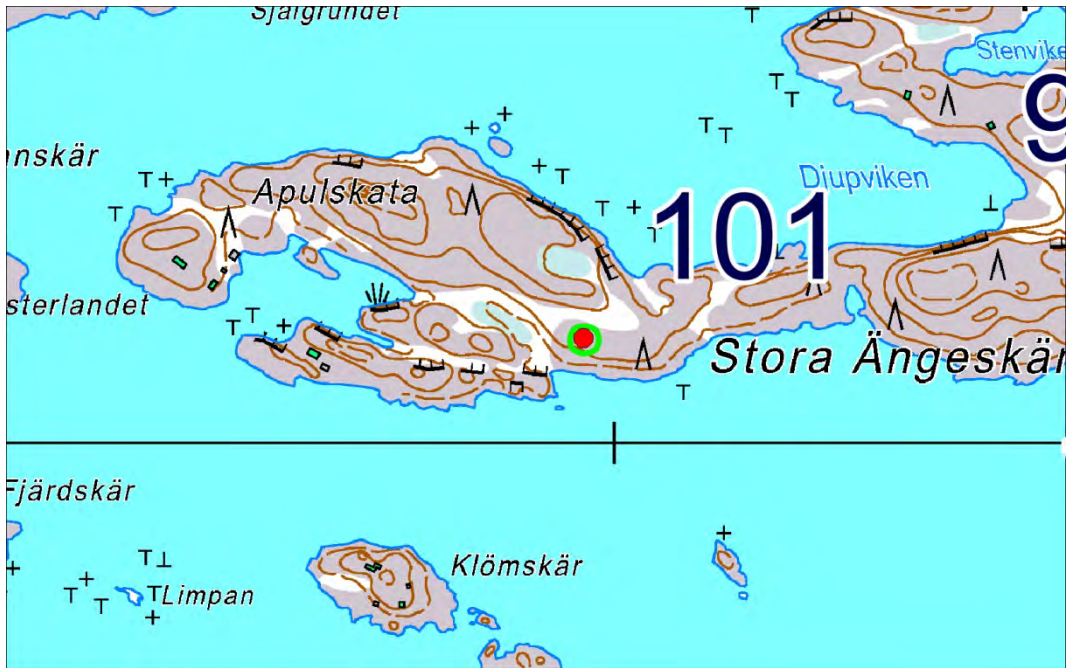
Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

Tapani Tuovinen: Rösgravarnas utbredning och ålder. Teoksessa ”Finska skären” (Helsingfors 1990).

Vuoden 1997 inventointikertomuksessa on mainittu tähän liittyvänä aiempaan tietona Svante Dahlströmin teoksen Gullkrona sivut 52-57.

102 Styrsvik

Muinaisjäänösrasterissa numerolla 40010102 ja nimellä Styrsvik.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssi- ja/tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6653784, i = 239973, z = 18

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1997 inventointikertomuksesta

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää määritellyn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin.

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 16,5 kilometriä lounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen

inv./selvitys 1995 (n:o 42)

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 28)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3, 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee noin 800 metriä Högsåran pääsaaren eteläkärjestä pohjoiseen.

Muut tunnetut nimet: Högsåra, Hemlandet (vuoden 1995 inv./selvitys); Hemlandet (2002); Högsåra (1992)

Kohteen kuvaus:

Tästä on kertonut Trygve Örnell Tapani Tuoviselle 8.4.1989.

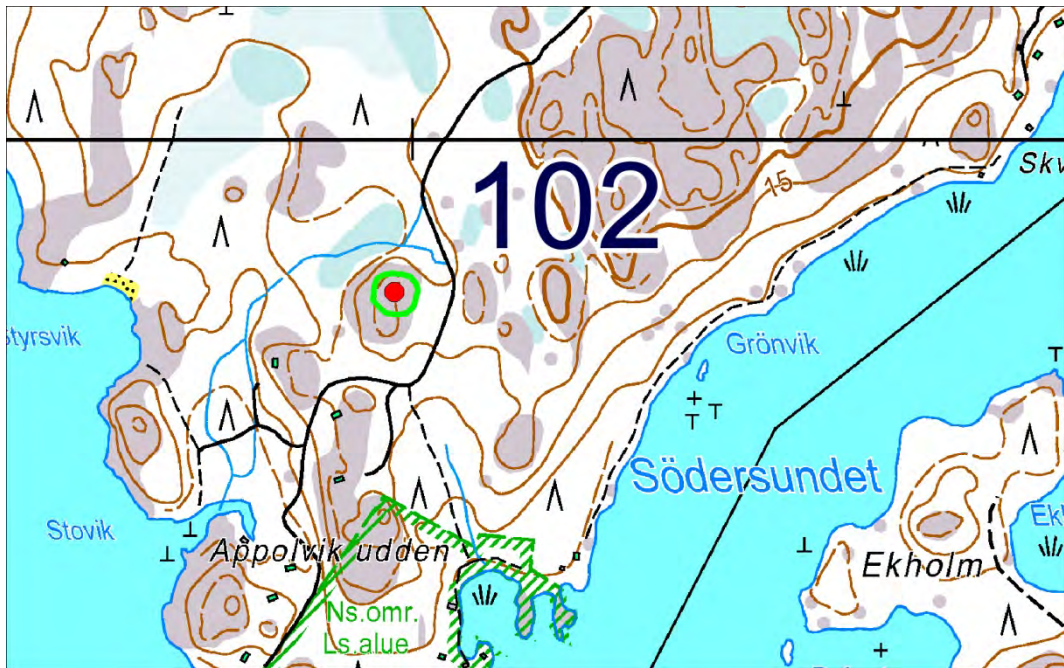
Tämän röykkiön pituudeksi pohjois–etelä-suunnassa on ilmoitettu 8,9 metriä, leveydeksi 5,2 metriä ja korkeudeksi 0,6 metriä. Muutoin tämän röykkiön muodosta on ilmoitettu reunan epämääräisyys ja se, että pohjoisosa olisi matala ja eteläosa kraaterimainen ja korkeareunainen.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

103 Bastuslätt

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010103 ja nimellä Bastuslätt.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: rautakautinen ja/tai keskiaikainen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1-2 (toinen epävarma)

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6660836, i = 243166, z = 30 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 9 km lounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Useita tarkastajia? tark. 1987

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kaksi pientä röykkiötä kalliopohjalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Krogaruddenin vanhan satamapaikan yläpuolella mäellä.

Muut tunnetut nimet: Krogarudden (2002)

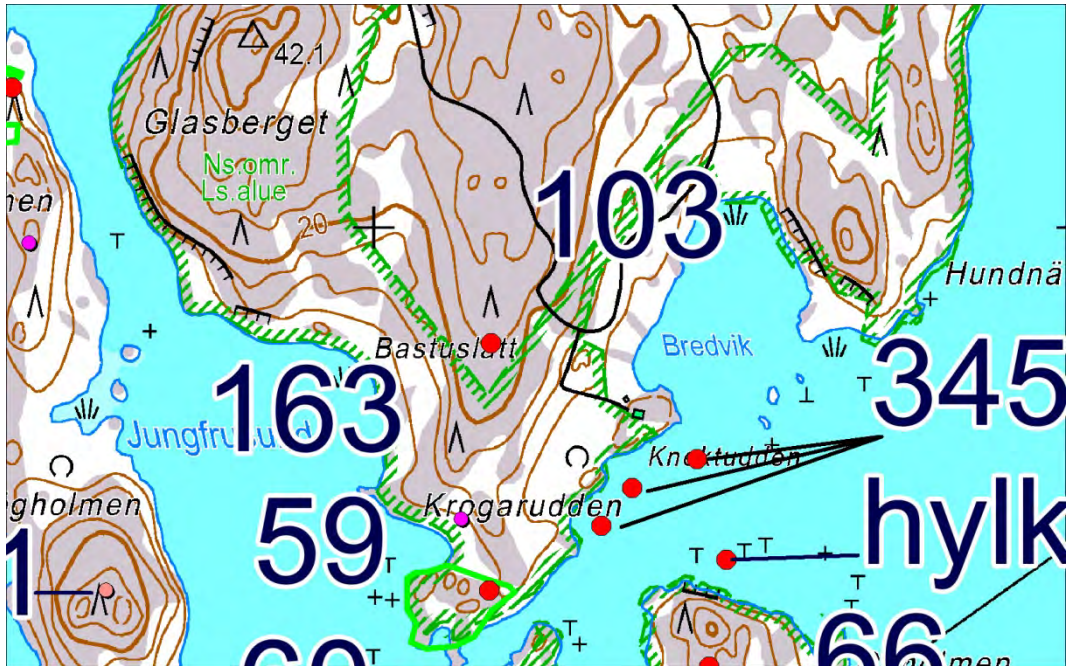
Kohteen kuvaus:

Ainoa tuntemani tätä käsittelevä arkistoitu selonteko on Turun yliopiston arkeologian arkistossa oleva Tapani Tuovisen kirjoittama raportti otsikolla ”DRAGSFJÄRD KROGARUDDEN-JUNGFRUSUND”. Siinä raportissa tähän kuuluvista kahdesta röykkiöstä ei ole ilmoitettu kovin seikkaperäisiä tietoja, vaan pelkästään niitten peruskoordinaatit yms. Koordinaatit osoittavat röykkiöiden sijaitsevan noin 10 metrin etäisyydellä toisistaan. Vuonna 1992 ilmestyneessä julkaisussa ”Karhunhammas 14” on ilmoitettu toiselle röykkiölle pituudeksi 3,0 metriä, leveydeksi 2,2 metriä ja korkeudeksi 0,3 metriä. Toisen röykkiön vastaavat mitat ovat: pituus 2,0 metriä, leveys 1,7 metriä ja korkeus 0,4 metriä. Samalla röykkiöistä pienempi on merkitty epävarmaksi hautaraunioksi.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

104 Tynglax

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010104 ja nimellä Tynglax.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssi- ja/tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6663829, i = 252880, z = 20-25

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on luettu kartalta.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 6 ½ km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Niitä ei taida olla. Saatavilla olevat tiedot ovat julkaisussa ”Karhunhammas 14” (1992).

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Röykkiö kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee laajalla mäkialueella Kemiönsaaren pääsaaren etelärannalla.

Muut tunnetut nimet: Hertsböle (1992, 2002, 2008)

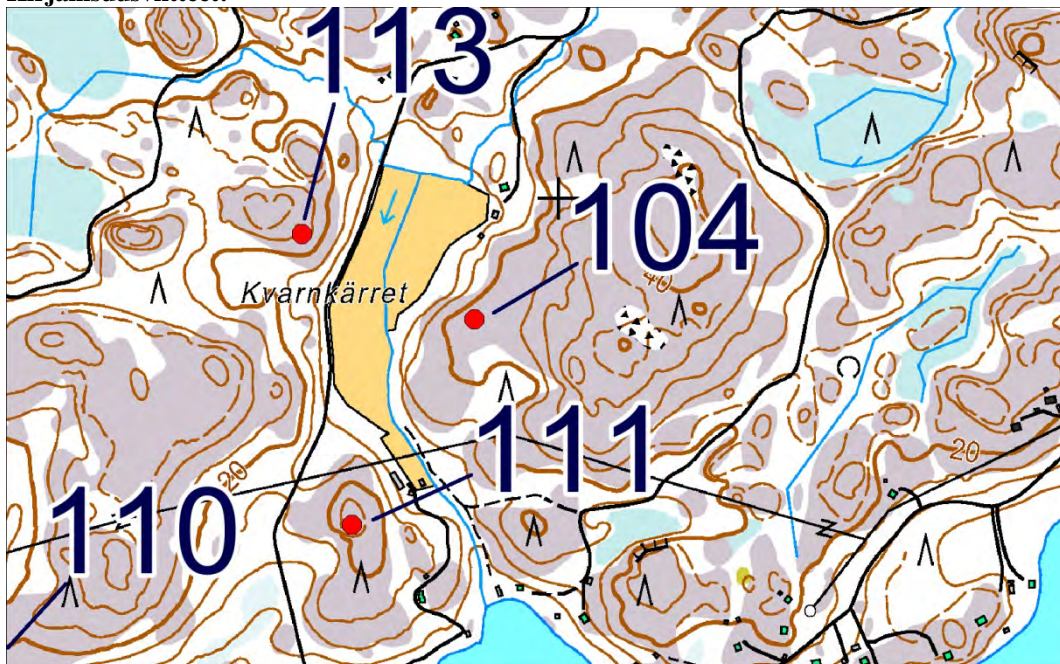
Kohteen kuvaus:

Tätä koskevaa seikkaperäisempää tietoa ei nykyisin kai ole mahdollista saada arkistojen tai tietokantojen kautta. Museoviraston rekisteriportaalin tiedot näyttävät olevan vain samaa tietoaainesta, mikä on julkaistu sarjan ”Karhunhammas” numerossa 14. Niitten mukaan tämä röykkiö on kalliolla, ja röykkiön läpimitat ovat 7,2 x 5,1 metriä ja korkeus 0,3 metriä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Kuulin 14.5.2012 Kristian Lindroosilta, että hän oli ilmoittanut arkeologeille useita kiviröykkiöitten sijaintipaikkoja niiltä suunnilta, missä tämäkin on. Tarkemmin ei ollut silloin keskustelua, mitkä yksittäiset röykkiöt olivat hänen löytämiään ja ilmoittamiaan.

Kirjallisuusviitteet:

105 Grophagen 1

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 40010105 ja nimellä Grophagen 1.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssi- ja/tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6662619, i = 251513, z = 25 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkinä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 6 ½ km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Niitä ei taida olla. Saatavilla olevat tiedot ovat julkaisussa ”Karhunhammas 14” (1992).

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Röykkiö kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Kemiönsaaren pääsaaren etelärannan korkealla mäellä.

Muut tunnetut nimet: Hertsböle (1992, 2002)

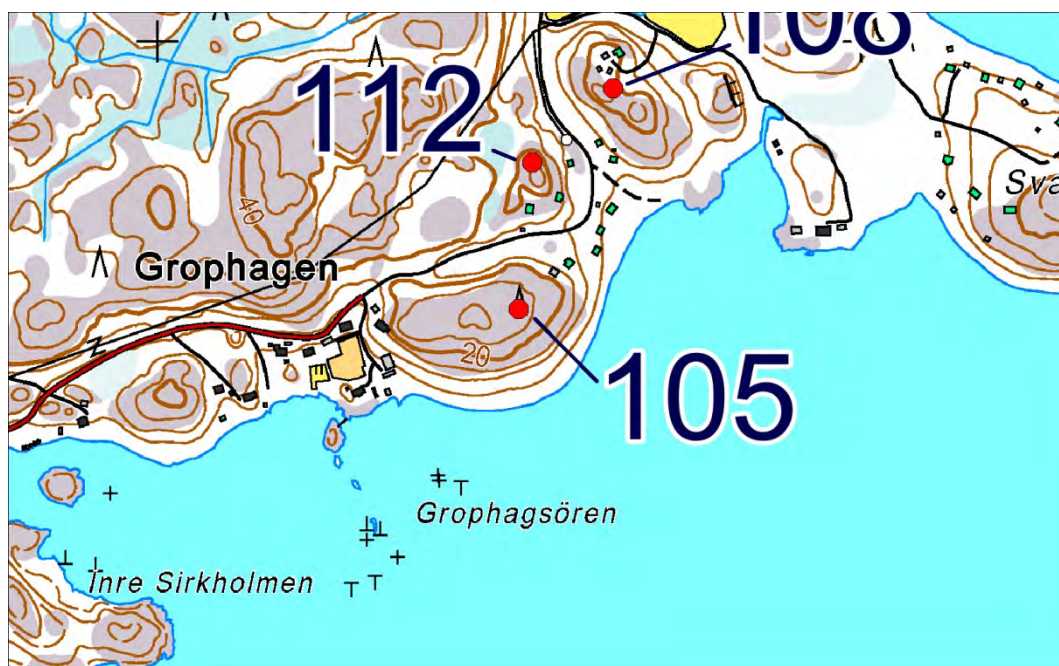
Kohteen kuvaus:

Röykkiön läpimitat ovat saatavilla olevien julkaistujen tietojen (Karhunhammas 14) mukaan 4,9 ja 3,0 metriä, ja korkeudeksi on ilmoitettu 0,2 metriä. Pohja-alan muoto on luokiteltu epämääräiseksi.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Museoviraston rekisteriportaaliin merkitty röykkiön korkeus on 0,3 metriä.

Kirjallisuusviitteet:

106 Grophagen 2

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010106 ja nimellä Grophagen 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssi- ja/tai rautakausi

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6662933, i = 251647, z = 15-20

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista. Tasokoordinaatit ovat keskikoordinaatteja.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 6 km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Niitä ei taida olla. Saatavilla olevat tiedot ovat julkaisussa ”Karhunhammas 14” (1992).

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kaksi kiviröykkiötä kalliolla noin 90 metrin etäisyydellä toisistaan.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Kemiönsaaren pääsaaren etelärannalla korkealla mäellä.

Muut tunnetut nimet: Hertsböle (1992, 2002)

Kohteen kuvaus:

Röykkiöitten sijaintipaikat ovat peruskoordinaatein merkittyinä: 6658230, 2418900 ja 6658280, 2418830.

Röykkiöt sijaitsevat niiden mukaan meren ja viljelysraivion väliin jäävän korkean mäen kaakkois- ja luoteispäissä. Samat paikat ETRS-TM35FIN-koordinaatein: 6662905, 251685 ja 6662958, 251617.

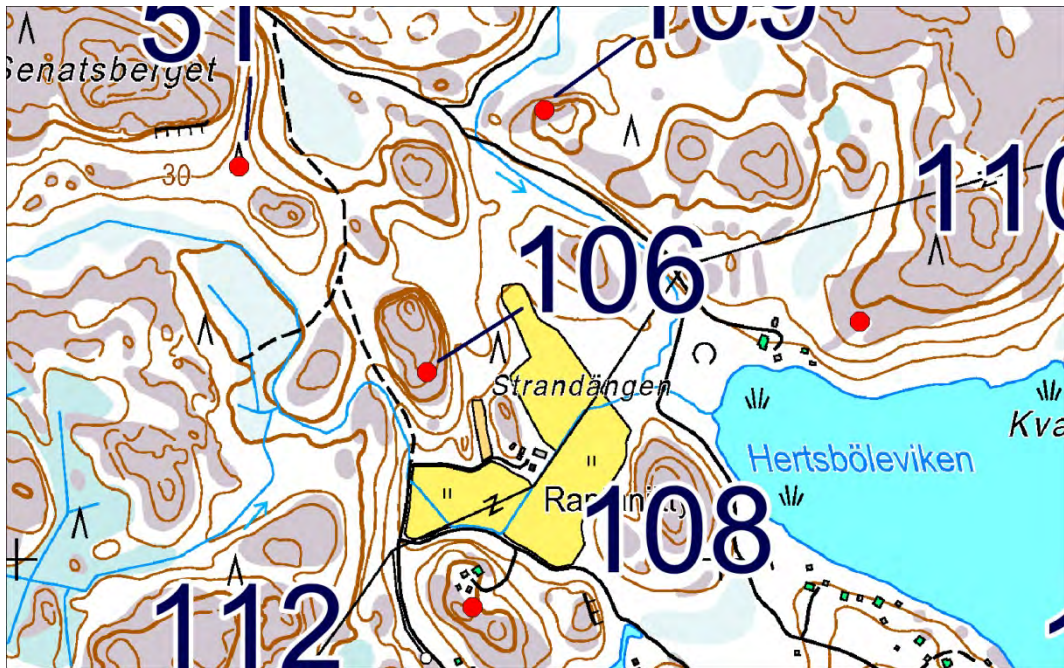
Kaakkoisemman röykkiön läpimitoiksi on ilmoitettu 9,9 metriä ja 3,7 metriä ja korkeudeksi 0,3 metriä.

Vastaavat mitat luoteisemmasta röykkiöstä ovat 6,4 ja 3,6 metriä ja korkeus 0,2 metriä. Röykkiöitten pohja-alat on merkitty soikeiksi.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

107 Svartholmsskatan

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010107 ja nimellä Svartholmsskatan.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssi- ja/tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6662784, i = 252302, z = 22,5-25

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on luettu kartalta.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 6 ½ km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Niitä ei taida olla. Saatavilla olevat tiedot ovat julkaisussa ”Karhunhammas 14” (1992).

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee mereen ulottuvan Svartholmsskatanin pitkän niemen päässä.

Muut tunnetut nimet: Hertsböle (1992, 2002, 2008)

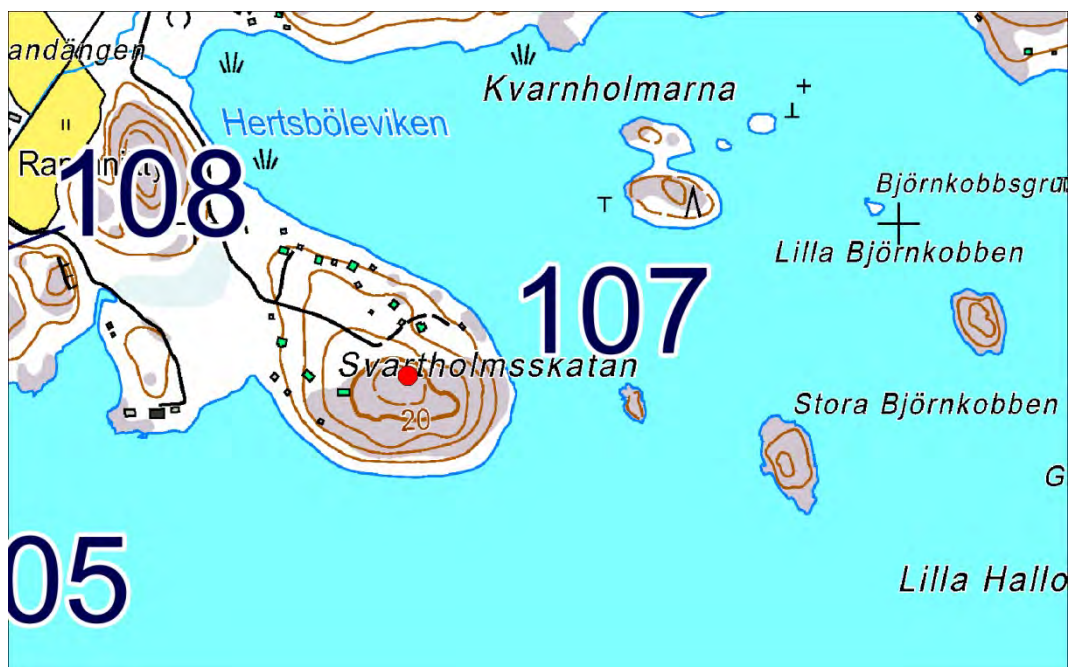
Kohteen kuvaus:

Ilmoitettujen mittojen perusteella tämä röykkiö on harvinaisen pitkä: pituusmitta on 32,3 metriä, ja leveys on 5,8 metriä. Pohja-alan muotoa on luonnehdittu epämääräiseksi. Korkeutta tällä röykkiöllä pitäisi olla 0,8 metriä.

Luokitusehdotus: Luokka voisi olla mahdollisesti 1.

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

108 Strandängen

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 40010108 ja nimellä Strandängen.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssi- ja/tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6663267, i = 251582, z = 25-30

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on luettu kartalta.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 6 ½ km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Niitä ei taida olla. Saatavilla olevat tiedot ovat julkaisussa ”Karhunhammas 14” (1992).

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Röykkiö kalliolla lähellä meren rantaa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee kalliolla, jolta maasto laskeutuu itään kohti Hertsböleviken-nimistä merenlahtea.

Muut tunnetut nimet: Hertsböle (1992, 2002, 2008)

Kohteen kuvaus:

Tämän läpimitoiksi on ilmoitettu 7,2 ja 3,3 metriä ja korkeudeksi 0,4 metriä. Pohja-alan muoto on luokiteltu soikeaksi.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

109 Hertsböleviken 1

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010109 ja nimellä Hertsböleviken 1.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssi- ja/tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6663640, i = 251749, z = 15 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkinä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 6 km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Niitä ei taida olla. Saatavilla olevat tiedot ovat julkaisussa ”Karhunhammas 14” (1992).

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee kalliomaällä Hertsbölevikenin merenlahteen laskevan puron lähetyvillä.

Muut tunnetut nimet: Hertsböle (1992, 2002, 2008)

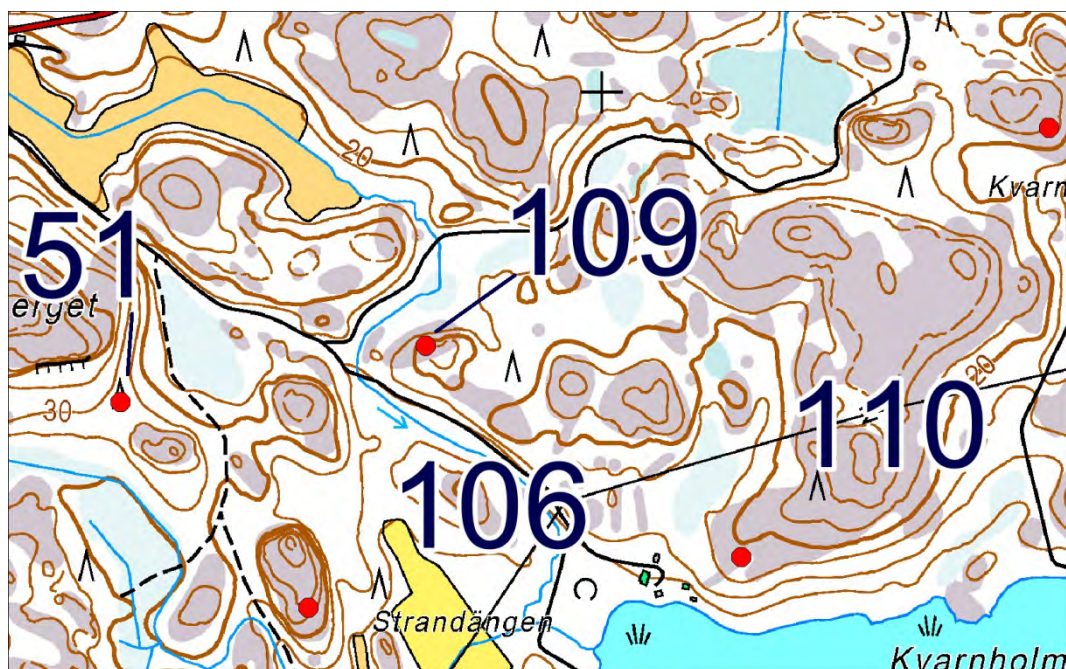
Kohteen kuvaus:

Tämän röykkiön läpimitoiksi on ilmoitettu 5,3 ja 5,0 metriä ja korkeudeksi 0,5 metriä. Pohja-alan muodon pitäisi olla pyöreä tai soikea.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

110 Hertsböleviken 2

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010109 ja nimellä Hertsböleviken 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssi- ja/tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6663339, i = 252197, z = 20 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 6 km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Niitä ei taida olla. Saatavilla olevat tiedot ovat julkaisussa ”Karhunhammas 14” (1992).

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kaksi röykkiötä avokalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Hertsbölevikenin merenlahden pohjoisrannan kalliomäellä.

Muut tunnetut nimet: Hertsböle (1992, 2002, 2008)

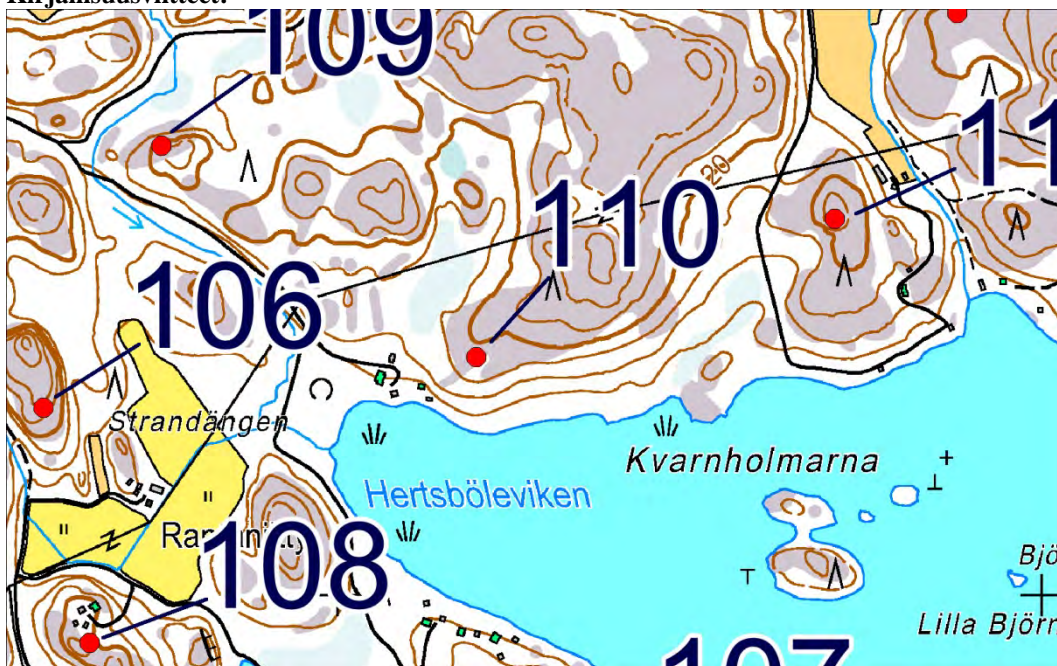
Kohteen kuvaus:

Näitten röykkiöitten sijainnista toisiinsa nähden ei ole käytettävissä muuta tietoa kuin että ne voivat olla aivan vierekkäin päätellen siitä, että niille kummallekin on annettu samat peruskoordinaatit julkaisussa ”Karhunhammas 14”. Toisen röykkiön pohja-alan muodon pitäisi olla soikea, ja sen röykkiön läpimitoiksi on ilmoitettu 9,7 ja 4,7 metriä ja röykkiön korkeudeksi 0,5 metriä. Toisen röykkiön pohjan muoto on ilmoitettu epämääräiseksi, ja sen läpimitoiksi on merkitty 8,9 ja 3,1 metriä, ja korkeudeksi 0,4 metriä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

111 Kvarnkärret 1

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 40010111 ja nimellä Kvarnkärret 1.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssi- ja/tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6663536, i = 252706, z = 20 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkinä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 6 ½ km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Niitä ei taida olla. Saatavilla olevat tiedot ovat julkaisussa ”Karhunhammas 14” (1992).

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Röykkiö kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Kemiönsaaren pääsaaren etelärannan kalliolla.

Muut tunnetut nimet: Hertsböle (1992, 2002, 2008)

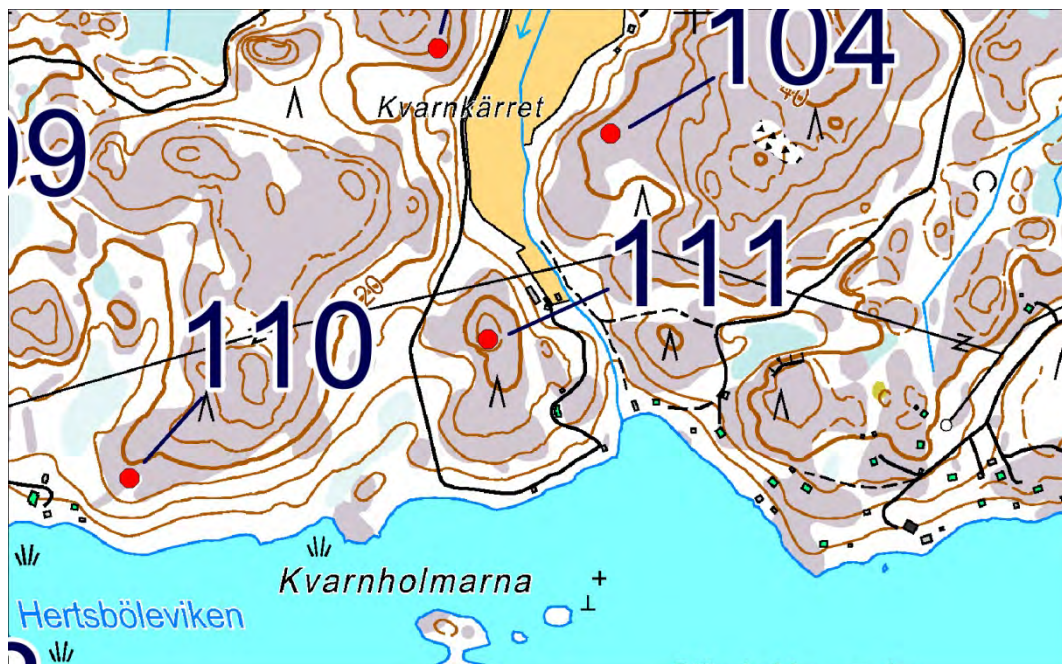
Kohteen kuvaus:

Tämän röykkiön pohjan muoto on Karhunhammas 14:n tietojen mukaan pitkänomainen soikio, jonka pituus on 17,4 metriä ja leveys 4,8 metriä. Korkeudeksi on ilmoitettu vain 0,4 metriä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

112 Grophagen 3

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010112 ja nimellä Grophagen 3.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssi- ja/tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6662828, i = 251532, z = 20 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 6 km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Niitä ei taida olla. Saatavilla olevat tiedot ovat julkaisussa ”Karhunhammas 14” (1992).

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Kemiönsaaren pääsaaren etelärannan kalliolla

Muut tunnetut nimet: Hertsböle (1992, 2002)

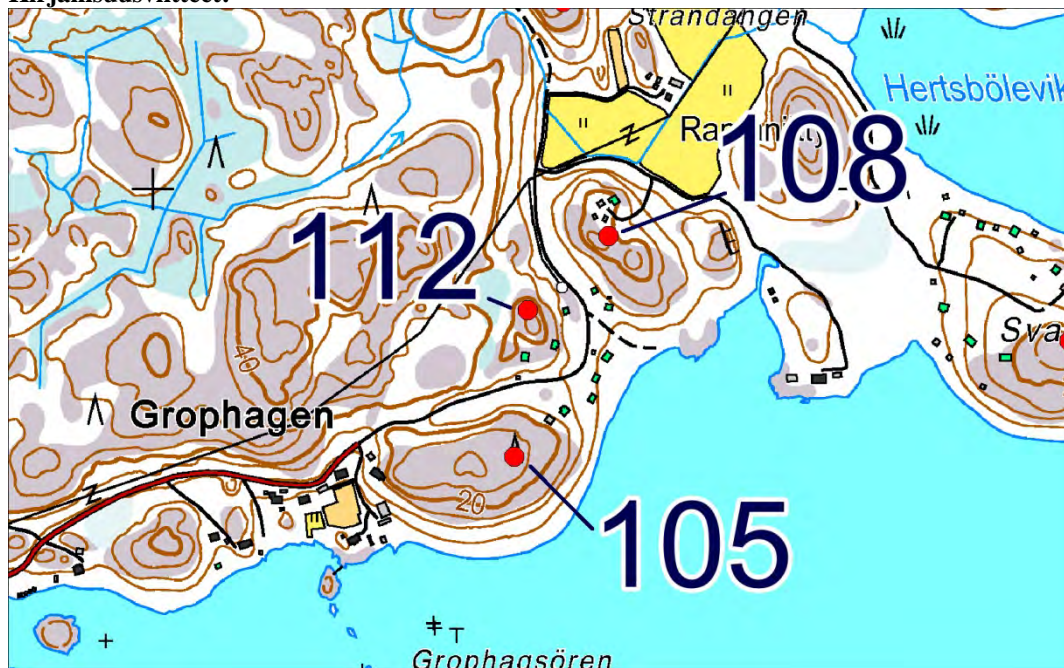
Kohteen kuvaus:

Tämän röykkiön läpimitoiksi on ilmoitettu 10,9 ja 4,6 metriä ja korkeudeksi 0,3 metriä. Pohja-alan muoto on merkitty epämääräiseksi.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

113 Kvarnkärret 2

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010113 ja nimellä Kvarnkärret 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssi- ja/tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6663950, i = 252635, z = 20 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 6 km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Niitä ei taida olla. Saatavilla olevat tiedot ovat julkaisussa ”Karhunhammas 14” (1992).

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee kalliomäellä ja Hertsbölevikenin merenlahteen laskevan puron lähetyvillä.

Muut tunnetut nimet: Hertsböle (1992, 2002, 2008)

Kohteen kuvaus:

Tämän röykkiön läpimitoiksi on ilmoitettu 6,5 ja 2,7 metriä ja korkeudeksi 0,4 metriä. Pohja-alan muoto on luokiteltu soikeaksi.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

114 Gröndalen

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40010114 ja nimellä Gröndalen.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssi- ja/tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: koskematon

P = 6669431, i = 251222, z = 15 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 3 km länsilounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Niitä ei taida olla. Saatavilla olevat vanhat tiedot ovat julkaisussa ”Karhunhammas 14” (1992).

INVENTOINTI 2012

Aika: 8.5.2012

Havainnointiolosuhteet: melko hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: DT2012:69:2; 3D-kuva :69:214

LYHYT KOHDEKuvaus

Matala epämääräisen näköinen kivikko metsän laidalla pohjoiseen peltovainiolle laskeutuvassa rinteessä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämän röykkiön ympärillä oli melko tiheätä havumetsää.

Muut tunnetut nimet: Genböle (1992, 2002)

Kohteen kuvaus:

Röykkiö on matala, ulkoreunaltaan hieman epämääräinen ja näytti koostuvan ehkä vain yhdestä kivikerroksesta. Pohja-alan muodon hahmotin epämääräisen pyöreäksi. Kivikko on osaksi niin harvaa, että siinä erottui paikoin rakoja. Röykkiön kivet olivat osaksi pyöristyneitä ja osaksi hieman särmikkäitä. Kivissä oli sammalta pinnoilla. Mittasin tämän röykkiön läpimitaksi pohjois–etelä-suunnassa 7,5 metriä. Röykkiön alla saattaa olla kallio, mutta sitä ei ollut näkyvissä. Maanpinnan muodossa oli loiva syväne röykkiön länsilaidan kohdalla.

Vieressä vähän alempana rinteessä länteen röykkiöstä saattaa olla toinen röykkiö. Molempia voisi myös otaksua luonnollisiksi kivikoiksi. Röykkiön laidoilla kasvoi joitakin isohkoja kuusia ja röykkiön keskellä yksi näre. Vähän alempana rinteessä on jyrkempi rinteiden korkeuskäyrien suuntainen kiviaita.

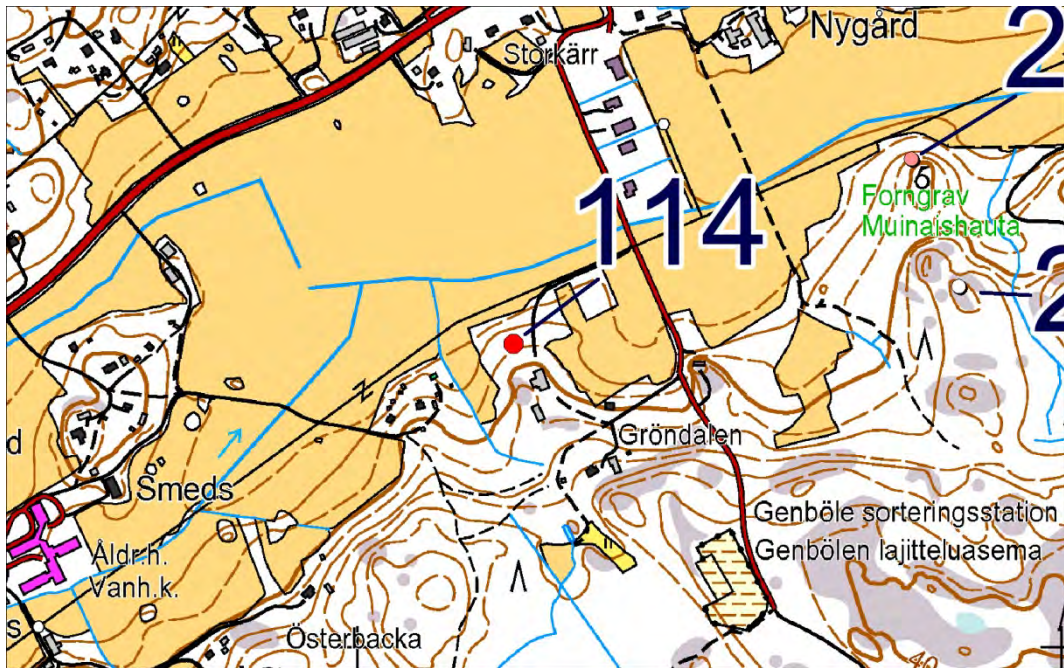
Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

Läpimitaksi mittaamani 7,5 metriä on vain vähän yli puolet siitä, mikä on ilmoitettu aiemmin Karhunhammas 14-julkaisussa (14 metriä). Jostakin syystä Karhunhammas-julkaisussa on merkitty tälle röykkiökohteelle tavanomaisten kahden läpimitan asemasta vain yksi ja kivirakenteen korkeustieto on tavallisesta poiketen jätetty merkitsemättä. Ehkä mittojen vähyys johtuu siitä, että tämän kiviröykkiön epämääräisyys ei kunnolla anna mahdollisuuksia selkeitten yksikäsitteisten mittojen ottamiseen.

Kirjallisuusviitteet:

115 Ejskär

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000011313 ja nimellä Ejskär.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kultti- ja tarinapaikat: jatulintarhat

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6637511, i = 231109, z = 7 m (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää määritellyn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin.

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 35 km etelälounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 11)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 8

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Pahasti rikkinäinen jatulintarha.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee luodon korkeimman kallion eteläpuolella.

Kohteen kuvaus:

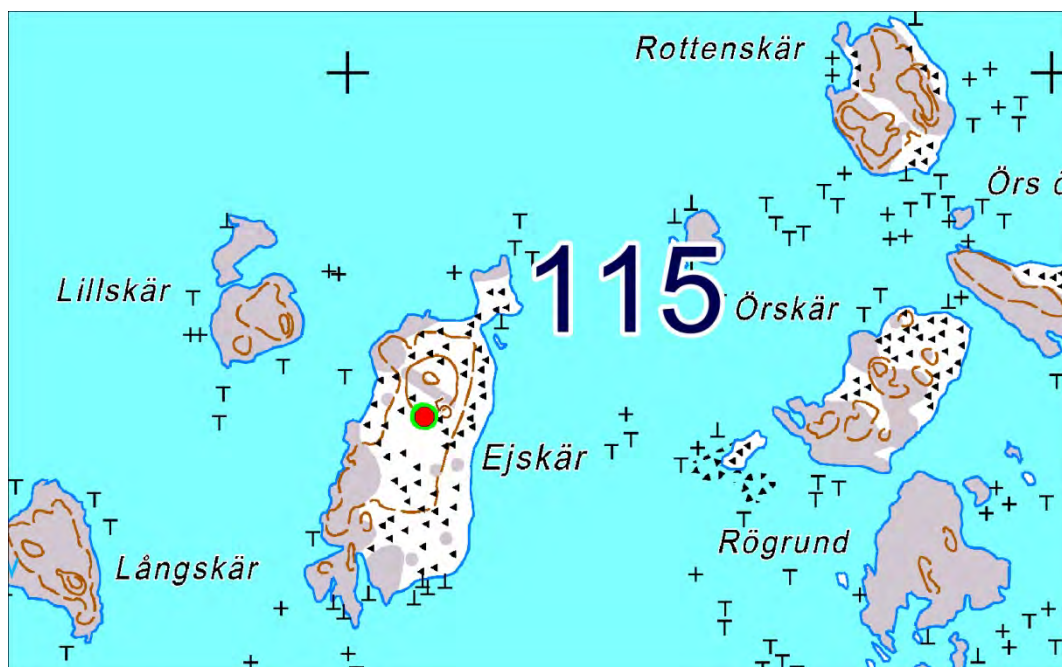
Tästä on ilmoittanut linnakepäällikkö Rauramo vuonna 1937 Muinaistieteelliselle toimikunnalle.

Vuoden 1997 tarkastuksen mukaan tämän jatulintarhan kivirivejä oli säilynyt enää sen eteläosassa, missä oli näkynyt katkelmia kolmesta samankeskeisestä kivikaaresta ja länsiosassa, missä oli ollut yksi kaaren osa.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

116 Örö

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000011250 ja nimellä Örö.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 5

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6639250, i = 238226, z = 4,20

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 30 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström

inv. 1991 (n:o 57)

Tapani Tuovinen

inv./selvitys 1995 (n:o 69)

Tapani Tuovinen

inv. 1996 (n:o 46 ja sivu 39)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 8

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Muutamia kivilatomuksia ryhmänä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Örön saaren itäosassa kallioisessa metsämaastossa.

Kohteen kuvaus:

Tämä näyttää huomiodun inventointinumerolla 57 vuoden 1991 inventoinnissa. (Silloin Örön röykkiöryhmän peruskoordinaateiksi on merkitty 6633 60, 1574 86). Vuoden 1997 inventointikertomuksessa tämän ryhmän peruskoordinaateiksi on määritelty 6633 58, 1574 89. Röykkiöitten mitoista ja niiden ryhmän tärkeimmistä ominaisuuksista on yhteenvedo alla mainittavassa julkaisussa sivulla 93. Tarkempi tähän kohteeseen kuuluvia yksittäisiä latomuksiakin esittelevä selostus on Tapani Tuovisen inventointikertomuksessa vuodelta 1996 ("Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueen arkeologinen inventointi III 1996") sivulla 39.

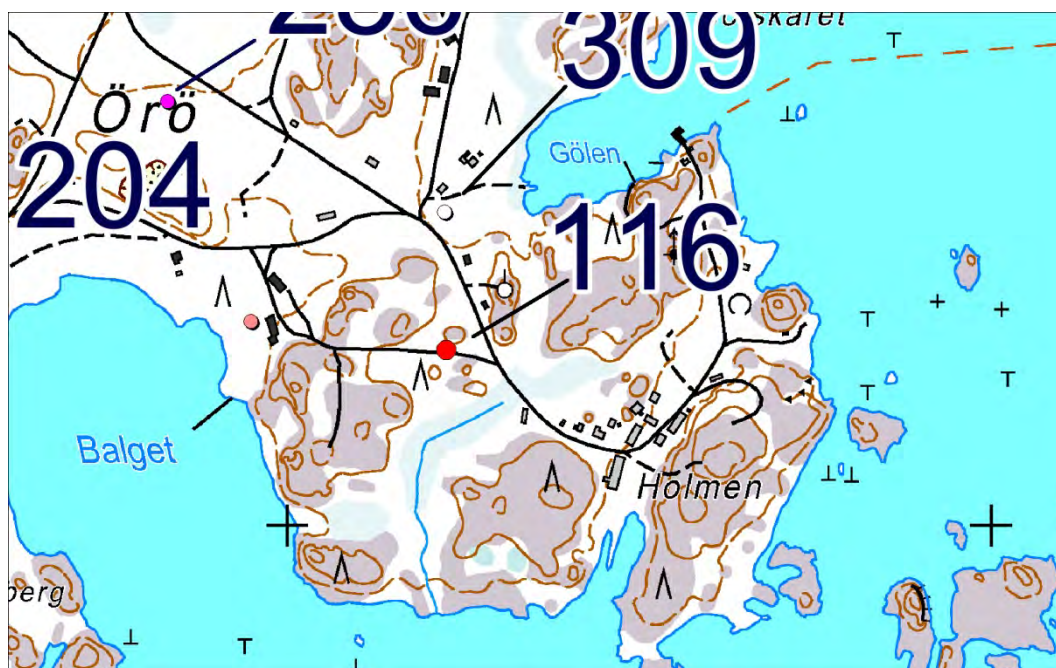
Näitten lähteitten mukaan viisi nelisivuista latomusta on sijoitettu alle 20 metrin päähän toisistaan. Latomusten sivujen pituudet vaihtelevat rajoissa 2,2 – 3,4 metriä, ja kolmessa latomuksessa seinämät on muodostettu kylmämuuraamalla pystysuoriksi.

Vuonna 1991 röykkiöitä on laskettu yksi enemmänkin eli kuusi. Silloin oli otettu huomioon seitsemäskin, joka olisi ollut Volter Högmanin vuonna 1886 tutkima. Tutkittu röykkiö on kuitenkin saattanut olla toisaalla saarella, ks. kohta "Lisäyksiä".

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Tapani Tuovisen alla mainitussa julkaisussa sivulla 93 esille tuoma ajatus, että Volter Högmanin Örössä tutkima röykkiö olisi ollut joku tähän ryhmään kuuluvista, on mielestäni mahdoton siitä syystä, että Högman on ilmoittanut käsikirjoituksensa sivulla 131, että kaivetun röykkiön läpimitta oli 5,50 metriä. Se röykkiö oli selvästi suurempi kuin mikään tähän ryhmään kuuluvista röykkiöistä. Tapani Tuovinen on kirjoittanut alla mainittavassa julkaisussaan Högmanin kaivauskohteen paikanmäärittelyksen olevan suuripiirteinen. Örön kaivauskohteensa paikanmäärittelyksen Högman on kuitenkin käsikirjoitukseensa merkinnyt sivulle 78. Sen mukaan Bölen kylälle kuuluvassa Örön eli Storlandetin saarella on pitkä lohkarpelto, jossa on 165 metriä ja 49 metriä pitkät erilliset jaksot. Yhdessä jaksossa lohkarpellon kivikko peitti kaarimaisesti kallon, jonka päällä kivikon toisessa päässä oli ollut kahden kalliopaaden välissä röykkiö, mihin oli kaivettu kraateri. Se röykkiö oli Högmanin kaivauskohde (Sitä röykkiötä kaivettaessa ei oltu havaittu mitään kivillä muodostettuja sisäenteita. Hiiliä ei ollut löytynyt, mutta luita Högman mainitsee löytyneen, niiden joukossa oli ollut linnun kallo. Tutkitussa röykkiössä oli ollut iso kraateri.).

Kirjallisuusviitteet: No 122 sarjassa: "Metsähallituksen luonnonsojelijulkaisuja -sarja A": Tuovinen Tapani 2000: Ulkosaariston arkeologiaa – Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueen inventointi 1994–1997. 2. painos 2001, sivu 93.

117 Busön

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000011330 ja nimellä Busön.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: taide, muistomerkit: hakkaukset

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6640010, i = 240905, z = 3 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää määritellyn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin.

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 29 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Leo Jolkkonen

tark. 1992

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 43)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 8 ja 9

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kallioon hakattuja kuvioita.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Busön saaren pohjoisrannalla.

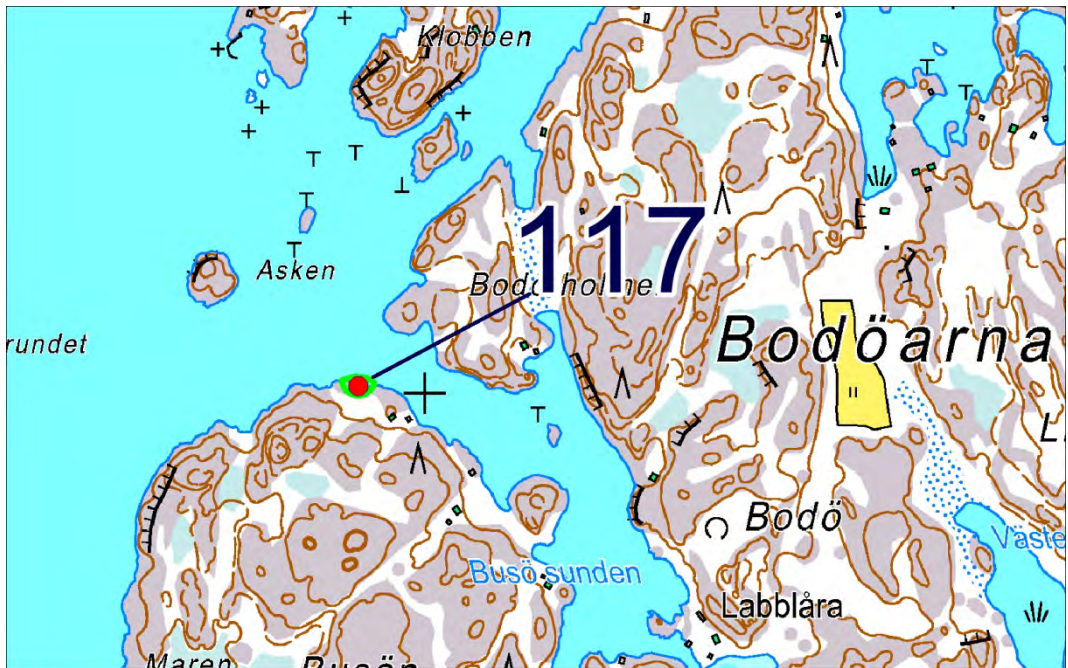
Kohteen kuvaus:

Kallioon on hakattu purjelaivan kuva, jossa pitäisi olla mm. ainakin 58 tykkiporttia kahdella patterikannella. Lisäksi on hakattu kirjainjono ВЪ ПАМЯТЬ I I Д.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Leo Jolkkosen tarkastuskertomuksen aineiston sijoittamispaikka on Suomen merimuseo (valokuvat 8812:820 ja 92048:1 verifikaatteineen). Toiseksi viimeinen ja kolmanneksi viimeinen merkki voinevat olla joko roomalaisia numeroita tai sitten vanhempia venäläisiä I-kirjaimia, mitkä on 1900-luvun alussa korvattu venäjässä nykyisin käytettävällä i-kirjaimella И. Muu osa tekstistä on käännetty suomeksi sanalla 'muistolle'.

Kirjallisuusviitteet:

118 Bötsön

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000011329 ja nimellä Bötsön.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6640730, i = 240835, z = 11

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää määritellyn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin.

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 28 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 42)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 8 ja 9

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Hautaröykkiö kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Bötsön saaren eteläosassa.

Kohteen kuvaus:

Tämä on löytynyt vuoden 1997 inventoinnissa.

Tästä on kuvaus vuoden 1997 inventointikertomuksessa ("Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueen arkeologinen inventointi IV 1997") sivulla 31. Sen mukaan tämän röykkiön pituus on 8,3 metriä, leveys 6,6 metriä ja korkeus 0,6 metriä. Muotoa on sanottu pyöreäksi. Keskiosaan on kaivettu kraateri.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

119 Höga Buskär 2

Muinaisjäänösrasterissa numerolla 1000011312 ja nimellä Höga Buskär 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: kivimuurit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6641390, i = 229649, z = 2,4 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää merkityn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 32 ½ km lounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 10)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 5

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivivallia kallion kupeessa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Luodon koillisrannalla.

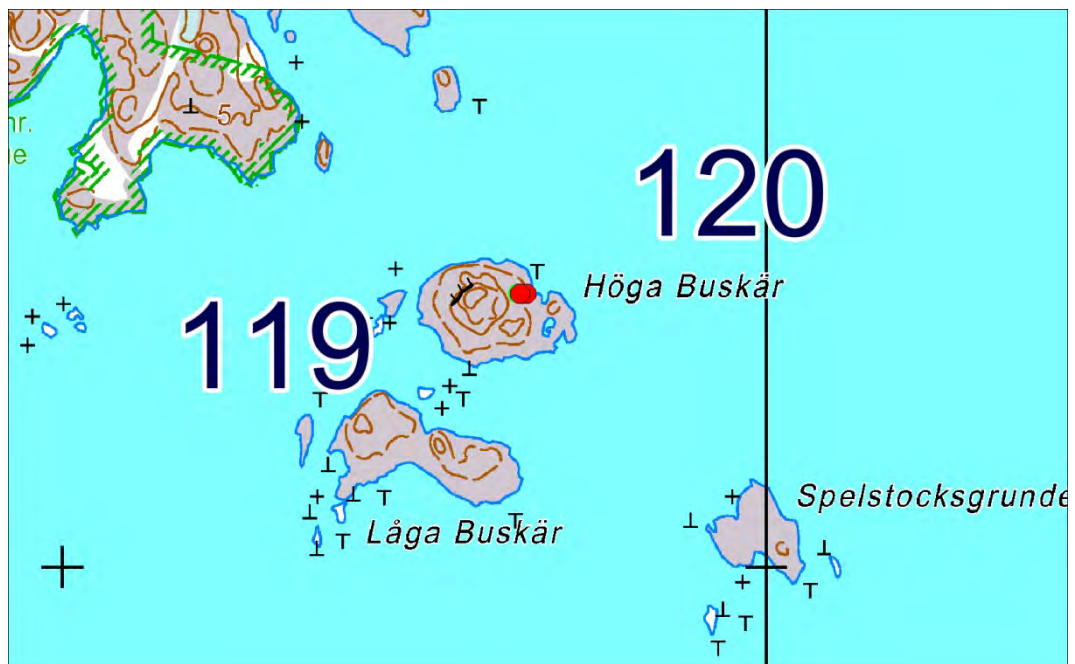
Kohteen kuvaus:

Kahden kallioseinämän tuulilta suojaamaan kohtaan on rajattu yöpymisala (tomtning) kahdella kivimuurilla, joista toinen on itä-länsi-suuntainen 2,8 metriä pitkä ja toinen pohjois-etelä-suuntainen 2,9 metriä pitkä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

120 Höga Buskär 1

Muinaisjäänöskirjassa numerolla 1000011311 ja nimellä Höga Buskär 1.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kulkuväylät: veneenvetopaikat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6641390, i = 229659, z = 0,04 – 1,60

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 32 ½ km lounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 9)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 5

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Rantakivikkoon veneitten maalle vetämiseksi raivattuja alueita.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat pienen luodon pohjoisrannalla.

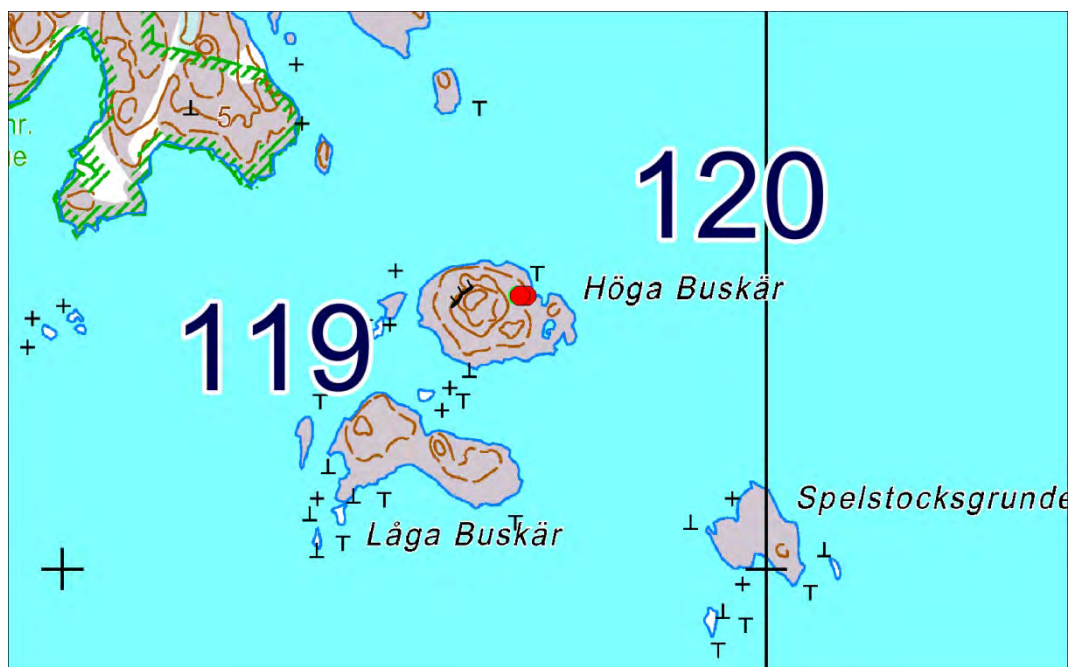
Kohteen kuvaus:

Kivikossa pitäisi olla kaikkiaan neljä pitkänomaista rantaa vastaan kohtisuorassa olevaa kivistä raivattua tasannetta. Tapani Tuovisen ajoitustulosten mukaan ne olisivat 1700-1800-luvuilta.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

121 Rosala Halsbacken

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 40000008 ja nimellä Rosala Halsbacken.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6643837, i = 243616, z = 5

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat vuoden 1991 inventointikertomukseen merkityn kohteen numero 48 sijaintipaikan mukaan; korkeus on luettu kartalta.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 24 ½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström

inv. 1991 (n:o 48)

?

koekaivaus 1991

Soikea tulusrauta, rautaniittejä muutama nokare rautakuonaa. Ne on mainittu inventointikertomuksessa. Ei ole tiedossani, ovatko ne jossakin julkisissa kokoelmissa.

Henrik Asplund

koekaiv. 1993

KM 27812:1-14

INVENTOINTI 2012

Aika: 22.5.2012

Havainnointiolosuhteet: niukat

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Vanhaan asuinpaikkaan viittaavia löytöjä läheltä koulutonttia.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Ylle merkitsemäni koordinaatit ovat vuoden 1991 inventointikertomuksen peruskoordinaattien mukaan. Samassa kertomuksessa on sanottu löydetyn muinaisjäänöksen sijaitsevan Rosalan koulun lähistöllä aidan tuntumassa. Museoviraston rekisteriportaaliin olevat tai olleet koordinaatit ovat seuraavat: p = 6643847, i = 243540; ne viittaavat vuonna 1991 ilmoitetusta löytöpaikasta noin 75 metriä länteen osoittaen varmaankin vuoden 1993 kaivausalueen sijaintia, ja ne poikkeavat tälle kohteelle merkitsemistäni koordinaateista. Muutin tässä koordinaatit lähemmäs vuoden 1991 löytöpaikkoja, joilta löydöt ovat olleet ehkä runsaammat kuin kahta vuotta myöhemmältä pelastuskaivausalueelta.

Kohteen kuvaus:

Tämä on tullut tietoon vuoden 1991 inventoinnissa.

Inventointikertomuksen mukaan tästä oli havaittu mustanpuhuvaa ja nokista maata, soikea tulusrauta, rautaniittejä ja rautakuonaa. Löytökohteelle oli annettu peruskoordinaatit: 663863, 157985 (ETRS-TM35FIN -koordinaatteina: 6643837, 243616).

Vuoden 1991 inventointikertomuksen kuvaus toimenpiteistä Halsbackenissa on niukempi kuin saman vuoden inventointiluettelon, jossa Halsbackenista on seuraavasti:

”45. Rosala Halsbacken, Koulun lähistölle tehtiin vuonna 1991 koekuopitus/oja. Koekuopituksen yhteydessä, jonka suoritti maisteri Paula Wilson löytyi runsaasti rautakuonaa ja joitakin metalliesineitä ja palanutta savea.

Alueella suoritettiin etsintää myös metallinpaljastimella, jonka avulla löydettiin runsaasti esineitä mm. sormus jossa näytti olevan riimukirjoitusta. Kts. kaivauskertomus, esim kohta paikalla valmistettu rautaa merimalmista??

Alueella on koekuopitusta suoritettu niin kesällä kuin syksyllä. Samoin on laita metallinpaljastimen käytössä.”

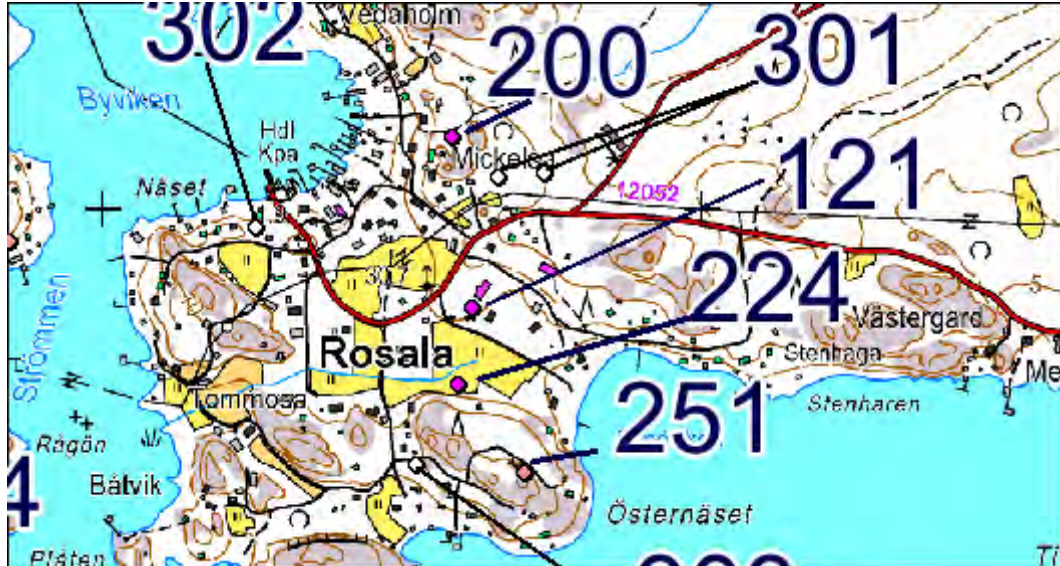
Vuoden 1993 koekaivaus oli toimitettu tienparannushankkeen vuoksi. Kaivettaessa on merkitty löytyneen kulttuurimaata. Kaivausraporttia tai sen kopiota en ole nähnyt. Museoviraston rekisteriportaalin tiedoista

ilmenee, että kaivaus on tehty lounaaseen koulun pihasta paloaseman vieressä tien laidalla. Inventointiaikana kävin vain lähellä koulun pihan reunaan.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Tähän saattaa liittyä myös Turun yliopiston arkeologian arkistossa oleva (numerolla 480 diaroitu asiakirja) merkintä, jonka mukaan Harto Roth ja Levi Fagerström olisivat tehneet Rosalan kylän Halsbackenissa kesällä 1991 kaivauksen jättämättä siitä dokumentaatiota 21.2.1993 mennessä. Asiakirjasta ei selviä, onko siinä tarkoitettu Halsbackenin koulun luona vai mahdollisesti jossakin muualla tehtyä kaivausta.

Kirjallisuusviitteet:

122 Skogsgårderna 1

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40000012 ja nimellä Skogsgårderna.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: rakkakuopat

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6644447, i = 244890, z = n. 20 m

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1992 inventointikertomuksesta.

Maastomerkinä: sitä tuskin on

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 24 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen

inv. 1992 (n:o 20)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Luonnolliseen lohkarepeltoon kaivettu kuoppa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee metsäalueella Rosalalandetin saarella.

Kohteen kuvaus:

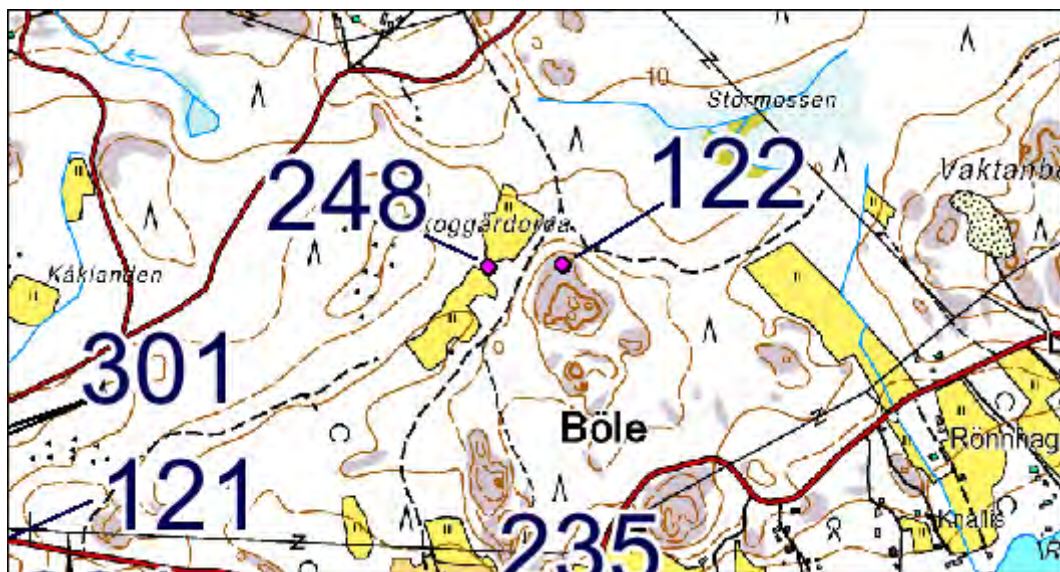
Löytynyt vuoden 1992 inventoinnissa.

Kuopan suun halkaisijaksi on ilmoitettu 170 cm ja syvyydeksi 80 cm.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Luonnollisissa lohkarepelloissa, joita Kemiönsaarellakin monin paikoin esiintyy, on useinkin kaiveltuja kuoppia. Niitten iästä ja tekotarkoituksesta on luultavasti yleensä mahdotonta saada mitään valaisevaa tietoa.

Kirjallisuusviitteet:

123 Härön

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000011310 ja nimellä Härön.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6644628, i = 226820, z = 7,7

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkinä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää merkityn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 32 km lounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström

inv. 1991 (n:o 77)

Tapani Tuovinen

inv./selvitys 1995 (n:o 47)

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 8)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 5

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kiviröykkiö kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee pienen saaren keskiosassa etelään avautuvan laakson perukan lähellä.

Kohteen kuvaus:

Tämä on tullut tietoon vuoden 1991 inventoinnissa tavalla taikka toisella.

Tämän röykkiön läpimitoiksi on ilmoitettu 5,1 ja 4,6 metriä ja korkeudeksi 0,5 metriä. Muodon pitäisi olla pyöreä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Vuoden 1997 inventoinnin mukaan rantavyöhykeajoitus tälle on 480 ± 140 (AD).

Kirjallisuusviitteet:

124 Korsskär 3

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000011333 ja nimellä Korsskär 3.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: röykkiöt

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 3

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6644678, i = 250491, z = 8-11

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista. Tasokoordinaatit ovat keskikoordinaatteja.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää määritellyn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin.

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 23 ½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Volter Högman

inv. 1886 (s. 77)

Volter Högman

kaiv. 1886 (ss. 128-129)

KM 2503 A: 29 (luita, mm. oravan kallo, kalan suomuja)

Hildur Planting

inv. 1933

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 45)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kolme kiviröykkiötä Korsskäreten luodon eteläpuoliskolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat pienen saaren eteläosassa mäellä.

Kohteen kuvaus:

Näitten kolmen röykkiön sijainneista ja ominaisuuksista on tietoja Tapani Tuovisen inventointikertomuksessa ("Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueen arkeologinen inventointi IV 1997"), sivuilla 32-33. Röykkiöitten sijainneiksi, läpimitoiksi ja korkeuksiksi Tuovinen on ilmoittanut seuraavat :

raunio 1: 6640 00, 2418 60; 2,2 X 1,8 metriä; korkeus 0,9 metriä

raunio 2: 6639 97, 2418 59; 2,7 X 2,7 metriä; korkeus 1,0 metriä

raunio 3: 6639 95, 2418 50; läpimitta noin 1,5 metriä; korkeus 0,6 metriä. Rauniossa 2 ovat Tapani Tuovisen mukaan varsinkin itä- ja pohjoissivut olleet pystysuoria ja hyvin säilyneitä.

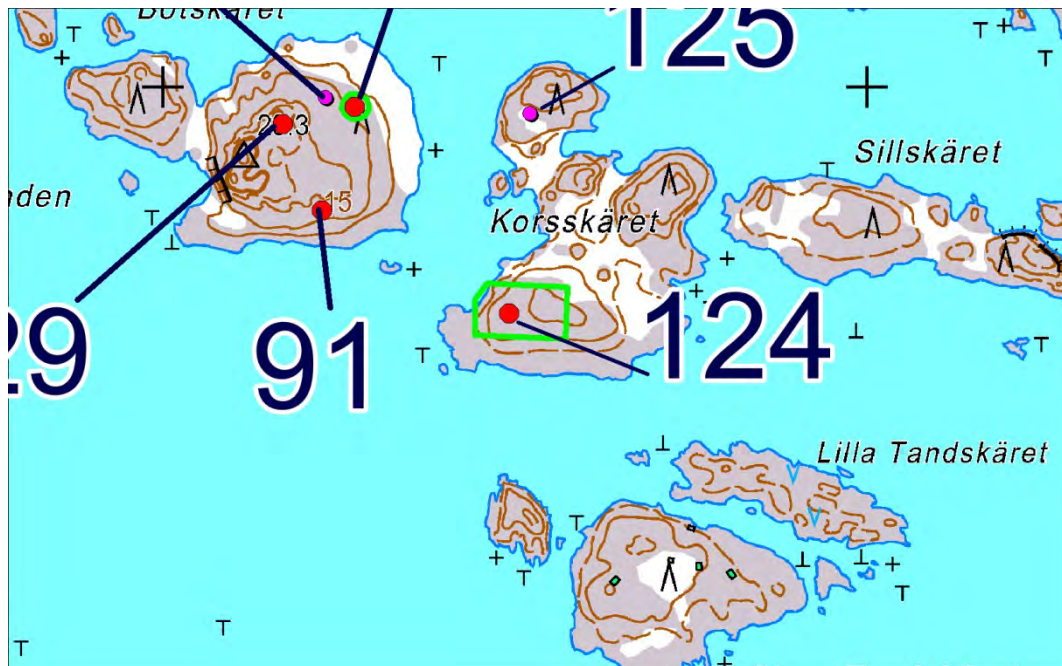
Volter Högman on ilmoittanut, että Korsskäretilällä oli vuonna 1886 kaksi röykkiötä, toinen itä- ja toinen länsipuolella. Hänen johdolla molemmat oli samana vuonna kaivettu. Högman mainitsi läntisen kaivetun röykkiön olevan lähes mäen äärimmäisessä kärjessä. Kuvauksesta päätellen Högmanin kaivaus oli kohdistunut samaan röykkiöön, jonka Tuovinen on merkinnyt raunioksi 3, kun huomioidaan tälle raunio 3:lle ilmoitettujen koordinaattien osoittama sijainti. Högmanin kuvauksen mukaan saaren läntisempi raunio oli herättänyt huomiota huolellisella ulkoasullaan ennen kaivauksia: "Den på västra udden befintliga var särdeles omsorgsfullt uppförd. Sidorna och synnerligast ostliga ändan, som var välbibehållen, väkte uppmärksamhet genom sin ordnade sammansättning; vid närmare betraktande kunde man spåra, att det hade form af en farkost med rundlade stäfver. Äfven utgick från ostliga ändan några stenar i rad, litet böjd mot ändan, lika som en fånglina. Vid undersökningen bibehölls kanterna så högt som möjligt, samt återställdes i deras förra skick vid slutad undersökning." Löytöinä oli ollut vain nokea, ahvenen suomuja ja luita, mm. oravan kallo (en ekorskalle).

Hildur Plantingin mukaan Korsskäreten toinen röykkiö oli vuonna 1933 jo osittain hävitetty.

Ohjempänä oli hänen mukaansa säilynyt se, josta Högman oli saanut talteen kaivauslöytönsä.

Mahdollisesti toista Högmanin kaivamaa saaren itäosassa ollutta röykkiötä ei ole huomioitu inventoinneissa enää sitten vuoden 1933. Sen kaivamisesta Högman on kirjoittanut lyhyesti: "Den andra innehöll intet anmärkningsvärdt, ej håller var den förfärdigad med samma omsorg, visserligen fanns stenar åtminstone ett hvarf, som bildade en rundlad inhägnad, men dessvidare ordning märktes ej."

Luokitusehdotus:
Lisäyksiä:
Kirjallisuusviitteet:

125 Korsskär 1 ja Korskär 2

Muinaisjäännösrekisterissä tunnuksilla 40000001 Korsskär 1 ja 40000002 Korskär 2. Seutukaavan suojelukohde numerolla 96652 (652).

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6644961, i = 250522, z: 4-5

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit vastaavat tämän kohteen läntisemmälle röykkiölle vuonna 1977 ilmoitettuja koordinaatteja. Niistä ja saman kohteen itäisemmän röykkiön koordinaateista oli samalla ilmoitettu, että ne ovat epätarkat. Itäisemmän röykkiön peruskoordinaateiksi oli vuonna 1977 merkitty 6640 15, 418 75 (ETRS-TM35FIN-koordinaatteina: 6644846, 250715). Korkeustieto 4-5 (m mpy) on vuoden 1991 inventoinnin mukaan.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty?

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 23 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström

inv. 1991 (n:o 27)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kolme kiviröykkiötä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämän pitäisi sijaita lähellä maakannasta, joka kartan mukaan yhdistää Korsskäretin pohjoisimman kalliokohouman muuhun luotoon.

Kohteen kuvaus:

Vanhin löytämäni tätä koskeva tieto on Seutukaavaliiton julkaisemassa vuoden 1977 suojeluluettelossa. Siinä on kahdesta Korsskäretin rauniosta sanottu, että ne ovat matalia ja mahdollisesti merimerkkejä. Harto Roth ja Levi Fagerström ovat löytäneet vuoden 1991 inventoinnissa Korsskäretin saaresta kolme kiviröykkiötä. He eivät ole ilmoittaneet niistä mitään tarkempia ominaisuuksia, mutta ovat antaneet niitten yhteisiksi koordinaateiksi seuraavat: x = 6640 23, y = 2418 58, z = 4-5 (ETRS-TM35FIN-koordinaatteina: 6644934, 250549). Näitten koordinaattien perusteella näyttäisi, että he ovat voineet tarkoittaa juuri samoja röykkiöitä, jotka on mainittu Seutukaavaliiton julkaisussa, ja he ovat löytäneet vielä yhden siihen ryhmään kuuluvan röykkiön lisää. Seutukaavaliiton luettelon mukaan röykkiöitten peruskoordinaatit olisivat: 6640 25, 418 55; 6640 15, 418 75.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

126 Bötskäret 3

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40000016 ja nimellä Bötskäret 3.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6644984, i = 250232, z = 12 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 23 ½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström	inv. 1991 (yksi numerolla 28 selostetuista rakenteista)
Titta Heikkinen & Jari Näränen	inv. 1992 (n:o 38)
Tapani Tuovinen	inv. 1997 (sivu 49)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVVAUS

Puoliympyrän muotoinen kivikasa metrin korkuisen kallioseinämän juurella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Bötskäretin koillisosassa.

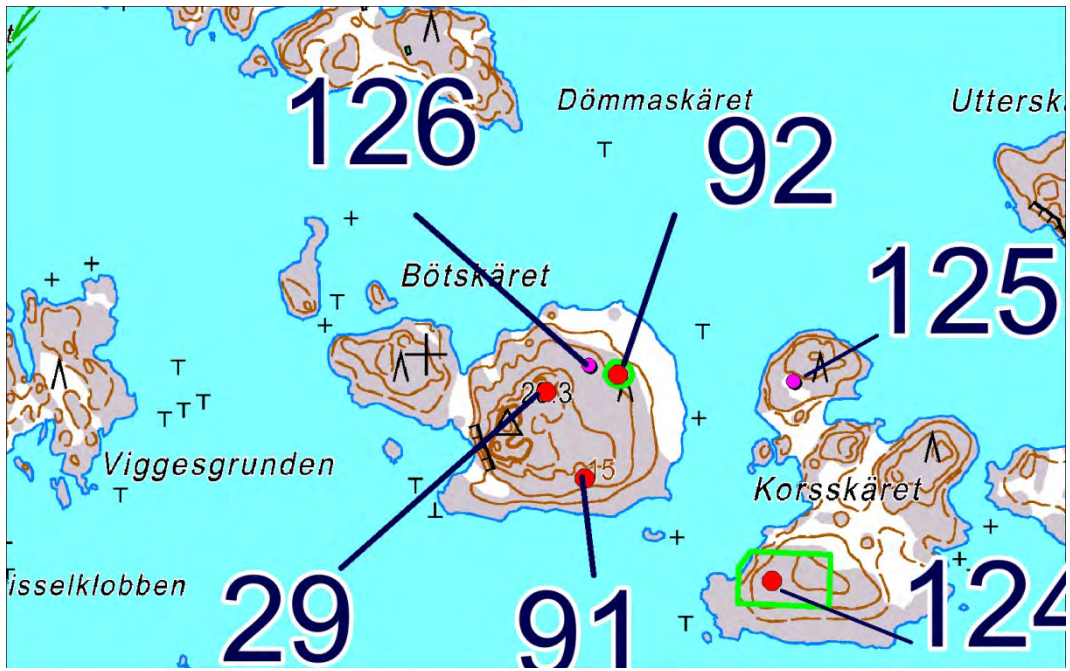
Kohteen kuvaus:

Tämä on rakennettu vuoden 1992 inventointikertomuksen tietojen mukaan aivan kiinni kallioon, mutta mahdollisesti maa-alustalle. Pituudeksi on ilmoitettu 420 cm, leveydeksi 300 cm ja korkeudeksi 50 cm. Tapani Tuovinen on merkinnyt vuoden 1997 inventointikertomukseensa tämän olevan todennäköisesti luonnonlouhikko (1997: sivu 49).

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

127 Tjukan 2

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40000017 ja nimellä Tjukan 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6646038, i = 261435, z = 2-3

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkinä: sitä tuskin on

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 26 km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen inv. 1992 (n:o 40)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 7

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Rikkoutuneelta kivilatomukselta vaikuttava kivikko kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee pienellä Tjukanin luodolla.

Kohteen kuvaus:

Löytynyt vuoden 1992 inventoinnissa.

Tässä on noin 12 metrin läpimittaisella alueella kiviä, jotka ovat ehkä jälkiä rikkoutuneesta rakennelmasta. Vuoden 1992 inventoinnissa oli niissä huomattu vielä sen verran säännönmukaista järjestystä, että yksi moninkertainen kivirivi oli ollut pohjois–etelä-suunnassa, ja jotkut kivet olivat näyttäneet olevan jäänteitä väli-ilmansuuntien mukaan suunnatuista kiviriveistä. Kokonaisuutta oli arveltu kivistä ladotun rikkoutuneen kompassiruusun jäännöksiksi.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Hildur Planting on 1933 merkinnyt inventointikertomukseensa seuraavasti: ”Jungfrudanser finnas i socknen på Holma landet i sydväst o. Bolaks i nordost, samt dessutom enl. uppgift på en liten ö, Köpmansön, i närheten av Bolaks; - har ej kunnat finna ön på kartan.” Tapani Tuovinen on alla mainitussa julkaisussa sivulla 94 huomauttanut, että Tjukania on kutsuttu myös Köpmanskäriksi. Hän on arvellut juuri tämän muinaisjäännöksen nimellä ”Tjukan 2” voivan olla Plantingin tarkoittaman labyrintin jäännös.

Kirjallisuusviitteet: No 122 sarjassa: "Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja -sarja A": Tuovinen Tapani 2000: Ulkosaariston arkeologiaa – Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueen inventointi 1994–1997. 113 s. 2. painos 2001.

128 Rosala Kalvholmen 2

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 4000013 ja nimellä Rosala Kalvholmen 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: kiviaidat

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6646047, i = 243207, z = 10 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 22 ½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen

inv. 1992 (n:o 22)

Tapani Tuovinen

inv./selvitys 1995 (n:o 65)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tällä inventoidessani

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kaksi rinnakkaista kiviriviä kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Kalvholmenin saaren pohjoispäässä.

Kohteen kuvaus:

Tämä on löytynyt vuoden 1992 inventoinnissa.

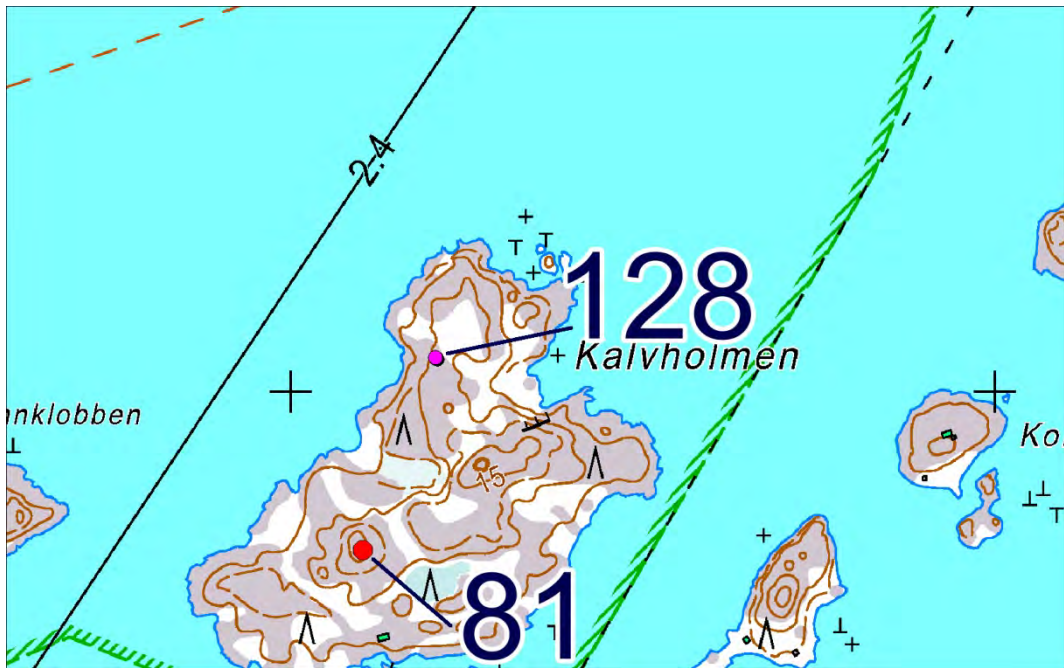
Rinnakkaisten kivirivien pituudeksi on ilmoitettu 24,4 metriä. Latomukseen käytettyjen kivien kokoa ei ole suoranaisesti ilmoitettu, mutta kivien välisiksi etäisyyksiksi riveissä on ilmoitettu 30-60 cm. Kivet eivät ole tasakokoisia, vaan niiden koon vaihtelu aiheuttaa sen, että rivien välille jää etäisyyttä 30-50 cm. Kivirivien on havaittu keskiosissaan kulkevan vetisen ja rahkasammalta kasvavan kalliopainanteen yli.

Inventointikertomuksessa on arveltu kivien olevan ladottuja verkon kuivattamista varten.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

129 Tjukan 4

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 40000018 ja nimellä Tjukan 4.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: röykkiöt

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6646102, i = 261358, z = 7 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: sitä tuskin on

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 25 ½ km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen

inv. 1992 (n:o 42)

Tapani Tuovinen

inv./tark. 1995 (n:o 68)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 7

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee pienellä Tjukan-nimisellä luodolla.

Kohteen kuvaus:

Löydetty vuoden 1992 inventoinnissa.

Röykkiön halkaisijaksi on ilmoitettu 250 cm ja korkeudeksi noin 90 cm. Röykkiön pohja-alan muodosta on sanottu, että se oli epämääräinen. Röykkiön päällyspinnan muotoa on luonnehdittu kuperaksi. Vuoden 1992 inventointikertomuksessa oli pohdiskeltu, olisiko tämä röykkiö voinut toimia kummelina.

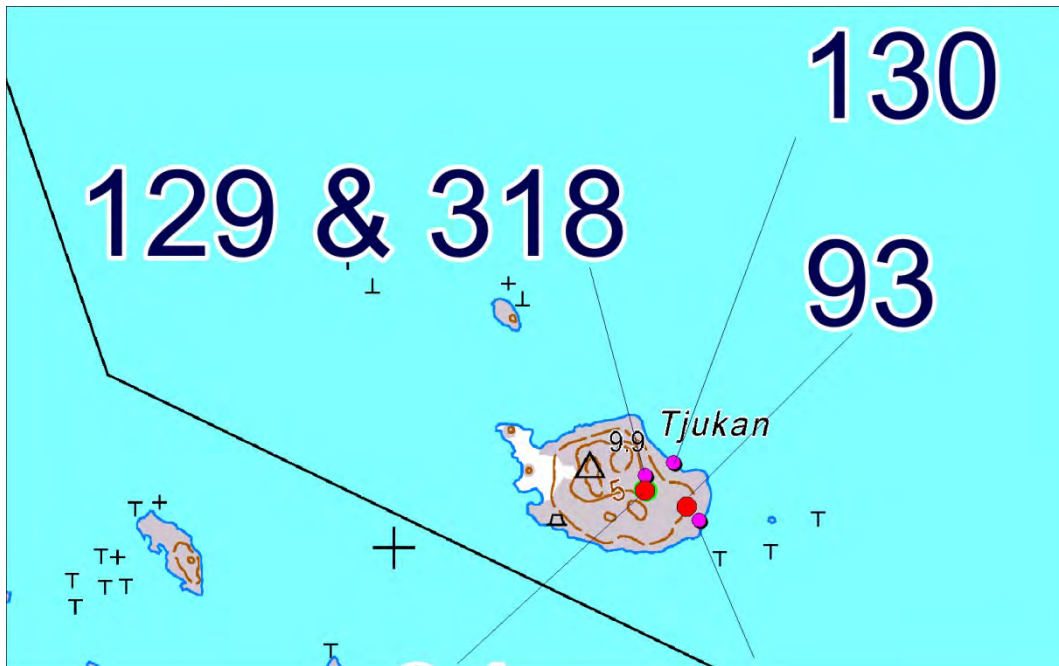
Tapani Tuovinen on alla mainitussa julkaisussaan viitannut kirjallisuustietoon, jonka mukaan Tjukanin saaren huipulla länsipäässä tiedetään olleen kummelin, jonka huipulla oli ollut lippu. Tuovisen mukaan siitä kummelistä on enää jäljellä suuri kivikasa kalliolle levinneenä. Mahdollisesti hän on tarkoittanut tätä kohdetta tai jotakin kivikasaa tämän lähetyvillä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet: No 122 sarjassa: "Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja -sarja A": Tuovinen Tapani 2000: Ulkosaariston arkeologiaa – Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueen inventointi 1994–1997. 113 s. 2. painos 2001.

130 Tjukan 6

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 40000019 ja nimellä Tjukan 6.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6646120, i = 261398, z = 2-3

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista. Ne osoittavat Tjukanin rantaviivalle.

Vuoden 1992 inventointikertomuksen kartalle tämä on merkitty vain hieman sisemmäksi saareen.

Maastomerkinä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 25 ½ km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen

inv. 1992 (n:o 44)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 7

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Suorakaiteen muotoinen vallimainen kivirakenne rannan ja kallioalueen välisellä tasanteella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee pienellä Tjukanin luodolla.

Kohteen kuvaus:

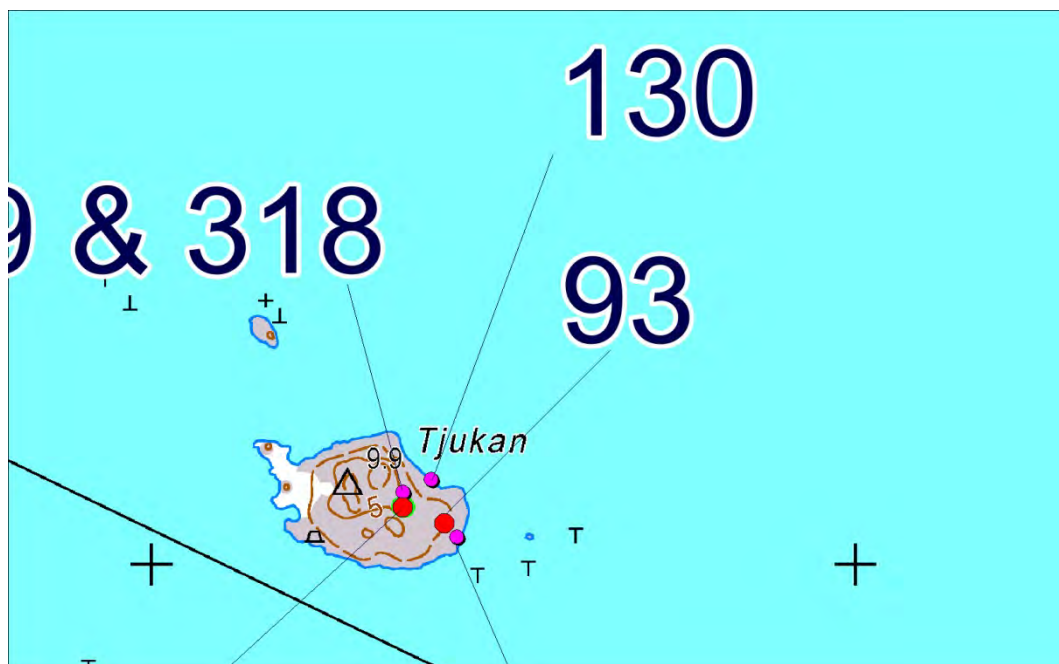
Löytynyt vuoden 1992 inventoinnissa.

Tämän suorakaiteen muotoisen vallin pituudeksi on ilmoitettu 250 cm, leveydeksi 200 cm ja korkeudeksi 30-40 cm. Vallin rakennusaineena ovat halkaisijaltaan 10-25 senttiset pyöristyneet ja särmikkäät kivet, joita on ladottu enimmillään 4-5 kerroksena päällekkäin.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

131 Böhle

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40000003 ja nimellä Böhle.
Seutukaavan suojelukohde numerolla 96654 (654).

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6646149, i = 247693, z =

Koordinaattiselite: Koordinaatit Seutukaavaliiton luettelon mukaan (siinä: 6641 30, 583 70).

Maastomerkintä: ?

Pinta-ala: ei tarkoin tiedossa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 22 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Volter Högman

inv. 1886 (s.77-78)

Harto Roth & Levi Fagerström

inv. 1991 (n:o 10 ja
inventointiluettelon
n:o 15)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kivirakennelmia lohkarapellossa ja sen lähetyvillä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Rosalalandetin ja Hitislandetin välisen Kyrksundetin salmen etelärannalla metsässä.

Kohteen kuvaus:

Vanhin tuntemani tätä koskeva tieto on vuonna 1977 julkaistussa Seutukaavaliiton suojeluluettelossa. Siinä on annettu peruskoordinaatit 6641 30, 583 70 ja niihin liittyvä merkintä ”Rosalalandet, Böhle kl, Kyrksundetista etelään vierinkivialueen **raunio**”.

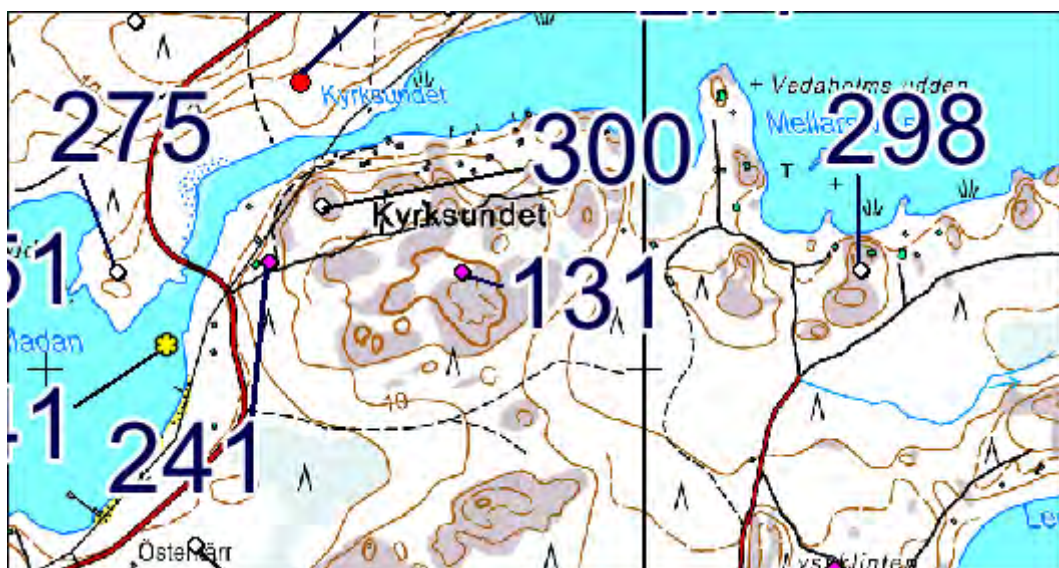
Vuoden 1991 inventointikertomuksen mukaan Kyrksundetin salmen etelärannalla on kivirakenteitten ryhmä, jonka yhteyteen on merkitty peruskoordinaatit 6641 25, 1583 60. Siihen kuuluvaksi on merkitty myös yksi pahoin tuhottu röykkiömäinen kiviladelma, jonka keskelle on kaivettu ura. Ei ole pois suljettua, että se ladelma voisi olla juuri Seutukaavaliiton julkaisussa mainittu raunio, koskapa jommissakummissa ilmoitetuissa koordinaateissa voisi kumaties olla epätarkkuutta, ja niistä myöhemmät voisivat sitä paitsi mahdollisesti osoittaa jotakin muuta kohtaa rakenneryhmästä kuin tätä rauniota eli latomusta.

Vuoden 1991 inventointikertomuksessa on käsitelty lyhyin maininnoin muutamia muita kivirakenteita röykkiömäisen kiviladelman ohella. Lähistöllä pitäisi olla luonnollisen lohkarpellon eli pirunpellon ulkopuolella yli 100 metrin pituiseksi arvioitu 1,5 metriä leveä ja 70-80 cm korkea **muurimainen kiviladelma**. Pirunpellosta kaakkoon on ilmoitettu olevan **epämääräisen 1,5 X 3 metrin rakennelman** kallion päällä. Sen lähetyvillä pitäisi olla **suorakaiteen muotoinen 2 X 3 metrin kokoinen kiviladelma**. Vuoden 1991 inventointiluettelon (sen kohde n:o 17) mukaan 2 X 3 metrin laajuinen suorakaiteen muotoinen ladelma oli sisältä avoin.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

132 Nyäng

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000011314 ja nimellä Nyäng.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kultti- ja tarinapaikat: jatulintarhat

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6646977, i = 231738, z = 2,5

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää merkityn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 26 ½ km lounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström inv. 1991 (n:o 72)

Tapani Tuovinen inv./selvitys (n:o 70)

Tapani Tuovinen inv. 1997 (n:o 13)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 5

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Maan pinnalla joukko tasakokoisia kiviä noin 7 metrin läpimittaisella alueella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Vänön saaren itäpäässä tasaisessa hiekkamaastossa.

Muita tästä käytettyjä nimiä: Trollberget (inv./selvitys 1995)

Kohteen kuvaus:

Vuoden 1997 inventointikertomuksen mukaan näkyvissä oli ollut noin sata nyrkinkokoista ja melko tasakokoista kiveä. Kivistä vain neljän on huomattu muodostavan riviä. Muutoin kivistä ei ole vuoden 1997 inventointikertomuksen mukaan ollut mahdollista erottaa kehiä tai muita selväpiirteisiä rakenteita. Tapani Tuovisen arvion mukaan kivet olisivat epätyypillisen pieniä labyrintin rakennusaineiksi.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

133 Vänön kappeli ja hautausmaa

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40500007 ja nimellä Vänön kappeli ja hautausmaa.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kirkkorakenteet

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: koskematon

P = 6647040, i = 231937, z = 3,8

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat luetut internetin Paikkatieto-ikkunasta 5.10.2012; korkeus on vuoden 1997 inventointikertomuksesta

Maastomerkinä: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 26 ½ km lounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Volter Högman

inv. 1886 (s. 174)

Hildur Planting

inv. 1933 (viimeinen numeroimaton sivu)

Tapani Tuovinen

inv./selvitys 1995 (n:o 71)

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 12)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 5

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kirkon paikka ja kirkkomaan muuri tasaisella hiekkamaalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Vänön saaren itäpäässä.

Kohteen kuvaus:

Kappelinjäännöksiä olisi vuoden 1997 inventointikertomuksen mukaan erotettavissa 4,4 metrin pituisella alueella kirkkomaan koilliskulmassa, jossa on ollut kappelin pohjoisseinä. Kirkkomaata rajannutta muuria on näkyvillä etelän puolella 11,9 metrin jakso, ja lännen puolella hajanainen 11,7 metrin jakso. Nämä jaksot ovat pääilmansuuntien mukaiset. Kirkkomaan etelämuurin keskiosassa on 0,7 metrin korkuinen pystykivi, jonka Tapani Tuovinen on arvellut olleen portinpielenä. Vastakkaisella puolella kirkkomaata on muurin joskus rajaaman alueen sisällä suunnilleen neliömetrin suuruinen maantasainen kiveys.

Luokitusehdotus:

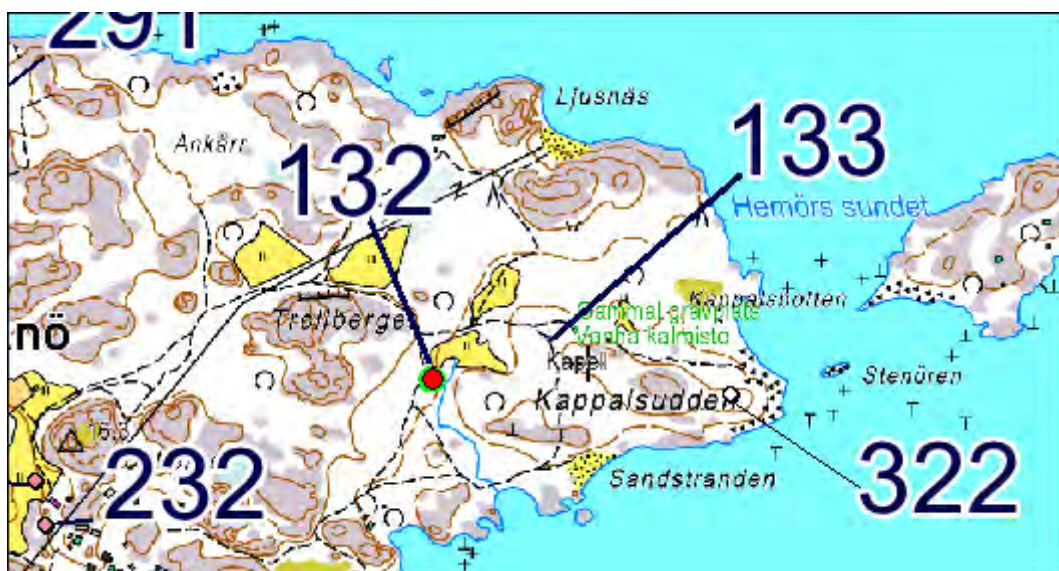
Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

Elis Selin: Skärgårdskapell och -kyrkor i Hitis skärgård under 700 år.

Benedict Zilliacus: Utöar.

Sigrid Nikula: Finlands kyrkor. Åbolands prosteri II.

134 Hitis Norrsundet

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40000014 ja nimellä Hitis Norrsundet.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: röykkiöt

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: koskematon

P = 6647126, i = 247464, z = 5,60

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1992 inventointikertomuksesta

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 21 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström inv. 1991 (n:o 18)

Titta Heikkinen & Jari Näränen inv. 1992 (n:o 26)

INVENTOINTI 2012

Aika: 23.5.2012

Havainnointiolosuhteet: kohtalaiset

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: DT2012:69:93

LYHYT KOHDEKuvaus

Kiviröykkiö kumpareen reunalla merenlahden pohjukan lähetyvillä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee noin 20 metriä pohjoiseen Kalvholms fladanin etelärantaa seurailevasta mökkitiestä, joka on merkitty peruskartalle. Tämä on peruskartalla näkyvällä kumpareella, jonka se tie ylittää. Röykkiön pohjoislaita on arviolta noin 7 metrin päässä kohdasta, jossa kumpareen lahdelta laskeutuvan pohjoisrinteen yläpää on.

Muut tunnetut nimet: Hiittinen, Kalvholmen (1991, 1992)

Kohteen kuvaus:

Varhaisin tuntemani tieto tästä on vuoden 1991 inventointikertomuksessa. Siinä tämän sijainti on kuitenkin merkitty selvästi enemmän koilliseen siitä, mitä yllä olevat koordinaatit osoittavat. Vuoden 1992 inventointikertomuksessa ilmoitetut koordinaatit huomasiin maastossa paikkansapitäviksi. En tarkistanut niitä GPS-laitteella, koska jo maaston muodoista oli karttaan vertaamalla havaittavissa röykkiön sijainti kartalla.

Tämän röykkiön erityispiirteenä on, että sen kivikon korkein kohta on röykkiön laidalla. Korkein kohta on alarinteen puolella etelän suunnassa, ja siitä röykkiön kivikon korkeus alenee kohti pohjoislaittaa. Vuoden 1992 inventointikertomuksessa on huomautettu, että tämän röykkiön pohjakaavaa ja laajuutta on vaikeata määrittää peitteisyyden vuoksi. Vuonna 1992 on kuitenkin päädytty ilmoittamaan röykkiölle läpimitat 760 cm itä-länsi-suunnassa ja 670 cm pohjois-etelä-suunnassa. Röykkiön korkeudeksi on tuolloin mitattu ehkä vaakittamalla 102 cm.

Vuoden 1991 inventointikertomuksen mukaan tästä röykkiöstä noin 20 metriä itään oli sijainnut ”bätlänning”. Siitä ja röykkiöstä jonkin verran kaakkoon oli havaittu kummeli, jonka halkaisija oli ollut noin metri ja korkeus 0,7 metriä. Turun yliopiston arkeologian arkistossa olevan Levi Fagerströmin ja Harto Rothin laatiman inventointiluettelon mukaan kummeli sijaitsi bätlänningistä ja mahdollisesta röykkiöstä 300 metriä, ei kaakkoon vaan itään ja sen sijaintikorkeus oli 3 m mpy (luettelon kohta n:o 25). (Sillä olisi siten voitu mahdollisesti tarkoittaa samaa kivirakennetta, joka on tässä vuoden 2012 inventointikertomuksessa 222 Hitis Norrsundet 2.)

Vuonna 1992 on inventoinnissa merkitty tarkkoja tietoja muistiin maastonkohdasta, jonka on ilmoitettu sijaitsevan 15 metriä itään yllä esitellystä mäenharjan päällä olevasta röykkiöstä. Siinä kohdassa on tuolloin ajateltu olevan joko pelkkä luonnonmuodostuma tai sitten mahdollisesti kaivantona. Siihen liittyviä kivikoita on kuvailtu vuoden 1992 inventointikertomuksen alanumerossa 26b. Saattaa olla, että niillä merkinnöillä on tarkoitettu loivapohjaista laajaa syvennystä, joka on mäen itärinteen juurella. Huomasin sen syvennyksen etsiessäni vuoden 1991 inventointikertomukseen merkittyä

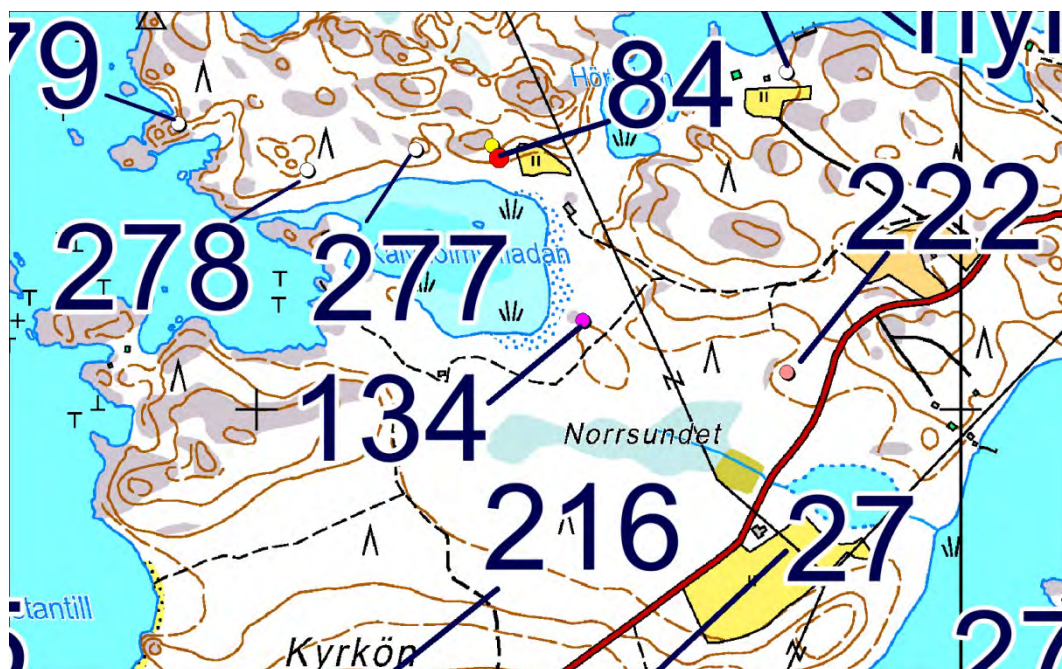

veneenvetopaikkaa. Veneenvetopaikalla on mahdollisesti tarkoitettu juuri tätä syvennystä. Sen kohdalta ja sen reunoilta en havainnut mitään varauksitta muinaisjäännökseen viittaavia rakennepiirteitä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

135 Helgskär

Muinaisjäänöskirjassa numerolla 4000011 ja nimellä Helgskär.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: röykkiöt

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6647519, i = 243582, z = 15 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 21 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen

inv. 1992 (n:o 18)

Tapani Tuovinen

inv./selvitys 1995 (n:o 62)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Pieni hajanainen kiviröykkiö kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Helgön saaren keskivaiheilla loivasti länteen laskeutuvalla kalliorinteellä.

Kohteen kuvaus:

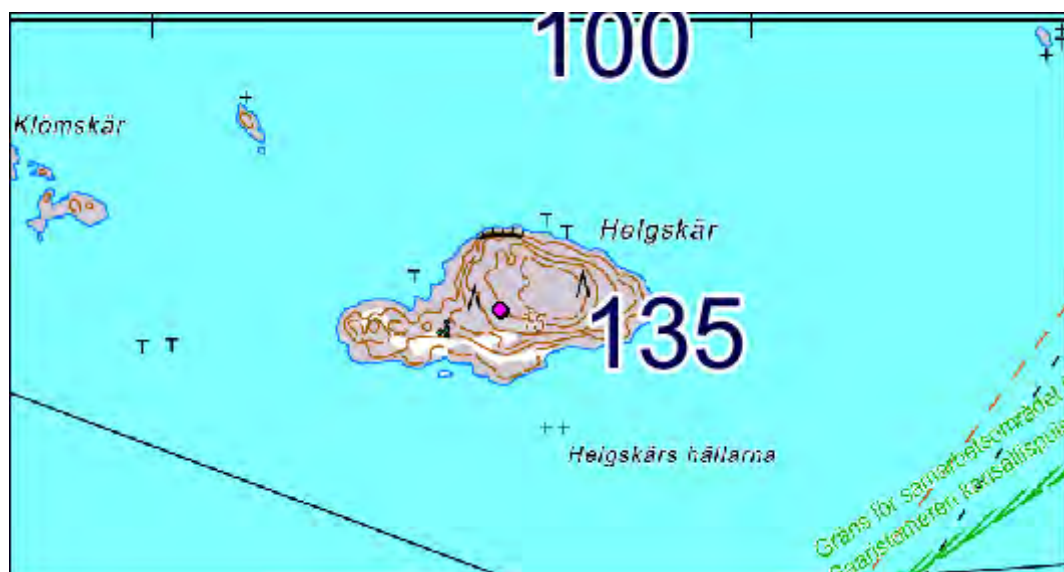
Tämä on löytynyt vuoden 1992 inventoinnissa.

Vuoden 1992 inventointikertomuksen mukaan tämä kiviröykkiö oli näyttänyt uudelta, koska oli ollut aivan peitteetön. Sen on samalla ilmoitettu olevan epämääräisen pitkänomainen. Läpimitoiksi on merkitty 320 ja 200 cm ja korkeudeksi noin 50 cm. Kivikosta on samalla sanottu, että se oli harva.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

136 Yxskär

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000011309 ja nimellä Yxskär.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: uunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6647917, i = 222722, z = 1,80-2,20

Koordinaattiselite: koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 32 ½ km lounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 7)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 5

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kaksi kiviuunia luodolla lahden pohjukassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Yxskärenin saariryhmän läpi kulkevan salmen itärannan lahdelman pohjukassa.

Kohteen kuvaus:

Löytyneet 1997.

Uuneista on seikkaperäisiä tietoja vuoden 1997 inventointikertomuksessa. Siinä on läntisemmän uunin pituudeksi ilmoitettu 3,0 metriä ja itäisemmän 2,6 metriä. Itäisemmän uunin suuaukko on vuoden 1997 inventointikertomuksen mukaan säilynyt ja sen päällä on katekivi.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

137 Stora Ängeskär 4

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000011328 ja nimellä Stora Ängeskär 4.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kultti- ja tarinapaikat: jatulintarhat

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6648327, i = 243834, z = 5,2

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää määritellyn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin.

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 20 km etelälounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen tark. 1989

(TYA diar. 445)

Tapani Tuovinen inv./tark. 1995 (n:o 53)

Tapani Tuovinen inv. 1997 (n:o 38)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Sokkelolatomus kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Stora Ängeskärin itäosassa.

Kohteen kuvaus:

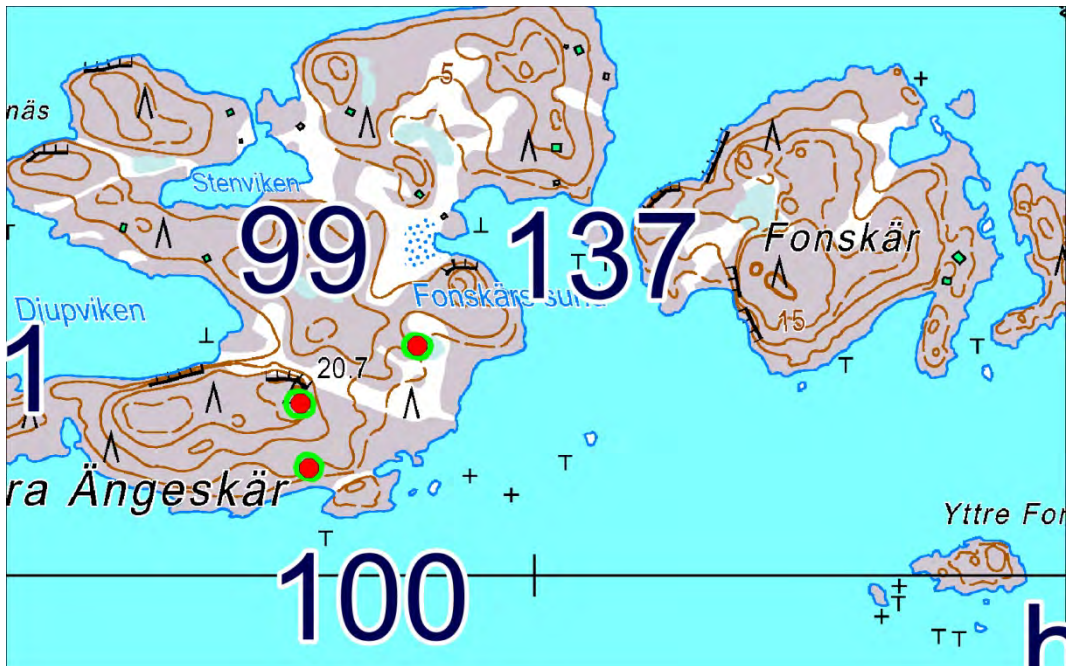
Tämän on löytänyt Tapani Tuovinen 13.6.1989.

Tämä sokkelolatomus on vuoden 1989 tarkastuskertomuksen mukaan 11,0 metrin pituinen ja 10,3 metrin levyinen. Sokkelolatomuksen pohjakaavasta ei ole tietoa, sillä sen määrittelemistä oli vuonna 1989 haitannut peitteisyys. Tuolloin oli kuitenkin ollut nähtävillä, että uloin reunakehä oli ollut säännöllisesti kaartuva, ja siihen oli käytetty suurempia lohkeita kuin muihin latomuksen osiin. Paikoin sisempänä oli näkynyt ulkokehän suuntaista vyöhykkeisyyttä ja käytävien jäännöksiä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

138 Kalholm

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 1000011327 ja nimellä Kalholm.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssi- ja/tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6649376, i = 240315, z = 17

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1997 inventointikertomuksesta.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää merkityn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 20 km lounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 34)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kiviraunio röykkiöllä pienessä luodossa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Kalholmen-nimisessä luodossa.

Kohteen kuvaus:

Tämä on tullut tietoon vuoden 1997 inventoinnissa Maria Sjöbergin ilmoituksesta.

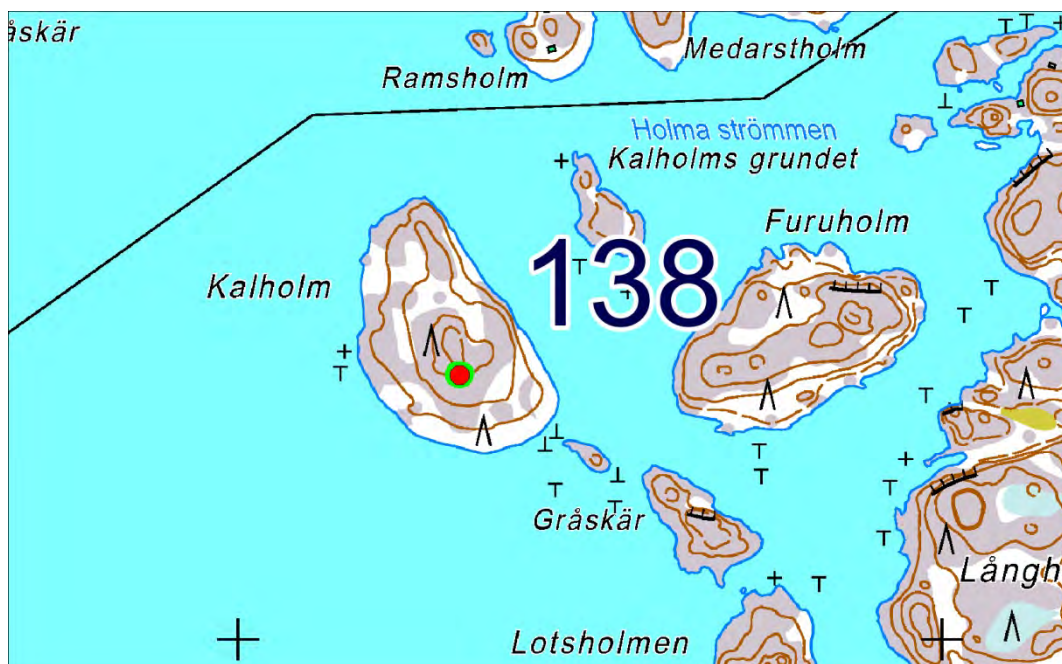
Vuoden 1997 inventointikertomuksen mukaan tämä Kalholmenin kiviraunio on pyöreä hautaraunio, johon on kaivettu kraateri. Lämpimitoiksi on ilmoitettu 6,6 ja 5,5 metriä ja korkeudeksi 0,4 metriä.

Tapani Tuovinen on inventointikertomuksessaan huomauttanut, että Kalholmenin luodon huipulla on lohkaraita hajallaan. Ne voisivat hänen mukaansa olla rikutun haudan jäännöksiä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

139 Takvedholmen

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40000034 ja nimellä Takvedholmen.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: muinaisjäännösryhmät

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 12

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6651748, i = 248777, z = 0.5

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 16 ½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Henrik Jansson & Kalle Virtanen   inv. 1998 (n:o 18)   -

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Todennäköinen asuintalon perusta, muitten rakennusten perustoja, laituri ja viljelysrykkiötä merenrannassa kapealla maakannaksella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Takvedholmenin niemen tyvessä olevalla kannaksella

Kohteen kuvaus:

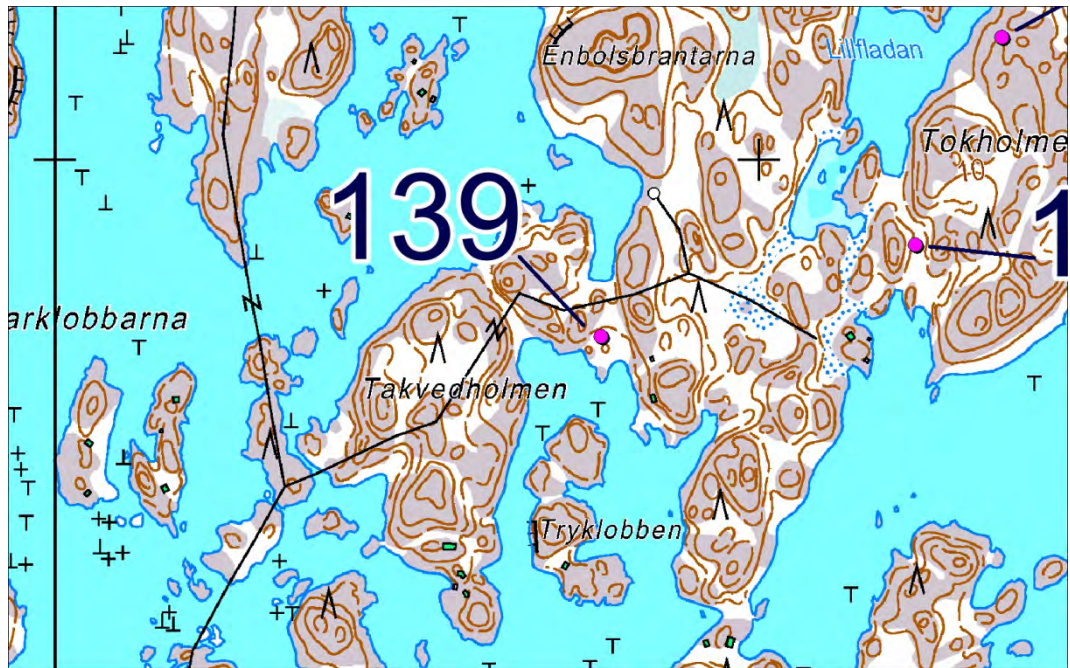
Huomioitu vuoden 1998 inventoinnissa.

Janssonin ja Virtasen inventointikertomuksen mukaan Takvedholmenin ja Lilla Ängesön välisellä kannaksella on aikoinaan sijainnut tila, jonka rakennusten perustoille sekä kiviröykkiöille ja vanhalle laiturille he ovat antaneet yhteiset peruskoordinaatit 6646 95, 2416 50. Sen tarkempaa kohteen osien sijaintien merkintää he eivät ole tainneet tehdä ja niitten sanallinen esittelykin inventointikertomuksessa on vain muutaman rivin pituinen.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

140 Byholmen

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 40000034 ja nimellä Byholmen.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: röykkiöt

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6651867, i = 243485, z = n. 5

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1992 inventointikertomuksesta.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 17 km etelälounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström inv. 1991 (n:o 78)

Titta Heikkinen & Jari Näränen inv. 1992 (n:o 17)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Mäenrinteessä kaksi kiviröykkiötä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Kasnäsissä lähellä Sinisimpukan luontokeskusta. Vuoden 1992 inventointikertomuksen mukaan tämä röykkiö sijaitsee noin 10 metriä sivuun sähkölinjasta lähellä kohtaa, jossa linjan kulku kääntyy kaakko-luode-suuntaiseksi. Toinen röykkiöistä sijaitsee osaksi matalalla kalliolla, jonka pitäisi olla aivan teollisuushallin sorakentän ja harvahkon metsän rajalla.

Kohteen kuvaus:

Tästä on ilmoittanut maanmittausinsinööri Kristian Lindroos.

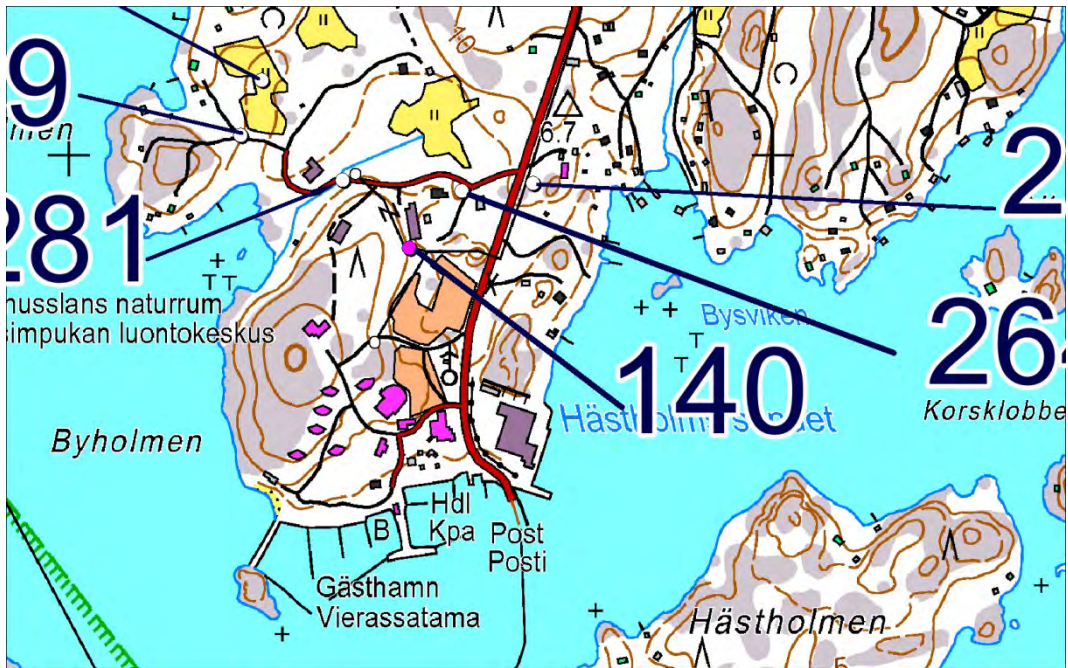
Suurempi kahdesta röykkiöstä on vuoden 1992 inventointikertomuksen mukaan muodoltaan pitkänomaisen soikea. Sen läpimitoiksi on merkitty 530 ja 290 cm. Tässä röykkiössä ylinä olevaa noin 25 cm:n läpimitaisten kivien kerrosta on arveltu myöhemmäksi lisäksi aiemmin kootun pinnaltaan kuperan röykkiön päällä. Alemman kerroksen kivien on mainittu olleen sammalen ja heinän peitossa toisin kuin ylemmän kerroksen kivien. Röykkiön korkeudeksi on vuonna 1992 ilmoitettu 100 cm sen etelälaidassa ja 60 cm pohjoislaidassa.

Toinen röykkiö on vuoden 1992 inventointikertomuksen mukaan läpimitoiltaan 170 cm ja 120 cm ja korkeudeltaan 30 cm. Sen pitäisi sijaita metri pohjoiseen toisen röykkiön itäpäästä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

141 Tokholmen 2

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40000033 ja nimellä Tokholmen 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: kiviaidat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 3

Lukumäärä: 2-3

Säilyneisyys:

P = 6651878, i = 249223, z = 2-5

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 16 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Henrik Jansson & Kalle Virtanen

inv. 1998 (n:o 17)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kaksi tai kolme kivimuuria, joista ainakin yksi kalliolla ja yksi muu kallion juurella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Lilla Ängesön alueella Tokholmenin niemen tyvellä.

Kohteen kuvaus:

Vanhin tieto tästä taitaa olla vuoden 1998 inventointikertomuksessa. Siinä on ilmoitettu ristiriitaisesti muurien luvuksi ensin kolme ja sitten kaksi. Kaikille tai molemmille niistä on annettu yhteiset koordinaatit ($x = 6647\ 10$, $y = 2416\ 94$, jotka vastaavat ETRS-TM35FIN-koordinaatteja 6651873, 249222). Muurien sijaintia on selostettu vuoden 1998 inventointikertomuksessa seuraavasti:

”Kohde muodostuu kahdesta kallionharjanteen idänpuoleiselle juurelle rakennetusta kivimuurista. Toinen niistä on neliskulmainen, kallionseinämän muodostaessa muurin itäisen reunan. Muurin pohjoiskulmassa on aukko. Toinen muureista sijaitsee toisella puolella kivimuurien itäpuolisesti kulkevaa lahtea. Se on rakennettu kallioterassin reunalle matalaan kallionpainanteeseen. Muurin länsipäässä kallio putoaa noin viisi metriä korkeana seinämänä mereen.

Tämän kivimuurin mitat ovat:

N-S = 0,70 m

E-W = 2,50 m

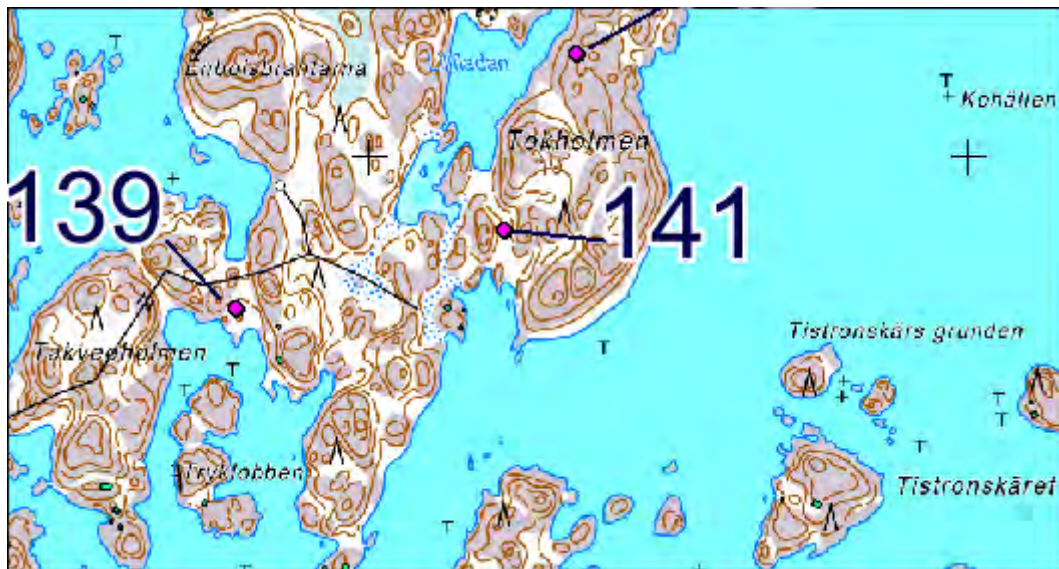
Korkeus = 0,50 m”

Ehkä kivimuurien itäpuolisella lahdella on tarkoitettu Tokholmenin lounaisrantaan ulottuvaa merenlahtea.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

142 Tokholmen 1

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40000032 ja nimellä Tokholmen 1.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: kiviaidat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 3

Lukumäärä: 5-10

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6652173, i = 249346, z = 5-10

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 16 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Henrik Jansson & Kalle Virtanen

inv. 1998 (n:o 16)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

5-10 kivimuuria kahden kallion välisellä alavalla maalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Tokholmenin niemen keskivaiheilla.

Kohteen kuvaus:

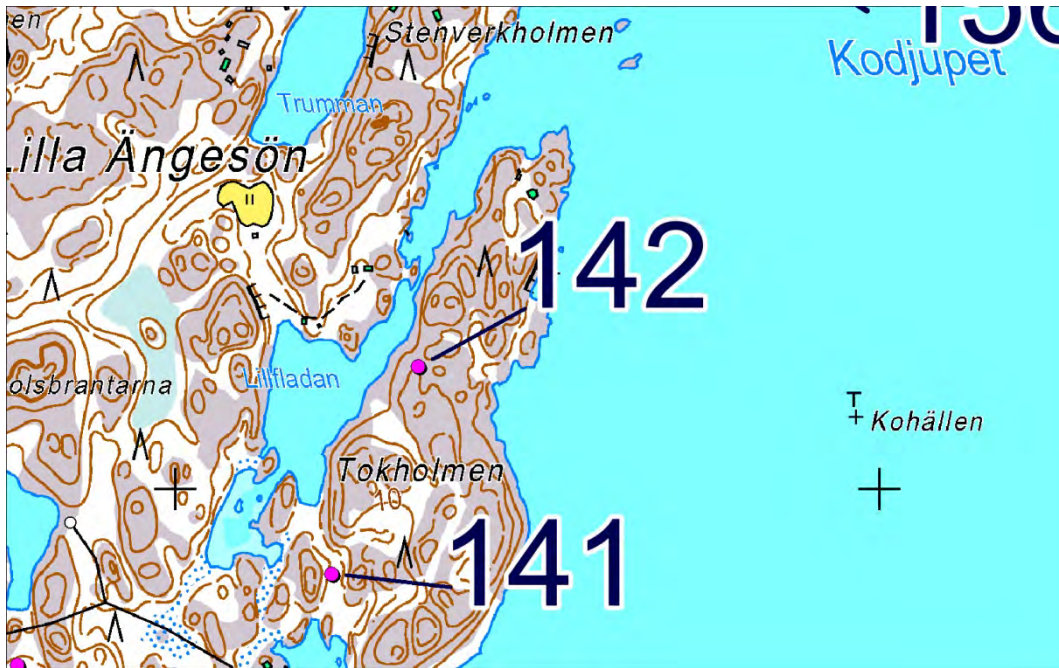
Tämä on huomioitu vuoden 1998 inventoinnissa kai ensimmäisen kerran.

Kivimuureja ei ole selostettu tarkemmin eikä niistä ole asemapiirrosta. On kerrottu, että niitten rakentaja olisi ollut paikkakunnalla tiedossa.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Näistä alle 100 metriä pohjoiseen pitäisi olla kaksi kummelia, jotka Harto Roth ja Levi Fagerström ovat huomioineet inventoinnissaan vuonna 1991. Niitten on merkitty olleen Tokholmenissa saaren länteen viettävällä kalliorinteellä. Suuremman halkaisijaksi on merkitty 1,2 metriä ja korkeudeksi 70 cm. Pienemmän halkaisijaa koskeva merkintä oli käyttämässäni konekirjoitustekstin kopiesa hieman epäselvä, mutta se näytti olevan 80 tai 90 cm. Pienemmän kummelin korkeuden pitäisi olla 60 cm. Näille on annettu yhteiseksi koordinaateiksi peruskoordinaatit $x = 6647\ 46$, $y = 2417\ 07$, $z = 5$ m. mpy. Roth ja Fagerström eivät näytä maininneen Tokholmenin kivimuureista. Jansson ja Virtanen eivät ole maininneet Rothin ja Fagerströmin Tokholmenissa huomioimista kummeleista mitään.

Kirjallisuusviitteet:

143 Kappalskroken

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 1000011315 ja nimellä Kappalskroken.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kirkkorakenteet

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 3

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6652875, i = 230989, z = 3

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1997 inventointikertomuksesta.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 23 km lounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Volter Högman inv. 1886 (n:o 175)

Tapani Tuovinen inv. 1997 (n:o 15)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Pienen kappeliksi arvellun hävinneen rakennuksen sijaintipaikka Kappalskroken-nimisen merenlahden rannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Vuoden 1997 inventointikertomuksen mukaan kappelin paikkana pidetty maastonkohta on nyt tasaisella perunamaalla, joka laskee loivasti koilliseen kohti Kappalskroken-nimisen merenlahden pohjukkaa.

Kohteen kuvaus:

Tapani Tuovinen on merkinnyt vuoden 1997 inventointikertomuksessaan hävinneen kivijalan sijainnista seuraavasti: ”Maanomistajan Thelma Brunströmin mukaan hänen isoisänsä oli kertonut, että kappelin kivijalka oli sijainnut nykyisen viljelyksen yläosassa, paikassa, jossa kallio tulee maanpintaan näkyviin. Jäännöksiä kivijalasta ei ole näkyvissä.” Kirjallisuudessa kappelin peruskiviä koskeva tieto on Svante Dahlströmin teoksessa ”Gullkrona” (Ekenäs 1995, 4. upplagan), jossa Dahlström on kirjoittanut: ”Traditionen gör gällande att husgrunden uppburit det forna kapellet. Denna husgrund beskrivs som en enkel rad ej särdeles stora bullerstenar, radade i en fyrkant med 3 à 4 meters sida. Några konkreta minnen av kapellet har eljest icke omtalats, och lämningar av gravar har åtminstone t. v. icke anträffats på platsen.” Peruskiviksi sanotut kivet on siirretty paikoiltaan perunamaan laajentamisen vuoksi.

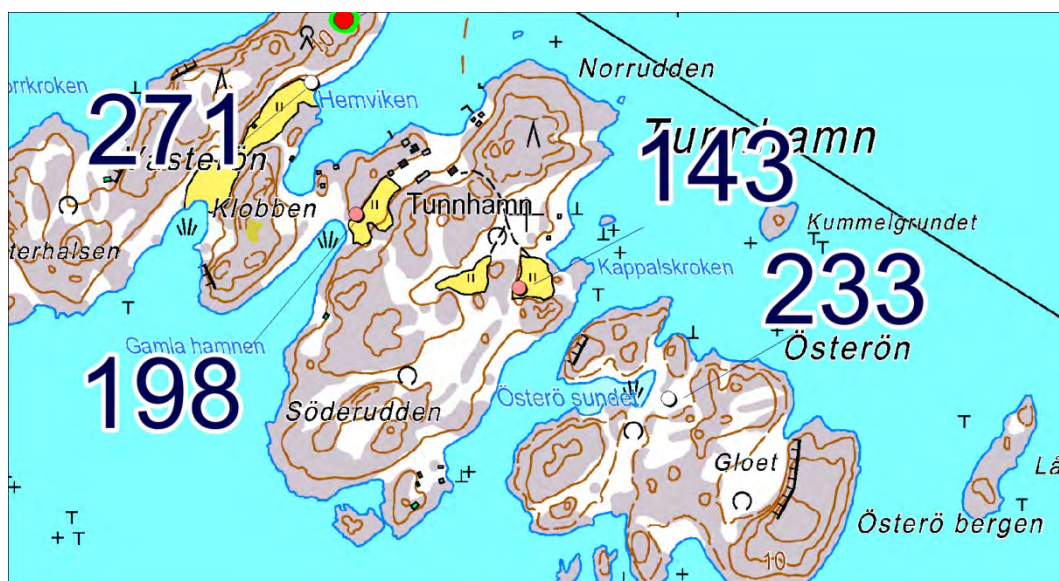
Tapani Tuovinen on vuoden 1997 inventointikertomukseensa merkinnyt, että Volter Högman olisi käsikirjoituksessaan vuodelta 1886 sivulla 103 kirjoittanut Kappalskrokenin luona olleesta rakennuksen perustuksesta, jossa seinien pituus olisi ollut 3-4 metriä. Ainakaan sillä sivulla Högman ei kuitenkaan ole kirjoittanut Kappalskrokenista. Löysin Högmanin käsikirjoituksesta vain lyhyen Kappalskrokeniin liittyvän maininnan sivulta 175, ja siinä ei ole mainittu Kappalskrokenin rakennuksen pohjasta. Högman on siinä kirjoittanut: ”Om de öfriga kappals tillvaro vittnar endast namnet på de ställen de antagas ha varit. Så ha vi på Tunnhamn en hafs vik som kallas 'kappals' kroken samt en äng i närheten därpå som kallas 'munkängen' och förmäles att munkar där blifvit begrafna.” Vuoden 1995 inventonin tai selvityksen raportissaan Tapani Tuovinen ei ole Tunnhamnin kappelinpaikan yhteydessä viitannut Högmanin käsikirjoitukseen vaan Dahlströmin tekstiin vuodelta 1945 (edellä mainitun teoksen ”Gullkrona” ensimmäisen painoksen painovuosi).

Dahlströmin julkaisemalla H. Ponténin vuoden 1789 kartalla (Gullkrona, sivu 84) on paikannimi kappalskroken, mutta se saattaa olla nimistöä, jota on lisätty karttakuvioille, kun vanhaa karttaa on piirretty puhtaaksi Dahlströmin julkaisua varten. Vuoden 1789 kartan nimistössä ei taida olla Kappalskrokenin paikannimeä, koska sitä nimeä ei ole siirretty Varsinais-Suomen maakuntamuseolla valmistettuun Tunnhamnin maisemahistoriakarttaan, mikä pohjautuu vuoden 1789 kartan merkintöihin.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet: Svante Dahlström: Gullkrona (Ekenäs 1995, 4. upplagan)
Elis Selin: Skärgårdskapell och -kyrkor i Hitis skärgård under 700 år,
Kurt Zilliacus: Skärgårdsnamn, 25.

144 Stenverkklobben 1

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40000030 ja nimellä Stenverkklobben 1.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kulkuväylät: kummelit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6652964, i = 249813, z = 15

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1998 inventointikertomuksesta

Maastomerkinä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 15 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Henrik Jansson & Kalle Virtanen

inv. 1998 (n:o 14)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Pienen saaren pohjoiskärjessä oleva kiviröykkiö.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Stenverkklobben-nimisen saaren pohjoiskärjessä.

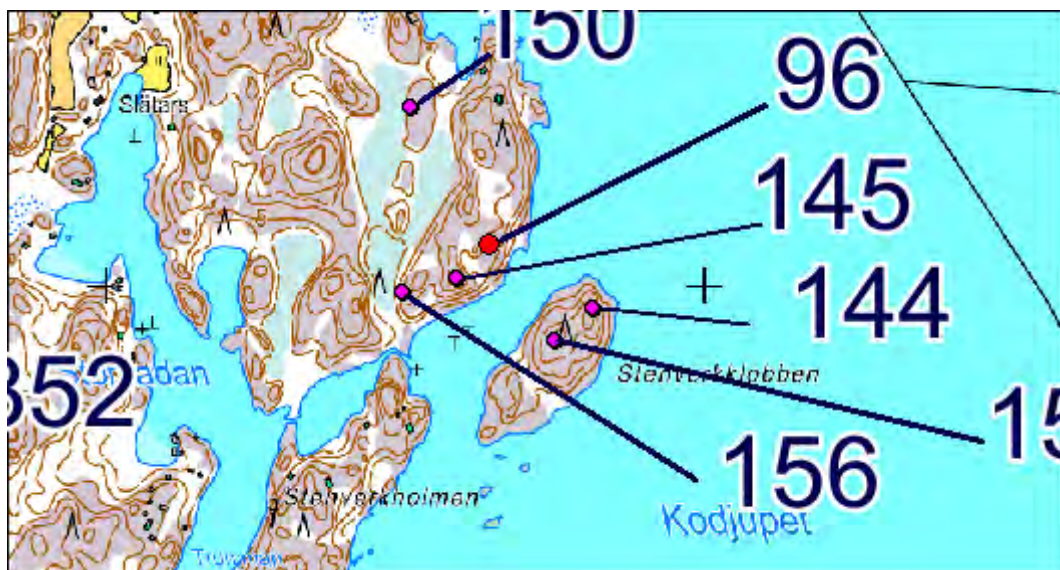
Kohteen kuvaus:

Tästä on vanhin tietämäni muistiinmerkintä vuoden 1998 inventointikertomuksessa. Röykkiön halkaisijaksi on ilmoitettu 1,40 metriä ja korkeudeksi 0,50 metriä. Sen pohjan muoto on ilmoitettu pyöreäksi. Inventoijat Jansson ja Virtanen ovat esittäneet ajatuksen, että tämä kivikko olisi mitä todennäköisimmin vanha merimerkki.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

145 Lövä kobbar 3

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40000028 ja nimellä Lövä kobbar 3.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kulkuväylät: kummelit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6653014, i = 249585, z = 15

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1998 inventointikertomuksesta

Maastomerkinä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 15 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Henrik Jansson & Kalle Virtanen inv. 1998 (n:o 12)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kiviröykkiö avokalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Stora Ängesönin itäpäässä Stenverkklobben-nimistä saarta vastapäätä.

Kohteen kuvaus:

Tämä on tarkastettu ensimmäistä kertaa vuoden 1998 inventoinnissa.

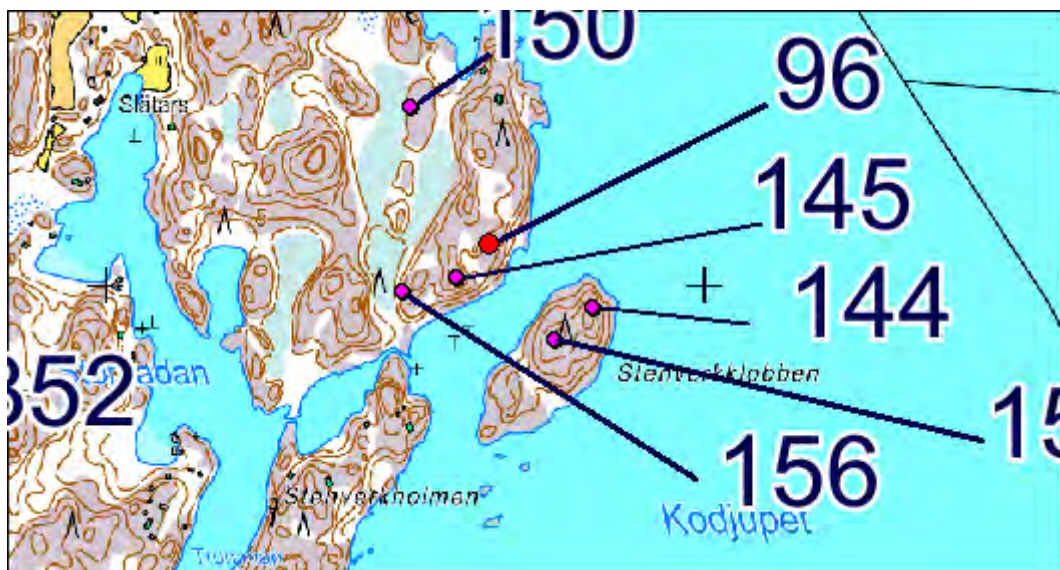
Tämän röykkiön muodon on ilmoitettu olevan lähinnä soikean. Siinä on arveltu tapahtuneen sortumaa.

Läpimitoiksi on ilmoitettu 1,00 ja 2,00 metriä, ja tämän kiviröykkiön on arveltu mitä todennäköisimmin olevan vanhan merimerkin.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

146 Rävberget

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40000009 ja nimellä Rävberget.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: röykkiöt

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: koskematon

P = 6653113, i = 243488, z = 11,32

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1992 inventointikertomuksessa ilmoitettu korkeuskiintopisteestä mitattu korkeus.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 15 ½ km eteläkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen

inv. 1992 (n:o 16)

INVENTOINTI 2012

Aika: 13.5.2012

Havainnointiolosuhteet: tiheiköt häiritsivät näkyvyyttä

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3, 6

Kuvat: DT2012:69:23

LYHYT KOHDEKuvaus

Kivistä ja maasta koostuva pieni kumpu tasaisella metsämaalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Rävberget-nimisen mäen kaakkoisrinteellä kahden ajotien välimaastossa.

Kohteen kuvaus:

Tämä on löytynyt vuoden 1992 inventoinnissa.

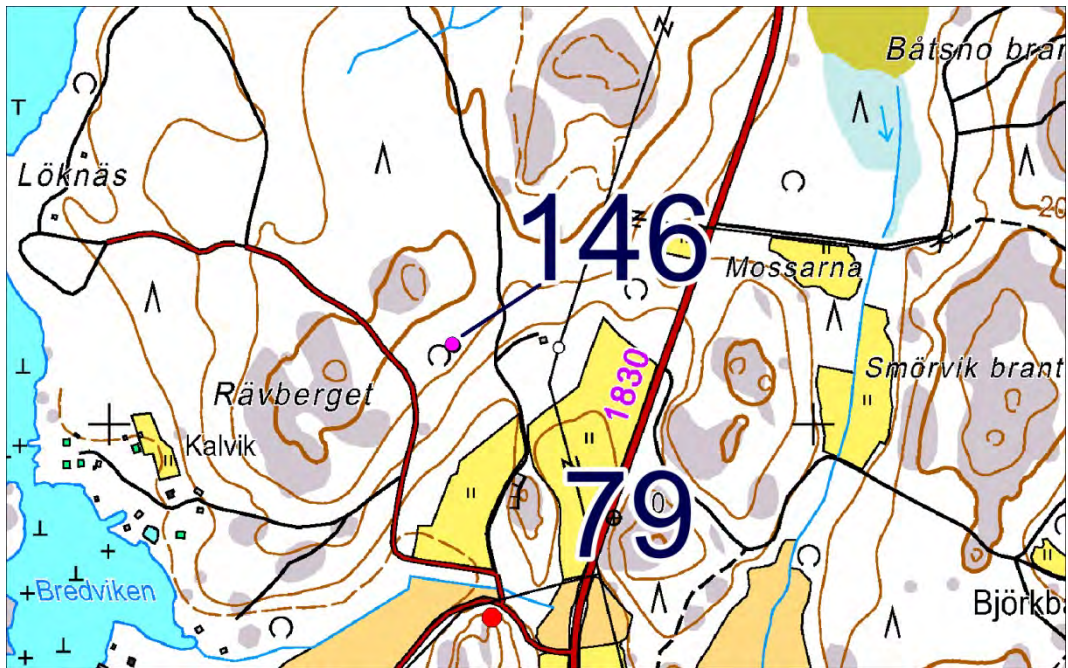
Ilmoitettujen sijaintitietojen mukaan Rävbergetin kaakkoisrinteellä olisi pieni maansekainen röykkiö noin 30 metrin päässä pellonreunasta. Röykkiön on sanottu olevan pyöreähkön ja pinnanmuodoltaan kuperan, ja sen läpimitaksi on ilmoitettu 340 cm ja korkeudeksi 80 cm. Vuonna 1992 oli röykkiön päällä kasvanut kaksi kuusta, joitten runkojen halkaisijat olivat silloin olleet 25 cm ja 30 cm. Kiviaineksen on sanottu olevan halkaisijaltaan noin 20 cm:n kokoista. Röykkiössä oli tarkastelussa huomattu olevan maata runsaanlaisesti, ehkä enemmänkin kuin kiviä.

Valokuvasin Rävbergetin kaakkoisrinteellä kahden suuren kuusen tyvien ympärillä olevan kivistä ja maasta koostuvan kohouman, joka vastasi yllä olevaa kuvausta ottaen huomioon summittain kuusten kasvamisvauhdin. Kohouman päällä kasvoi muutama nuorikin kuusi, jotka olivat ehkä tulleet taimesta enemmän puun näköisiksi sen noin 20 vuoden aikana, mikä aiemmasta inventoinnista oli kulunut kesään 2012 mennessä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

147 Segerbacka 1

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 40000024 ja nimellä Segerbacka 1.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: työ- ja valmistuspaikat: viljelyröykkiöt

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 3

Lukumäärä: 12

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6653150, i = 248791, z = 2-10

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 15 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Henrik Jansson ja Kalle Virtanen inv. 1998 (n:o 7)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kiviröykkiöitä maatuneen salmen rannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat lähellä kohtaa, jossa Stora Ängesö on maaton tai maaton kiinni Lilla Ängesöhön.

Kohteen kuvaus:

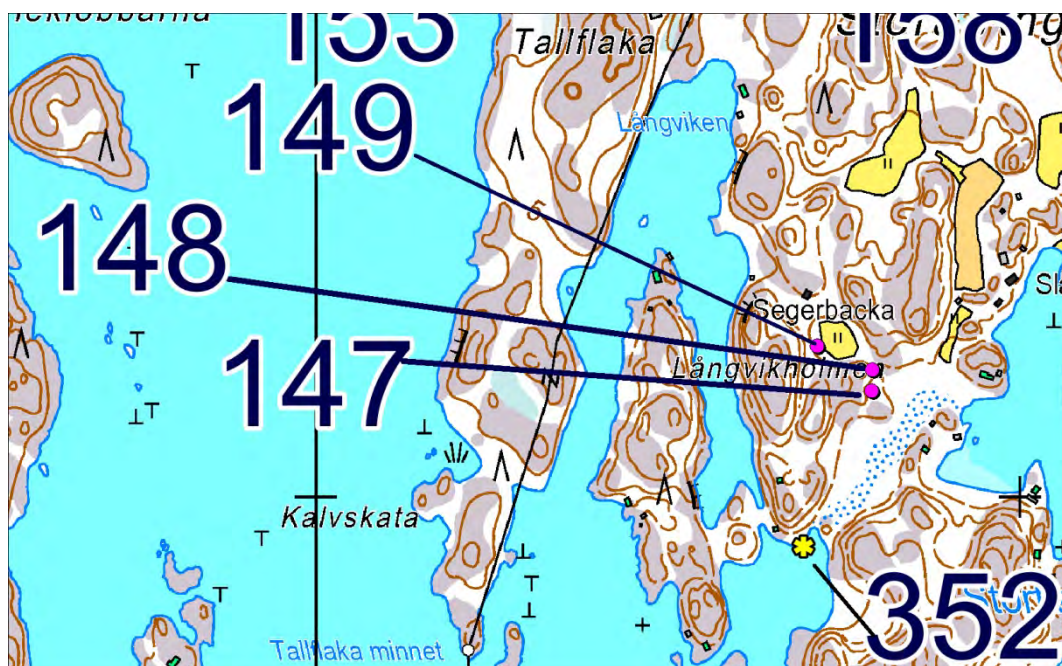
Tämä näyttää tarkastetun ensimmäistä kertaa vuoden 1998 inventoinnissa.

Tässä olevista röykkiöistä on asemapiirros vuoden 1998 inventointikertomuksessa. Röykkiöitten koosta ei ole sanottu erityisesti mitään. Niistä kuitenkin osa on niin pieniä, että niitä on voitu pitää mahdollisina aidan perustuksina tai rajamerkkeinä. Todennäköisimmäksi selitykseksi Jansson ja Virtanen ovat kuitenkin katsoneet sen, että röykkiöt olisivat viljelysraunioita.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

148 Segerbacka 2

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40000025 ja nimellä Segerbacka 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: työ- ja valmistuspaikat: viljelyröykkiöt

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 3

Lukumäärä: 2

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6653180, i = 248792, z = 5 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 15 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Henrik Jansson & Kalle Virtanen

inv. 1998 (n:o 8)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kaksi kiviröykkiötä kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Stora Ångesön etelärannan lähellä.

Kohteen kuvaus:

Tästä on kaiketi tehty ensimmäisen kerran muistiinmerkitöjä vuoden 1998 inventoinnissa.

Kaksi peltoraunioksi pääteltyä kiviröykkiötä noin 9 metrin päässä toisistaan kallioterassilla vanhan pelto- ja niittyman yläpuolella.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

149 Segerbacka 3

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40000026 ja nimellä Segerbacka 3.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: työ- ja valmistuspaikat: viljelyröykkiöt

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 3

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6653214, i = 248713, z = 5 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 15 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Henrik Jansson & Kalle Virtanen

inv. 1998 (n:o 9)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Peltoraunio lähellä entistä pihamaata.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Stora Ängesön saaren etelärannalla.

Kohteen kuvaus:

Peltoröykkiön läpimitoiksi on 1998 merkitty 7,80 metriä ja 4,20 metriä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

150 Lövä kobbar 1

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40000027 ja nimellä Lövä kobbar 1.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 3

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6653298, i = 249508, z = n. 5

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1998 inventointikertomuksesta

Maastomerkinä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 15 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Henrik Jansson & Kalle Virtanen

inv. 1998 (n:o 10)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kolme kivilatomusta lähellä toisiaan kallionharjanteella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Stora Ängesön kaakkoisosassa.

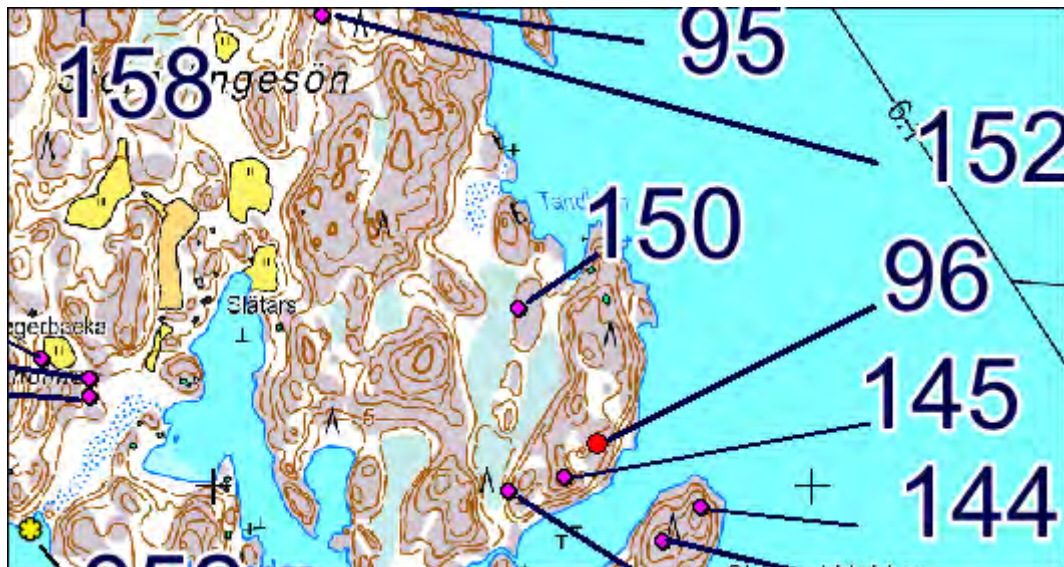
Kohteen kuvaus:

Tässä on kallionharjanteella rivissä 7,5 metrin matkalla kolme pientä kivilatomusta, joitten tarkoitus ei ole selvinnyt. Rivin kaakkoisin osa on vuoden 1998 kuvauksen mukaan mahdollinen kivilatomus tai sellaisen jäännös, jonka pohjois- ja eteläosat vaikuttivat tuhoutuneilta. Sisällä siinä ei ollut ollut kiviä, vaan kalliota oli sisällä peittänyt vain ohut maakerros. Rivin keskimmäinen osa on kuudesta isosta kivistä muodostuva pitkänomainen rökkiö. Luoteisimman osan mitoituksi on ilmoitettu 2,50 metriä kaakko-luode-suunnassa ja 2,35 metriä koillinen-lounas-suunnassa. Luoteisin osa on vuoden 1998 inventointikertomuksen mukaan soikea rökkiö pienemmistä kivistä kuin ne, jotka olivat rivin keskimmäisessä osassa. Luoteisimman osan läpimitoituksi on ilmoitettu 1,90 metriä ja 1,40 metriä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

151 Ånholm

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000011323 ja nimellä Ånholm.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat: talonpohjat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6653395, i = 241814, z = 1,05

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1997 inventointikertomuksesta ja perustuu vaakitukseen.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 16 km etelälounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 30)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3, 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Rakennuksen kivijalan ja tulisijan jäännökset kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Ånholmin saaren lounaisosassa.

Kohteen kuvaus:

Vuoden 1998 inventointikertomuksessa on merkintä, että aiempia dokumentteja ei ole.

Kalliolla on 5,2 metriä leveä ja 5,9 metriä pitkä kivijalka ja sen sisällä tulisijan jäännös. Tapani Tuovinen on inventointikertomuksessaan arvioinut rakennuksen olleen 1800-luvulta.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

152 Ängeshamn 7

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 40000022 ja nimellä Ängeshamn 7.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: röykkiöt

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 3

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6653784, i = 249179, z = 7,5

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1998 inventointikertomuksesta

Maastomerkinä: sitä tuskin on

Pinta-ala: sitä ei tarvinne määrittää

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 14 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Henrik Jansson ja Kalle Virtanen

inv. 1998 (n:o 5)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Pieni kiviröykkiö kallionharjanteen päällä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Stora Ängesön koillisosassa.

Muut tunnetut nimet: Ängeshamn 4 (inventointikertomuksessa vuonna 1992).

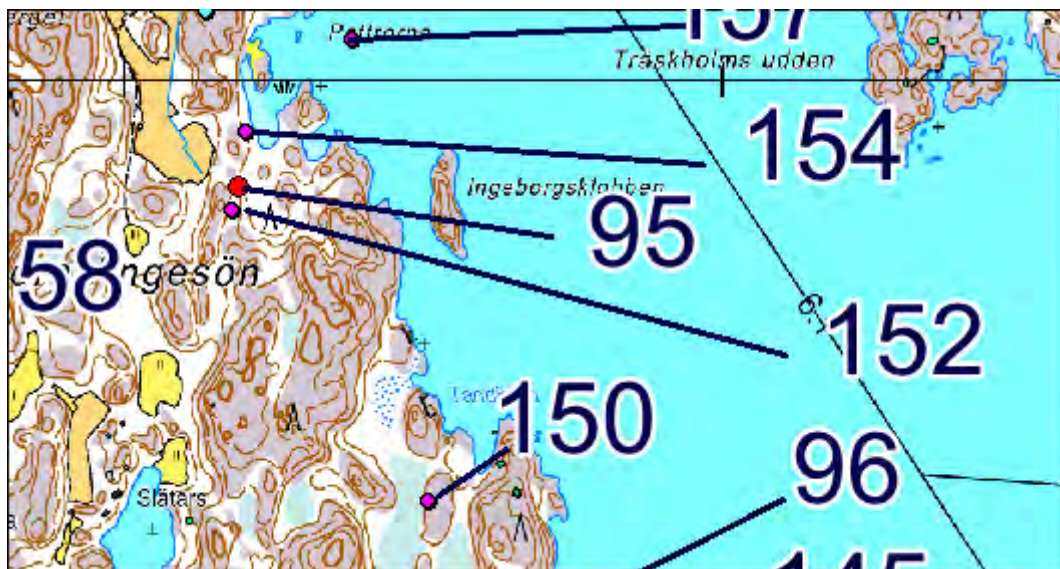
Kohteen kuvaus:

Kiviröykkiö, jota on kuvailtu lähinnä pyöreäksi. Sen läpimitoiksi on ilmoitettu 1,10 ja 2,00 metriä ja korkeudeksi 0,70 metriä. Vuoden 1998 inventointikertomuksessa on merkitty tämän muistuttavan tolpparöykkiöitä, millä tarkoitettaneen sähköpylvään tukikivikoita.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

153 Tallflaka

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40000020 ja nimellä Tallflaka.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: muinaisjäännösryhmät

Ajoitus: ei määritelty

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 10

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6653832, i = 248395, z = 2,5-10

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1998 inventointikertomuksesta.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 14 ½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Henrik Jansson & Kalle Virtanen inv. 1998 (n:o 1)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Muurimaisia kivirakennelmia, röykkiöitä ja latomusmaisia rakennelmia vanhan pellon ympärillä sekä rakennusten kivijalkoja.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Stora Ängesönin luoteisosassa.

Nimellä (Dragsfjärd, Hiittinen,) Österlassas (1998)

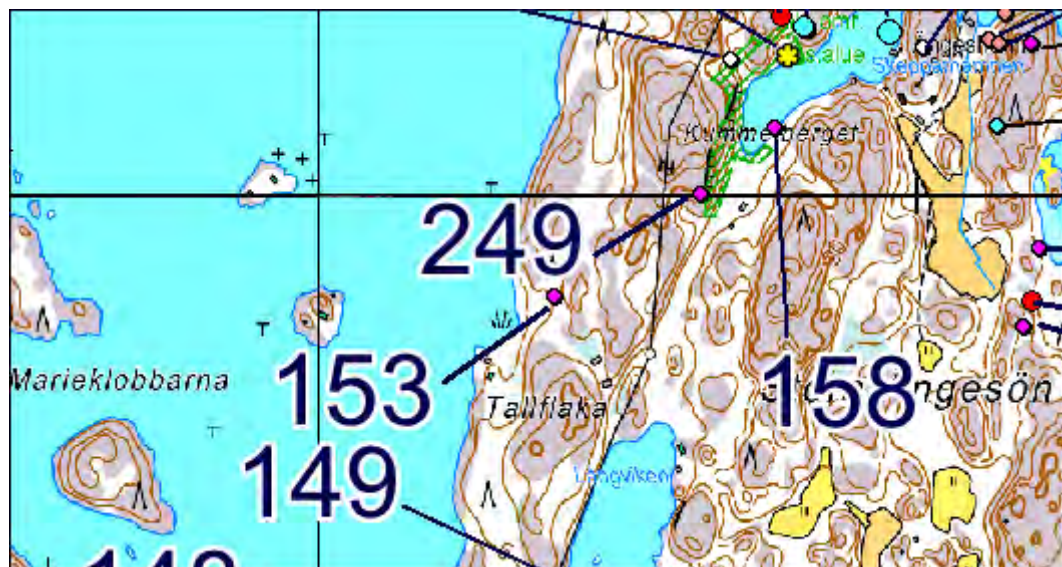
Kohteen kuvaus:

Vuoden 1998 inventointikertomuksessa on tähän kuuluvien kivirakennelmien lukumäärästä annettu vain summittainen arvio, jonka mukaan niitä olisi noin 10. Suurinta osaa on katsottu voitavan luonnehtia lähinnä muurimaisiksi rakennelmiksi. Ryhmään on huomattu kuuluvan myös erikokoisia röykkiöitä ja latomusmaisia rakennelmia. Yksittäisistä osista ei ole ilmoitettu mittoja, eikä ryhmästä ole tehty asemapiirrosta. Kokonaisuuden luokitusehdotus vuoden 1998 inventointikertomuksessa on II/III.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

154 Nybondas

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 40000023 ja nimellä Nybondas.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ks. alla kohta ”Lisäyksiä”

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6653913, i = 249205, z = 2,5-5

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1998 inventointikertomuksesta.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 14 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Henrik Jansson & Kalle Virtanen inv. 1998 (n:o 6)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Neliskulmainen matala kivilatomus avokallioalueella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Stora Ängesön koillisosassa.

Kohteen kuvaus:

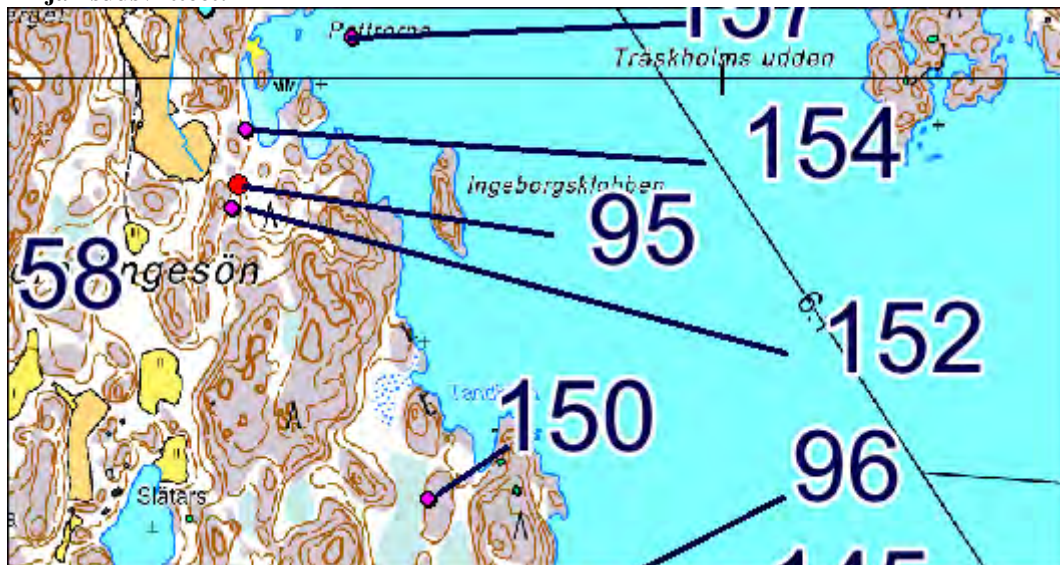
Tämä on löydetty vuonna 1998.

Vuoden 1998 inventointikertomuksen mukaan tämä on kivilatomus, jonka pohjan muoto on neliskulmainen. Lämpimitoiksi on ilmoitettu 2,10 metriä luode-kaakko-suunnassa ja 1,80 metriä koillis-lounas-suunnassa. Latomuksen päällä kasvavan paksun sammalen peitosta oli erottunut selvästi kolme noin 50 cm:n kulmakiveä. Niitten kulmakivien välille ladottu osa on merkitty 0,30-0,40 metrin korkuiseksi. Mikäli latomuksen neljännessäkin kulmassa oli ollut kulmakivi, se oli liikutettu joskus pois paikoiltaan. Kuvauksesta ei täysin selviä, onko latomuksen sisus tyhjä vai kivillä täytetty. Joka tapauksessa kulmissa olevien kivien välillä on ainakin latomuksen reunoilla matalampia kiviä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Inventoijat eivät ole itse selittäneet tätä esihistorialliseksi, mutta Museoviraston rekisteriportaaliin tämä oli merkitty esihistorialliseksi.

Kirjallisuusviitteet:

155 Stenverkklobben 2

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 40000031 ja nimellä Stenverkklobben 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kulkuväylät: kummelit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6652910, i = 249749, z = 15

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit perustuvat vuoden 1998 inventointikertomuksen liitteeseen 1 merkittyihin koordinaatteihin. Korkeustieto on saatu samasta.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 15 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Henrik Jansson & Kalle Virtanen

inv. 1998 (n:o 15)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö pienessä saassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee vuoden 1998 inventointikertomuksen tekstin mukaan Stenverkklobbenin saaren keskiosan korkeimmalla kohdalla.

Yllä olevat koordinaatit poikkeavat Museoviraston rekisteriportaalissa olevista (olleista) koordinaateista, joissa on virhe. Vaikuttaisi, että se virhe johtuisi vuoden 1998 inventointikertomuksessa olevista tätä muinaisjäänöstä koskevista sijaintimerkinnoista, joissa on ristiriitaisia tietoja. Vuonna 1998 on esitetty tekstillä, karttapiirroksella ja karttaan liittyvällä koordinaattiparilla Stenverkklobben 2 -nimellä tarkoitetun röykkiön sijaitsevan Stenverkklobbenin saaren keskiosan korkeimmalla kohdalla (Tällä röykkiöllä on aivan sama nimi ja numerotunnus ”Stenverkklobben 2” sekä inventointikertomuksessa että rekisteriportaalissa.). Karttaliitteelle 1/1998 merkityt peruskoordinaatit ovat: X = 6648 16 Y = 2417 42 Z = 15. Niistä poiketen on vuoden 1998 inventointikertomuksen sivulle 22 on tullut Stenverkklobben 2 -nimellä tarkoitetun röykkiön sijaintimerkinäksi X = 6649 16 Y = 2417 42 Z = 15, missä on tasan yhden kilometrin virhe x-koordinaatissa. Sivun 22 koordinaattimerkinnän virheellisyys näkyy siitähän, että se osoittaa mereen. Museoviraston rekisteriportaaliin tullut koordinaattimerkintä vastaa noita virheellisiä koordinaatteja, ja se pitäisi korvata ylle merkitsemillään koordinaateilla 6652910, 249749, mitkä ovat Janssonin ja Virtasen inventointikertomuksen sanallisen sijaintikuvauksen ja liitteen 1 karttakuvion ja sen yhteyteen merkittyjen koordinaattien mukaiset.

Kohteen kuvaus:

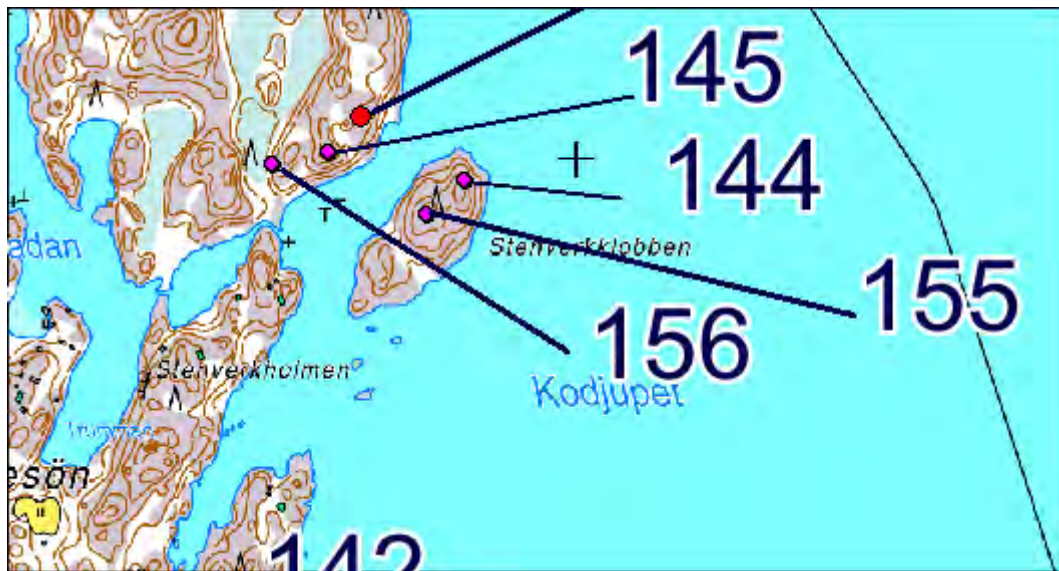
Tämä on löytynyt vuonna 1998.

Vuoden 1998 inventointikertomuksen mukaan Stenverkklobbenin saaren keskiosan korkeimmalla kohdalla sijaitseva röykkiö on muodoltaan pyöreän soikea, läpimitoiltaan 2,30 ja 1,30 metriä ja korkeudeltaan 0,50 metriä. Röykkiö on ladottu kulmikkaista kivistä. Se sijaitsee saassa paikalla, josta on esteetön näköla itään merelle. Janssonin ja Virtasen arvion mukaan tämä röykkiö on mitä todennäköisimmin vanha merimerkki tai merimerkin perusta.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

156 Lövo kobbar 4

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40000029 ja nimellä Lövo kobbar 4.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: ryssänuunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6652992, i = 249493, z = 5-7,5

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit perustuvat vuoden 1998 inventointikertomuksen liitteeseen 1 merkittyihin koordinaatteihin. Korkeustieto on saatu samasta.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 15 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Henrik Jansson & Kalle Virtanen

inv. 1998 (n:o 13)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Stora Ängesön saaren itärannan lähellä vastapäätä Stenverkklobben-nimistä saarta.

Tämä on ollut merkittynä Museoviraston rekisteriportaaliin väärillä koordinaateilla vastaavanlaisesta syystä kuin myös edellä numerolla 155 oleva Stenverkklobben 2. Ylle merkitsemäni ETRS-TM35FIN-koordinaatit vastaavat vuoden 1998 inventointikertomuksen karttaotteella tälle kohteelle osoitettua sijaintia ja niitä peruskoordinaatteja, jotka tälle on saman karttaotteen viereen merkitty. Niitten sijaintitietojen tulisi pitää yhtä vuoden 1998 inventointikertomuksen sivulle 20 merkittyjen koordinaattien kanssa, mutta näillä x-koordinaateissa on kuitenkin kilometrin verran eroa. Sivun 20 koordinaatit eivät voi olla oikein senkään vuoksi, että ne osoittavat mereen. Alkuperäisraportilla sivulla 20 olevasta virheestä on varmaankin johtunut rekisteriportaaliin tullut virheellinen koordinaatti.

Kohteen kuvaus:

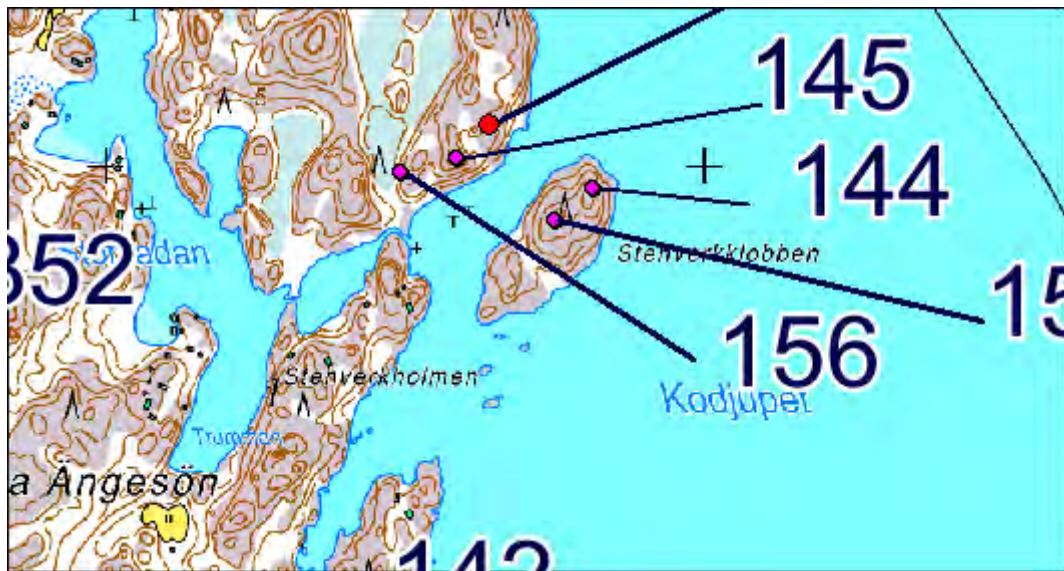
Tämä on löytynyt vuonna 1998.

Vuoden 1998 inventointikertomuksen mukaan tämä on mahdollinen kivirakenne, jonka läpimitoiksi on ilmoitettu 1,71 metriä ja 1,43 metriä ja korkeudeksi 0,45 metriä. Jansson ja Virtanen ovat huomauttaneet, että rakenteet muistuttavat jonkin verran lähellä sijaitsevia Lövo kobbar 2:n kiviuneja, mutta voivat olla myös luonnon muodostamia.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

157 Ängesö

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000013337 ja nimellä Ängesö.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: raaka-aineen hankintapaikat: kaivokset

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6654068, i = 249380, z = ei määritelty

Koordinaattiselite: Koordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista, jossa niitten lähteeksi on ilmoitettu ”GTK:n tietoaineistot / Puustinen 2003”. Rekisteriportaaliissa toisaalla on sanottu tästä seuraavasti: ”Kohteen pistemäinen paikannus on alustava ja viitteellinen. Kaivospaikan olennaista sijoittumista ja laajuutta ei ole vielä esimerkiksi sen mahdollisten rakenteiden, kaivosyhdyksunnan tai malmin käsittelyn ja kuljetuksen kannalta selvitetty.” Koordinaatit osoittavat mereen mahdollisesti tarkoituksella: on otaksuttavissa, että niitten määrittelijä on halunnut antaa summittaisen sijainnin, kun tarkkaa sijaintia ei ole ollut tiedossa.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta ehkä noin 15 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Tästä ei kai ole toistaiseksi saatu tietoa arkeologisiin arkistokokoelmiin tai tietokantoihin elleivät sitten Titta Heikkisen ja Jari Näräsen vuonna 1992 tarkastamat kohteet, jotka on esitelty edellä nimillä Ängeshamn 2 ja Ängeshamn 3 ja numeroilla 89 ja 90 ole tähän liittyviä. (Vuoden 1992 inventointikertomuksen kartassa 4 on esitetty mm. Kahden havaitun louhoksen sijainti.)

INVENTOINTI 2012

Aika: en ole käynyt Ängesössä, missä tämä luultavasti sijaitsee.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Historiallinen rautakaivos.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Ks. edellä kohta ”ARKISTOTIEDOT”.

Kohteen kuvaus:

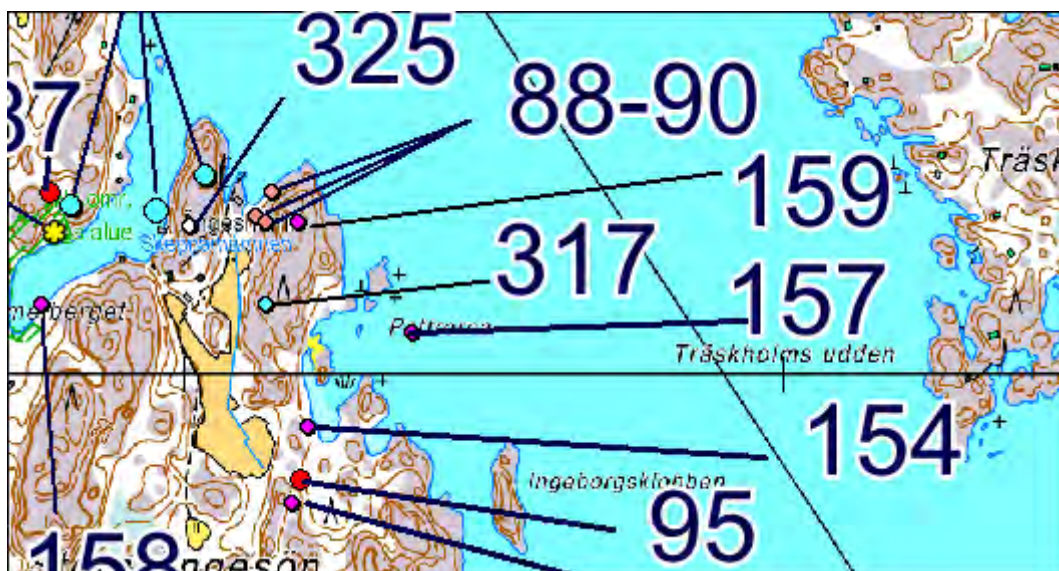
Tätä kohdetta voidaan lyhyesti kuvailla GTK:n julkaiseman taulukon ”SUOMEN KAIVOKSET 1530-2001” perusteella Lähteenä on käytetty verkkoversiota Kauko Puustisen alkuperäisraportista vuodelta 2003, jonka otsikko on: Suomen kaivosteollisuus ja mineraalisten raaka-aineiden tuotanto vuosina 1530–2001, historiallinen katsaus erityisesti tuotantolukujen valossa. (578 s. Geologian tutkimuskeskus, arkistoraportti, M 10.1/2003/3.)

Ängesön rautakaivos Kemiön saaristossa Hiittisten pohjoisosassa on taulukon mukaan ollut toiminnassa vuosina 1840-1844. Rautamalmin kokonaislouhinta toiminta-aikana on ollut 148 tonnia ja malmia oli rikastettu 119 tonnia. Sijainti taulukossa on ilmoitettu peruskordinaateilla 6649300, 2417000, jotka ovat samat, mitkä on annettu Ängsesö-kalkin kalkkilouhokselle (toiminta-aika 1840-la). Ne koordinaatit on ehkä tarkoituksella asetettu osoittamaan mereen, jotta niitä ei pidettäisi kahden kaivoksen tunnettuna tarkkana yhteisenä sijaintina.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Vrt edellä esitellyt kohteet 89 ja 90 Ängeshamn 2 ja Ängeshamn 3.

Kirjallisuusviitteet:

158 Skepparhamn

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 40000015 ja nimellä Skepparhamn.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kulkuväylät: laiturit

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6654115, i = 248762, z = 0,5-1

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit ovat kohteen länsilaidan koordinaatit vuoden 1992 inventointikertomuksen karttojen 3:6 ja 4 mukaan. Korkeus on saman kertomuksen tekstin mukaan.

Maastomerkitä: sitä ei taida olla

Pinta-ala: muutamia neliömetrejä

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 14 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen

inv. 1992 (n:o 30)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kaksi matalalla sijaitsevaa kivilaiturin perustusta.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Stora Ängesönin pohjois- tai koillisrannalla olevan kapean lahden rannalla.

Ylle merkitemäni koordinaatit poikkeavat Museoviraston rekisteriportaaliin merkityistä. Vuoden 1992 inventointikertomuksessa kahden laiturinperustan sijainnit on osoitettu sekä koordinaateilla että karttakuvilla, mutta nämä sijainnin määrytykset eivät pidä keskenään yhtä. Vuoden 1992 kertomuksen tekstiosassa oleva x-koordinaatti on 6644 38, ja se on joka tapauksessa väärin, koska Stora Ängesönillä olevan kohteen x-peruskoordinaatti ei voi olla 6644-alkuinen. Museoviraston rekisteriportaaliin tälle Skepparhamin kohteelle merkitty pohjoiskoordinaatti näyttää korjatun oikealle kilometriluvulle, mutta niinkään se ei ole oikein, vaan osoittaa mereen. Katson, että ellei muuta osoiteta, on luottaminen vuoden 1992 inventointikertomuksen kartalla olevaan tietoon Skepparhamnin kahden laiturinperustan sijainnista. Ylle merkitemäni koordinaatit osoittavat niistä mainitulle kartalle numero 4 merkittyä läntisempää eli eteläisempää laiturinperustaa. Toiselle, itäisemmälle eli pohjoisemmalle voisi kartan perusteella antaa koordinaateiksi 6654164, 248830. Laiturinperustuksien on ilmoitettu olevan toisistaan noin 80 metrin etäisyydellä, ja se suunnilleen toteutuu merkitemilläni ETRS-TM35FIN-koordinaateilla.

Kohteen kuvaus:

Löytynyt inventoinnissa vuonna 1992.

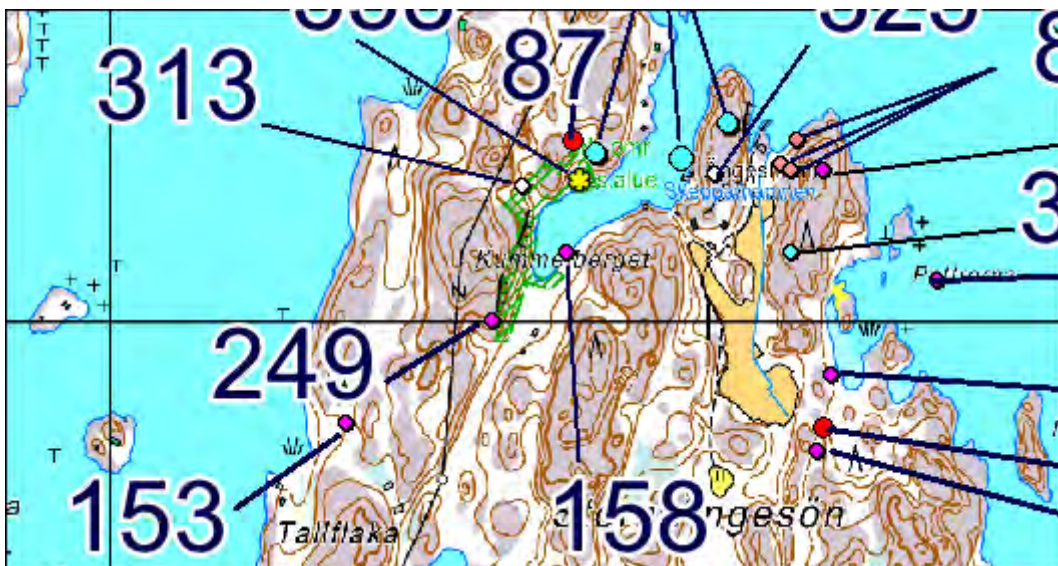
Toinen laiturinjäänöksistä on vuoden 1992 inventointikertomuksen mukaan mitoitetaan 310 X 150 X 40 cm ja koostuu suurista kivistä. Sen kohdalla oli lahden pohjassa havaittu puita ja kiviä, joitten oli arveltu kuuluneen samaan rakennelmaan.

Toinen laiturinjäänös, eteläisempi, on vuoden 1992 inventointikertomuksen mukaan mitoitetaan 420 X 250 X 30 cm, ja sen rakennusaineena olleet kivet ovat keskimäärin 30-40 cm halkaisijaltaan. Vuonna 1992 oli tästä kivrakenteesta pistänyt esiin puita. Rakenteitten matalan sijainnin ja niissä vielä näkyneitten puuosien perusteella laiturinperustusten oli katsottu olevan 1900-luvun puolelta.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

159 Ängeshamn 4

Muinaisjäänösrakisterissä numerolla 40000021 ja nimellä Ängeshamn 4.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kulkuväylät: kummelit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6654253, i = 249190, z = 17,5

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1998 inventointikertomuksesta.

Maastomerkinä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 14 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Henrik Jansson & Kalle Virtanen inv. 1998 (n:o 2)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kivikummeli niemen korkeimmalla kohdalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Ängeshamnin koillisrannalla.

Muut tunnetut nimet: Ängeshamn 1 (vuoden 1992 inventointikertomus)

Kohteen kuvaus:

Tämä on löytynyt vuonna 1998.

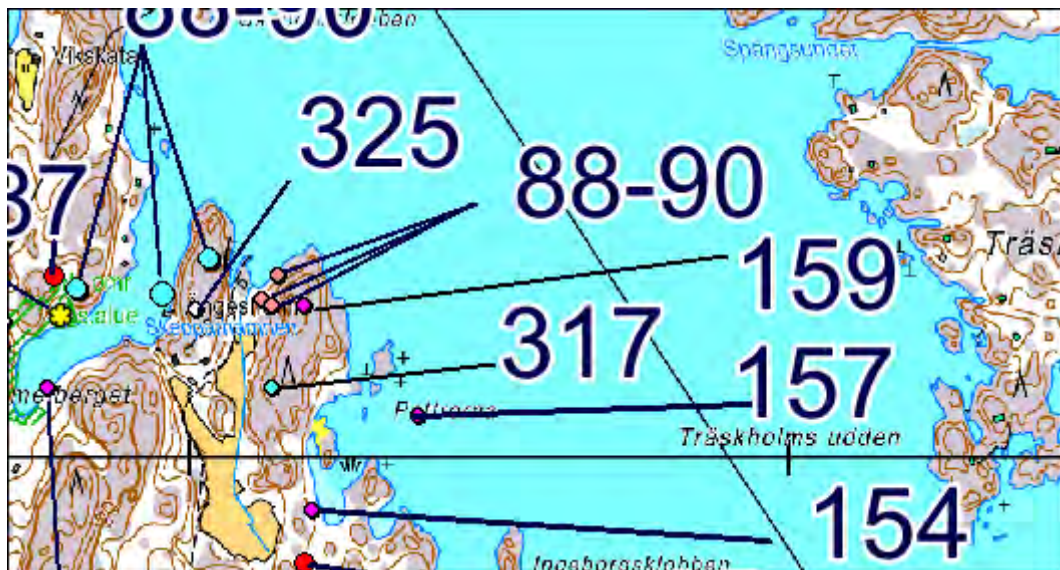
Vuoden 1998 inventointikertomuksen mukaan tämä on romahtaneen näköinen vanha merimerkki.

Halkaisijaksi on ilmoitettu 1,5 metriä. Tältä merimerkiltä on sanottu olevan merelle esteetön näköala pohjoiseen ja itään päin.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

160 Norstö

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000011322 ja nimellä Norstö.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: uunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 4

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6658473, i = 241315, z = 15-23

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista, ja ne ovat keskikoordinaatit.

Korkeudet ovat vuoden 1997 inventointikertomuksen mukaan.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle on merkitty aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 12 km etelälounaseen.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 24)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Neljä kiviuunin jäännöstä kallioisella alueella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Norstö'n itärannalla.

Kohteen kuvaus:

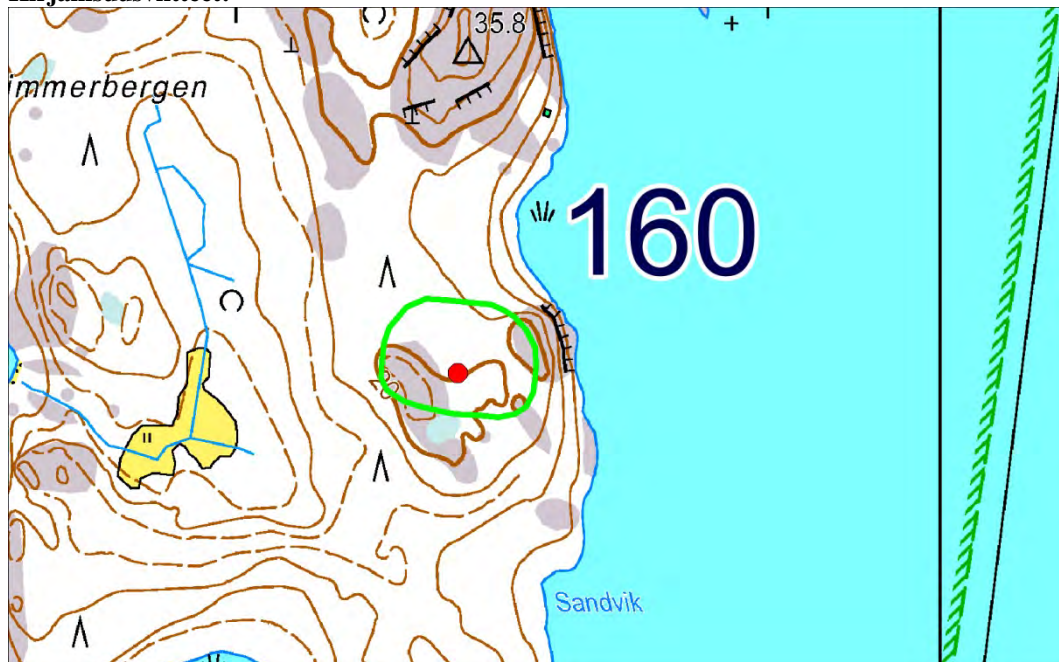
Nämä on löytänyt Tapani Tuovinen vuonna 1997.

Neljän uunin ryhmästä kaksi läntisintä ovat peruskartan mukaan pienellä kalliomäellä. Niitten uunien pituudet ovat 1,9 ja 2,3 metriä. Toinen kahdesta itäisemmästä uunista on pituudeltaan 2,5 metriä ja toisen mittoja ei ole ilmoitettu. Vuoden 1997 inventointikertomuksessa sivulla 22 on näistä uuneista myös muita tietoja, mm. kaikkien sijaintipaikan peruskoordinaatit ja tietoja uunien kunnosta. Uunien sijaintipaikat on myös merkitty vuoden 1997 inventointikertomukseen sivulla 57 olevalle karttaotteelle.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

161 Jungfrusund Lindholmen

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40500008 ja nimellä Jungfrusund Lindholmen.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: muinaisjäännösryhmät

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6659985, i = 242819, z = ?

Koordinaattiselite: Yllä olevat tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista, jossa niillä on selityksenä ”Lindholmen-nimisen saaren koordinaatit”.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 10 km etelälounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Helena Pursiainen on tarkastanut tämän vuonna 1972. Siitä tarkastuksesta mahdollisesti laadittua raporttia tai sen kopiota en ole nähnyt.

Helena Edgren

1985 (inv. n:o 16)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVVAUS

Mahdolliset luotsimajan jäännökset ja mahdollisia tykkiasemien jäännöksiä saarella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Lindholmenin saari sijaitsee vanhan tärkeän purjehdusreitit varrella.

Kohteen kuvaus:

Museoviraston rekisteriportaalin mukaan Lindholmenilla olisi ilmeisesti luotsimajan pohja sekä tykkipattereita.

Luotsiaseman sijainti Lindholmenilla vuoteen 1862 saakka on yleisesti tunnettua tietoa, joka mainitaan matkaoppaassakin (Kaj-Erik Löfgren, Saariston opas 2.).

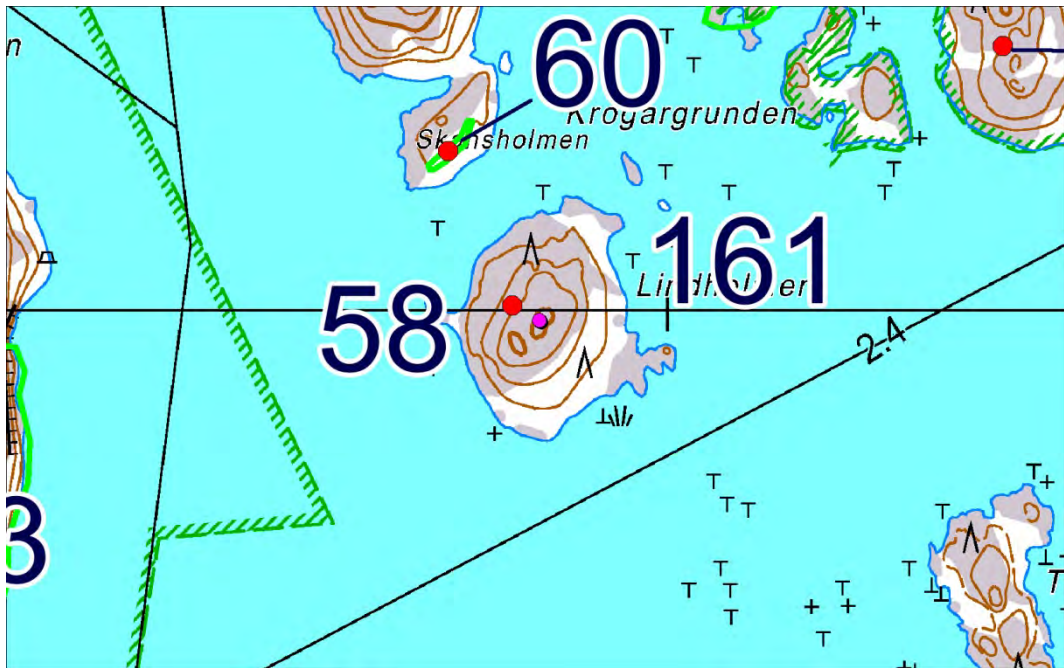
Edellä esitelty kohde 58 Lindholmen saattaa jo sisältää merkinnän tähän kuuluvista tykkipattereista.

Inventointia valmistellessani tai inventoinnin aikana kuulin vihjeenä, että Lindholmenilla olisi vielä näkyvillä iso talonpohja uunin jäännöksineen.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

162 Kalholmen

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40500005 ja nimellä Kalholmen.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: taide, muistomerkit: hakkaukset

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6660503, i = 245247, z = ?

Koordinaattiselite: Koordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista, jossa niillä on koordinaattiselitteenä ”Kalholmen-nimisen saaren koordinaatit”.

Maastomerkit: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 8 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Tietoja tästä on ainakin Svante Dahlströmin teoksessa ”Gullkrona” (Ekenäs 1995, 4. upplagan) sivuilla 38-39.

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Vanha hakkaus kalliassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämä kalliohakkaus mainitaan Kaj-Erik Löfgrenin ”Saariston opas 2”-teoksessa sivuilla 74-75.

Kuitenkaan en ole siitä lähteestä enkä muualtakaan löytänyt tarkempaa tietoa, millä kohtaa saarta tämä on.

Kohteen kuvaus:

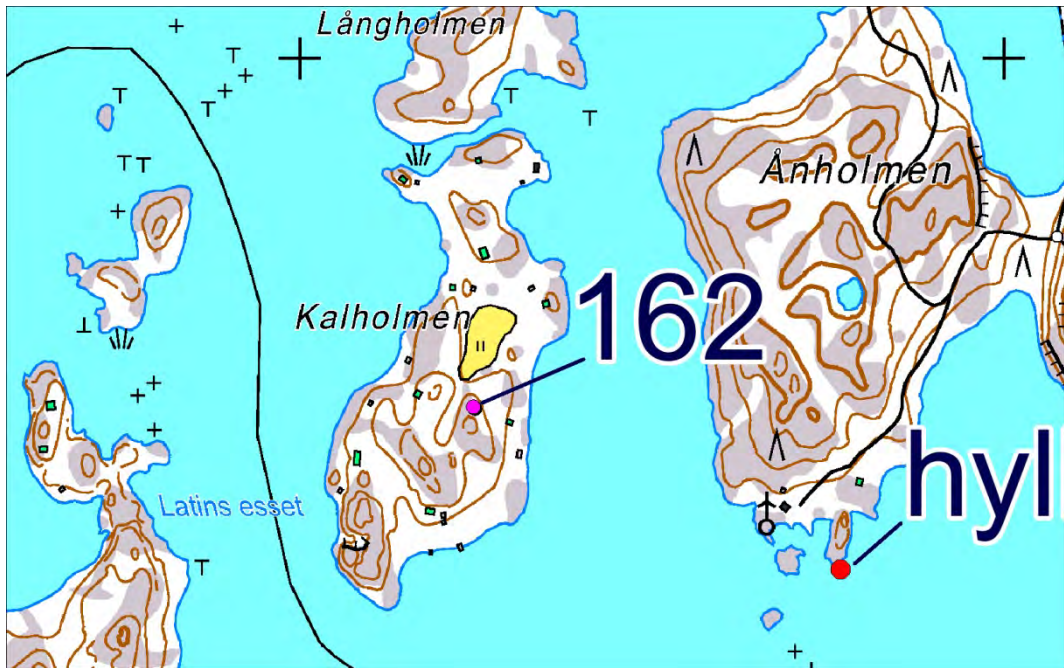
Svante Dahlströmin yllä mainitussa teoksessa sivulla 38 julkaiseman valokuvan mukaan kallioon on hakattu koristeellinen kirjoitus: ”Konung Adolf Friedrich D:17:Junii:1752”. Dahlström käyttää saaresta nimeä Karlholm.

Ruotsin kuningas Adolf Fredrik oli lähtenyt Tukholmasta 12.6.1752 Suomen-matkalle, ja kirjoitus liittyyneeseen siihen. Ehkä kirjallisista lähteistä on varmennettavissa, oliko kuningas juuri viittä päivää matkalle lähtönsä jälkeen Dragsfjärdin Jungfrusundin ja Lövön tienoilla, kuten Kalholmin hakkauksesta voisi päätellä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

163 Purunpää Jungfrusund

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40500014 ja nimellä Purunpää Jungfrusund.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kulkuväylät: satamat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6660585, i = 243125, z = ei määritelty

Koordinaattiselite: Koordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista, jossa niillä on selityksenä ”Jungfrusundin salmen koillislaidalla olevan Krogarudden-nimisen niemen koordinaatit.”

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 9 km lounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

irtolöytöjä	1983	Dalbruks bruksmuseum nr. 2000-2027 (kolikoita yms.)
Henrik Asplund & Henrik Salomonsson	tark. 1985	
Helena Edgen	inv. 1985 (n:o 12)	
irtolöytö	1985	MV historiska byrån (tiilenpaloja)
Tapani Tuovinen	tark. 1987	

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Rakennusten perustuksia ja nimihakkauksia vanhan satamapaikan luona.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Purunpään niemen kärjessä vanhan purjehdusväylän varrella.

Muut tunnetut nimet: Krogarudden tai Krögarudden

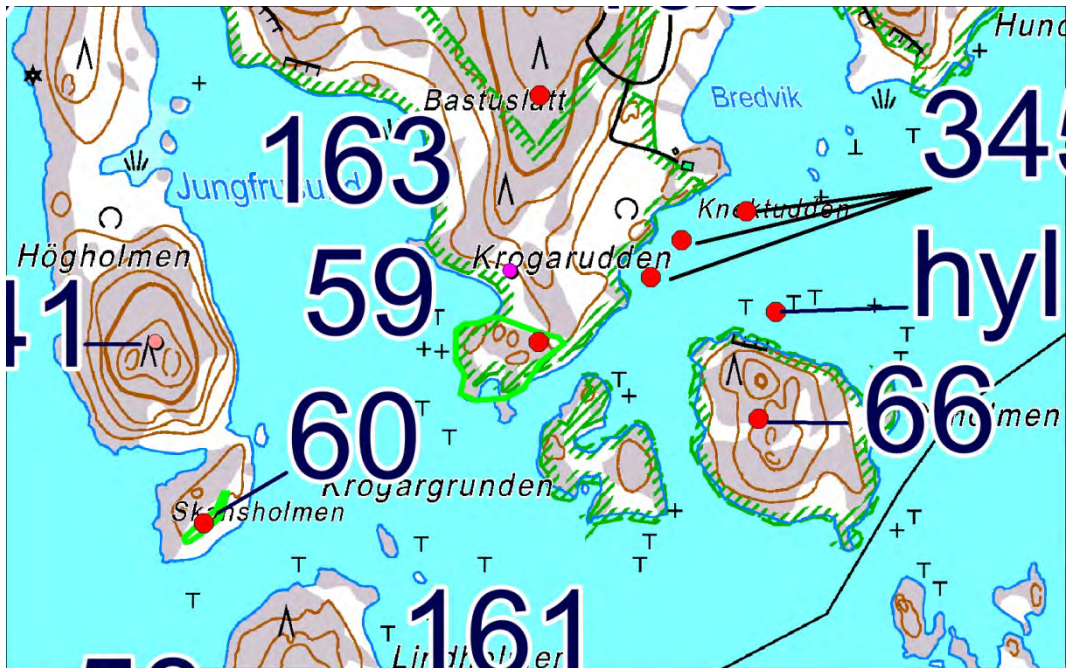
Kohteen kuvaus:

Tämä kohde on osa edellä esiteltyä kohdetta numero 59 Krögarudden. Siihen kohteeseen on luettu samat rakennusten perustukset ja kalliohakkausaluet kuin tähänkin sekä lisäksi kiviuneja ja kiviröykkiöitä hieman pohjoisempaa. Tämän numerolle 163 merkityn Purunpää Jungfrusundin lyhyen esittelyn katson sisältyvän jo edellä olleen kohteen 59 Krögarudden lyhyeen esittelyyn.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

164 Björkholmen

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 40500004 ja nimellä Björkholmen.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6660792, i = 248332

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista, jossa niille on koordinaattiselitteenä ”Björkholmen-nimisen saaren keskipiste”. Korkeutta ei ole arvioitu.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 7 ½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Mitään muita tästä kertovia lähteitä kuin Museoviraston rekisteriportaali ei ole tiedossani.

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Väitetty vanhan sotilashaudan paikka saarella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee pienessä saarella lähellä Taalintehtaan taajamaa.

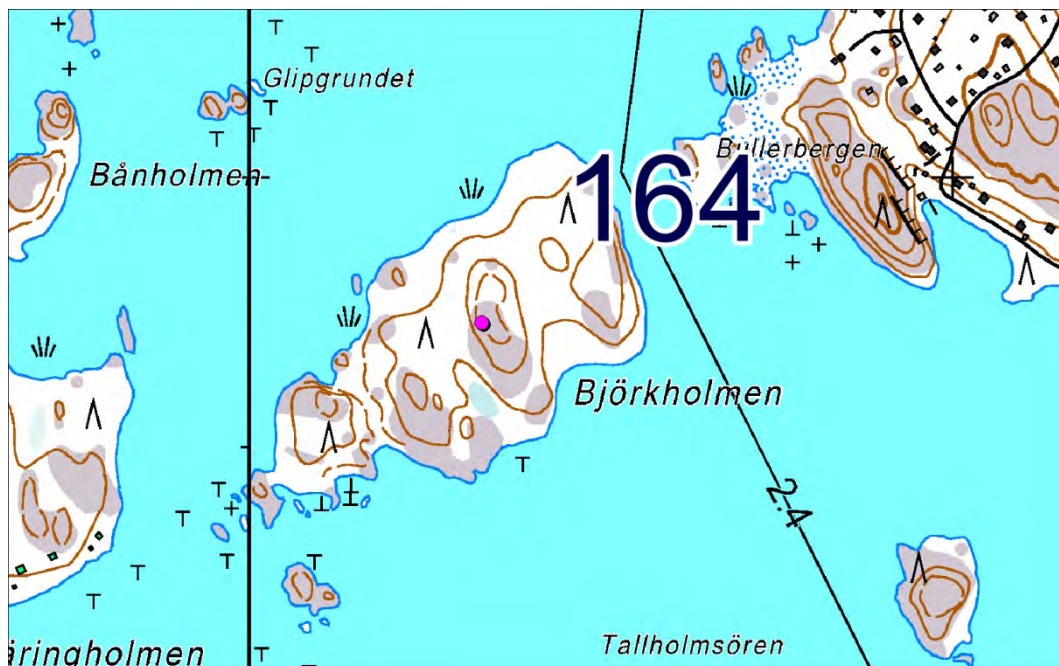
Kohteen kuvaus:

Tästä on seuraavanlainen merkintä Museoviraston rekisteriportaaliassa: ”Saarella on 1800-luvun lopussa ollut aidan ympäröimä venäläinen sotilashauta”. Muita tähän liittyviä tietoja en tunne.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

165 Jungfrusund Jungfruholmen

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40500009 ja nimellä Jungfrusund Jungfruholmen.

PERUSTIEDOT

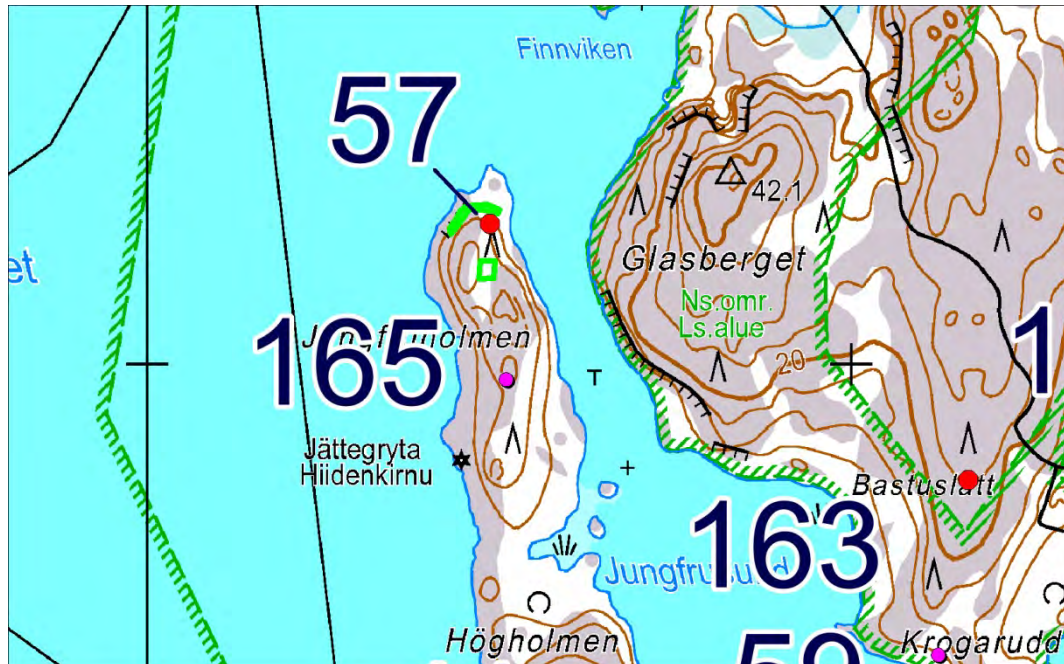
MJ-tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei määritelty

Lukumäärä: 1

Tästä on annettu Museoviraston rekisteriportaalissa kuvaus: ”Jungfruholmen on pitkänomainen saari kapean Jungfrusund-nimisen salmen länsilaidalla. Saarella on havaittu vallituksia 1871”. Joitakin vallituksia, ehkä juuri samoja, koskevia tietoja sisältyy edellä kuvailtuun kohteeseen numero 57 nimellä Jungfruholmen.

166 Ängeskär

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000011321 ja nimellä Ängeskär.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6661322, i = 232648, z = 14,1

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1997 inventointikertomuksesta.

Maastomerkinä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää merkityn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 17 km lounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström

inv. 1991 (n:o 62)

Tapani Tuovinen

inv./selvitys 1995 (n:o 48)

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 22)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö saaren korkeimmalla kohdalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Ängeskär-nimisessä luodossa louhikossa luodon laella.

Muut tunnetut nimet: Vuoden 1991 inventoinnissa Ängesö.

Kohteen kuvaus:

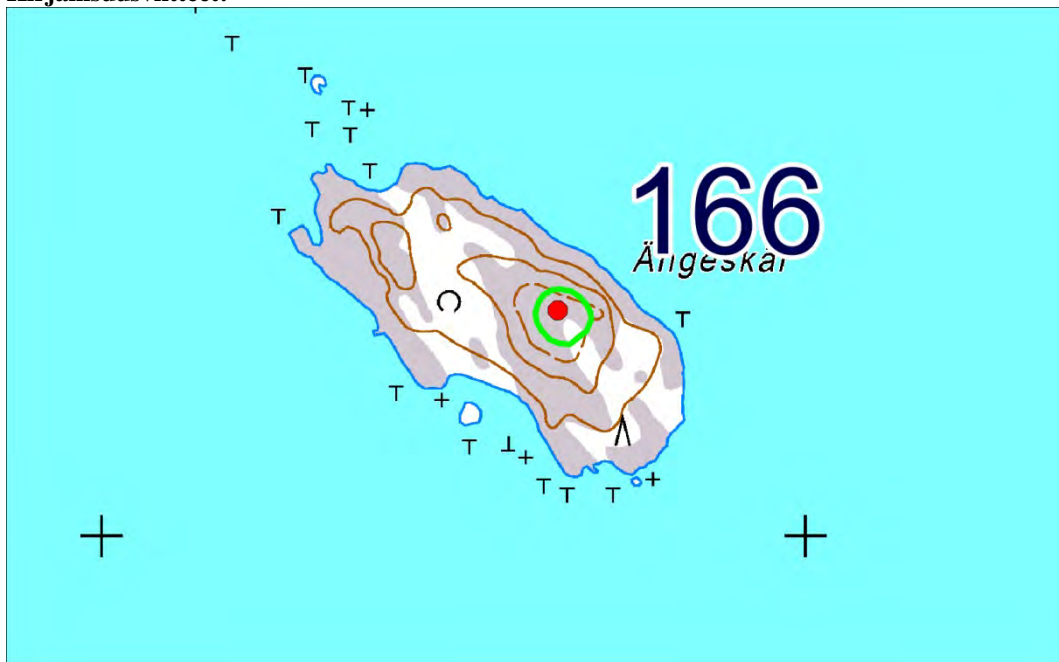
Tämä on tarkastettu luotsivanhin Anders Alborgin ilmoituksen perusteella.

Vuoden 1997 inventointikertomuksen mukaan tämä Ängeskärin röykkiö on pyöreä, ja sen keskellä on kraateri. Röykkiön läpimitoiksi on ilmoitettu 6,3 ja 5,9 metriä ja korkeudeksi 0,9 metriä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

167 Sabbelsviken 1

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 1000019281 ja nimellä Sabbelsviken 1.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssi- ja/tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: osittain säilynyt

N: 6661505, E: 247761, Z: 20

Koordinaattiselite: koordinaatit perustuvat peruskartan ja kohteen sijainnin vertaamiseen maastossa.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 6 ½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Tämä on inventointinumerolla 4 Taalintehtaan inventointikertomuksessani vuodelta 2011.

INVENTOINTI 2011

Aika: 13.10.2011

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: DT2011:49:3:32-33

LYHYT KOHDEKuvaus

Hajotettu kiviraunio avokalliolla, josta on näkymä Sabbelsvikenin venelaitureille.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Hasselbackenin–Spikisin seudulla, kallioiden mäki-alueen lounaiskärjessä lähellä Dragsfjärdenin järven ja meren välistä kannasta. Röykkiön ympärillä on avokalliota, jolla ei ole paljonkaan puustoa, vain joitakin pieniä koivuja. Tällä avokalliialueella jäkälä ja sammal peittävät osaksi kallioiden pintaa. Röykkiön vieressä kalliolla on hyvin rikkonaisia kohtia, joista kalliosta on irronnut särmiäisiä lohkeita. Muutoin irtokiviä ei näkynyt kalliolla juurikaan muualla kuin seuraavassa selostettavassa röykkiössä ja sen vieressä olevassa kiviryhmässä, joka on ehkä purettu röykkiöstä.

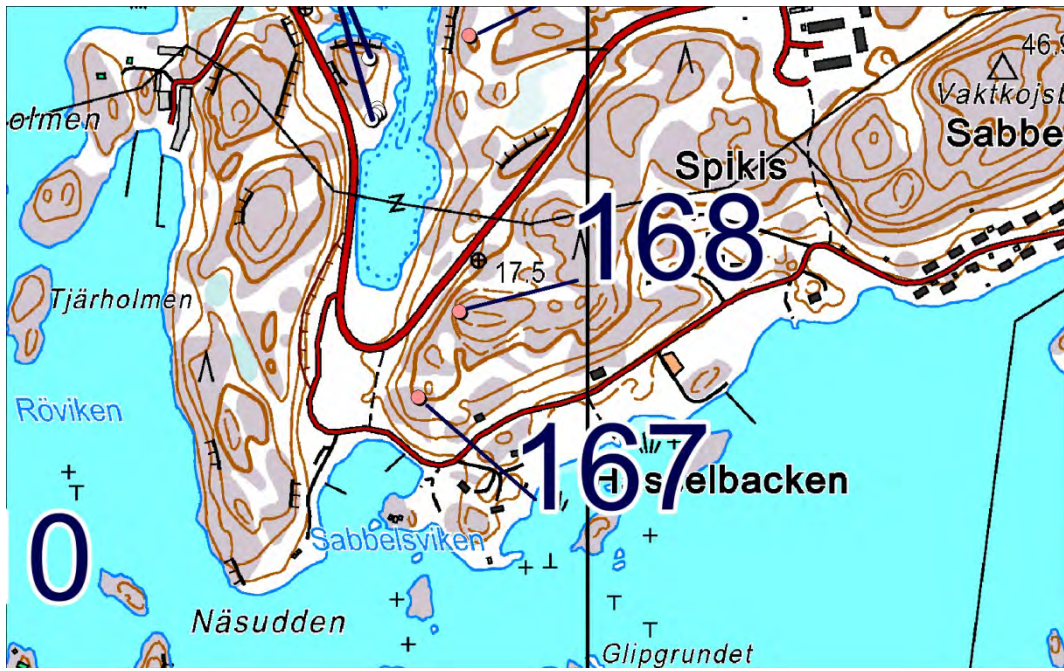
Kohteen kuvaus:

Tämä kohde löytyi vuoden 2011 inventoinnissa. Röykkiön sijaintipaikka on noin 30 metrin päässä yhdestä kallioiden mäen huipusta; röykkiö on noin 30 metriä siitä huipusta lähellä sijaitsevien venelaitureitten suuntaan. Kalliopinta laskeutuu laitureille päin jo röykkiön ulkorajasta alkaen, mutta röykkiön alla näyttää olevan tasapintaista kalliialustaa. Röykkiön pituus pohjois–etelä-suunnassa on 6,2 – 7 metriä, ja sen leveys vastakkaisessa suunnassa on nyt 3,0 – 3,6 metriä; röykkiön korkeus on noin 0,3 metrin luokkaa. Tämän röykkiön pohja-alaan muoto on saattanut alun perin olla lähes säännöllinen suorakaide. Ainakin röykkiön länsilaidan eteläosassa ja vastakkaisen laidan pohjoisosassa röykkiön ulkoreuna näytti melkoisen suoraan ladotulta. Röykkiön kivet ovat yleensä särmiäisiä tai hieman särmitään pyörityneitäkin. Yksittäisten kivien suurin läpimitta näytti olevan yleensä 0,05 – 0,4 metrin luokkaa. Kiviä on paljon vain yhdessä kerroksessa, ja paikoin kivikossa on ehkä purkamisesta johtuneita aukkoja. Luoteisimmassa osassa on kivikkoon muodostettu muuta röykkiötä selvästi korkeampi kasa, ja se saattaa olla myöhäinen muodostelma, esim. jonkin kartoituksessa käytetyn merkkiseipään tukemista varten tehty. Kivien pinnoissa on paljon jäkälää, mutta sammalta niissä ei niinkään ole. Röykkiöstä alarinteeseen noin kaksi metriä on sekava kivikasa, joka koostuu ehkä yksinomaan kivistä, jotka on viskottu siihen röykkiöstä ylempää. Röykkiön päällä kasvaa pieniä koivun taimia sekä myös jäkälää ja heinätuoppaita.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

168 Sabbelsviken 2

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000019283 ja nimellä Sabbelsviken 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssi- ja/tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2: yksi pitkänomainen latomus (A), yksi kivillä täytetty kallion syvennys (B)

Säilyneisyys: osittain säilynyt (lähes koskematon)

N: 6661627, E: 247819, Z: 25–27,5

Koordinaattiselite: koordinaatit perustuvat peruskartan ja kohteen sijainnin vertaamiseen maastossa.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: latomusten ala

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 6 ½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Tämä on inventointinumerolla 5 Taalintehtaan inventointikertomuksessani vuodelta 2011.

INVENTOINTI 2011

Aika: 13.10.2011

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: DT2011:49:3:15-31

LYHYT KOHDEKuvaus

Kivilatomuksia jyrkkärinteisen kallioisen mäen päällä metsässä Taalintehtaalta Kasnäsiin vievän asfalttitiien yläpuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Nämä sijaitsevat Hasselbackenin–Spikisin seudulla, kallioisen mäkialueen lounaiskärjessä lähellä Dragsfjärdenin järven ja meren välistä kannasta.

Kohteen kuvaus:

Tämä löytyi vuoden 2011 inventoinnissa.

A: Lähes mäen korkeimmalle kohdalle on koottu matala pitkä kivilatomus niin, että sen pohjoislaita on kutakuinkin sellaisella kohdalla, jossa pohjoiseen laskeutuva rinne yhdistyy mäen päällyksosaan. Latomuksen alla kallionpinta laskeutuu loivasti etelää kohden. Tämän kivirakenteen pohja-ala on leveyteensä nähden erikoisen pitkä. Sen muotoa ei voi katsoa sen paremmin soikioksi kuin miksikään monikulmioksikaan. Lisäksi rakenteeseen näyttää kuuluvan ulkonevia osia. Latomuksen suurin läpimitta on 16,4 metriä itä–länsi-suunnassa, ja vastakkaisessa suunnassa latomuksen leveys vaihtelee. Yksi latomuksen kapeimmista kohdista on 2,8 metrin levyinen ja sijaitsee noin viiden metrin päässä latomuksen länsireunasta. Keskempää mittasin latomuksen leveydeksi 4,3 metriä ottamatta mittaan mukaan sen etelälaidasta ulkonevia ulokkeita, jotka ovat noin 1,5 metrin pituisia ja siihen pituuteensa nähden hyvin kapeita. Latomuksen koillislaidalla on leveämpi, noin 1,5–2,1 levyinen ulkonema, jonka pituus on noin 2,3 metriä. A:n korkeus on noin 0,4 m:n luokkaa. A:n reunimmat kivet eivät ole säännöllisesti rinnatusten, joten reuna ei erotu aivan säännöllisenä. Tämän latomuksen kivet ovat yleensä melkoisen pyöristyneitä, ja sen yksittäisten kivien suurin läpimitta näytti olevan yleensä 0,2–0,4 metrin luokkaa, ja tuota kokoluokkaa pienempiäkin kiviä näkyi jonkin verran. Kiviä on latomuksessa paikoin yhdessä, paikoin kahdessa kerroksessa, ja paikoin siinä on aukkoja, joissa peruskallio on paljaana. Latomuksen kivissä näkyi joitakin laajojakin jäkälärenkaita. Samalla latomuksen kivien pinnoissa on vain nimeksi. Suuria selviä purkujälkiä ei tässä latomuksessa erotu. Kiviä on kuitenkin ehkä viskottu siitä alarinteeseen, jossa on joitakin irtokiviä, mutta ei kovin monia. Latomuksen A päällä ei kasva puita.

B:

Tässä B:llä on merkitty kivikkoa, joka on metrin verran A:sta itään. Kivet B:ssä näyttävät täyttävän pientä kallion pinnan syvennystä, ja osa kivistä on sen syvennyksen reunan tuntumassa kallion päällä. B:n läpimitta itä–länsi-suunnassa on 3,0 metriä ja vastakkaisessa suunnassa 2,8 – 3,7 metriä, riippuen siitä, mihin B:n reunan katsotaan ulottuvan. B:n korkeimmat kohdat ovat ehkä 20 cm sen vieressä olevaa kallion pintaa ylempänä. B:n muoto on ylhäältä katsoen mieluummin nelikulmainen kuin soikiomainen. B:ssä kivet ovat kulmiltaan pyöristyneitä, siinä yksittäisten kivien suurin läpimitta näytti olevan yleensä 15 – 30 cm:n luokkaa. Niitä on 1–2 kerroksessa. Kivikon etelälaidalla on syvennys, ja kivien välissä on myös rakoja. Kivien pinnoissa on jäkälää ja vähän sammalta.

Luokitusehdotus: 1.

Lisäyksiä: Tämä kohde sattuu tilusrajalle, mutta latomuksen suunta ei vastaa rajan suuntaa.

169 Dahlsbyskogen

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000019285 ja nimellä Dahsbysskogen.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2

Säilyneisyys: osittain säilynyt

N: 6662019, E: 247833, Z: 20

Koordinaattiselite: koordinaatit perustuvat peruskartan ja kohteen sijainnin vertaamiseen maastossa.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: latomusten ala

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 6 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Tämä on inventointinumerolla 6 Taalintehtaan inventointikertomuksessani vuodelta 2011.

INVENTOINTI 2011

Aika: 13.10.2011

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: DT2011:49:3:34-37

LYHYT KOHDEKuvaus

Kaksi pientä kivilatomusta metsässä jyrkällä rantakalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Dragsfjärdenin järven itärannalla noin 360 metriä sen järven eteläisimmästä lahdelmasta pohjoiseen. Latomuksilta näkyy järvelle. Lähettyvillä on mäntymetsää. Rakennuksia ei ole lähiympäristössä. Kalliolla latomusten ympärillä kasvaa muutamia pieniä mäntyjä, ja kallion pinnalla kasvaa myös heinätuoppaita, kanervia, sammalta ja jäkälää.

Kohteen kuvaus:

Tämä löytyi vuoden 2011 inventoinnissa.

Korkealla rantakalliolla on kaksi kivilatomusta (A & B) noin 3 metrin etäisyydellä toisistaan. Molempien latomusten metsänpuoleiset laidat ovat suunnilleen kallion huipulla. Niitten alla oleva kallionkohta on tasapintainen ja länteen laskeutuva.

A: Pohjoisempi latomus

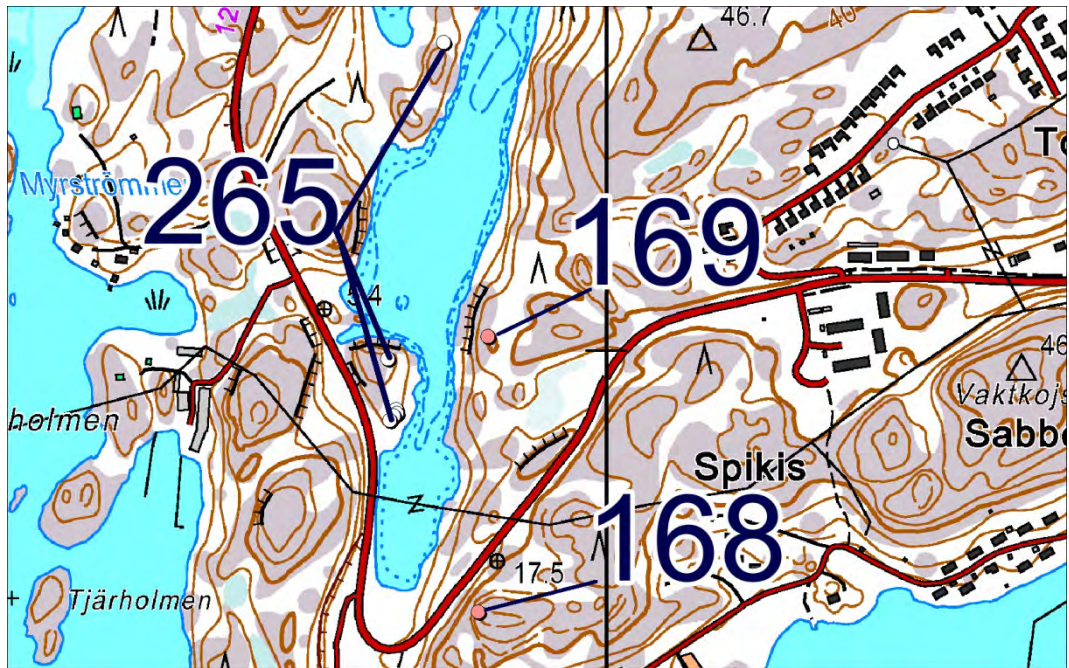
A on tasaisella kalliolla. Tämän latomuksen pituus pohjois–etelä-suunnassa on 5,3 – 6,6 metriä ja länsi–itä-suunnassa 3,3 metriä. A:n korkeus on 0,2 metrin luokkaa. A:n pohja-alan muoto on osapuulleen soikio. A:n ulkoreunat ovat epämääräiset. Yksittäisten kivien suurin läpimitta näytti A:ssa olevan yleensä 5–40 cm:n luokkaa. Useimmat kivet siinä ovat pyörityneitä pikkukiviä. Suuremmista kivistä ainakin kaksi on hiekkakivilaattaa. Muutamat A:n suuremmista kivistä ovat kulmistaan pyörityneitä. A:ssa kiviä ei ole päällekkäisinä kerroksina, eikä kivikko sellaisenaankaan ole aukoton. Kivistä suurimmat eivät ole keskellä latomusta, vaan paremminkin sen pohjois- ja eteläreunoilla. Osa A:han luettavista kivistä on jäkälän alla. Kivien pinnoissa on jäkälärenkaita. Tämä A saattaa olla hajotettu rökkiö.

B: Eteläisempi latomus

B on A:n vieressä tasaisella kalliopohjalla. B:n pituus pohjois–etelä-suunnassa on 2,9 metriä ja itä–länsi-suunnassa 2,8 metriä. B:n korkeus on 0,3 m:n luokkaa. B:n pohja-alan muoto on pyöreähkö. B:n lounaislaita näyttää säännölliseltä, ja B:n pohjois- ja etelälaita rajoittuvat matalaan kynnyksmäiseen kallionkohoumaan. B näyttää koostuvan yleensä särmikkäistä kivistä. Yksittäisten kivien suurin läpimitta B:ssä näytti olevan yleensä 0,3–0,4 metrin luokkaa; yksi kivi on 0,5 metrin läpimittainen. B:ssä kiviä on paikoin kahdessa, paikoin vain yhdessä kerroksessa. B:n päällyspinta ei ole erityisen tasainen. B:ssä kivien pinnoissa on jäkälää ja vähän sammalta. Tästä latomuksesta on ehkä purettu vähän kiviä sivuun tämän latomuksen pohjoispuolelle.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: –

170 Hamnholm

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 1000013335 ja nimellä Hamnholm.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: raaka-aineen hankintapaikat: kaivokset

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6662850, i = 241240, z = 0-5

Koordinaattiselite: koordinaatit perustuvat vuoden 1997 inventoinnissa ilmoitettuun avolouhoksen sijaintipaikkaan.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: ei tarkoin tiedossa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 9 km lounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Ei tunneta

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tällä inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Vanha pieni rautakaivos saarella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Hamnholmin kaivos on Puustisen alla mainitun raportin mukaan toiminut Purunpään edustan saarella sijainnissa 6656 900, 1575 700. Koordinaatit viittaavat Hamnholmenin saaren länsiosaan. Niihin näyttää perustuvan myös se koordinaattitieto, joka tälle on merkitty Museoviraston rekisteriportaaliin. Saattaa kuitenkin olla, että Puustisen raporttiin merkityt koordinaatit perustuvat arvioon. Tapani Tuovinen on inventointiraportissaan vuodelta 1997 merkinnyt Hamnholmenin saarta esittäväälle karttaotteelle avolouhoksen paikan. Sen louhoksen tasokoordinaatit määritin vuoden 1997 kartan perusteella. Siten sain louhoksen koordinaateiksi 6662850, 241240. Mielestäni niillä olisi varminta korvata Museoviraston rekisteriportaalissa olevat toiset koordinaatit.

Kohteen kuvaus:

Puustisen raportin mukaan Hamnholmenin rautamalmin on löydetty vuonna 1736 ja Hamnholmin kaivoksen toiminta-aikoja ovat olleet 1700-lä, 1835-1839. Kokonaislouhinta Hamnholmissa on ollut vain 306 tonnia.

Myös Hamnholmenin saaren itäosassa on Puustisen raportin mukaan toiminut kaivos, Judasholmin eli Hisinggruvanin kaivos. Sen peruskoordinaatit ovat Puustisen raportin mukaan 6657100, 1576150. Judasholmin malmin löytymisvuodeksi on merkitty 1736, ja Judasholmissa olisi kaivettu vuosina 1756 ja 1835-1839. Kokonaislouhinnaksi on merkitty 15 tonnia.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Lisäksi jokin Halsholmenin kaivos on Puustisen raportin mukaan toiminut Purunpään edustan saarella, mutta sille ilmoitetut koordinaatit 6672 400, 1575 000 osoittavat Paraisilla melko kaukana Purunpäästä olevaan Halsholmen-nimiseen saareen.

Kirjallisuusviitteet: Verkkoersio Kauko Puustisen alkuperäisraportista vuodelta 2003, jonka otsikko on: Suomen kaivosteollisuus ja mineraalisten raaka-aineiden tuotanto vuosina 1530–2001, historiallinen katsaus erityisesti tuotantolukujen valossa. (578 s. Geologian tutkimuskeskus, arkistoraportti, M 10.1/2003/3.

171 Taalintehtaan ruukki

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40500006 ja nimellä Taalintehtaan ruukki.
Seutukaavan suojelukohde tunnuksella 441.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: teollisuuskohteet: rautaruukit

Ajoitus: historiallinen (Taalintehtaan ruukki on perustettu vuonna 1686)

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: osittain säilynyt

P: 6662425, I: 249650, Z: n. 15.

Koordinaattiselite: koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: museotoimintaan liittyviä opasteita

Pinta-ala: Museovirasto, joka huolehtii tämän kohteen hoidosta, ei ole ilmoittanut ainakaan internetissä olevassa rekisteriportaalissa pinta-alaa.

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 5 ½ etelään.

ARKISTOTIEDOT

Irma Lounatvuori 1973 tark.

Margaretha Ehrström 1975 tark.

Hanna Kronlöf 1984 tark.

Erkki Mäkiö 1984 tark.

Tämä on inventointinumerolla 2 Taalintehtaan inventoinnissani vuodelta 2011.

Lisäksi arkistoaineistoa lienee olemassa myös Museoviraston järjestämistä muinaisjäännöksen hoitotoimista.

INVENTOINTI 2011

Aika: 11.10.2011

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Taalintehtaan muun taajaman yhteydessä sijaitsevalla museoalueella on ainakin kivimuureja, pato, masuunin raunio sekä käytössä olevia vanhoja rakennuksia.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Taalintehtaan taajamassa kallioisten mäkien ympäröimänä Lilla Masugnsträsketin lounaispuolella.

Kohteen kuvaus:

Tämä kohde on museokäytössä ja yleisesti tunnettu. Sen vuoksi siitä ei katsottu tarpeelliseksi tätä inventointia varten laatia mitään itsenäistä tarkastukseen perustuvaa kuvausta. Masuunin rakentamisvuodeksi on ilmoitettu eri lähteissä joko vuosi 1850 tai vuosi 1860. Masuunin lähellä sijaitsevaa tiilistä valimorakennusta (museotilana) ja konepajarakennusta (käytössä pesulana tai paloasemana) on sanottu 1800-luvun jälkipuolella rakennetuiksi (Museoviraston rekisteriportaali).

Luokitusehdotus: –

Lisäyksiä:

Museovirasto on esitellyt tätä internetissä osoitteessa:

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=919

Tähän liittyvää kirjallisuutta on mm:

Eevert Laine 1948: Suomen vuoritoimi 1809–1882. Historiallisia tutkimuksia XXXI;2.

Lauri Putkonen 1989: Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat teollisuusympäristöt. Ympäristöministeriö.

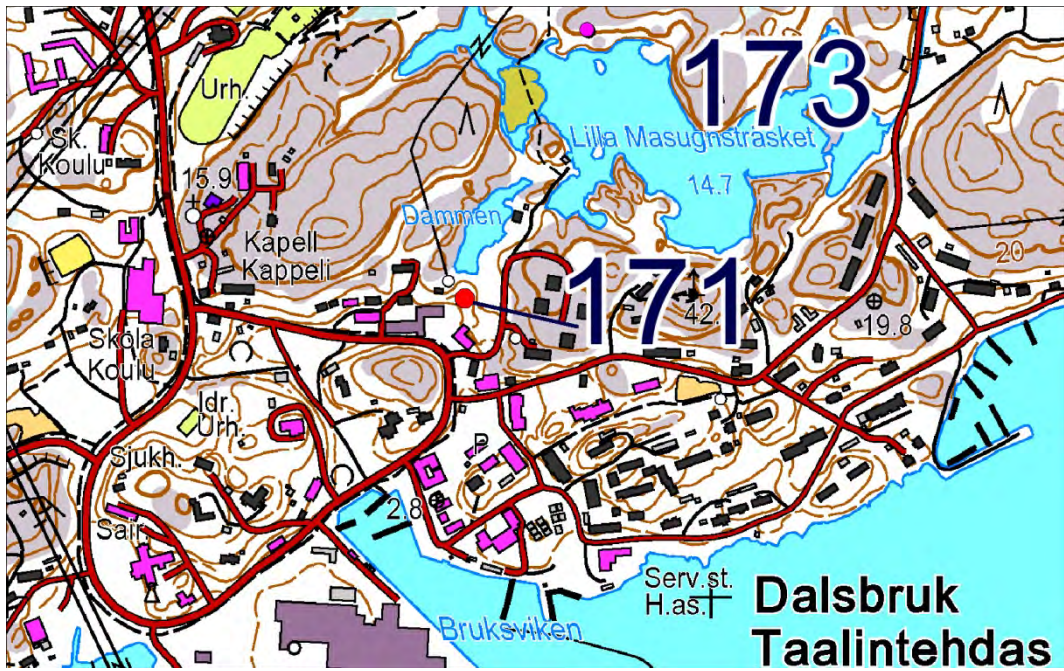
Kaavoitus- ja rakennusosasto. Tutkimus 4/1988. Helsinki.

Ruukki-inventointiaineisto, Museovirasto.

Asko Salokorpi 1999: Suomen rautaruukit. Keuruu.

Th. Svedlin 1933: Dalsbruk järnverk och brukspatroner 1686–1936. Tenala.

172 Hamnholmen 4

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000011326 ja nimellä Hamnholmen 4.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: uunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6662428, i = 240986, z = 10

Koordinaattiselite: koordinaatit ovat vuoden 1997 inventointikertomuksen mukaan (tasokoordinaatit siinä 6656 90, 1575 55, ja ne vastaavat Museoviraston rekisteriportaaliassa ilmoitettuja).

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää merkityn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 9 km lounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Titta Heikkinen & Jari Näränen

inv. 1991 (n:o 7?)

Tapani Tuovinen

inv./selvitys 1995 (n:o 60)

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 21, uuni 1)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kiviunun jäännökset.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Hamnholmenin saaren keskivaiheilla.

Muut tunnetut nimet: tämä kuuluu osana vuoden 1997 inventointikertomuksen kohteeseen silloisella inventointinumerolla 21 ja nimellä Hamnholmen 2. Museoviraston rekisteriportaaliassa olevat nimelle Hamnholmen 3 merkityt tiedot tarkoittavat myös tätä samaa, vaikka niihin on liitetty selvästi enemmän länteen osoittavat koordinaatit.

Kohteen kuvaus:

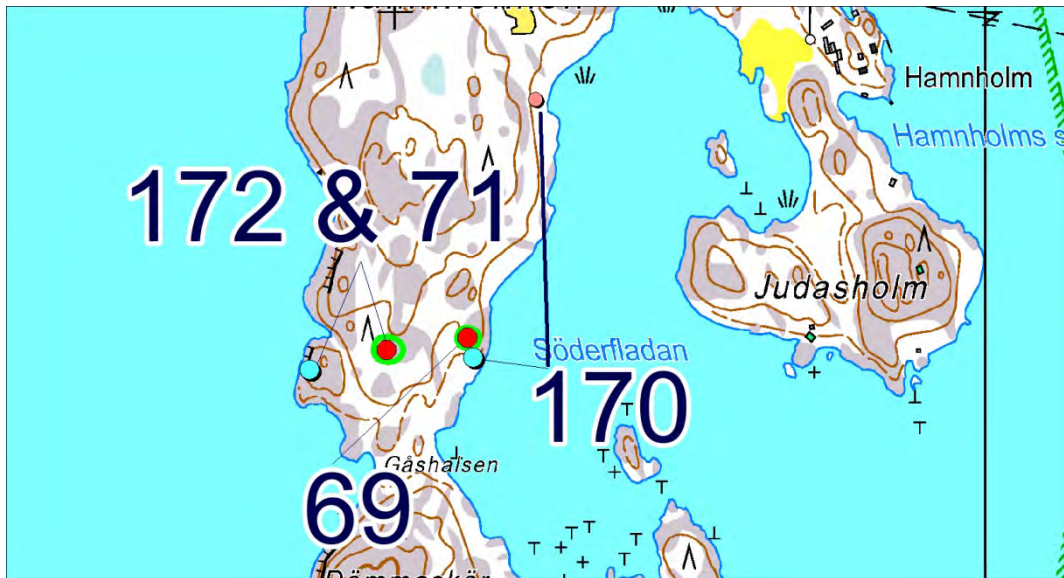
Tämä on löytynyt inventoinnissa.

Tapani Tuovisen vuoden 1997 inventointikertomuksen mukaan Hamnholmenin länsirannan uunin jäännöksen pituus on 2,4 metriä. Uunista hän on maininnut, että se on romahtanut kivikasaksi. Tuovisen ilmoitus tämän uunin sijainnista on 6656 90, 1575 55 (6662428, 240987). Kertomuksessaan Tuovinen ei ole maininnut tämän (kohteen 21/1997 uunin n:o 1) aiempaa inventointinumeroa, mutta hän on ilmoittanut numerolla 21 olevien kahden uunin olevan Titta Heikkisen ja Jari Näräsen löytämiä. Kun muut vaihtoehdot heidän ilmoittamistaan uuneista voidaan sulkea pois, niin näyttää, että Tuovinen on samaistanut kohteensa numero 21 kaksi uunia (21:1 ja 21:2) vuoden 1992 kohteisiin 5 ja 7. Uunien 5/1992 ja 21:2/1997 sijainnit on ilmoitettu vuosina 1992 ja 1997 melkoisen yhtäpitävästi (niistä kohteen Hamnholmen 1 esittelyssä), mutta toisiin numeroihin, 7 ja 21:1, liittyvät sijaintimerkinnät eivät vastaa toisiaan kovinkaan tarkoin. Inventointikertomusten karttamerkintöjen perusteella kohde 7/1992 olisi paikannettu noin 65 metrin päähän siitä kohdasta, mihin 21:1/1997 on paikannettu. (Ilmoitettuihin koordinaatteihin katsoen erotus olisi vieläkin suurempi, mutta kohteelle 7 vuoden 1992 inventointikertomuksessa ilmoitetut koordinaatit 6656 84, 1575 42 eivät pidä yhtä edes saman kertomuksen karttamerkinnän kanssa.) Paikalla käymättä jää hieman arveluttamaan, tarkoittavatko mainittu numero 7 ja numerolle 21 merkitty läntisempi osa yhtä ja samaa uunia vai kahta erillistä, jotka ovat melko lähellä toisiaan.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

173 Lilla Masugnsträsket

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000019287 ja nimellä Lilla Masugnsträsket.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: koskematon

N: 6662806, E: 249825, Z: 20

Koordinaattiselite: koordinaatit perustuvat peruskartan ja kohteen sijainnin vertaamiseen maastossa.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: latomuksen ala

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 5 ½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Tämä on inventointinumerolla 8 Taalintehtaan inventoinnissani vuodelta 2011.

INVENTOINTI 2011

Aika: 14.10.2011

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: DT2011:49:3:43–44

LYHYT KOHDEKuvaus

Pienellä kallionnokalla järven rannalla metsässä on isoista kivistä koostuva latomus, joka peittää koko kallionnokan.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

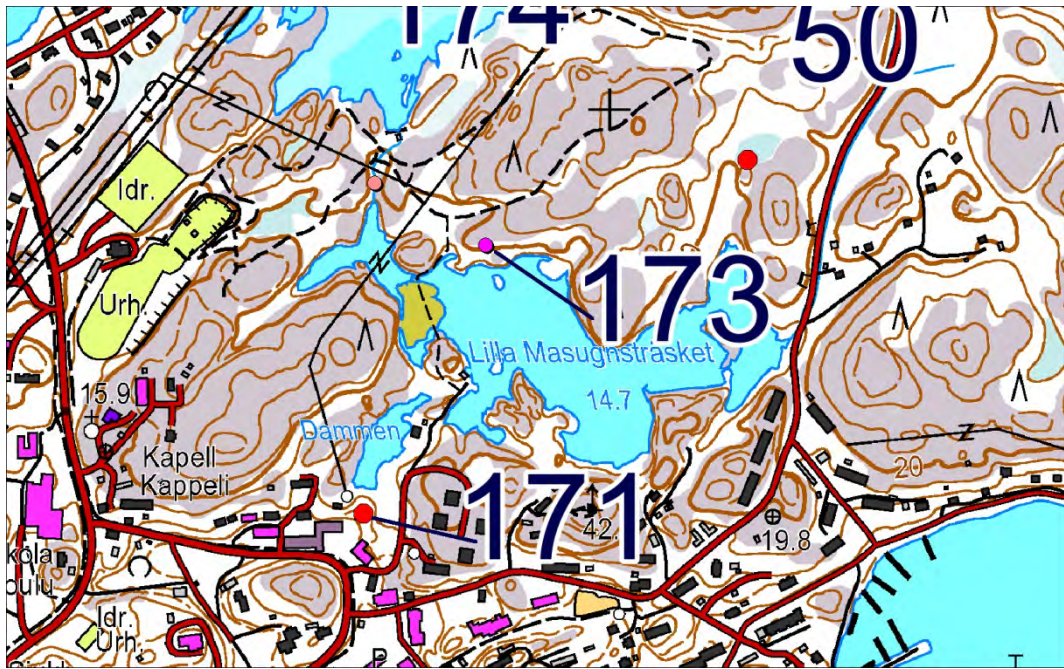
Sijaitsee Lilla Masugnsträsketin pohjoisrannalla vastapäätä sitä rantaa lähellä olevaa järven pohjoisinta pientä saarta.

Kohteen kuvaus:

Tämä kohde löytyi vuoden 2011 inventoinnissa. Tämän latomuksen etelälaita sivuaa matalan pystysuoran kallioseinämän yläreunaa. Sikäli kuin sammalpeitteeltä saattoi erottaa, latomus näyttäisi peittävän pienialaisen kallionkohouman. Ehkä kohouman keskellä on matala painanne; ainakin latomuksen päällyys on hieman koveran näköinen. Latomuksen korkeus on ehkä 0,3 metrin luokkaa. Pohja-alan muoto on hieman epämääräinen. Latomuksen läpimitta itä-länsi-suunnassa on 5,0 metriä ja pohjois-etelä-suunnassa 2,7 metriä. Latomuksen pohjoislaita näytti melkoisen suoralta. Tämä latomus koostuu yleensä kulmiltaan pyörityneistä kivistä, ja siinä yksittäisten kivien suurin läpimitta näytti olevan yleensä 0,4 – 0,5 metrin luokkaa. Latomuksen kivet ovat paksultikin sammalen peitossa; kivien sivuja näkyy siellä täällä sammalen ja heinien ja sananjalkojen alta. Päällekkäisiä kiverroksia ei näkynyt ainakaan sellaisissa kohdissa, mitä sammalpeite ei estänyt tarkastelemasta. Latomuksen päällä ei kasva muuta puustoa kuin pieni haapa ja pihlaja reunalla.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Pohdin paikan päällä mahdollisuutta, että tämä kiviryhmä olisi luonnonkivikko. Se on kuitenkin sellaisella kallionkohdalla, johon on vaikea ajatella kivien jääneen rantavoimien työntäminä tai jäänteinä jostakin paksusta moreenikerroksesta, josta vesi olisi huuhtonut kaiken hienomman aineksen.

174 Valsverksholmen

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000019286 ja nimellä Valsverksholmen.

Tämä on vain osittain sen rajauksen alueella, jonka Museovirasto on osoittanut internetsivustolla Taalintehtaan historialliseen teollisuusalueeseen kuuluvaksi (http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_kartta.aspx?KOHDE_ID=919&OBJECTID=24285).

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: teollisuuskohteet

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 3

Säilyneisyys: osittain säilynyt

N: 6662894, E: 249667, Z: 15–20

Koordinaattiselite: koordinaatit luettu peruskartalta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: noin 20 X 60 metriä. Tälle näyttää määritellyn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin.

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 5 ½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Tämä on numerolla 7 Taalintehtaan inventoinnissani vuodelta 2011.

Tätä koskevia historiallisia asiakirjoja saattaa olla arkistoissa. Arkeologisiin arkistoihin tulleita tarkastuskertomuksia ei ole tiedossa.

INVENTOINTI 2011

Aika: 11.10.2011

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: DT2011:49:3:1-8

LYHYT KOHDEKuvaus

Kahden järven välinen kapea kannas on louhittu kanavaksi kaiketi ennen muuta siinä tarkoituksessa, että masuunin vesirattaalle voitaisiin saada tasaisemmin vesivoimaa. Kanavassa on padon tai sillan jäännös, ja kanavan yhtä rantaa on vahvistettu kivin. Nämä ovat laajahkolla rakentamattomalla metsäalueella lenkipolun varrella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Stora Masugnsträsketin ja Lilla Masugnsträsketin järvien välisen kannaksen kapeimmalla kohdalla.

Kohteen kuvaus:

Kanavan pituus on arviolta noin 60 metriä ja leveys 10–15 metrin luokkaa. Kanavan länsilaita on yleensä sen itälaitaa korkeampi. Länsilaita on suunnilleen pystysuora ja silmämääräisen arvioni perusteella noin neljän metrin korkuinen. Kanavan itäranta on loivasti itään päin kohoava kallio tai kalliroleikkaus.

Kanavan kautta virtaavaa vettä säännöstellään nykyisin sementtipadolla, joka on Stora Masugnsträsket -järven rannassa. Kanavan leveällä pohjalla vesi juoksee nyt kapeana purona, ja kanavan pohjalla kasvaa suuria kuusia ja muuta puustoa.

Kanavassa on rikkonainen kivirakenne, joka on purettu läheltä kanavan länsirantaa, ja on paremmin säilynyt toisen rannan puolella. Se on rakennettu suurista nelikulmaisista kivistä, ja niitten väliin on jätetty aukko. Saattaa olla, että siinä on padossa ollut yksi tai useampia suljettavia juoksutusaukkoja. Myös tämän kivirakenteen päällä kasvaa suuria kuusia.

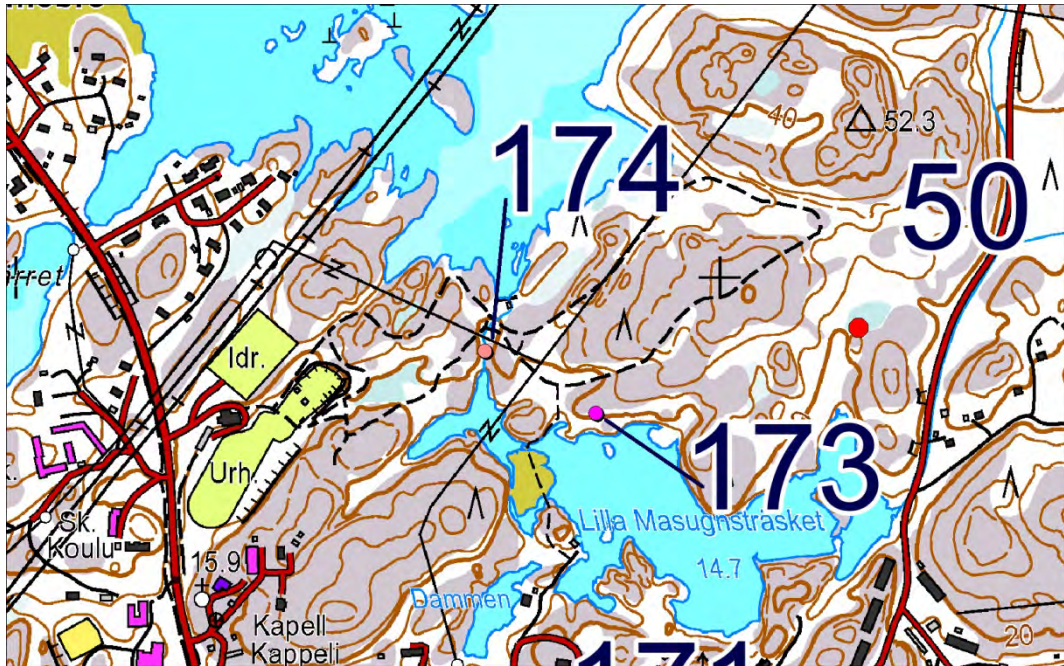
Kanavakaivannon pohjoisin osa on nyt ehkä lenkipolun tai muiden tieurien rakennustöissä siirretyn maakerroksen alla lähellä sementtipatoa. Siltä sementtipadolta etelään on sähkölinja (näkyvät peruskartalla), jonka alla (linjaan kuuluvan muuntajan kohdalla) on pohjoisin kohta, missä kanavakaivantoa nyt erottuu.

Kanavan itärannalla sen alajuoksun puoleisessa päässä on pienehkö irtokivistä ladottu rakenne. Sen tarkoituksena on ehkä ollut estää rantatörmää rapautumasta. Siihen nojaava rantatörmä ei ole kovin korkea.

Vuoden 1855 kartalla on merkittynä vesiratas Stora Masugnsträsketin ja Lilla Masugnsträsketin välille.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: –

175 Hälsingholmen

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 1000011320 ja nimellä Hälsingholmen.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: uunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6664240, i = 236856, z = 5

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista ja ne ovat keskikoordinaatteja; korkeus on vuoden 1997 inventointikertomuksesta.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: tälle näyttää merkityn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 12 km länsilounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 19)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 1, 3

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kaksi kiviuunin jäännöstä kallioisessa maastossa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Hälsingholmenin saaren länsipään pohjoisrannalla.

Kohteen kuvaus:

Löytynyt inventoinnissa 1997.

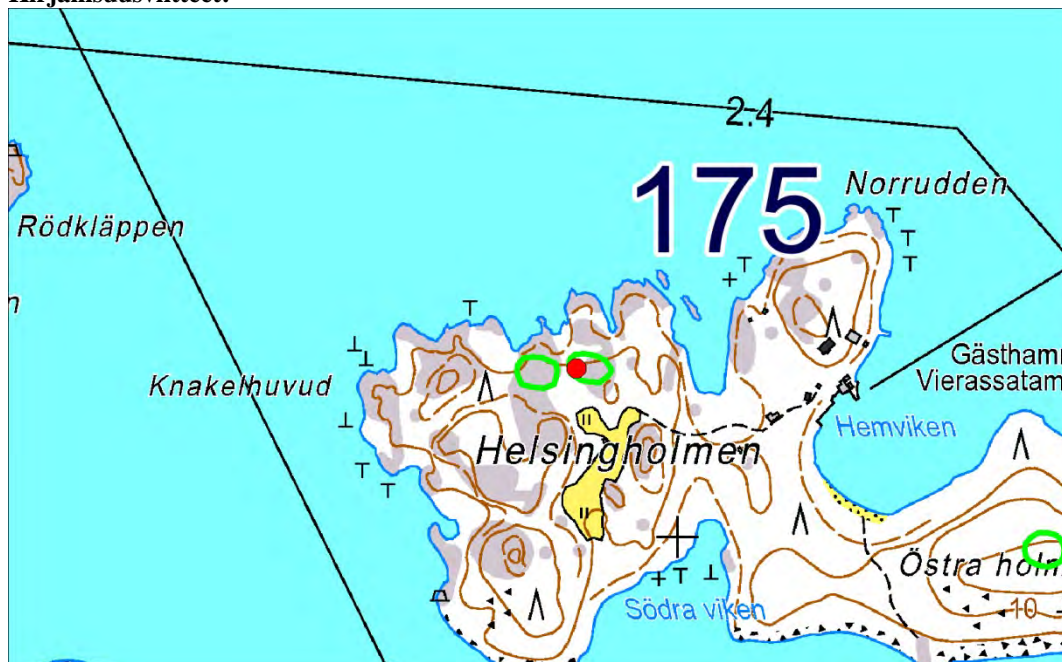
Toisen uuninjäännöksen pituus on vuoden 1997 inventointikertomuksen mukaan 2,7 metriä ja sen sijainti on: x = 6658 32, y = 1571 22 (6664235, 236802).

Toisen uuninjäännöksen pituus on saman lähteen mukaan 1,7 metriä ja sen sijainti on: x = 6658 33, y = 1571 30 (6664238, 236882).

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

176 Mellantorp

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000019280 ja nimellä Mellantorp.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: osittain säilynyt

N: 6664677, E: 248889, Z: 15.

Koordinaattiselite: koordinaatit maastohavainnon mukaan.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 3 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Tähän ehkä liittyvä muistiinmerkintä on Volter Högmanin vuonna 1886 laatimassa kenttätyöselonteossa.

Tämä on inventointinumerolla 3 Taalintehtaan inventoinnissani vuodelta 2011.

INVENTOINTI 2011

Aika: 12.10.2011

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2, 4

Kuvat: DT2011:49:3:11-12

LYHYT KOHDEKuvaus

Kiviröykkiö peltojen välillä olevassa viljelemättömässä saarekkeessa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee peltovainiolla, joka on Dahlsin (Dalenin) kylän keskikohdalla heti itään tiestä, joka vie Taalintehtaalta kohti Dragsfjärdin kirkonkylää. Vainion reunojen lähellä on useita pellosto koottujen kivien kasoja, joihin tässä tarkemmin kuvattava röykkiö voi myös kuulua. Puusto näitten kivikasojen ympäristössä on lehtipuuvaltaista. Myös kuusia ja katajia kasvaa.

Kohteen kuvaus:

Volter Högman on kirjoittanut vuoden 1886 selonteossaan Dalin kylästä sivuilla 51 ja 52 kiviröykkiöstä Mellantorpille kuuluvalla niittykukulalla ("I en ängskulla under Mellantorp"). Röykkiötä hän on pitänyt mahdollisena hautarauniona. Sen kooksi hän on ilmoittanut 7,50 X 5,20 m, ja kivet siinä olivat hänen mukaansa puolen ihmisen pään kokoisia ja pyörityneitä, ja kivikkoa oli kaiveltu kolmesta kohdasta. Tässä inventoinnissa koetin etsiä Högmanin tarkoittamaa röykkiötä, josta ei taida olla mitään vuotta 1886 myöhempiä paikan päällä tehtyjä muistiinmerkintöjä. Yllä näkyvien koordinaattien osoittamassa paikassa on epämääräinen suurehko kiviröykkiö, jonka kasaamistarkoitusta on vaikeata määrittää: se voi olla pellosto koottujen kivien raunio, mutta sen ulkoreunassa on hieman säännönmukaisuutta, joka viittaisi siihen, että se voisi olla rakenne ja sellaisena se ehkä olisi hautaraunio. Tämän kivikon ominaisuudet vastaavat jotenkuten Högmanin kuvausta Dalin Mellantorpin röykkiöstä. Mikäli tätä röykkiötä ei tiedetä muistitiedon perusteella vuotta 1886 uudemmasi, se saattaa olla Högmanin tarkoittama röykkiö.

Koordinaattien osoittamassa paikassa sijaitseva röykkiö on koottu tasaiselle maapohjalle. Sen voi sanoa olevan loivalla mäellä. Siellä heti röykkiön eteläpuolella on maanpinnan taite, josta etelään päin maanpinta laskeutuu loivasti kohti etelää. Röykkiön pituudeksi mittasin 7,2 metriä, ja leveydeksi on mahdollista mitata 5,7 metriä, mikäli röykkiöön lasketaan kuuluvan eräänlainen harva kivikko, joka on sen etelälaidan vierellä. Jos harva kivikko jätetään pois laskuista, leveys on alle neljä metriä. Röykkiön korkeimmat kohdat näyttivät olevan noin 0,6 metriä maanpinnan yläpuolella. Pohja-alan muoto on lähinnä soikiomainen, ja pituussuunta on itä-länsi tai koillinen-lounas. Tämän röykkiön kaakkoisilaidalla reunimmat kivet olivat lyhyellä matkalla tasaisesti rinnakkain. Sillä laidalla röykkiön reunalla oli näköjään myös yksi suurehko maakivi. Keskempänä röykkiössä näkyi myös yksi noin metrin läpimittainen kivi. Tässä röykkiössä olevat kivet ovat yleensä pyörityneitä ja pinnoiltaan paksun sammalen peitossa. Yleensä röykkiön kivien suurin läpimitta näytti olevan noin 0,2 – 0,5 metrin luokkaa. Kiviä näytti olevan yleensä 2:ssa tai 3:ssa kerroksessa päällekkäin. Röykkiön päällyspinta on verraten säännöllisen loivan kupera lukuunottamatta sitä, että siinä erottuu kaksi ehkä purkamisesta johtuvaa

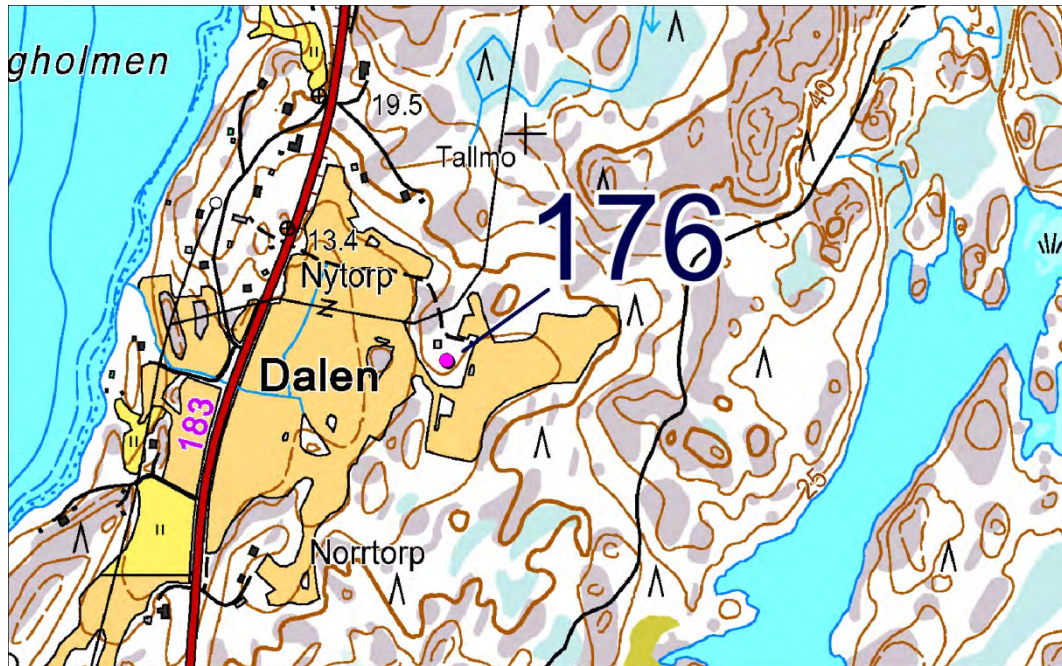
syvennystä. Ehkä purkamisen tulosta on myös harva kivikko, joka on mainittu edellä. Röykkiön päällä kasvaa pientä vesakkoa ja sen reunan vieressä kasvaa haapoja

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

Inventoinnissa tarkastin myös muita lähellä olevia maastonkohtia, joitten saatoin ajatella olleen Högmanin tarkastuksen aikoihin niittykukkuloita. Muualta ei löytynyt sellaisia kiviröykkiöitä, joitten olisi voinut ajatella vastaavan Högmanin kuvausta Dalin Mellantorpin röykkiöstä. Lähistöllä oli monessa kohdassa metsäsaarekkeiden reunoilla kiviröykkiöitä, joita ainakin oli helppoa pitää pellosto raivattujen kivien kasoina.

Kirjallisuusviitteet: Nils Cleve: Kimitobygdens forntid. Teoksessa: Kimitobygdens historia Del II:1. Bondekulturen. Åbo 1942 (Cleve mainitsee siinä Mellantorpin röykkiön näköjään yksinomaan Högmanin tietoihin tukeutuen.).

177 Hammarsboda 3

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40000004 ja nimellä Hammarsboda 3.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: osittain säilynyt (ajotie on varmaankin leikannut tätä)

P = 6666231, i = 244038, z = 27-29

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista. Korkeus on Tapani Tuovisen vuoden 1990 tarkastuskertomuksen mukaan.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: Henrik Asplundin tarkastuskertomuksessa (TYA diar 424) on hahmoteltu tämän alue vinoviivoituksella liitteessä 2.

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 4 ½ km lounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Hans Myhrman	irtol. 1990	TYA 575:7-8 (iskoksia)
Tapani Tuovinen	tark. 1990	
Henrik Asplund	tark. 1990	

INVENTOINTI 2012

Aika: 14.5.2012

Havainnointiolosuhteet: kohtalaiset; paikalla ei ollut paljon maaleikkauksia

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Iskosten löytöpaikka ajotien varrella metsäalueella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Iskosten löytöpaikka on Näsuddenin niemelle vievän tien lounaispuolella. Kartan mukaan se on paikalla, jossa maaperä laskeutuu kallioalueelta lounaaseen päin kohti pientä suota.

Muut tunnetut nimet: Hammarsboda IV (Hans Myhrmanin muistiinpanoissa); V (Henrik Asplundin tarkastuskertomuksessa TYA diar. 424)

Kohteen kuvaus:

Tämän on löytänyt arkeologian harrastaja opettaja Hans Myhrman alkuvuodesta 1990.

Löytöjä on havaittu tien reunaleikkauksesta, kaatuneen puun juurakosta sekä paikalle kaivetuista kahdesta koekuopasta. Löytöihin kuuluu vain iskoksia. Niitä Hans Myhrman oli löytänyt 29 yhdestä kuopasta.

Toisesta koekuopasta iskoksia oli löytynyt kolme. Koekuoppien koko oli ollut noin 30 cm X 30 cm.

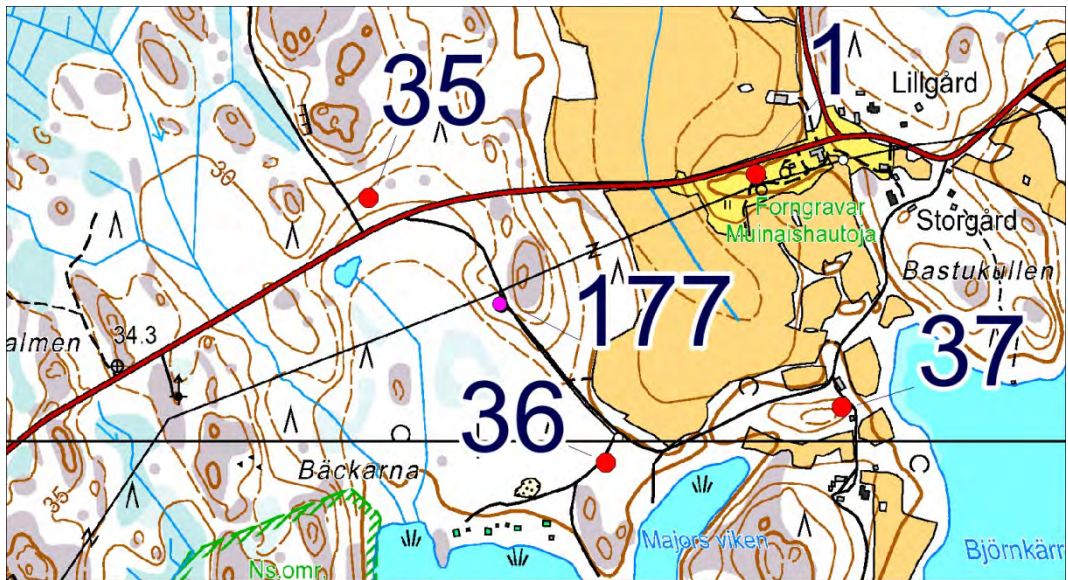
Maaperä oli havaittu koekuoppia kaivettaessa kiviseksi moreeniksi. Henrik Asplundin

tarkastuskertomuksen liitteessä 6 on Hans Myhrmanin 29.3.90 päiväämä karttaluonnos tästä iskosten löytöpaikasta.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet: Hans Myhrman: Från säljägare till rösbyggare, 59, kartta 7.

178 Kvarnbäcken

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40000007 ja nimellä Kvarnbäcken.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6667844, i = 244084, z = 25 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 4 km länteen.

ARKISTOTIEDOT

Nils Cleve?

Irtolöytöjä 1943?

TKHM 13695 (kvartsi-iskoksia)?

Hans Myhrman

irtolöytöjä 1991

TYA 590:1 (kvartsi-iskoksia)

Henrik Asplund

selvitys 1991
(TYA diar. 560)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kvartsi-iskosten löytöpaikka metsän läpi kulkevan tien vierillä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee noin 200 metriä luoteeseen kohdasta, missä Hammarsbodasta melko suoraan kohti Ölmosvikenä menevä tie ylittää Kvarnbäcken-nimisen puron. Tunnettu iskosten löytöpaikka on Kvarnbäckeniltä pohjoista kohti nousevassa rinteessä noin 150 metrin päässä tästä purosta. Löytöpaikan lähellä pohjoisen puolella on kartan mukaan laajan kallioalueen eteläreuna.

Kohteen kuvaus:

Tämän on paikantanut arkeologian harrastaja opettaja Hans Myhrman keväällä 1991. Hän oli havainnut Kvarnbäckenin maastossa hiekkamaasta kvartsi-iskoksia ajotien kahdelta puolen. Sillä kohtaa kallio on hyvin lähellä maan pintaa.

On arveltu, että samalta kohtaa olisi tallennettu kolme kvartsi-iskosta jo vuonna 1943. Turun Kaupungin Historiallisen Museon kokoelmiin on liitetty numerolla 13695 kolme kvartsi-iskosta, joista on merkitty, että ne on löydetty Hammarsbodan ja Ytter-Ölmosin kylien välisestä metsästä tien leikkauksesta. Nils Cleve on merkinnyt inventointikertomukseensa vuodelta 1943 numerolle 13695 luetteloitujen iskosten löytymisestä seuraavasti:

” På skogsvägen mellan Hammarsboda och Ytter-Ölmos byar, c. 15 min:s långsam cykelfärd från Hammarsboda, fann jag vid kanten av vägen några kvartsskärvor, vilka tydligen voro tillslagna av människohand.

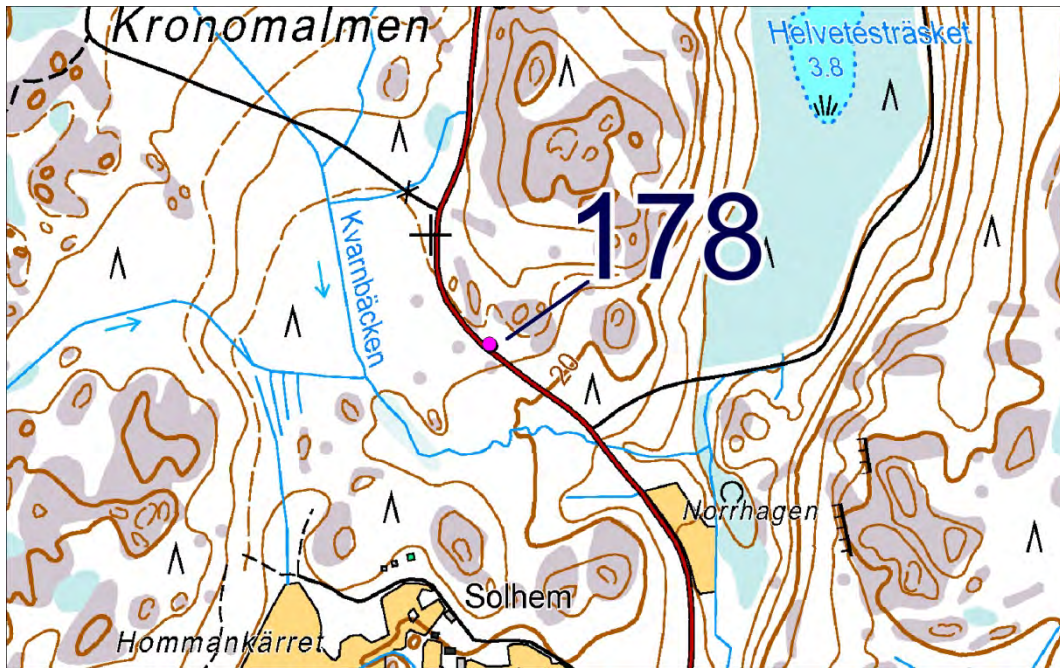
Fyndplatsen ligger på en ganska stenig, skogbeväxt sluttning. Stället är icke på något sätt iögonenfallande. Då man kommer från Hammarsboda har man passerat en bro över en djupt inskuren bäck och något senare en öppen plats i skogen, Härifrån stiger vägen uppåt mot Västersjälsmalmen. Ungefär mitt på denna backe finnes en mindre avsats, i vilken vägen skurits (... tässä oli kopiassa yksi epäselvä numero) -20 cm. I denna obetydliga skärning påträffades kvartsskärvorna.

Någon större boplats kan nog icke ha funnits på detta ställe. Möjligtvis äro kvartsskärvorna periferifynd från någon boplats in närheten.”

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

179 Vanhan kirkon paikka

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40500013 ja nimellä Vanhan kirkon paikka.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kirkkorakenteet: kirkonpaikat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6668141, i = 248281, z = ei määritelty

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista. Siellä on koordinaattien selitteenä:

”Kuvauksen perusteella tehty arvio”.

Maastomerkinä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 100 m itään.

ARKISTOTIEDOT

Volter Högman

inv. 1886 (ss. 173-174)

irtolöytöjä

vuosi?

irtolöytöinä

lasin paloja (niitten mahdollista tallennuspaikka?)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Vanha kirkonpaikka uudemman kirkon paikan vieressä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Dragsfjärdin nykyisen kirkon ja hautausmaan lähellä.

Kohteen kuvaus:

Museoviraston rekisteriportaalisissa on tästä: ”Vanha kirkko (v. 1735>) on paikkakuntalaisten selvityksen mukaan sijainnut n. 65 m hautausmaan itäisestä muurista. Paikalla on n. 13.5 m x 11.4 m laaja alue, jossa on rakennusjäännöksiä (?) ja lasinpaloja.”

Varsinais-Suomen maakuntamuseolla laadituissa maisemahistoriakartoissa on merkittynä vanhan kartta-aineiston perusteella nykyiselle karttapoljalle kaksi rinnakkaista kirkon paikkaa sekä niitä koskevat nimitykset Dragsfjärds Kyrka ja Gamla Kyrkan. Niitten merkintöjen perusteella voisi sanoa vanhan kirkon sijainneen noin 45 metriä nykyisen Dragsfjärdin kirkkomaan itälaidasta. Maisemahistoriakartoille merkitty Dragsfjärdin kirkkomaan näyttäisi ulottuvan sekä idässä että lännessä yli nykyisen kirkkomaan laajuuden. Käytössäni olleelta maisemahistoriakartan paperikopiolta ei selvinnyt, onko Gamla Kyrkanin viereen merkitty mitään vanhoissa kartoissa mahdollisesti näkyvillä ollutta erillistä vanhempaa kirkkomaata. Maisemahistoriakartatyöt ovat pohjautuneet vanhoihin suurimittakaavaisiin karttoihin ainakin vuosilta 1786 (Kulla och Labbnäs) ja 1787 (Kärä).

Myös Volter Högmanin käsikirjoituksessa vuodelta 1886 on mainintoja (sivuilla 173-174) entisestä pyhätön paikasta Dragsfjärdin uudemman kirkon vieressä. Högman on ilmoittanut kappeleitten paikoista kirjoittaessaan, että yksi kappeli olisi sijainnut lähellä Norr- ja Dragsfjärdenin välisellä kannaksella olevaa kirkkoa. Högman kirjoitti vanhoista kappeleista: ”I Kimito åter ha de haft sina lägen en i Dragsfjärd nära till där den nuvarande kyrkan står på landttungan mellan norr- och Dragsfjärden, den andra i Sunnanå (hör till Dfjärd kapell) således vid västra kusten och vid en dalsänkning som går genom hela landet, vid hvilken också den nuvarande Kimito kyrkan är belägen, och som tydliggen öfverflutits af vatten; vid samma stråt i Mattkärr på malmen, där 'jetukasten' äro, ha de gamla sagt att en gammal begravningsplats finnes, äfven kors hade synts där.”

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

180 Ölmosviken

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 1000019364 ja nimellä Ölmosviken.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivi- ja/tai pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: osittain säilynyt

Koordinaatit: P = 6669818, i = 244494, z = 17-22,5

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: arviolta noin 2 hehtaaria tai enemmän

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 4 km länsiluoteeseen.

ARKISTOTIEDOT

Tästä olen vuonna 2011 laatinut erillisen tarkastuskertomuksen Kemiönsaaren kulttuuriympäristöprojektia varten.

INVENTOINTI 2011

Aika: 10.8.2011

Havainnointiolosuhteet: tien reunaleikkauksen osalta hyvät, muutoin olemattomat

Löydöt: KM 38857:1-9 (osa)

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: digitaalikuvia Varsinais-Suomen maakuntamuseon kokoelmissa tunnuksella DT2011:49:2:1-3.

LYHYT KOHDEKuvaus

Asuinpaikka on havaittu mäen reunaa kulkevan ajotien reunaleikkauksesta.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee lähellä Ölmosviken-nimisen merenlahden perukkaa lähellä pitkän Hemnäset-nimisen niemen tyveä. Ölmosvikenin länsirannalle menevä soratie on hieman rikkonut tätä asuinpaikkaa niin, että sen löytöaluetta on tullut näkyville tienojan reunaleikkauksessa. Tiestä itään on rinteessä asuinpaikan alapuolella Backas-nimisen talon rakennuksia ja niistä alemmas on Lilläng bäcken -nimisen puron uoma. Se puro virtaa Ölmosvikiiniin läheiseltä Helvetesträsketin suolammelta.

Kohteen kuvaus:

Aliupseerina Dragsfjärdin Skinnarvikissa työskentelevä Teemu Tikkanen oli löytänyt tämän 26.4.2010 ollessaan poikiensa Onnin ja Arvon kanssa Ölmosissa. Tarkastuskäynnillä oppainani olivat Teemu Tikkanen ja hänen vaimonsa Maritta Lehvonen (molemmat arkeologian harrastajia) sekä heidän poikansa Onni ja Arvo Lehvonen (myös näistä kahdesta pojasta vanhempi, Ölmosin tarkastuskäynnin aikoihin noin 7-vuotias Onni, on arkeologian harrastaja).

Tämän asuinpaikan laajuutta koetettiin tarkastuksessa hahmottaa keramiikan ja iskosten löytökohtien perusteella. Niitten löytöalue erottui tien länsipuolisessa ojaleikkauksessa noin 150 metrin matkalla. Itäpuolisessa ojanleikkauksessa ei näkynyt löytöjä. Maritta Lehvonen ja Teemu Tikkanen kertoivat, että aiemminkaan löytöjä ei ollut näkynyt tien itälaidan leikkauksessa. Koekuoppia ei tehty ojien taakse.

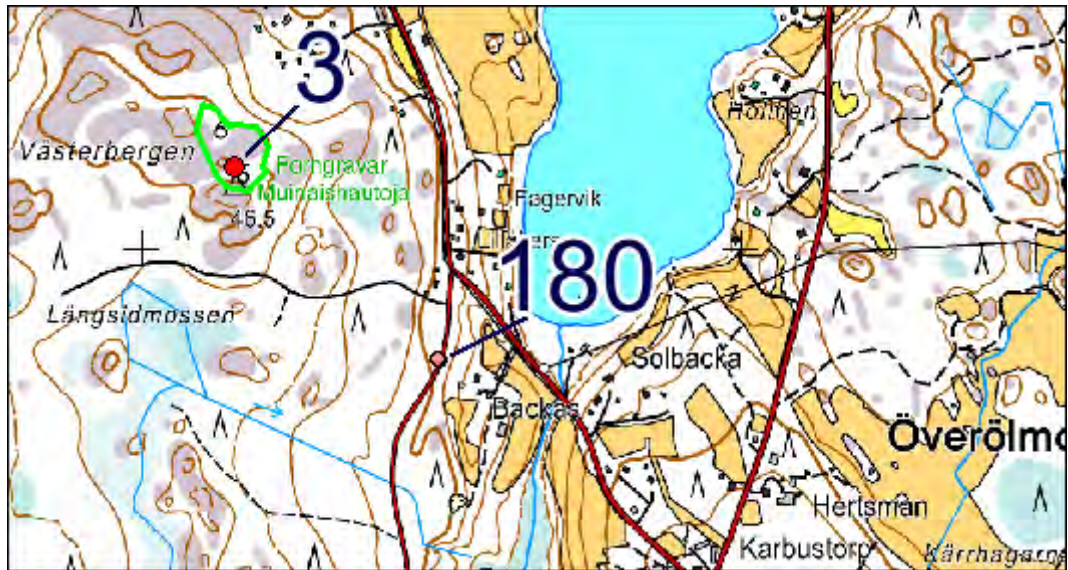
Teemu Tikkanen kertoi, että iskoksia oli löytynyt noin 20 metriä etelään Längsidmossenille johtavan tien haarasta (tienhaara näkyy peruskartalla kohdassa 6669898, 244514), ja siitä edelleen etelään oli löytöaluetta. Tarkastuskäynnin aikana hahmotimme, että löytöalue olisi jatkunut melko yhtenäisenä aina jonnekin niille tienoille, mikä voidaan osoittaa koordinaatein 6669758, 244474. Tähän asti tarkastelluista alueista ehkä runsaslöytöisimmät tienoot ovat noin 52 metriä havaitusta löytöalueen etelälaidasta pohjoiseen. Maritta Lehvonen löysi tarkastuskäynnin aikana saviastian palan KM 38857:2 juuri tältä runsaslöytöisimmäksi arvioidulta kohdalta.

Maa-aines niillä kohdin, missä löytöjä havaittiin, oli hiekkaa, jonka joukossa oli jossakin määrin pieniä kiviä. Mitään voimakkaita värjäytyksiä ei maassa havaittu.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Tältä paikalta tähän mennessä löytyneissä saviastian paloissa ei ole havaittu koristelua. Muutamissa paloissa on näkynyt keveästi tehtyjä vetojälkiä ja yhdessä palassa on ollut mahdollinen tekstiilin jättämä painanne. Hiekka- tai kivirouhesekoitetta astian paloissa on näkynyt vain vähän. Sekoitteen karkeus on ollut hyvin vaihtelevaa. Astian paloissa on ollut jonkin verran huokosia.

Kirjallisuusviitteet:

181 Nästorp

Muinaisjäänörekisterissä numerolla 40000005 ja nimellä Nästorp.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6671105, i = 245668, z = n. 25

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1985 inventointikertomuksen mukaan.

Maastomerkinä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: ehkä muutamia neliömetrejä

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 5 km luoteeseen.

ARKISTOTIEDOT

Helena Edgren

inv. 1985 (n:o 2)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivilatomus tai kaksi vierekkäistä kivilatomusta mäellä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Stornäsetin niemen tyvellä olevalla laajalla mäkialueella.

Muut tunnetut nimet: Ölmos (1992)

Kohteen kuvaus:

Tästä on varhaisin tuntemani muistiinmerkintä vuoden 1985 inventointikertomuksessa.

Tämä on vuoden 1985 inventointikertomuksen mukaan matala kivirakenne tai kahden rakenteen yhdistelmä, jossa eteläisempää noin 3,5 metriä halkaisijaltaan olevaa osaa ympäröi melko selvä kivikehä, ja pohjoisempi halkaisijaltaan noin kolmimetrinen osa on hajanaisempi. Tämä oli vuonna 1985 ollut kasvillisuuden peittämä. Helena Edgren on pohdiskellut inventointikertomuksessaan, että tämä voisi mahdollisesti olla muinaisjäänös. Mahdollista olisi, että se olisi syntynyt niin, että kaksi hautarauniota olisi rakennettu kiinni toisiinsa.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

182 Sunnanån ruukki

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000015800 ja nimellä Sunnanån ruukki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: teollisuuskohteet: rautaruukit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole tarkempaa tietoa

P = 6671648, i = 251800, z = ei määritelty

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista. Siellä niille on annettu selitteeksi:

”Kohteen sijaintitieto on arvioitu pistemäisenä peruskartalta.”

Maastomerkinä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: ei tarkoin tiedossa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 5 km koilliseen.

ARKISTOTIEDOT

Tiedossani ei ole tähän liittyviä tarkastuskertomuksia tai muinaisjäännösinventointeja.

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt inventoinnissa muualla ruukkialueella kuin sen läpi kulkevalla tiellä.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Vanhan rautaruukin paikka jokivarrella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee runsaat 2 km Sunnanån jokisuusta yläjuoksulle.

Kohteen kuvaus:

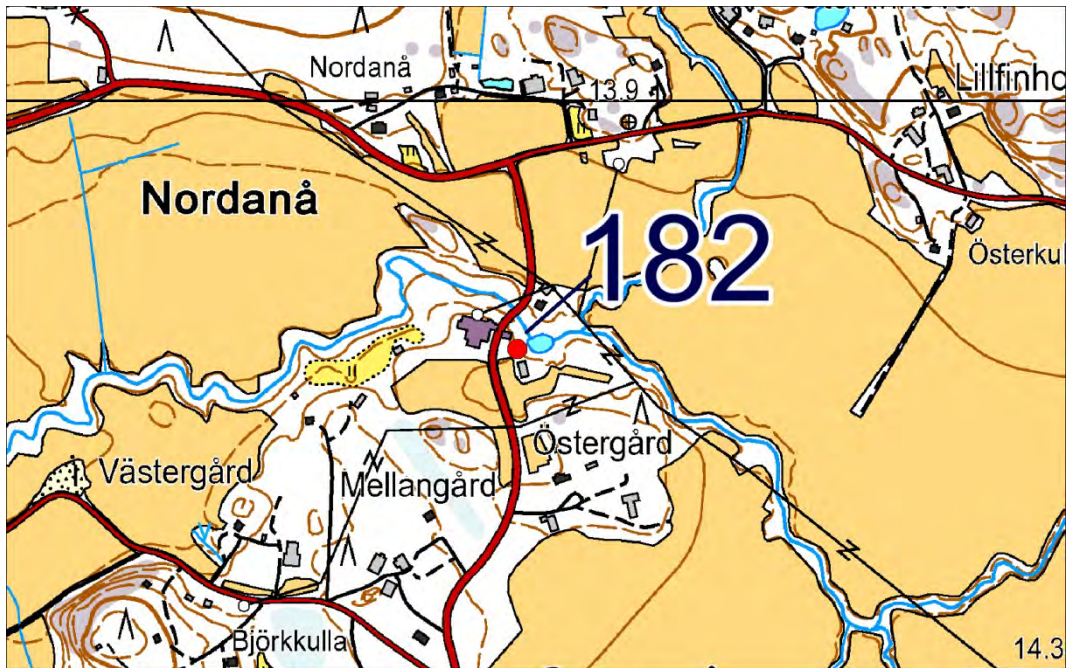
Museoviraston rekisteriportaalien mukaan Sunnanån ruukin rakennuksia on ollut kosken rannalla. Niillä kohdin ajotie ylittää nykyisin joen. Kosken molemmin puolin on havaittu kivijalkoja. Sunnanån raudanjalostuslaitoksen rakennustöitten tiedetään alkaneen vuonna 1853. Yrittäjä oli joutunut vararikkoon kymmentä vuotta myöhemmin. Sunnanån ruukin rakennuksetkaan eivät säilyneet pitkään: ne on purettu 1800-luvun lopulla (rekisteriportaalien tieto).

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Kristian Lindroos kertoi löytäneensä rautakuonaa Sunnanåsta sijainnista 6671720, 251751.

Kuona oli sisältänyt rautaa, koska se oli vetänyt puoleensa kompassineulaa. Lindroos mainitsi myös Sunnanån pikikeittämostä (1600-luvun).

Kirjallisuusviitteet:

183 Högländ 1

Muinaisjäänösrekisterissä numerolla 1000011316 ja nimellä Högländ.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat: talonpohjat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6672337, i = 239445, z = 10

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 1997 inventointikertomuksen mukaan.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: ei tarkoin tiedossa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 9 ½ km pohjoisluoteeseen.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (n:o 16)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 1

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Rakennuksen multapenkin jäännöksiä pienessä saarella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Högländin saarella.

Kohteen kuvaus:

Tämän on Tapani Tuoviselle näyttänyt paikan päällä kansallispuiston opas Bodil Rehn.

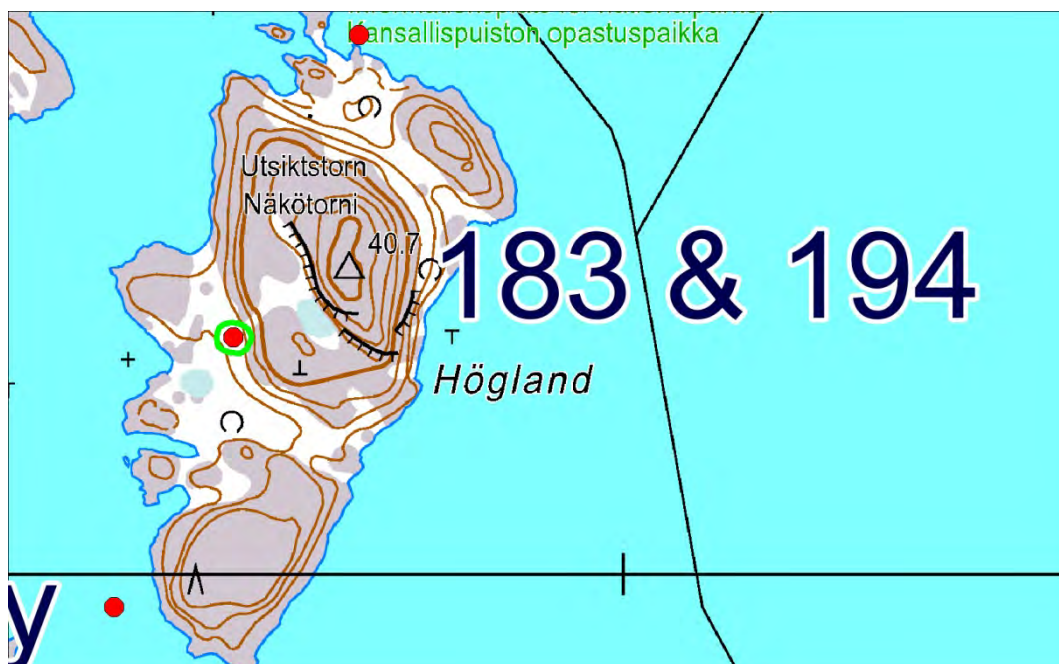
Paikalla on vuoden 1997 inventointikertomuksen mukaan näkynyt 5 X 6 metrin kokoisen rakennuksen multapenkin jäännös, jonka yhteydessä oli ollut myös tulisijan jäännös, missä oli ollut tiiltä.

Multapenkistä noin 200 metriä kaakkoon oli saaren läpi kulkevassa notkossa näkynyt etelärinteessä kuoppa jäännöksenä maakellarista.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Vrt. jäljempänä kohde n:o 194 Högländ (2012).

Kirjallisuusviitteet:

184 Fladan

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000014668 ja nimellä Fladan.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: vuoden 2009 tietojen perusteella tämä olisi osittain säilynyt

P = 6673560, i = 246738, z = 30

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista. Korkeus on vuoden 2009 tarkastuskertomuksesta.

Maastomerkinä: sitä ei taida olla

Pinta-ala: tälle näyttää merkityn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta runsas 5 km pohjoiseen.

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 2009

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tällä; tämä oli tarkastettu vain kolme vuotta aiemmin.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Hajanainen kiviröykkiö merenranta-kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Skinnarvikin sotilasalueella Fladan-nimisen merenlahden rannalla kallioiden korkeimmalla kohdalla.

Kohteen kuvaus:

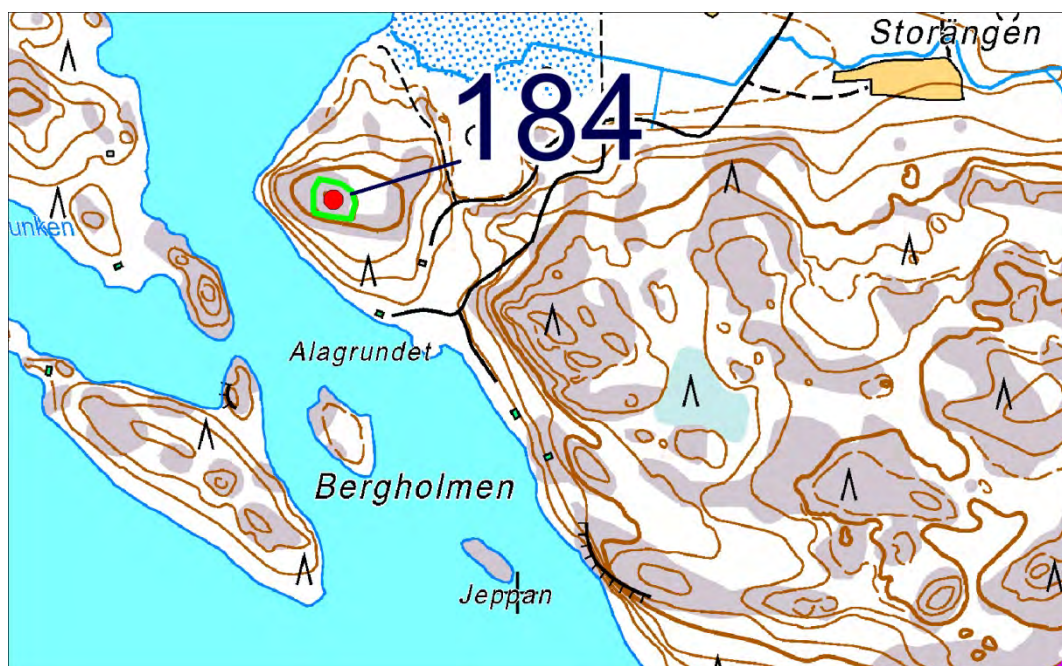
Tästä olivat ilmoittaneet Teemu Tikkanen ja Maritta Lehvonen.

Tässä on kiviröykkiö, jonka kiviä on arveltu pengotun ja hajotetun. Vuoden 2009 tarkastuskertomuksen mukaan röykkiön ytimen läpimitta on 2,4 metriä, mutta kiviä on hajallaan muuallakin lähistöllä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

185 Villonen

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000015347 ja nimellä Villonen.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kulkuväylät: sillat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6673784, i = 248083, z = 17,5

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 2009 tarkastuskertomuksesta

Maastomerkinä: sitä ei taida olla

Pinta-ala: sitä ei ole määritelty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 5 ½ km pohjoiseen.

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 2009

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tällä; tämä oli tarkastettu vain kolmea vuotta aiemmin.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Vanhaan tielinjaan kuuluva kivisilta.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee suljetulla Skinnarvikin sotilasalueella.

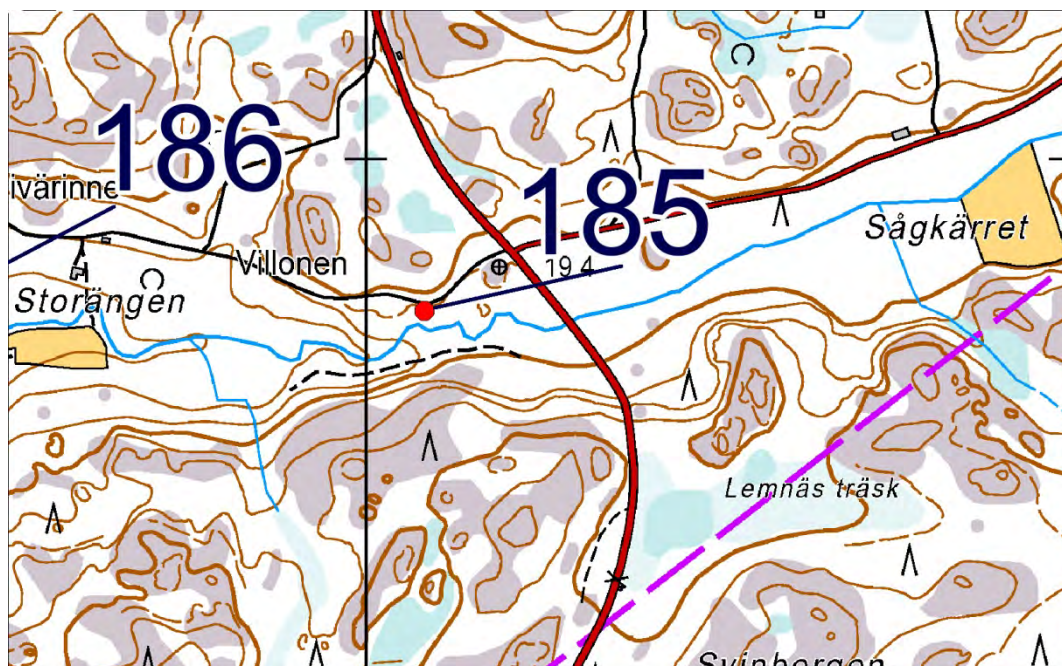
Kohteen kuvaus:

Puron yli johtava kivisilta, joka kuuluu käytöstä pois jääneeseen tielinjaan. Silta on vuoden 2009 tarkastuskertomuksen mukaan suhteellisen hyväkuntoinen.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

186 Storängen

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000015329 ja nimellä Storängen.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6673845, i = 247477, z = 5-7,5

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 2009 tarkastuskertomuksesta.

Maastomerkinä: sitä tuskin on

Pinta-ala: mahdollisesti muutamia neliömetrejä

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 5 ½ km pohjoiseen.

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 2009

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tällä; tämä oli tarkastettu vain kolme vuotta aiemmin.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kivilatomus kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Skinnarvikin sotilasalueella.

Kohteen kuvaus:

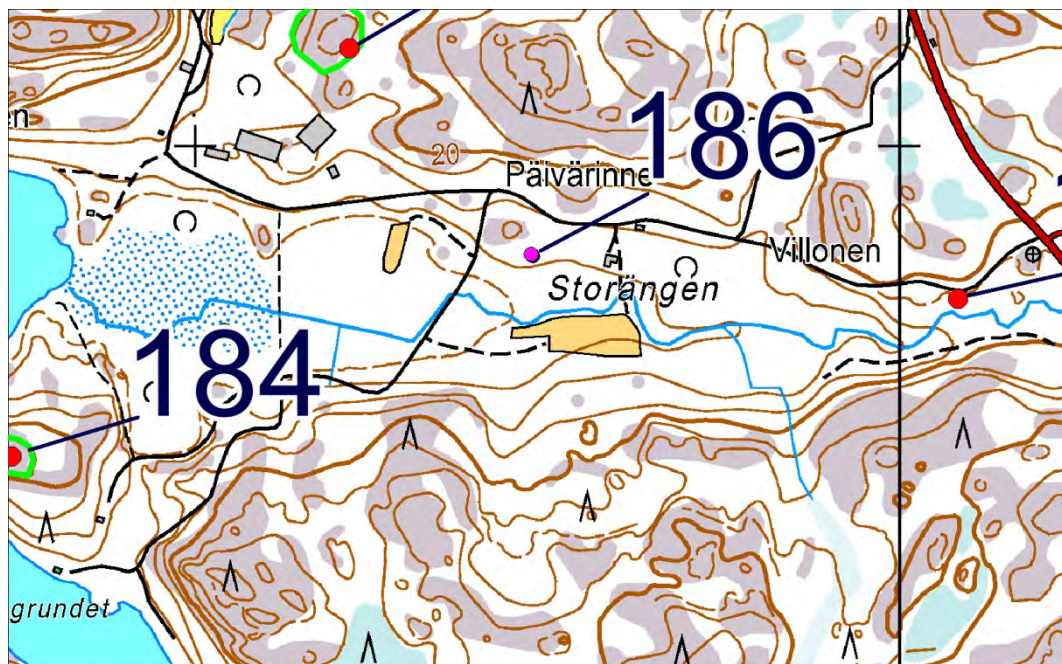
Tästä ovat ilmoittaneet Maritta Lehvonen ja Teemu Tikkanen.

Tämä kivilatomus on vuoden 2009 tarkastuskertomuksen mukaan H-kirjaimen muotoinen ja sen pituus on 5,5 metriä ja leveys 3 metriä. Kivistä ladotuissa sakaroissa on useitakin kivikerroksia päällekkäin.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

187 Päivärinne

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000014662 ja nimellä Päivärinne.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 12

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6674139, i = 247218, z = 17,5

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista. Ne osoittavat röykkiöryhmään kuuluvaa pohja-alaltaan suurinta röykkiötä. Korkeus on vuoden 2009 tarkastuskertomuksesta.

Maastomerkitä: sitä ei taida olla

Pinta-ala: tälle näyttää merkityn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 6 km pohjoiseen.

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 2009

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tällä; tämä oli tarkastettu vain kolmea vuotta aiemmin.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Röykkiöryhmä kallioisella mäellä lähellä merenrantaa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Skinnarvikin sotilasalueella.

Kohteen kuvaus:

Tästä ovat ilmoittaneet Maritta Lehvonen ja Teemu Tikkanen.

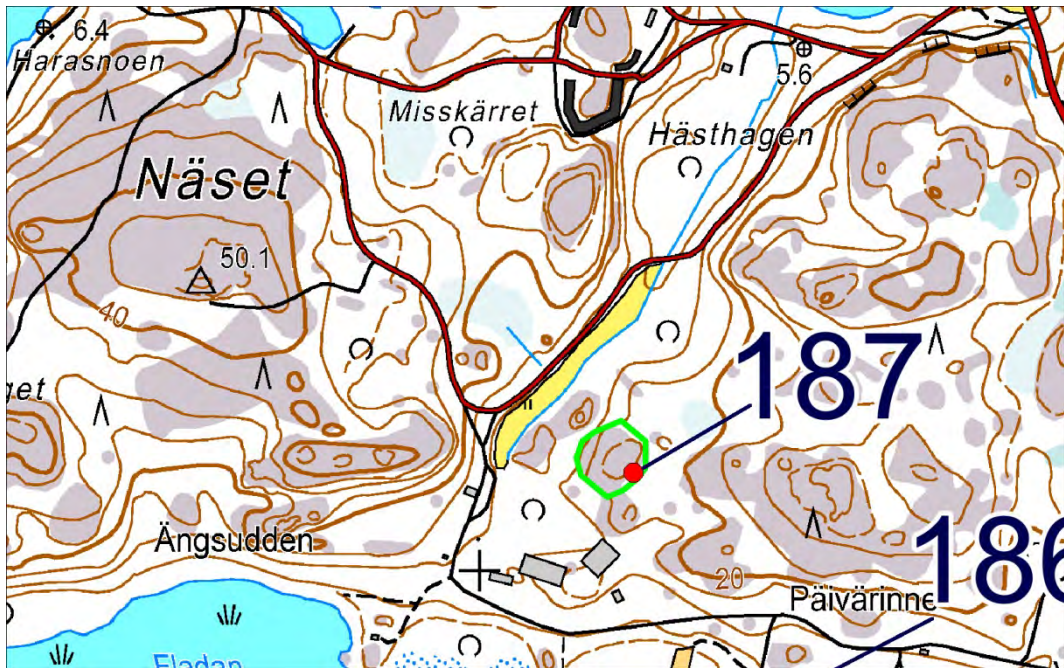
Vuoden 2009 tarkastuskertomuksen mukaan tähän kuuluu 12 osaa, joista jotkut on kivistä röykkiöitä ja jotkut ehkä paremminkin kivilatomuksia. Yksi niihin kahteentoista sisältyvistä osista on yhden tai useamman aluskiven varaan asetettu suurempi kivi, kiviöpöytä. Vuonna 2009 täytetyllä tarkastuslomakkeella on tietoja useimpien kohteitten sijainneista ja mitoista. Kiviöpöydästä on sanottu pelkästään sen sijainti alarinteessä. Röykkiöistä yhdestä on ilmoitettu, että sen halkaisija on 10 metriä. Yhden soikeahkon röykkiön mitoksi on vuoden 2009 tarkastuskertomuksessa ilmoitettu 8,5 x 5,5 metriä. Muut latomuksista ovat pienempiä. Niistä yksi muista hieman poikkeava on kuvailtu seuraavasti: ”5. Kivilatomus noin 5 m:n päässä etelään no:sta 4. Laivalatomuksen aihio?? Pituus 5,2 m, lev. 1,7 m. Itäsvuonella loivassa kaareissa isot kivet. Länsivuonella, jossa rinne alkaa viettää, kivet puuttuvat. Eteläpäässä pienemmistä kivistä latomus, pohjoispuoliskossa kivilaatta sammalen alla, muuten kalliopinta esillä.”

Vuoden 2009 tarkastuskertomuksen karttaotteella on osoitettu myös eri kivrakenteitten sijainteja.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

188 Kummelberget Skinnarvik

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000015328 ja nimellä Kummelberget Skinnarvik.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: raaka-aineen hankintapaikat: louhokset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6674227, i = 248131, z = 40

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista. Korkeus vuoden 2009 tarkastuslomakkeen mukaan.

Maastomerkitä: sitä ei taida olla

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 5 ½ km pohjoiseen.

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 2009

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kaksi kvartsin louhinnassa tehtyä kuoppaa ja niitten lähellä vallimainen muodostuma.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Skinnarvikin sotilasalueella laajan Kummelberget-nimisen kalliomäen lounaisosassa.

Kohteen kuvaus:

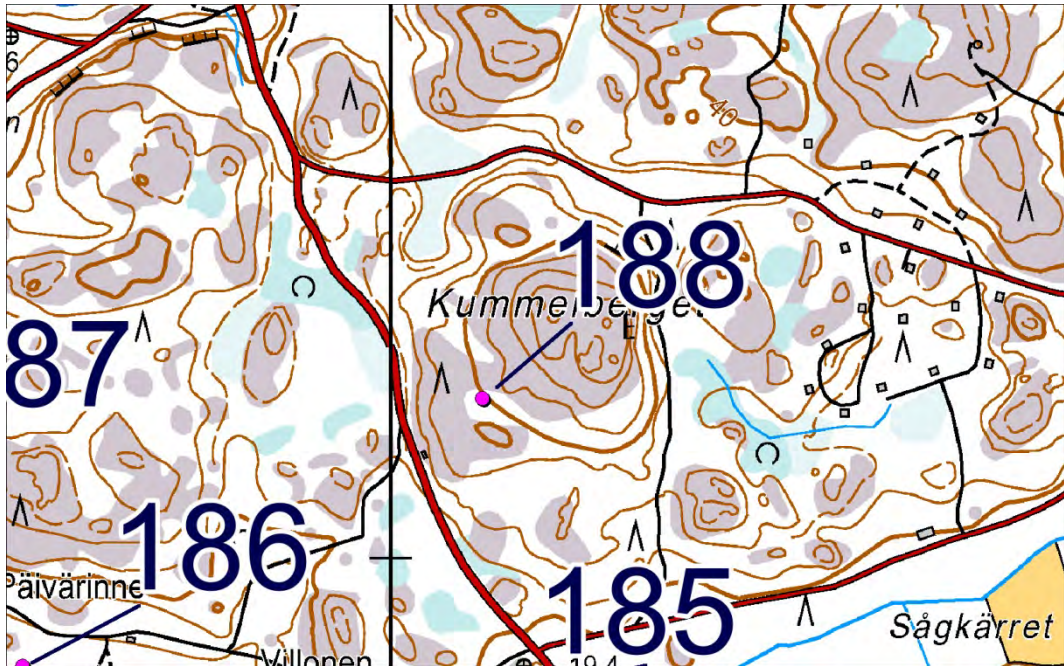
Tästä ovat ilmoittaneet Maritta Lehvonen ja Teemu Tikkanen.

Vuoden 2009 tarkastuskertomuksen mukaan tässä on mäen rinteessä olevalle terassille kallioon louhittu noin 8 metrin läpimittainen soikeahko kuoppa, jonka lähellä on toinen pienempi kallioseinämän juurella. Isomman kuopan reunoilla oli näkynyt kuopasta nostettua kiveä, ja kuopan seinämissä oli ollut näkyvillä kvartsisuonia. Pienempi kuoppa oli sijainnut noin 19 askelta suuremmasta pohjoisluoteeseen. Myös pienemmästä kuopasta oli otettu kvartsia. Suuremmasta kuopasta noin 14 askelta lounaaseen on huomattu pyöreän soikea tyhjä tila, jota oli ympäröinyt matala pienestä kivisälästä koostuva vallimainen muodostuma, jonka pituus oli ollut 4,6 metriä ulkoa mitaten ja leveys 4,6 metriä ulkoa mitaten. Vuoden 2009 tarkastuskertomuksessa on maininta, että tässä vallimaisessa muodostumassa vaikuttaisi olevan oviaukon paikka kapealla sivulla.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

189 Råudden 2

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000019363 ja nimellä Råudden 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: osittain säilynyt

Koordinaatit: P = 6674336, i = 250191, z = 32,5

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on luettu kartalta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: ei ole tarkoin tiedossa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 6 km pohjoiseen.

ARKISTOTIEDOT

Maritta Lehvonen, Teemu Tikkanen irtolöytöjä

KM 38858:1-3 (saviastian paloja,

ja Onni Lehvonen

kvartsi- ja porfyryri-iskoksia

Olen täyttänyt tätä koskevan tarkastuslomakkeen vuonna 2011 Kemiönsaaren kulttuuriympäristöprojektia varten.

INVENTOINTI 2011

Aika: 10.8.2011

Havainnointiolosuhteet: tieleikkauksissa hyvät; muutoin pintakasvillisuus peitti maaperää

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: Varsinais-Suomen maakuntamuseon kokoelmissa DT2011:49:2:4-7.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivikautinen asuinpaikka tasamaastossa ajotien varrella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Skinnarvikin sotilasalueella soiden välisellä metsämaalla. Asuinpaikka-alue on havaittu Joulupukintie-nimisen uuden metsässä kulkevan tien varrelta läheltä kohtaa, josta se haarautuu tienristeyksestä koilliseen päin. Havaitun löytöalueen lounaisin reuna on noin 60 metrin päässä mainitusta risteyksestä koilliseen ja vastakkainen löytöalueen reuna on samasta risteyksestä noin 110 metriä koilliseen.

Kohteen kuvaus:

Tämän on löytänyt Maritta Lehvonen 27.9.2009 siten, että hän oli havainnut kivikauden löytöjä tieojan reunaleikkauksesta. Löydökset numerolla KM 38858:1-3 ovat hänen sekä hänen miehensä Teemu Tikkanen ja heidän poikansa Onni Lehvosen löytämiä.

Löytöpaikka on länteen loivasti laskeutuvalla hiekkapohjaisella mäenrinteellä. Ajotien vierillä oli kahdessa kohtaa matalat kalliot, joitten välille löytöalue näytti sijoittuvan suunnilleen niin, että löytöalueen koillislaita ulottui tien laidalla toiseen kallioon ja lounaislaita niinkään tien laidalla toiseen.

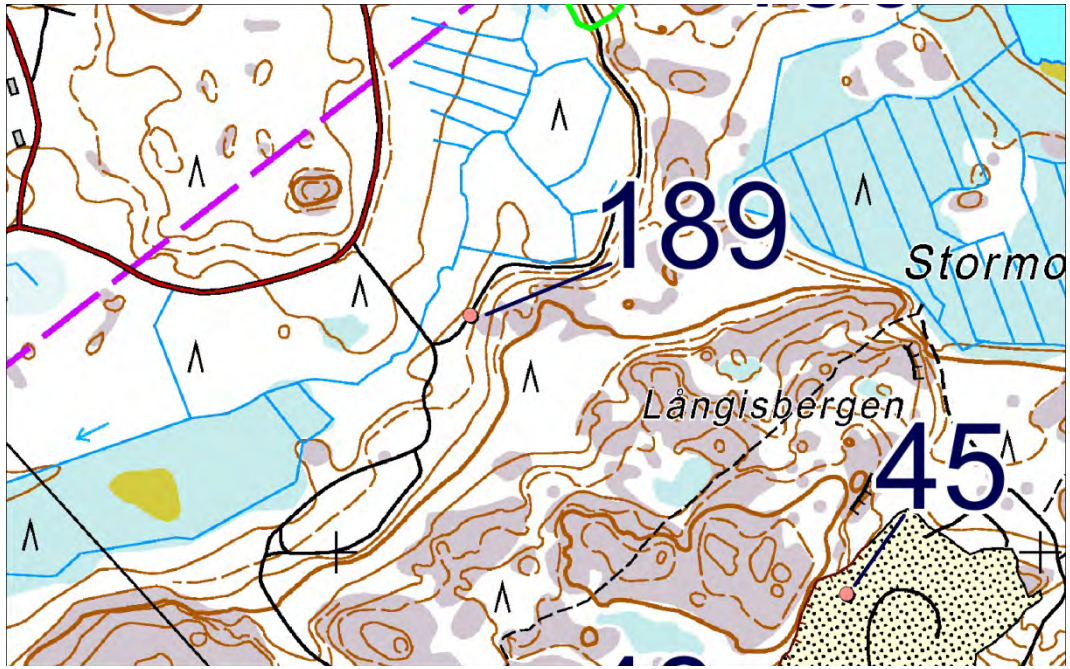
Maaperä tällä asuinpaikalla on melko karkeata hiekkaa, joka on hieman ruskehtavaa väritään. Kuitenkaan se värisävy ei ehkä johdu asumisen vaikutuksesta. Mitään selvästi asumisen värjäymiä kohtia en paikalla havainnut.

Tarkastuskäynnillä 10.8.2011 havaittiin iskoksia entisellä löytöalueella siellä täällä ojaleikkauksissa. Niitä ei poimittu. Löydöksiä on aiemmin havaittu tien molemmista reunaojista, mutta enemmän tien kaakkoispuolelta. Luoteispuolelta oli löytynyt ainakin kaksi kvartsia.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Tästä löytyneet keramiikan palat ovat olleet pieniä. Niissä on ollut vain vähän hiekkasekoitetta ja hieman huokosia. Yhden palan perusteella on nähtävillä, että astian seinämän paksuus on ollut 10-13 mm siinä osassa astiaa, mistä pala on lohjennut.

Kirjallisuusviitteet:

190 Råudden

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000014670 ja nimellä Råudden.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: osittain säilynyt

P = 6674852, i = 250326, z = 35

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 2009 tarkastuslomakkeesta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: tälle näyttää merkityn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 7 km pohjoiseen.

ARKISTOTIEDOT

Maritta Lehvonen & Teemu Tikkanen	irtolöytöjä 2009	KM 38015 (iskoksia ja saviastianpaloja, kiviesineen katkelma)
Heljä Brusila	tark. 2009	-
Teemu Tikkanen	irtolöytö 2011	KM 38859, saviastian pala

INVENTOINTI 2011

Aika: 10.8.2011

Havainnointiolosuhteet: paikoin hyvät, paikoin pintakasvillisuus peitti maaperää

Löydöt: KM 38859 (saviastianpala)

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat:

LYHYT KOHDEKUVVAUS

Kivikautinen asuinpaikka Lemnästräsketin järven etelärannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee lähellä Kemiön ja Dragsfjärdin entistä kunnanrajaa ja Skinnarvikin sotilasalueella.

Kohteen kuvaus:

Tämän on löytänyt Maritta Lehvonen toukokuussa 2009.

Löydökset ovat hiekkamaalta ajoteiden ja niitten ojien leikkauksista läheltä Lemnästräsketin järven rantaa. Paikalla maasto laskeutuu loivasti länteen päin. Maritta Lehvonen ja Teemu Tikkanen ovat kertoneet vuonna 2009, että asuinpaikalta löytöjä oli havaittu varsinkin tien (itä-länsi-suuntaisen Råuddenintien) pohjoispuolella olevan tienpätkän tai kääntöpaikan itäpuolelta (sieltä oli havaittu mm. saviastianpaloja ja kiviesineen katkelma). Råuddenintiestä etelään haarautuvan Joulupukintien toisesta reunasta, tien itäreunasta, oli löytöjä myös havaittu, mutta sen tien länsipuolelta eli alarinteen puolelta ei ollut vuoden 2009 tietojen mukaan löytynyt mitään. Yksi saviastianpalojen löytökohta Joulupukintien itäreunassa on ollut noin neliömetrin alueella tien levennyksessä sijainnissa: 6674751, 250375. Vuoden 2009 tarkastuslomakkeen mukaan iskoksia oli löytynyt Joulupukintien itälaidan leikkauksesta vielä noin 200 metrin päästä kaakkoon päin Råuddenintiestä. Sille löytökohdalle asti ei asuinpaikka kuitenkaan vuoden 2009 määrittelyn mukaan ulotu, vaan asuinpaikka-alue on järven ja Råuddenintien väliltä noin 150 metrin pituisena vyöhykkeenä kohti kaakkoa pitkin Joulupukintien itäreunaa.

Vuoden 2009 tarkastuslomakkeella on sijaintitietoja tämän asuinpaikan lähettyvillä sijaitsevista kahdesta kuopasta ja yhdestä kivikehästä. Kuopat ovat rinnakkain Råuddenintien pohjoispuolisella rinteellä muutaman metrin päässä kiviesineen palan ja keramiikan löytökohdasta. Pohjoisemman kuopan läpimitta on vuoden 2009 tarkastuslomakkeen mukaan 7 metriä ja eteläisemmän 11 metriä. Eteläisempi kuoppa on kaksiosainen. Kivikehään kuuluu vuoden 2009 tietojen mukaan kahdeksan kiveä ja se sijaitsee kalliolla asuinpaikan lähettyvillä kohdassa: 6674804, 250388 (6677608, 3250456).

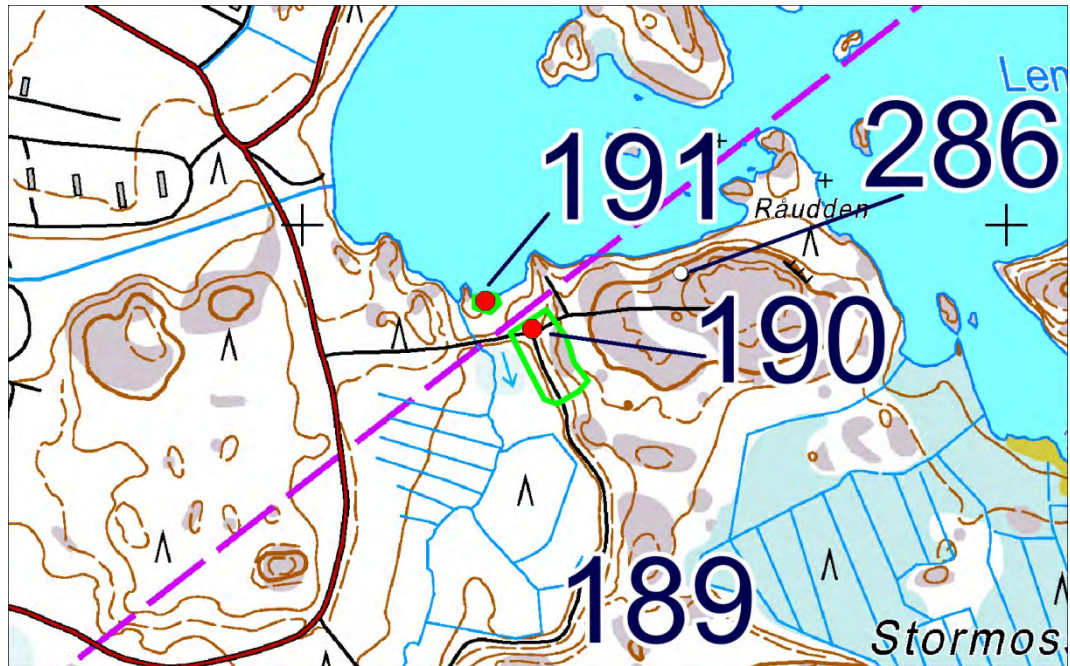
Tätä asuinpaikkaa ei seikkaperäisesti tarkastettu uudelleen Dragsfjärdiä kokonaisuudessaan inventoitaessa, mutta kävin sillä 10.8.2011 Maritta Lehvosen ja Teemu Tikkanen ja heidän poikiensa opastuksella kun menimme läheltä vasta löytyneelle toisella asuinpaikalle. Paikalla käydessämme Lemnästräsketin järven rannalla oli avoimena sinne kaapelia varten tehty lyhyt ja kapea kaivanto, ja siitä nostetussa maassa oli mm. yksi saviastian pala (KM 38859) ja joitakin iskoksia, joita ei poimittu. Niitten löytökohtaa ei oltu luettu Museoviraston rekisteriportaaliin aiemmin merkittyyn Råuddenin asuinpaikan alueeseen. Löytökohdan sijainti ETRS-TM35FIN-koordinaatein: 6674886, 250312 ja

yhtenäiskoordinaatein: 6677690, 3250380.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

191 Lemnästrasket

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000014669 ja nimellä Lemnästrasket.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: röykkiöt

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: koskematon

P = 6674892, i = 250260, z = 30

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista; korkeus on vuoden 2009 tarkastuslomakkeelta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: muutamia neliömetrejä. Tälle näyttää määritellyn aluerajaus Museoviraston rekisteriportaaliin.

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 7 km pohjoiseen.

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 2009

INVENTOINTI 2011

Aika: 10.8.2011

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Matala kiviröykkiö tasaisella järvenrantakalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Lemnästrasketin järven vesirajan tuntumassa aivan vanhalla Dragsfjärdin ja Kemiön kuntien rajalla tai ehkä täpärästi Dragsfjärdin puolella rajaa.

Kohteen kuvaus:

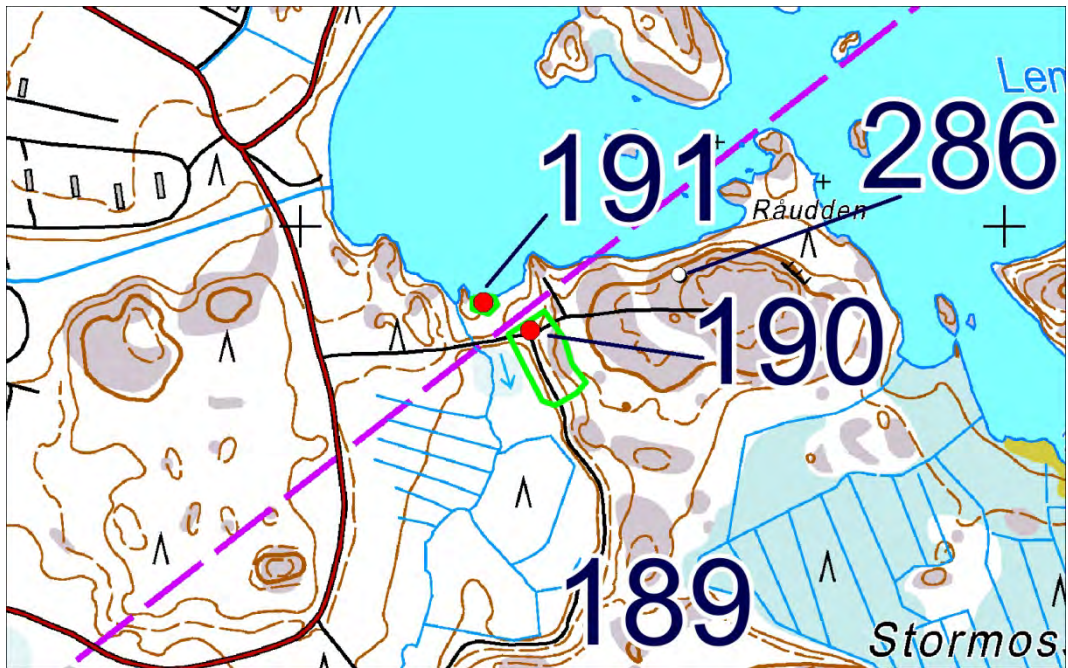
Tästä ovat ilmoittaneet Maritta Lehvonen ja Teemu Tikkanen.

Tämä on matala kiviröykkiö tasaisella rantakalliolla melko lähellä Lemnästrasketin nykyistä vesipinnan tasoa. Vuoden 2009 tarkastuslomakkeen mukaan tämän röykkiön läpimitat ovat 5,4 ja 1,7 metriä ja sen muoto on soikea.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Sijaintipaikka huomioon ottaen voisi olla paikallaan huomioida selitysvaihtoehtona myös, että tämä olisi jokin vanha rajamerkiksi tehty röykkiö.

Kirjallisuusviitteet:

192 Skinnarvikin lasitehdas

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40500012 ja nimellä Skinnarvikin lasitehdas.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: teollisuuskohteet: lasiruukit

Ajoitus: moderni

Rauhoitusluokka: ei määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: ?

P = 6675491, i = 248107, z = ei määritelty

Koordinaattiselite: Koordinaatit perustuvat vanhalle kartalle merkittyyn lasitehtaan paikkaan.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkoin tiedossa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 7 km pohjoiseen.

ARKISTOTIEDOT

Irma Lounatvuori

tark. 1972

INVENTOINTI 2011

Aika: 10.8.2011

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Vanhan lasitehtaan paikka.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Skinnarvikin vanhan kartanon pihamaa ja sen lähellä toimineen lasitehtaan paikka ovat nyt sotilasalueella. Kartanon päärakennusta ei enää ole. Lasitehtaan paikka on venäläisen topografikartan mukaan ollut Bruksvikenin ja Skogsvikenin merenlahtien välisellä niemellä eli Mölnholmenilla ja siihen välittömästi liittyvällä alueella.

Ylle merkitemäni koordinaatit perustuvat alla mainittavan topografikartan merkintään ja ne poikkeavat huomattavasti niistä, jotka tälle kohteelle ovat olleet merkittynä Museoviraston rekisteriportaaliin.

Kohteen kuvaus:

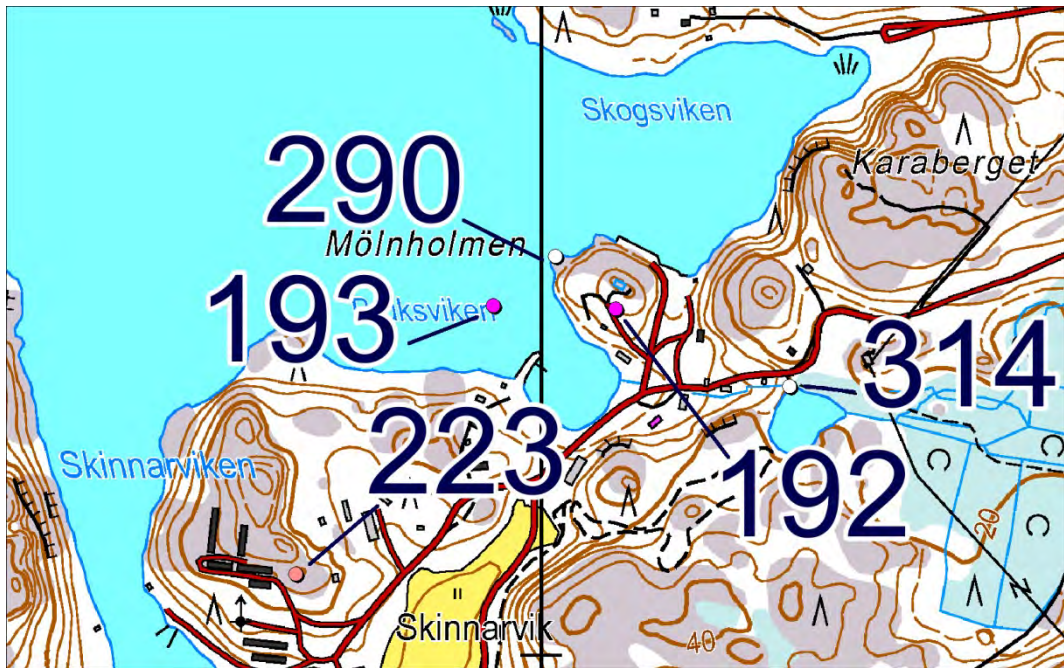
Mölnholmenin alueella en tarkastellut maaperää enkä rakennuksia.

Skinnarvikin lasitehtaan toiminta-aika on Museoviraston rekisteriportaalin mukaan ollut 1875–1934.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet: Esimerkiksi internetissä osoitteessa <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=1429315> oleva venäläinen topografikartta osoittaa Skinnarvikin tehdasalueen rakennuksia. Kartalla on niitten kohdalla teksti ”Стекл. завод”, 'lasitehdas'.

193 Skinnarvik Lemnäsin kaivos

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40500002 ja nimellä Skinnarvik Lemnäsin kaivos.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: raaka-aineen hankintapaikat: kaivokset

Ajoitus: moderni

Rauhoitusluokka: ei määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6675496, i = 247932, z = ei määritelty

Koordinaattiselite: Koordinaatit ovat Museoviraston rekisteriportaalista, jossa niillä on selitteenä:

”Skinnarvikin lasitehtaan tarpeisiin maasälpää tuottanut kaivos”. Koordinaatit viittaavat mereen ehkä sillä tarkoituksella, että tulisi osoitetuksi, että kaivoksen sijaintia ei tarkoin tunneta.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: sitä ei ole

ARKISTOTIEDOT

Irma Lounatvuori

tark. 1972

INVENTOINTI 2012

Aika:

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tähän liittyvät tiedot puuttuvat.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaintia ei tarkoin tunneta.

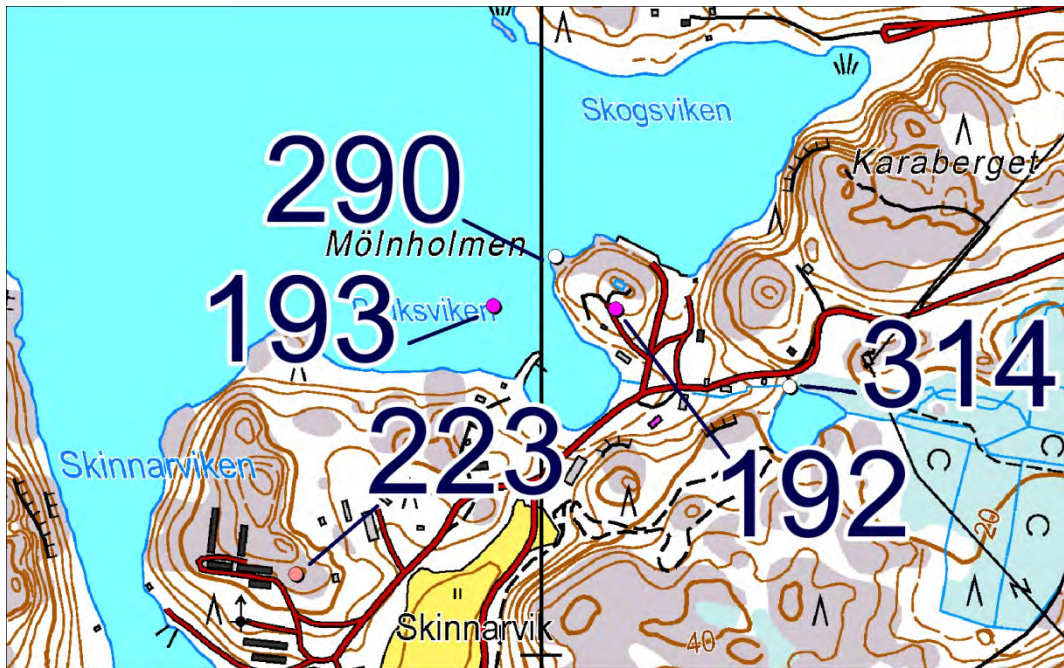
Kohteen kuvaus:

Museoviraston rekisteriportaalin mukaan ”Skinnarvikin lasitehtaan tarpeisiin maasälpää tuottanut kaivos”.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Alla mainittavassa Kauko Puustisen julkaisussa mainitaan kaivos nimeltä ”Lemnäs-maasälpä”, ja sille samalla annetut peruskoordinaatit (6671050, 2417200) viittaavat Lemnästräsketin pohjoispuoliselle kallioalueelle. Sillä alueella on Maritta Lehvosen tiedonannon mukaan selviä pieniä louhoksia. Hän ilmoitti niiden sijaintipaikan kohdasta, jolle luin kartasta koordinaatit 6675796, 250478. Sijaintitieto on lähellä em. Puustisen ilmoittamia peruskoordinaatteja, jotka ETRS-TM35FIN-koordinaateiksi muunnettuina ovat 6675793, 250569.

Kirjallisuusviitteet: Verkkoersio Kauko Puustisen alkuperäisraportista vuodelta 2003, jonka otsikko on: Suomen kaivosteollisuus ja mineraalisten raaka-aineiden tuotanto vuosina 1530–2001, historiallinen katsaus erityisesti tuotantolukujen valossa. (578 s. Geologian tutkimuskeskus, arkistoraportti, M 10.1/2003/3.) Siinä Lemnäs-maasälpä on mainittu taulukkorivillä numero 665.

194 Högländ 2

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 40500017 ja nimellä Högländ.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: muinaisjäännösryhmät

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei määritelty

Lukumäärä: 4

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6672429, i = 239539, z = 30 (alin)

Koordinaattiselite: Koordinaatit Museoviraston rekisteriportaalista.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 9 ½ km länsiluoteeseen.

ARKISTOTIEDOT

Tiedossani ei ole muuta varmuudella tähän liittyvää tallennettua tietoa kuin Museoviraston rekisteriportaalin merkinnät.

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 1

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Joitakin mahdollisia muinaisjäännöksiä saarella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Högländin saarella.

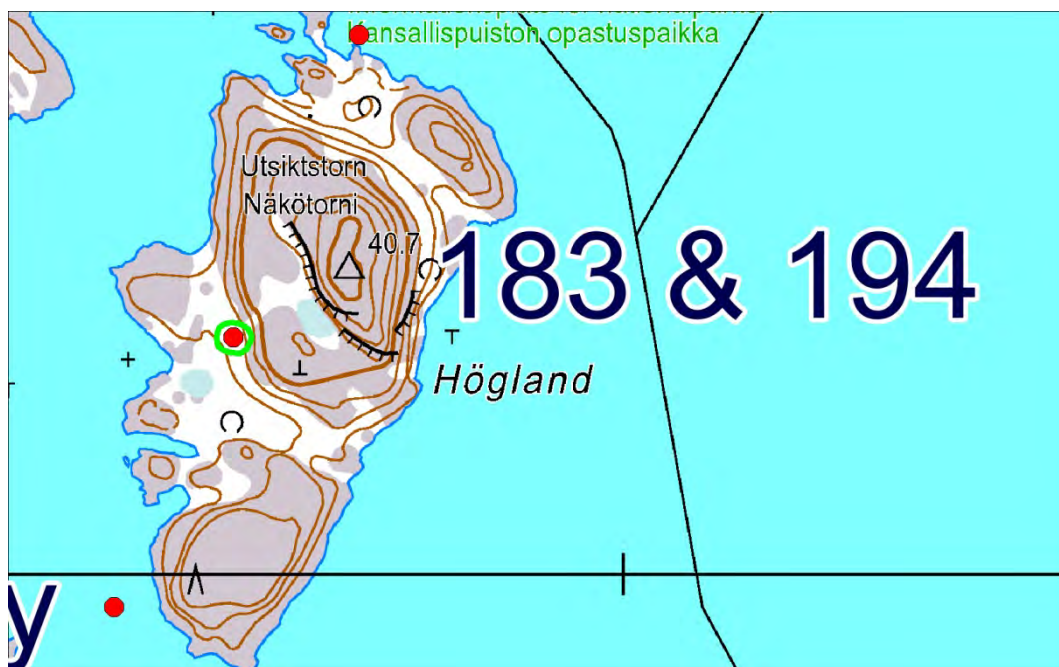
Kohteen kuvaus:

Museoviraston rekisteriportaaliassa on tästä merkintä: ”Högländ on pieni saari Turun saaristossa, jossa kerrotaan olevan rautarengas kalliossa ja rakennuksen perustus. Saarella on myös näkötorni ja majakka.” Yksi rakennuksen perustus on esitelty edellä kohteen n:o 183 yhteydessä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Vrt. edellä kohde ”183 Högländ”.

Kirjallisuusviitteet:

195 Söderlångvik, Söderby I

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: osittain säilynyt

P = 6666472, i = 246106, z = noin 25

Koordinaattiselite: Koordinaatit vuoden 1986 tarkastuskertomuksen mukaan (tasokoordinaatit siinä 6661 39, 1580 28).

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkoin selvillä

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 2 ½ km lounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Hans Myhrman	irtolöytöjä 1986	TYA 363:1-7 (mm. kolme keramiikan palaa)
Henrik Asplund	tark. 1986	
Henrik Asplund	koekaivaus 1995	TYA 630:1-40

INVENTOINTI 2012

Aika: 14.5.2012

Havainnointiolosuhteet: pintakasvillisuus rajoitti huomattavasti tarkastelumahdollisuuksia

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2, 4

Kuvat: DT2012:69:24

LYHYT KOHDEKuvaus

Kivikautinen asuinpaikka etelään laskeutuvassa rinteessä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee maastonkohdassa, jossa pohjois–eteläsuuntainen suora metsätie laskeutuu kohti etelää.

Kohteen kuvaus:

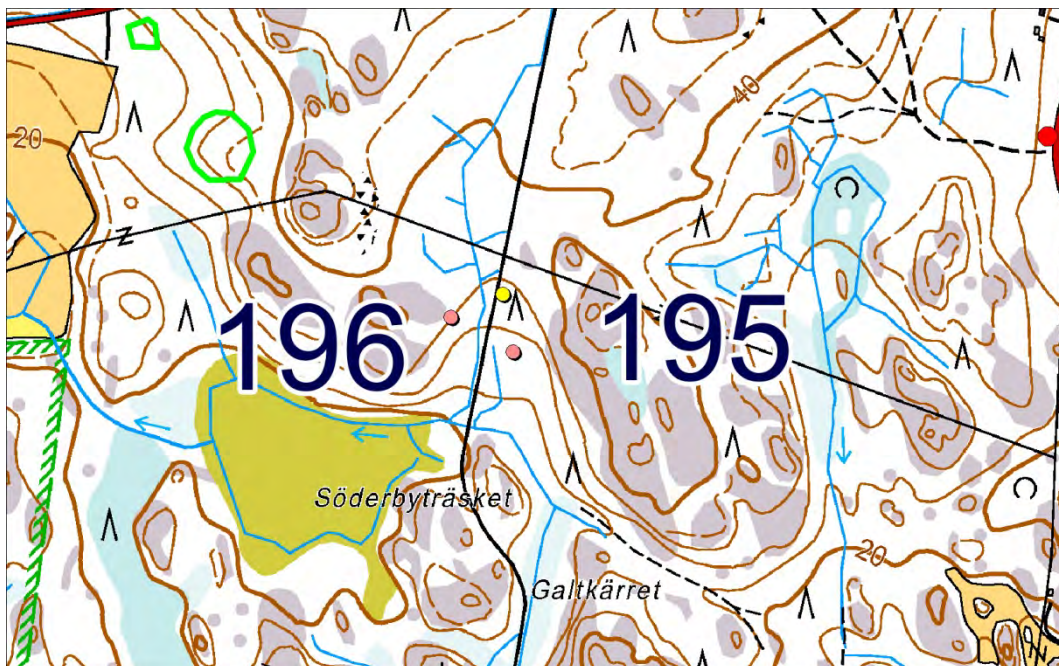
Tämän on löytänyt arkeologian harrastaja opettaja Hans Myhrman syyskuussa 1986. Hän oli havainnut löytöjä yhdestä traktorinjäljestä ja koekuopista. Vuoden 1986 tarkastuskertomuksessa on liitteenä koekuoppien sijaintia esittävä asemapiirros.

Käydessäni paikalla sillä oli nuorta puustoa metsäpohjalla, joka näytti hakatun muutamia vuosia sitten. Maan pinta oli yleensä vahvasti kasvillisuuden peitossa. Ajotien itälaidalla oli yhdessä kohtaa vanha hiekanottoaikan näköinen noin neljän metrin läpimittainen matala kaivanto ja sen reunassa oli mahdollisesti tulen haurastuttamien tasakokoisten kivien rykelmä lahon kannon juurien alla. Osa siinä näkyneistä kivistä oli ehjiä ja osa murentuneita. Yhdessä oli näkyvissä siellä täällä kullankärsiä rakeita. Kannon sijainniksi mittasin GPS-laitteella 6666552, 246088. Hiiltä en huomannut siinä enkä muuallakaan. Iskoksia tai keramiikkaa en havainnut. Yleissilmäyskartalla 2 tätä mahdollista tulisijan jäännöstä osoittaa keltainen pallokuvio.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet: Hans Myhrman: Från säljägare till rösbyggare, s. 41.

196 Söderlångvik, Söderby II

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: koskematon

P = 6666521, i = 246010, z = n. 35

Koordinaattiselite: Koordinaatit vuoden 1986 tarkastuskertomuksen mukaan (siinä tasokoordinaatit 6661 43, 1580 18).

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkoin tiedossa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 2 ½ km lounaaseenn.

ARKISTOTIEDOT

Hans Myhrman

irtol. 1986

TYA 364:1-17

Henrik Asplund

tark. 1986

INVENTOINTI 2012

Aika: 14.5.2012

Havainnointiolosuhteet: pintakasvillisuus esti tarkasteluja

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2, 4

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kivikautinen asuinpaikka toisen kivikautisen asuinpaikan vieressä metsämaastossa ajotien vierellä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee maastonkohdassa, jossa pohjois–eteläsuuntainen suora metsätie laskeutuu kohti etelää.

Kohteen kuvaus:

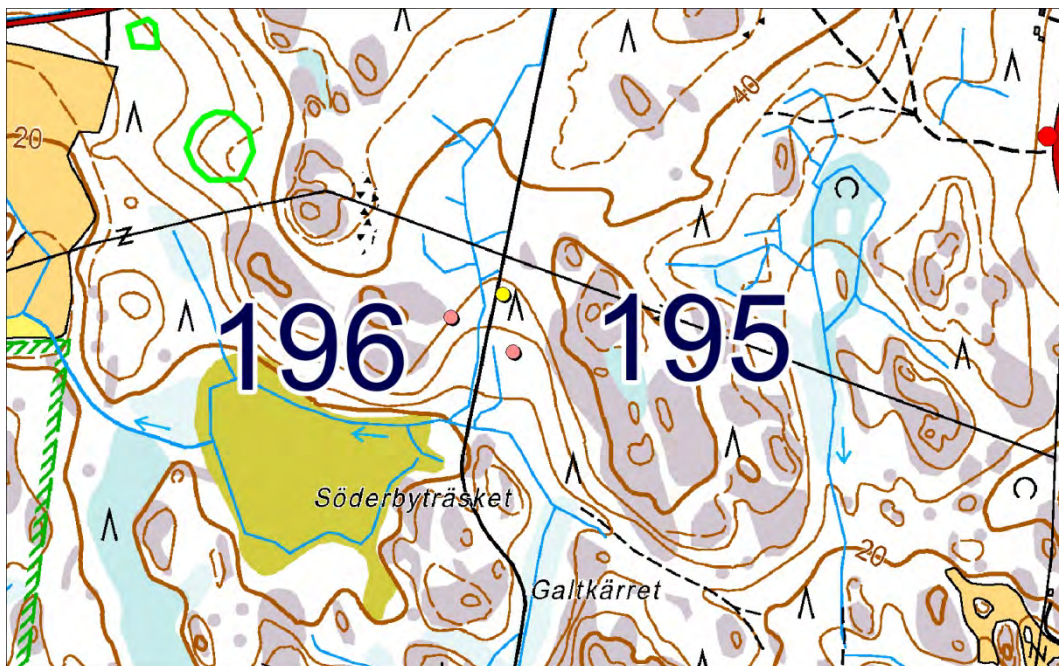
Tämän on löytänyt arkeologian harrastaja opettaja Hans Myhrman syksyllä 1986 kaivamalla koekuoppia. Löytöpaikkoja osoittaa vuoden 1986 tarkastuskertomuksen liitteenä oleva asemapiirros.

Käydessäni tällä kasvillisuus peitti maaperää joitakin harvoja kohtia lukuunottamatta. Joissakin kohdin tien laidoilla ja vanhan umpeen kasvaneen hiekkakuopan reunoilla oli pieniä umpeen kasvamattomia maaleikkauksia. Puusto oli etupäässä arviolta 5-10 metrin mittaista nuorta männikköä. Paikalla on veto-oja ajotien länsipuolella ja siinä on selvästi erottuva levennys asuinpaikan lähetyvillä. Lyhyt jakso sitä ojaa ja levennyksen alkupäätä näyttäisi olevan merkittynä siihen asemapiirroksen, joka on vuoden 1986 tarkastuskertomuksen liitteenä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

197 Kaxkäla (Kaxjäla)

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat: kyläpaikat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: osittain säilynyt

P = 6656032, i = 244661, z = n. 10

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit luetut GPS-laitteesta, korkeus on luettu kartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkoin selvillä

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 12 ½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Tätä ei tietääkseni aiemmin ole huomioitu muinaisjäännösten tarkastuksissa tai inventoinneissa.

INVENTOINTI 2012

Aika: 30.5.2012

Havainnointiolosuhteet: melko rajoitetut kasvillisuuden vuoksi

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3

Kuvat: DT2012:69:128-130

LYHYT KOHDEKUVAUS

Vanhan kylän keskusalue vuoden 1787 kartan mukaan.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee kohdassa, jossa Taalintehtaalta Kasnäsiin vievästä asfalttitiestä haarautuu Klobbvikenin lahdelta vievä Västergårdintie.

Kohteen kuvaus:

Tämän sijainti näkyy Varsinais-Suomen maakuntamuseolla valmistetuissa maisemahistoriakartoissa.

Niitten lähdeaineistona käytetyssä vuoden 1787 kartassa (Kaxjäla) näkyy useamman talon ryhmä kohdalla, joka nyt on Västergårdintien pohjoispuolisilla kallioilla tai tien alla. Noin vuodelta 1880 olevan senaatin kartan mukaan niillä paikkeilla ei näyttäisi olleen kartoitettaessa ainakaan suurempia rakennuksia.

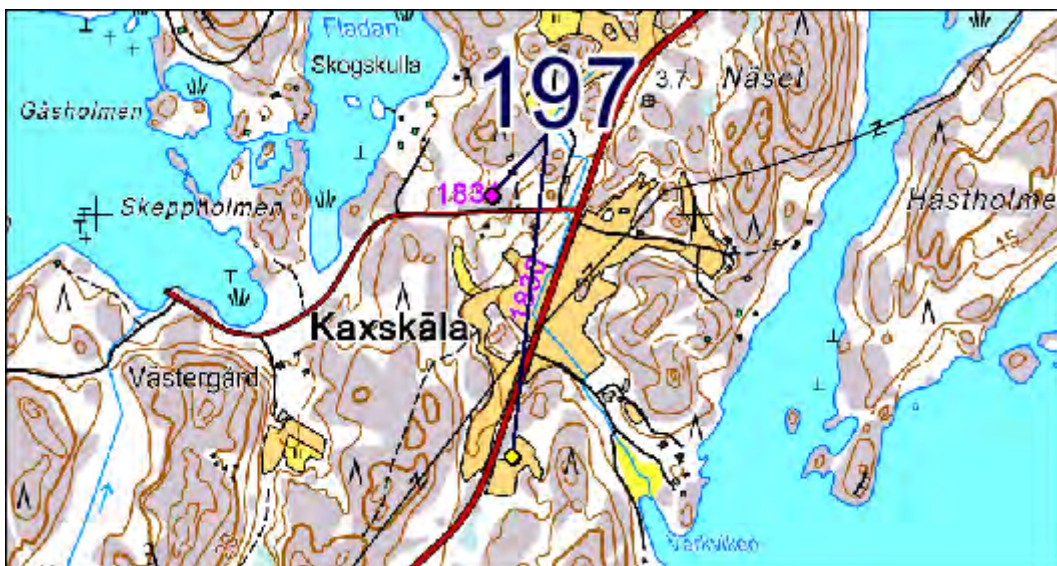
Kaxkälassa Västergårdintie kulkee muutamien kallioitten alapuolelta Kasnäsiintien länsipuolella. Niitten kallioitten keskivaiheilla Västergårdintien pohjoispuolella näkyy kaksi selvää kivijalkaa rinnakkain. Ne eivät ole vanhoja. Niissä erottuu sementtiä. Kallioitten itälaidalla on Västergårdintien pohjoispuolella yksi mahdollinen kiukaan tai muun tulisijan jäännös (Kuva DT2012:69:130). Senkään ei välttämättä tarvitse olla vanha. Kallioitten länsipäässä näkyi kallion kupeessa kiviaita.

Jo vuoden 1787 kartan mukaan Kaxjälan taloista kaksi on sijainnut tiiviimmän kyläalueen ulkopuolella. Niistä toisen, Södergård-nimisen talon vanhaa sijaintipaikkaa esittää valokuva DT2012:69:128. Yleissilmäyskartalla 3 ja toisella karttaotteella samaa paikkaa osoittaa keltainen pallokuvio.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Kaxkälän kylä kuuluu vanhimpien maakirjojen tuntemiin (Gabriel Nikander teoksessa ”Kimitobygdens historia II”, näköispainos, Ekenäs 1982, s. 28 eli 54.)

Kirjallisuusviitteet:

198 Tunnhamn (Tunnehampn)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat: kyläpaikat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6652999, i = 230713, z = 5

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit Metsähallituksen REISKA-tietokannasta, johon mm. tämä kyläpaikka on merkittynä (tasokoordinaatit siinä 6655794 ja 3230773). Korkeus on luettu kartalta

Maastomerkitä: sitä ei taida olla

Pinta-ala: ei tiedossa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 23 km loounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (sivu 45)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Vanha tyhjiilleen jäänyt kylätontin paikka kapean merenlahden rannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Tunnhamnin etelärannalla.

Muut tunnetut nimet: Tomtarna (vuoden 1997 inventointikertomuksessa ja alla mainitussa Svante Dahlströmin julkaisussa)

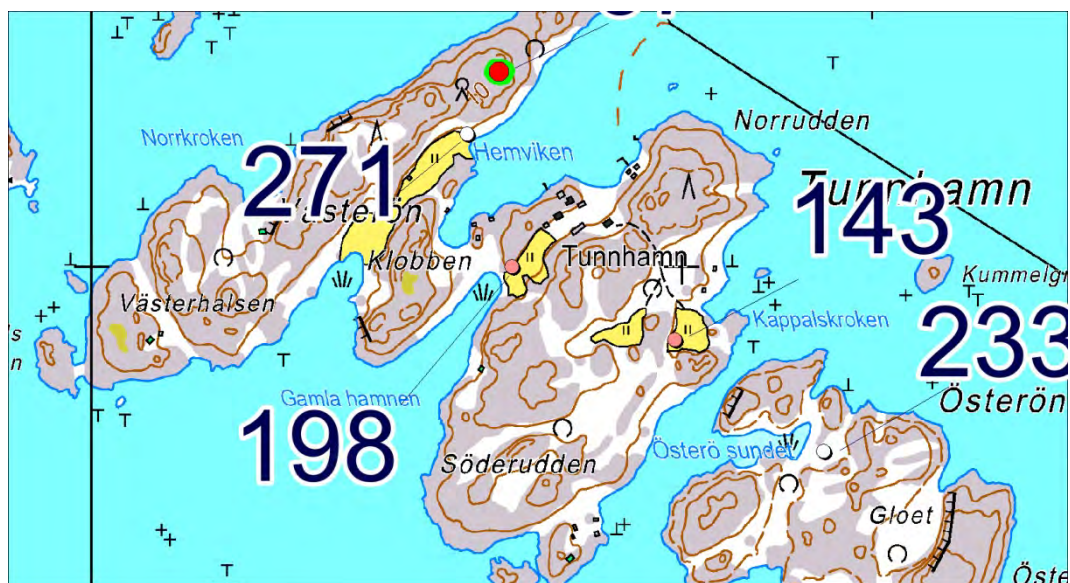
Kohteen kuvaus:

Tapani Tuovisen mukaan tässä on vuonna 1997 ollut näkyvissä maakumpu, mutta ei rakennusten pohjia. Svante Dahlströmin teoksessa ”Gullkrona” on mainittu (neljännen painoksen sivulla 92), että Tunnhamnin vanhalla kylätontilla oli ollut näkyvissä seitsemän talonperustusta. (Samalta sivulta käy ilmi myös mm., että Tunnhamn on ollut asuttu jo ainakin 1500-luvulla).

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet: Svante Dahlströmin yllä mainittu teos.

199 Vänö Mårdstomtarna

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat: kylänpaikat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6646840, i = 231090, z = 7,5

Koordinaattiselite: Koordinaatit vuoden 1997 inventointikertomuksen kartan mukaan. Korkeus on luettu kartalta.

Maastomerkitä: sitä ei taida olla

Pinta-ala: ei tiedossa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 27 km lounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen

inv./selvitys 1995 (s. 33)

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (sivut 46-47)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 5

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Vanha kyläasutuksen paikka saarella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Vänön nykyisen yhteysaluslaiturin yläpuolella olevien kallioitten pohjoispuolella.

Kohteen kuvaus:

Tästä olen löytänyt kirjallisia mainintoja Varsinais-Suomen maakuntamuseolle mappiin I2 ”H-J Houtskari” arkistoidusta käsikirjoituksesta nimellä ”Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueen arkeologiset kohteet” (Raportti 10.3.1995 Tapani Tuovinen). Siinä on sivulla 33: ”Vänö, Mårdstomtarna. Karttalehti 1033 09, x = 6640 45, y = 1567 10. Vanhempi kyläasutuksen paikka.” Siinä yhteydessä Mårdstomtarna on sellaisten kohteitten joukossa, joista osa oli epävarmoja. Vuoden 1997 inventointikertomuksessaan Tapani Tuovinen on maininnut väitetystä Vänön vanhasta kylätontista sivulla 47 lyhyesti, että hän ei ollut löytänyt siltä maanpinnalle näkyviä jäännöksiä.

Varsinais-Suomen maakuntamuseolla valmistettujen maisemahistoriakarttojen mukaan Vänön talot olisivat olleet kalliolla lähempänä saaren etelärantaa kuin ne koordinaattipisteet, mitkä olen ylle merkinnyt Tapani Tuovisen vuosien 1995 ja 1997 selontekojen perusteella.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

200 Rosala Rosalaby

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat: kyläpaikat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6644122, i = 243581, z = 5-6

Koordinaattiselite: Koordinaatit vuoden 1991 inventointikertomuksen mukaan (siinä tasokoordinaatteina 6638 91, 1579 79.).

Maastomerkitä: sitä ei taida olla

Pinta-ala: ei tiedossa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 24 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström

inv. 1991 (n:o 51)

löytöjä?

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Vanhan asutuksen merkkejä kallioitten välissä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee lähellä Rosalan kylän keskusaluetta.

Kohteen kuvaus:

Tästä on vuoden 1991 inventointikertomuksessa:

”Asuinpaikka

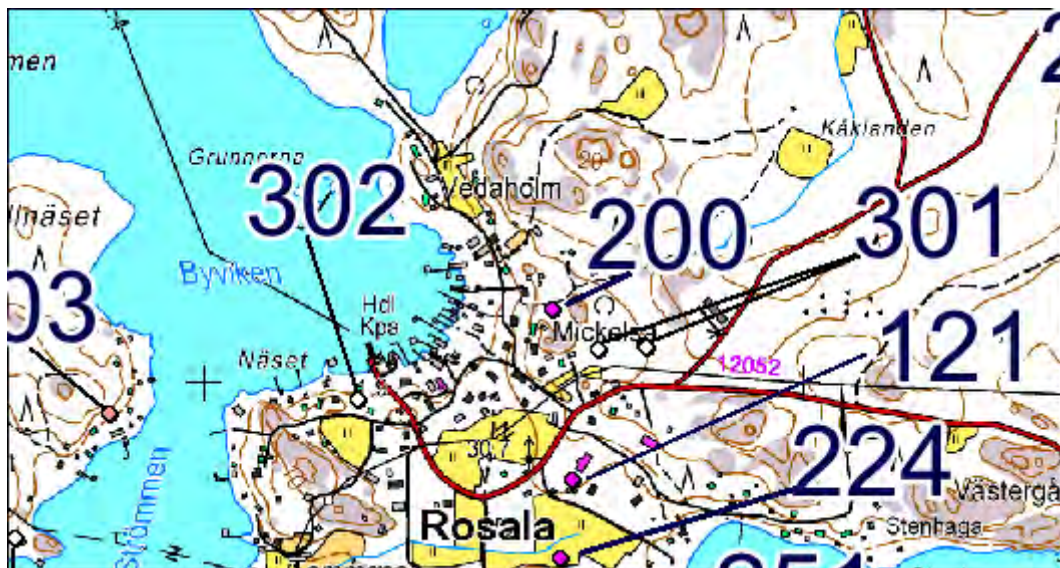
Sijaitsee kylän itäosassa kallioitten välissä. Paikalla on merkkejä/jäännöksiä ilmeisesti keskiaikaisesta asutuksesta.

Asutus on todennäköisesti sijainnut kallioitten väleihin jäävissä suojaisissa 'niitty'saarekkeissa.”

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

201 Björkboda 2

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssi- ja/tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: osittain säilynyt

P = 6669694, i = 251786, z = 15–20

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit on luettu GPS-laitteesta. Korkeuskoordinaatit on luettu peruskarttalehdeltä.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta runsas 3 km koilliseen.

ARKISTOTIEDOT

Ei tunneta varmuudella.

INVENTOINTI 2012

Aika: 8.5.2012

Havainnointiolosuhteet: kohtalaiset

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: DT2012:69:1

LYHYT KOHDEKuvaus

Kiviröykkiö metsäisen mäenharjanteen kärjessä lähellä laajaa peltovainiota.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Röykkiön sijaintipaikka on kivisellä sammalta ja heinikkoa kasvavalla harjanteella peltovainion vieressä. Ympärillä on havupuuvältaista sekametsää. Lähellä ei ole rakennuksia.

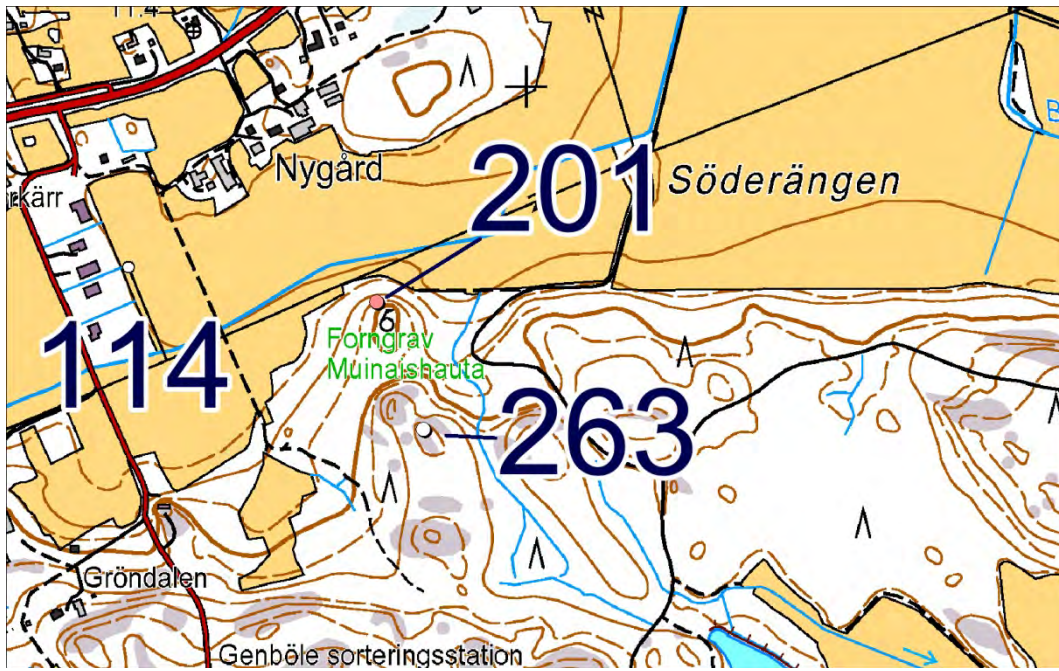
Kohteen kuvaus:

Tämän kohteen olemassaolo on osoitettu paitsi peruskartoilla, myös julkaisussa ”Karhunhammas 14”. Tämä röykkiö on tasaisella kalliopinnalla. Röykkiön pohja-alan muoto on soikio, lähes ympyrän muotoinen. Sen läpimitta koillis-lounas-suunnassa on 9,8 metriä ja kaakko-luode-suunnassa 9,9 metriä. Röykkiön korkeus on noin 0,7 metrin luokkaa. Tämän röykkiön ulkoreuna on yleensä huolellisesti ladottu. Kivet röykkiössä ovat yleensä pyörityneitä ja suurimmilta läpimitoiltaan 0,2 – 0,5 metriä, toisaalta jotkut suurimmat kivet olivat läpimitaltaan 0,7 metrin laajuisia. Keskellä röykkiötä on kolme purkamisjälkeä, jotka ovat vanhoja päätellen siitä, että niitten pohjallakin olevat kivet ovat paljolti sammalen ja jäkälän peitossa, kuten kivet ympärillä ovat yleensäkin. Röykkiössä ei kasva puita. Purettuja kiviä on viskottu ehkä pellon suunnalle, jossa kiviä on noin 3 ½ metrin läpimittaisena tiiviinä ryhmänä. On myös mahdollista, että se kiviryhmä olisi itsenäinen rakenne. Purettuja kiviä voi olla myös röykkiön pohjoislaidan vieressä.

Luokitusehdotus: 1

Lisäyksiä: Vrt. edellä kohteen ”22 Björkboda” esittelyn kohta ”Lisäyksiä”.

Kirjallisuusviitteet: Karhunhammas 14, sivun 18 toinen taulukkorivi.

202 Munkviken

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssi- ja/tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty entuudestaan

Lukumäärä: 1–2

Säilyneisyys: koskematon

P = 6662787, i = 247588, z = 20–22,5

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit osoittavat kohteen lounaisempaa kiviryhmää ja ne on luettu GPS-laitteesta. Kohteeseen kuuluvan toisen osan tasokoordinaatit ovat 6662811, 247614. Korkeuskoordinaatit on luettu peruskarttalehdeltä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiöitten ala

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 5 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Tästä ei taida olla entuudestaan merkintöjä arkeologisissa arkistoissa.

INVENTOINTI 2012

Aika: 11.5.2012

Havainnointiolosuhteet: alueella oli näkyvyyttä hyvin

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3, 4

Kuvat: DT2012:69:14-15, 3D-kuva :69:219

LYHYT KOHDEKuvaus

Kiviröykkiö ja sen vieressä mahdollinen kivilatomus mäellä, jonka itäpäästä rinne laskeutuu Dragsfjärdin Munkvikenille.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Bodbackenin alueella lähellä Taalintehtaan ja Kasnäsin välistä asfalttitieta n:o 12053. Näitten ympärillä on harva sekametsä, jossa suurin puusto on mäntyjä. Ympäristössä kallion pinnoilla on yleensä vain harvassa lohkaraita.

Kohteen kuvaus:

Tämä kohde on ollut paikkakunnalla tunnettu jo viimeistään 1970-luvulla. Vuonna 1977 tästä on kirjoitettu sanomalehti Åbo Underrättelserissä Dragsfjärdissä toimivan kotiseutuyhdistyksen silloisen puheenjohtajan Alfons Lindgrenin pohdintoja esittelevässä jutussa. Jotakin kautta se juttu oli päätynyt lehtileikkeenä Turun yliopiston suomalaisen ja vertailevan arkeologian arkistoon, jossa valokuvasin sen valmistellessani Dragsfjärdin inventointia.

Åbo Underrättelsin jutussa mainitaan Laxvikissa olevan kaksi kiviröykkiötä (lehtileikkeeseen ei oltu merkitty jutun ilmestymispäivää, vuosiluku vain). Inventoidessani Laxvikin seudulla yksi hautarauniolta vaikuttava kiviröykkiö löytyi helposti, mutta sen lähistöltä ei kumminkaan löytynyt toista yhtä selvästi erottuvaa röykkiötä. Kiertelin maastoa löytyneen röykkiön ympärillä jonkin verran. Luullakseni sieltä ei ole hävitetty muinaisjäännöstä, vaan yhtä hieman epämääräistä kivikkoa on pidetty vuonna 1977 mahdollisena hautarauniona. Seuraavassa näistä selvempää röykkiötä merkitsen tunnuksella **A** ja epämääräistä kivikkoa tunnuksella **B**. Ne voinevat molemmatkin olla muinaishautoja, A kuitenkin alustavasti arvioituna niistä varmemmin.

A on koottu loivasti kuperalle kallionnokalle, jolta näkyy Dragsfjärdin järvelle. Maasto laskeutuu kallionnokan juurelta suoraan Dragsfjärdiä kohti. Röykkiön pohja-alan muoto on epämääräinen: sitä ei voi sanoa varmuudella sen paremmin suorakaiteeksi kuin soikioksikaan. Röykkiön pituus pohjois–etelä-suunnassa on 10,5 metriä ja leveys länsi–itä-suunnassa 4,3 metriä. Korkeutta A:lla on noin 0,3 metriä. Sammalpeite esti paikoin näkemästä, oliko röykkiön ulkoreunaa huoliteltu säännöllisen muotoiseksi, mutta kumminkin paikoin ulkoreuna erottui melko säännöllisenä. A:han sijoitetut kivet näyttivät hieman pyöristyneiltä, ja niistä näkyvien koko näytti olevan yleensä rajoissa 0,2 – 0,4 metriä. A:ssa en erottanut missään yhtä useampaa päällekkäistä kivikerrosta, mutta kivet olivat kuitenkin ladotut melko lähekkäin toinen toistensa viereen, niin ettei niitten välissä paljon ollut suuria rakoja. Sammalikko, jäkälä ja heinätuppaat peittivät osaksi kivien välejä ja kiviä. Röykkiön yläpinta ei vaikuttanut erityisen tasaiselta. Selviä purkamisjälkiä en A:ssa erottanut.

B sijaitsee samalla mäenharjalla kuin A, ja on siellä vähän lähempänä järveä. B:n kivet ovat matalalla kallionnokalla, eikä niistä voinut hahmottaa mitään säännöllistä pohja-alan muotoa. B:n

läpimitta suunnassa länsi-itä on 4,0 metriä. Pohjois-etelä-mittaa on vaikeampi määrittää, mutta se saattaisi olla hieman yli neljä metriä. Korkeutta B:llä on 0,2 metriä. Kivet siinä näyttivät olevan hieman pyöristyneitä, ne ovat suurimmilta mitoiltaan yleensä 0,2 – 0,5 metrin kokoisia. Kiviä B:ssä näytti olevan melkoisen harvassa, ja niistä etelään maan pinnalla on ehkä luonnollista kivikkoa, mikä osaltaan haittasi yleismuodon hahmottamista. B:ssä ei näkynyt useampia päällekkäisiä kivikerroksia, mutta on mahdollista, että yksi matala kallionhalkeama heti sen alla olisi ladottu kivillä niin, että niitä siinä olisi päällystysten. B:n kivet näyttivät olevan yleensä paksun sammalen peitossa.

Luokitusehdotus: 1

Lisäyksiä: -

Kirjallisuusviitteet: -

DT2012:69:14 Todennäköinen hautaraunio (202). Taustalla näkyy asfalttitie Taalintehtaalta Kasnäsiin.

203 Rosala Sommarö 3

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautausmaat

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6643948, i = 242842, z = 3-4

Koordinaattiselite: Koordinaatit vuoden 1991 inventointikertomuksen mukaan (siinä tasokoordinaatteina 6638 67, 1579 07).

Maastomerkitä: sitä ei taida olla

Pinta-ala: ei ole tiedossa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 24 ½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström

inv. 1991 (n:o 43)

-

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Väitetty ruumishautojen löytöpaikka meren rannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämän sijaintipaikka on Rosalalandetin ja Sommarön välisen salmen rannalla Sommarön puolella.

Kohteen kuvaus:

Tästä on vuoden 1991 inventointikertomuksessa kirjoitettu seuraavasti:

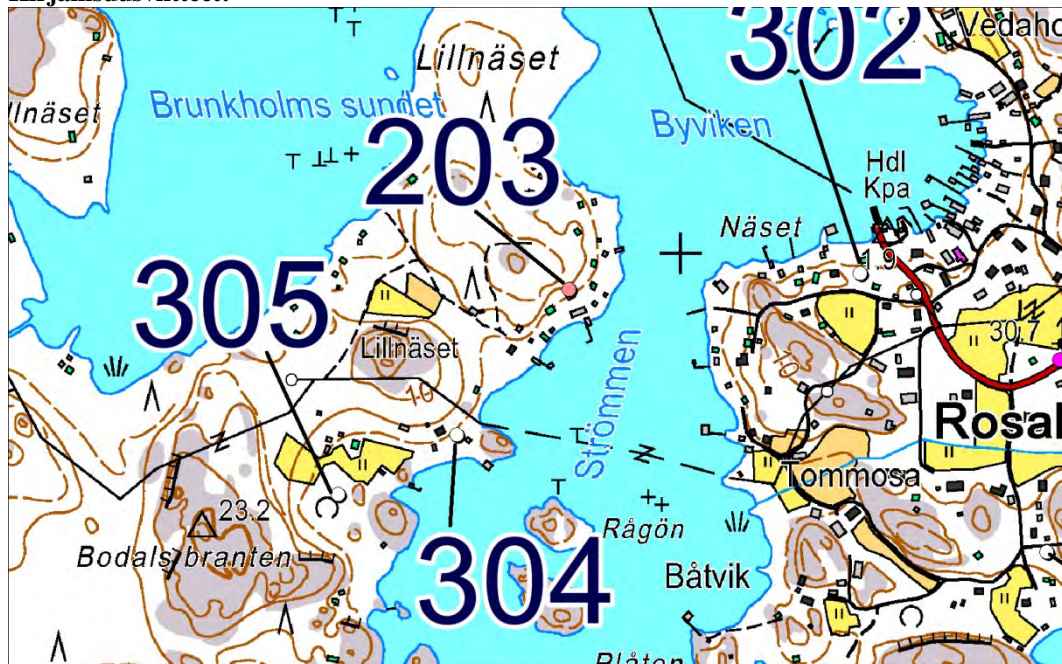
”Pääkalloja

Paikalliset saaristolaiset kertoivat 1960- luvulla paikalta löytyneen pääkalloja soranoton yhteydessä. Taalintehtaan poliisi oli käynyt ottamassa kallot talteen.” Muuta ei ole siinä inventointikertomuksesta asiasta kerrottu lukuunottamatta asiaan liittyvää paikannimeä Sommarö ja koordinaattitietoja.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

204 Rosala Örö

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautausmaat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6639289, i = 237950, z = 2

Koordinaattiselite: Koordinaatit vuoden 1991 inventointikertomuksen mukaan (tasokoordinaatit siinä 6633 59, 1574 62).

Maastomerkinä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 30 ½ km etelälounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström inv. 1991 (n:o 59)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 8

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Hautausmaaksi sanottu kohta merenlahden rannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Balget-nimisen lahden koillisrantaa Örön saarella.

Kohteen kuvaus:

Tästä on vuoden 1991 inventointikertomuksessa ilmoitus, että Örössä olisi 16 kiinalaisten hautaa 1800-1900-lukujen vaihteesta, ja niihin liittyvä seuraava kuvaus:

”Sijaitsevat saaren eteläpuolisen lahden ja henkilökunnan asuntojen lähellä

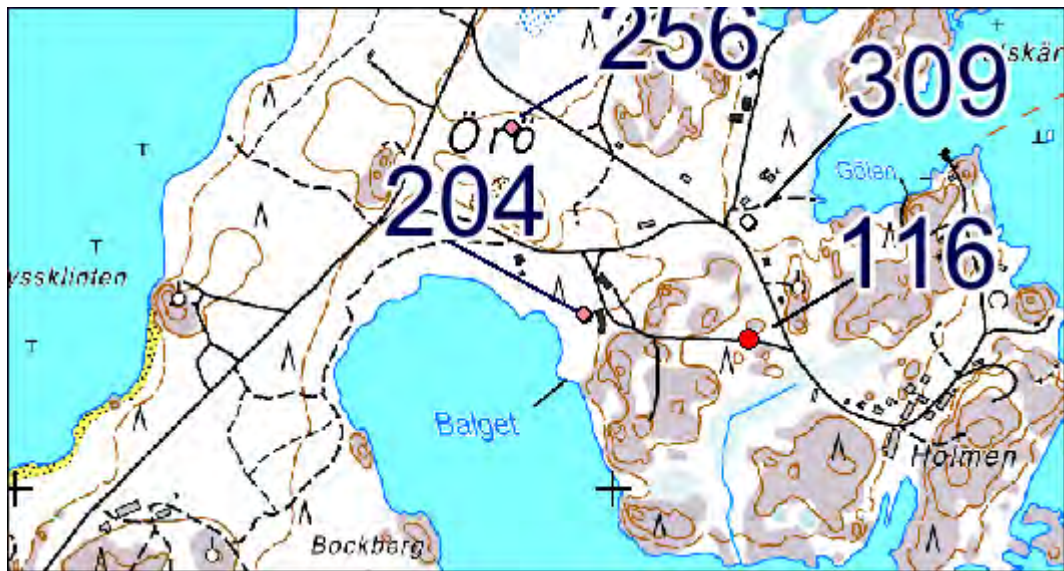
Maasto on hiekkakangasta ja mäntyvaltaista. Kumpujen halkaisijat ovat noin 1 metri”.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Kiinalaisten vankien tuominen venäläisten teettämiin linnoitustöihin Suomeen ensimmäisen maailmansodan vuoksi on yleisesti tunnettua. Öröseen liittyviä kirjallisuustietoja kiinalaisten mukanaolosta saaren linnoittamisessa olen löytänyt vain yhden, joka on Altti Holmroosin teoksessa ”Lypertön linnake KATANPÄÄ” (Ulkosaari ry – Utskär rf Julkaisusarja n:o 1; ISBN 951-98573-0-3). Siinä on sivulla 17: ”Se toki tiedetään ja tunnustetaan, että venäläisellä sotajoukolla oli esim. Helsingin maalinnoitustöissä käytössään itäisiltä alueiltaan peräisin olevia sotavankeja, kuten esim. kiinalaisia, tataareja ja kirgiisejä. - Heitä muuten kerrotaan olleen mukana myös mm. Örön ja Utön saaristolinnostöiden rakennustöissä.” Asiasta saattaa olla mahdollisesti enemmän mm. allamainittavissa teoksissa, joitten sisältöön en ole tarkoin tutustunut.

Kirjallisuusviitteet: Johanna Pakola, Örö: laidunmaasta linnakkeeksi. Turun rannikkotyökistöröykmentin perinneyhdistys, Turun sanomat 2008.

Enqvist Ove, Itsenäisen Suomen rannikkotyökistö 1918-1998, Sotamuseon julkaisuja 1999.

205 Rosala Örö 2

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat: hautausmaat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6640346, i = 237704, z = 3-4

Koordinaattiselite: Koordinaatit vuoden 1991 inventointikertomuksen mukaan (tasokoordinaatit siinä 6634 62, 1574 28).

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 29 ½ km etelälounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström

inv. 1991 (n:o 60)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 5, 8

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Väitetty vanha sotilashautauspaikka.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämän on sanottu sijaitsevan Örön saarella.

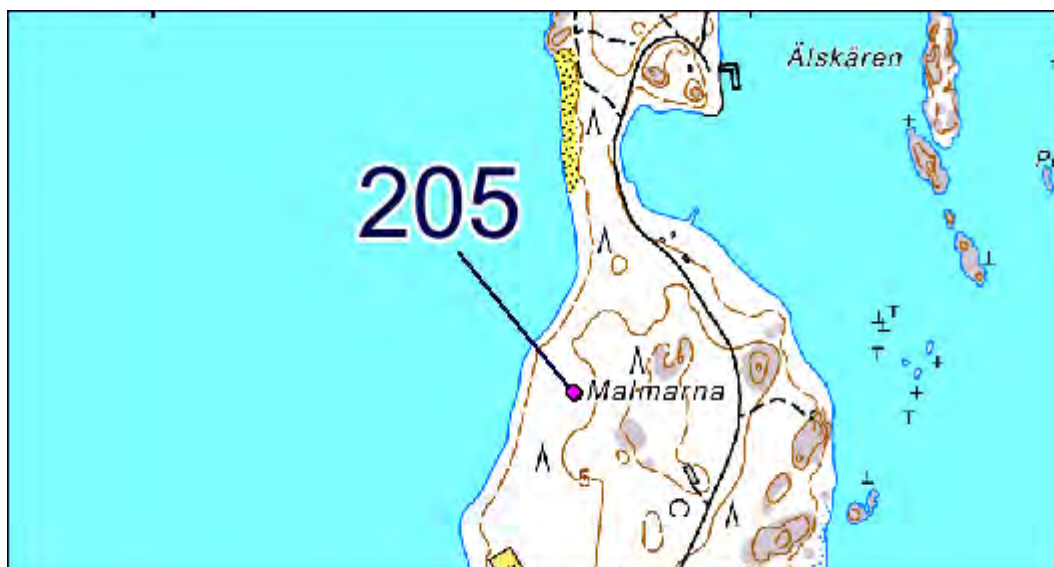
Kohteen kuvaus:

Tästä on annettu vuoden 1991 inventointikertomuksessa koordinaatit ja niihin liittyvinä tietoina lyhyet huomautukset, että paikalle olisi perimätiedon mukaan haudattu suomalaisia, ruotsalaisia ja venäläisiä merisotilaita ja että haudat olisivat 1808-1809 sodan hautoja. Vuoden 1991 inventoinnin inventointiluetteloon on merkitty päätelmä, että Örössä vain saaren länsiranta hiekkaharjuineen olisi realistinen hautauspaikka lukuunottamatta joitakin saarella olevia rökkiöitä, kumpuja tai kivirakenteita.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Kertomusperinteen mukaan Örönin eli Storlandetin saarella 1 2/3 peninkulmaa Hiittisten kirkonkylästä, olisi Karlskronan laivasto ollut kesällä 1808. Edelleen on kerrottu: ”På ön begrovs mycket krigsfolk och soldater under samma tid.” (Finlands svenska folkdiktning. II. Sägner, sivu 264.)

Kirjallisuusviitteet:

206 Gräsvik ören

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: koskematon

P = 6648505, i = 248436, z = 2,5 - 5

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit luettu GPS-laitteesta. Korkeus on luettu kartalta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: muutamia neliömetrejä

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 19 ½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Ei tunneta

INVENTOINTI 2012

Aika: 23.5.2012

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: DT2012:69:101-102

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivivalli rannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Hitislandetin pohjoisrannasta ulkonevalla pienellä niemellä (Gräsvik ören).

Kohteen kuvaus:

Kuulin Ilkka Penttiseltä tästä niemestä. Penttinen oli kuullut kerrottavan, että sillä olisi sijainnut optinen lennätin.

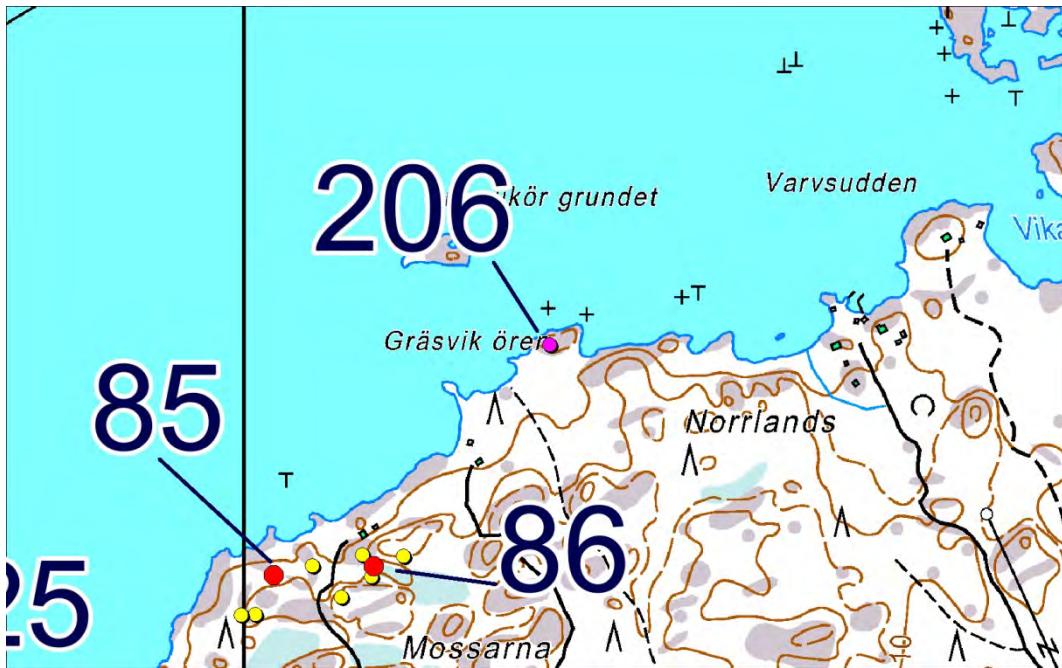
Niemellä etsiskelin optisten lennättimien paikoille tavanomaisia löytöjä, joista aiempien havaintojeni mukaan ovat helpoimmin havaittavia lähinnä ikkunalasin sirut, tiilen palat ja kallioon poratut maston harusten kiinnityskohdat. Tällä niemellä oli melkoinen määrä tiilen siruja, mutta mitään ikkunalaisen paloja tai harusten kiinnityskohdiksi soveltuvia poranreikiä en löytänyt. Kalliolla aivan vesirajan lähellä oli iso kylmämuurattu kivivalli, jossa oli kolme suoraa jaksoa, joista laitimmaisat liittyivät keskimmäiseen tylpässä kulmassa niin, että valli kokonaisuudessaan muodosti ikään kuin metsän puolelta avoimen kuusikulmion puolikkaan. Näistä kolmesta suorasta jaksosta läntisin oli vain 2 metrin pituinen ja muut 6 metrin pituisia. Kivivallin korkeus oli noin 0,7 metriä ja paksuus yhden metrin luokkaa. Siihen oli käytetty kiviä, joitten suurin läpimitta vaihteli arvioni mukaan rajoissa 0,15-0,6 metriä. Tämän vallin länsipuolella oli kaksi epämääräistä pientä kivikasaa. Tiilen palat eivät olleet tämän vallin kohdalla vaan siitä noin 35 metriä itään. Tiilen murennet olivat ajan mittaan pyöristyneet kalliolla kieriessään. Heti vallin takana oli kallion takaista tasaista ruohokenttää. Vallin tarkoitusta en osaa arvailla.

Optisen lennättimen sijaintipaikalle olisi yleensä ollut eduksi, että se ei olisi ollut helposti laivatykeillä pommitettavissa. Tietämykseni ei riitä sen arvioimiseen, olisiko Gräsvik örenin niemi siitä näkökulmasta epätodennäköinen optisen lennättimen sijoittamispaikaksi.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

DT2012:69:102 Gräsvik ören (206). Kivirakenne. Kuva idästä.

207 Malmsberget

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset
Ajoitus: ajoittamaton
Rauhoitusluokka: ei ole määritelty
Lukumäärä: 1
Säilyneisyys: koskematon
P = 6668867, i = 249357, z = 40-45
Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit luettu GPS-laitteesta.
Maastomerkitä: ei merkintää
Pinta-ala: muutamia neliömetrejä
Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 1,3 km koilliseen.

ARKISTOTIEDOT

Ei tunneta. Volter Högman on maininnut käsikirjoituksessaan sivulla 51 tämän mäen luonnollisen lohkarpellon.

INVENTOINTI 2012

Aika: 16.5.2012
Havainnointiolosuhteet: hyvät
Löydöt: –
Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2
Kuvat: DT2012:69:59-60; 3D-kuva :69:225

LYHYT KOHDEKuvaus

Luonnolliseen lohkarpeltoon kiviä siirtelemällä muodostettu valli lähellä samaan lohkarpeltoon tehtyä kivistä raja-aitaa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Malmsberget-nimisellä mäellä, jolla on laaja lohkarpelto. Mäen yli kulkee Genbölen ja Kullan kylien välinen raja.

Kohteen kuvaus:

Tämä löytyi inventoinnissa 16.5.2012.

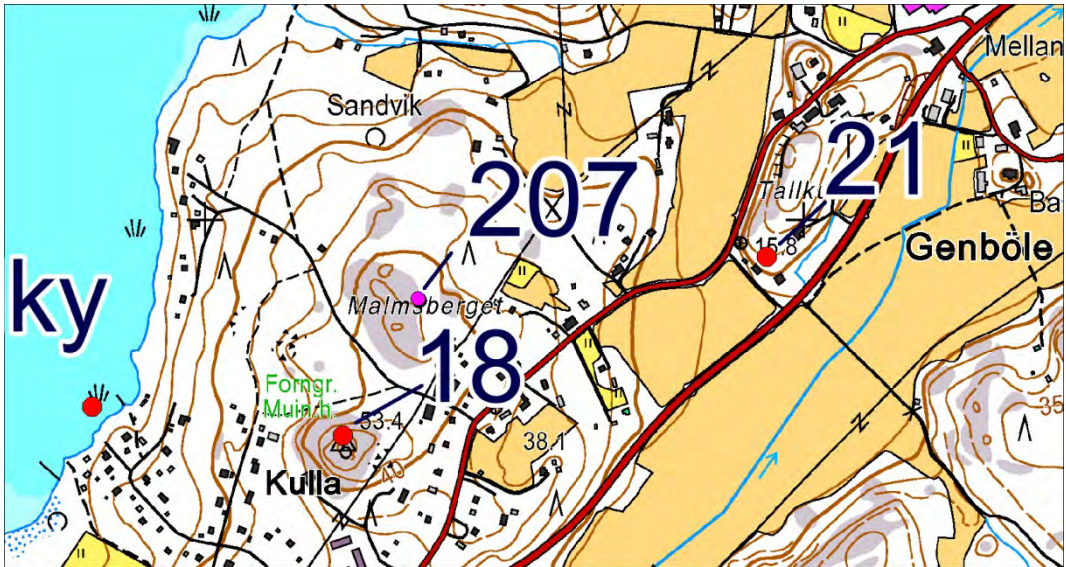
Lohkarpeltoon kasattu valli on noin 2 metriä leveä ja 10,5 metriä pitkä. Se ei kohoa erityisen paljon lohkarpellon pintaa ylemmäs, mutta erottuu silti hyvin, kun sen molempien pitkien sivujen vierestä lohkarpelto on tullut ohennetuksi. Varmaankin niiltä ohennetuilta kohdilta on siirretty kiviä vallia muodostettaessa. Tämän vallin pituussuunta on suunnilleen pohjoinen-etelä. Vallin poikkileikkaus on kuin ympyräsegmentti. Vallin päällä erottui suhteellisen runsaasti pikkukivikkoa. Kivien välissä näkyi sammalta ja kivissä oli suuria jäkälärenkaita.

Samassa lohkarpellossa on myös noin 100 metrin pituudelta kivistä raja-aitaa, jonka kaakkoispää ulottuu numeroituun rajapyykkiin.

Luokitusehdotus: 2 ellei tätä todisteta uudeksi muodostumaksi. Koska viereisellä mäellä on hiidenkivas, on tämän vallin ulkosiini ominaispiirteisiinsä katsoen ajateltavissa, että tämä voisi mahdollisesti olla hautaraunio, lohkarpeltoon rakennettu.

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

208 Rosala, Storholmen 6

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6641679, i = 243644, z = 5

Koordinaattiselite: Koordinaatit vuoden 1997 inventointikertomuksen kartan mukaan. Korkeus on luettu kartalta.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 27 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström

inv. 1991 (n:o 35)

Tapani Tuovinen

inv. 1997 (sivut 48-49)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 8

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kivivalli merenrannasta alkavan laakson pohjukassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Storholmenin saaren eteläosassa.

Kohteen kuvaus:

Tätä koskevat vanhimmat tuntemani tiedot ovat vuoden 1991 inventointikertomuksessa. Sen mukaan tämän kiviaines olisi pääsääntöisesti suurikokoista lähes järeää luokkaa. Rakennetta on kuvailtu lähes U:n muotoiseksi, ja sen kokonaispituudeksi on ilmoitettu 56 metriä. Siitä on myös sanottu seuraavasti: ”Kivivallin toisessa päässä, jossa 'U:n' toinen sakara on lyhyempi löytyy kumpumainen kasvillisuuden verhoama ilmeisesti maansekainen röykkiö. Sen arvioitu koko on noin 3-4 metriä halkaisijaltaan ja korkeus noin 70 cm. On vielä syytä mainita, että kyseinen ”U” on kulumistaan terävä. Se on siis lähinnä toiselta sivulta avoin suorakaide.” Vallin on merkitty sijaitsevan kalliopohjaisella tasanteella ja sen välittömässä läheisyydessä.

Tapani Tuovinen on vuoden 1997 inventointikertomuksessaan ilmoittanut, että tämän sijainti oli aiemmin ilmoitettu virheellisesti. Vuoden 1997 inventointikertomuksen karttaotteen mukaan tämän sijainti olisi suunnilleen ylle merkitsemieni koordinaattien mukainen (p = 6641679, i = 243644). Tästä kivirakennelmasta on Tuovinen ilmoittanut vuonna 1997, että se oli epäselvä ja katkonainen ja jatkui useita kymmeniä metrejä. Muurin suunta on hänen mukaansa SW-NE, ja kivimuuri kääntyy eteläpäässä kohti luodetta.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

209 Stormossträsket

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 2

Säilyneisyys: koskematon

P = 6657064, i = 250975, z = 32,5

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit luettu GPS-laitteesta ja korkeus kartalta.

Maastomerkinä: ei merkintää

Pinta-ala: noin 2 neliömetriä

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 11 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Ei tunneta.

INVENTOINTI 2012

Aika: 11.6.2012

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: DT2012:69:184-190; 3D-kuva :69:244

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kaksi pientä kivistä ladottua rengasta rinnakkain kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Biskopsön saarella Stormossträsketin järven etelärannan kalliolla. Ympäriällä on avokallioita, joilla kasvaa harvaa puustoa.

Kohteen kuvaus:

Tämän löysin inventoinnissa.

Tässä on kaksi enimmäkseen pienistä kivistä ladottua rengasta. Toisen ulkoläpimitta on 0,6 metriä ja toisen ulkoläpimitat ovat 1,2 ja 1,3 metriä. Latomusten keskiosat ovat kivistä vapaita. Kiviä on isommassa latomuksessa paikoin päällekkäinkin, mutta pienemmässä niitä on vain yhdessä kerroksessa. Kivet ovat enimmäkseen pyörityneitä. Niitten suurin läpimitta näytti vaihtelevan yleensä rajoissa 0,10 – 0,35 cm. Pienemmässä latomuksessa oli yksi noistakin rajoista pienempi kivi. Renkaiden sisältä tai kivilatomusten vierustoilta niitten ulkopuolelta en havainnut mitään merkkejä, että näitten sisällä olisi pidetty tulta. Isomman kivirenkään yhdessä kooltaan suurimmaista kivissä näkyi päällä olevassa pinnassa kovera syvennys, ja se kiven pinta oli osittain päällä olevan toisen kiven peittämä (näkyvä valokuvissa). (Päällyskiveä en liikutellut.) Yhdessä näihin ladotuista laatoista näkyi iso jäkälärengas.

Luokitus ehdotus:

Lisäyksiä: 2 ellei tätä tiedetä tai osoiteta uudeksi rakennelmaksi.

Kirjallisuusviitteet:

DT2012:69:189. Biskopsön Stormossträsket (209). Etualalla suurempi kahdesta rengasmaisesta kivilatomuksesta. Taustalla kuvan vasemmassa laidassa näkyy osa toista latomuksesta.

210 Skogskär

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6658822, i = 235797, z = 7-25

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit vuoden 1991 inventointikertomuksesta (tasokoordinaatit siinä 6652 84, 1570 71). Korkeudeksi on vuonna 1991 merkitty 7 m mpy, mutta samalla kertaa merkityt tasokoordinaatit osoittavat kuitenkin 20 metrin käyrälle tai hieman sen yläpuolelle.

Maastomerkitä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 15 ½ km lounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström

inv. 1991 (n:o 63)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Epämääräinen kivilatomus kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

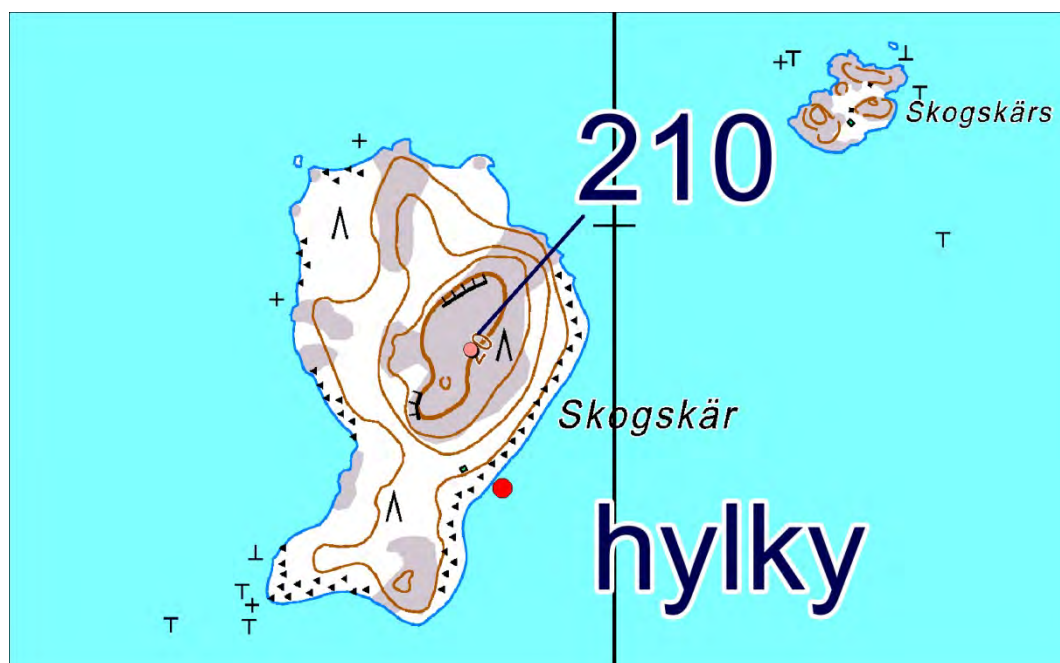
Sijaitsee saarella Dragsfjärdin länsiosassa.

Muut tunnetut nimet: Skogskär (2008)

Kohteen kuvaus:

Tästä ei taida olla mitään ennen vuotta 1991 muistiinmerkittyä tietoa. Kuvaus vuoden 1991 inventointikertomuksessa on lyhyt: ”Epämääräinen osittain hajonnut kivilatomus saaren keskiosassa kallion päällä.”

Kirjallisuusviitteet:

211 Röng kärret

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: koskematon

P = 6668041, i = 249516, z = 25

Koordinaattiselite: tasokoordinaatit on luettu GPS-laitteesta ja korkeus kartalta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: noin neljä neliometriä

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 1 ½ km itään.

ARKISTOTIEDOT

Ei tiedossa.

INVENTOINTI 2012

Aika: 14.5.2012

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: DT2012:69:28; 3D-kuva :69:222

LYHYT KOHDEKuvaus

Kivistä ladottu lähes umpinaisen suorakaiteen muotoinen kuvio kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee kalliolla metsässä Dragsfjärdin kirkonkylän taajaman kaakkoispuolella lähellä sitä.

Kohteen kuvaus:

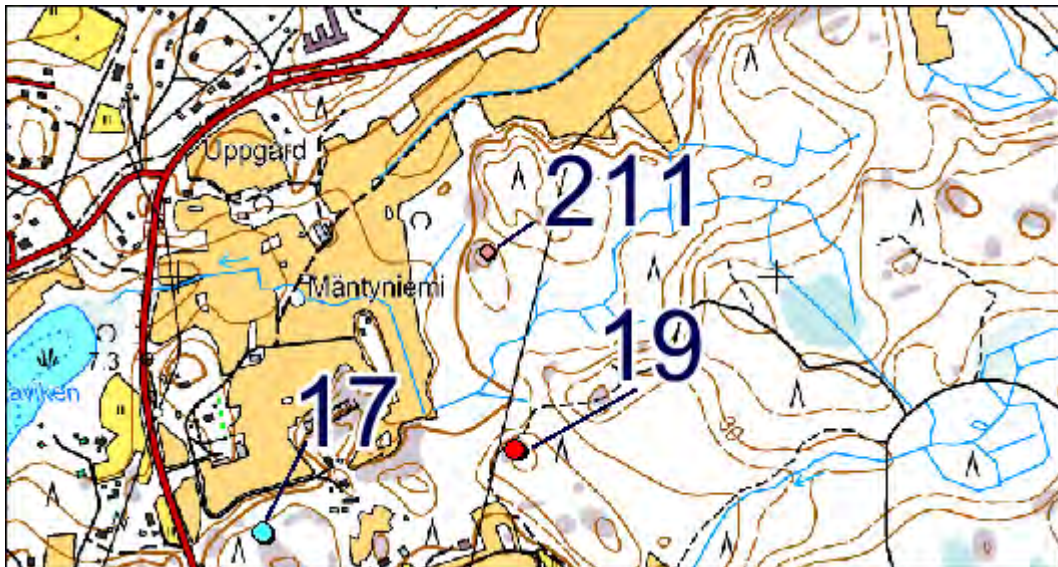
Tämän löysin inventoinnissa tarkastaessani maastoa, jossa arvelin ehkä olevan jonkin muutamista vaikeasti uudelleen paikannettavista röykkiöistä, jotka A. Björck on maininnut kihlakunnankertomuksessaan.

Tämä on avokalliolle särmikkäistä kivistä ladottu 1,8 metriä kertaa 1,5 metriä laaja kylmämurattu rakenne. Pitkät sivut ovat luode-kaakko-suuntaiset. Niistä koillisen puoleinen on ehjä ja sen vierellä latomuksen sisässä on lappeellaan isohko kivilaatta. Lounaan puoleinen sivu on hieman auki, vaikka kiviä on muutoin tässä tiivistä vieretysten ladottuina. Tämän latomuksen sisällä ei ole kivitäytettä.

Luokitusehdotus: 2 ellei tätä tiedetä tai osoiteta uudeksi rakennelmaksi

Lisäyksiä: Nimi Röng kärret on Varsinais-Suomen maakuntamuseolla valmistetulta maisemahistoriakartalta, joka perustuu vuosien 1784-86 karttaan ja viittaa tämän sijaintipaikan alapuolella olevaan maastoon.

Kirjallisuusviitteet:

DT2012:69:28 Röng kärret (211). Latomus.

212 Benholmen

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

Mahdollinen muinaisjäännös: kivrakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole aivan ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6659358, i = 245507, z = ei määritelty

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit olen määritellyt kuulemani sanallisen sijaintikuvauksen perusteella, joten ne eivät ole tarkat.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 9 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Ei tunneta.

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3

Kuvat: DT2012:69:46

LYHYT KOHDEKUVAUS

Suorakaiteen muotoinen kivilatomus saarella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Luotsivanhin Anders Alborgin kertoman mukaan tämä sijaitsee Benholmenin keskellä ja korkeimmalla kohdalla.

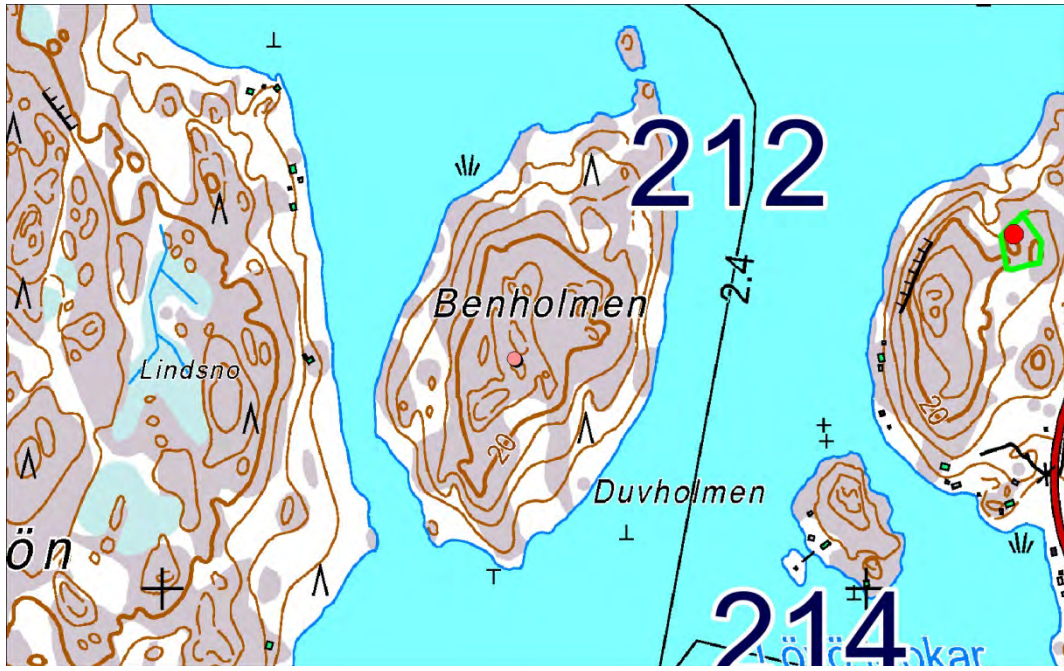
Kohteen kuvaus:

Tästä sain tietää Högsåran saaren museota ylläpitäviltä toimijoilta. Anders Alborg oli valokuvannut tämän kivrakennelman, ja hänen luvallaan otin reprovalokuvan yhdestä hänen vedoksestaan muinaisjäännösinventointia varten. Kuvan ja siitä kerrotun selostuksen perusteella Benholman saaren kivilatomus on keskeltä avoin suorakaiteen muotoon ladottu kivrivi, jonka yhdellä sivulla on selvästi muita korkeampi kivi pystyasennossa.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Kemiönsaarella on ainakin kaksi Benholmen-nimistä maastonkohtaa. Toinen Benholmen on Holman ja Högsåran saarten välillä olevan Söderön saaren etelärannalla.

Kirjallisuusviitteet:

213 Galgberget

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: työpaikat: mestauspaikat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: koskematon

P = 6648085, i = 249527, z = ei määritelty

Koordinaattiselite: Koordinaatit olen määrittänyt sanallisen sijaintikuvauksen perusteella, ja ne osoittavat ainakin lähelle sitä kohtaa, missä perimätiedon mukaan on vanha mestauspaikka.

Maastomerkinä: paikalla on sanottu olleen opastaulun, mutta käydessäni en sitä nähnyt.

Pinta-ala: ei ole tarkoin tiedossa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 20 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Tätä ei ole ehkä entuudestaan käsitelty missään muinaisjäännösten inventointikertomuksissa eikä tarkastusraporteissa.

INVENTOINTI 2012

Aika: 24.5.2012

Havainnointiolosuhteet: alue on metsää pihamaiden vierellä ja näkyvyys siinä on hyvä kauaksi

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Vanhaksi mestauspaikaksi sanottu maastonkohta, joka on matalaa tasaista kalliomaastoa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee lähellä Hiittisten seurantaloa ja kirjastoa.

Kohteen kuvaus:

Paikallisen perimätiedon mukaan vanha mestauspaikka olisi niillä tienoilla, mihin ylle merkitsemäni tasokoordinaatit osoittavat. Sanotulla mestauspaikalla on tasaista avokalliota pienellä alueella.

Tähän mestauspaikkaan liittyvää perimätietoa vaikuttaa olleen käytettävissä Elis Selinillä, jonka vuonna 1948 ilmestyneessä kertomakirjallisessa teoksessa ”Strand-Henriks väg” on tositapahtumiin perustuva aihe, joka kertoo Hiittisissä vuonna 1812 tapahtuneesta murhasta ja siitä tuomitun Henrik Henrikssonin teloittamisesta. Selinin teokseen perustuvan Catrin Ilmonin artikkelin (julkaisussa RoHit 2005) mukaan tämä Henrik Henriksson olisi teloitettu galgbergetiksi sanotulla kalliolla (stenhäll) Hiittisten kirkonkylässä lähellä föreningshuset Furutorpia.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Internetissä julkaistujen kirkonarkistojen mukaan renki nimeltä Henrik Henriksson oli teloitettu vuonna 1816 Hiittisten kylässä. Kirkonarkistojen tietojen mukaan hän oli kuristanut Hiittisten Österbyn isännän Anders Erssonin syksyllä 1812.

(http://www.sukuhistoria.fi/sshy/kirjat/Kirkonkirjat/hiittinen/syntyneet-vihityt-kuolleet_1807-1859_jk723/7.htm) Siinä nettiosoitteessa on vuoden 1812 kuolleitten luettelon sivu, jolla lukee:

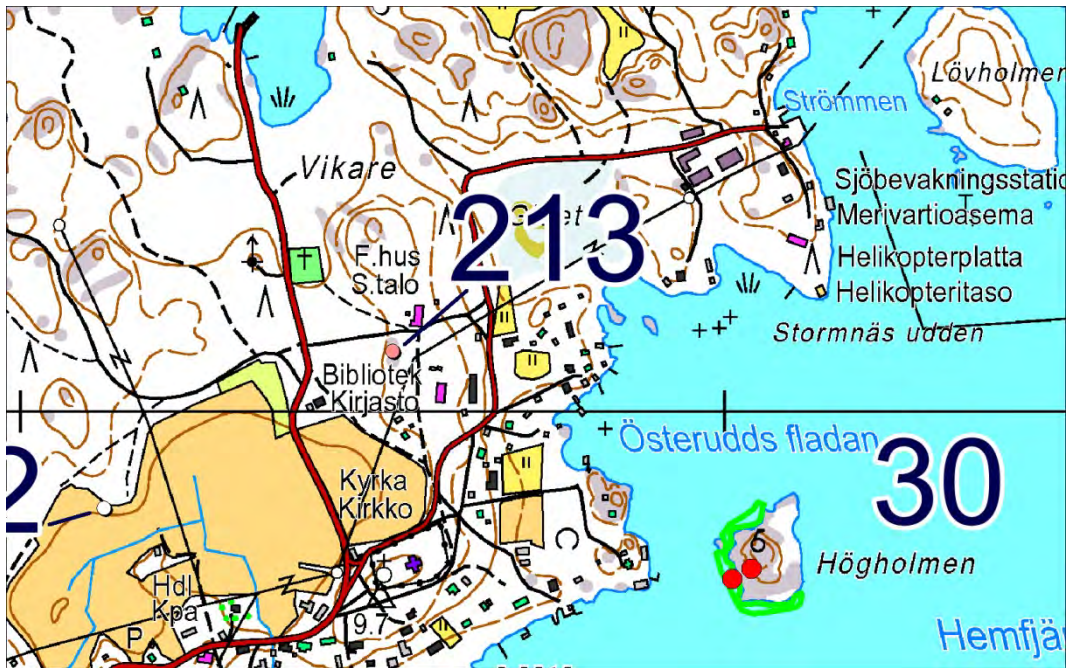
” strypt

Obs 27. 30 D^o Österby Bond: Anders Ersson olyckshändelse 30. 1. gl:”. Sivun alalaidassa on:

”Strypt af dreng Henrik Henriksson, som afrättades år 1816 i Hiitis byn.

Se mortalitetstab. för 1816.”

Kirjallisuusviitteet:

214 Lövä krokar

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

Mahdollinen muinaisjäännös: röykkiöt

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6658667, i = 246030, z = 5-7

Koordinaattiselite: Koordinaatit pohjautuvat sanallisiin tietoihin ja karttamerkintään, jotka ovat saapuneet 25.8.2008 Museovirastolle Helsinkiin, mistä ne on välitetty kopioina edelleen Varsinais-Suomen maakuntamuseolle.

Maastomerkintä: siitä ei ole tietoa

Pinta-ala: sitä ei ole määritetty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 9 ½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Varsinais-Suomen maakuntamuseolle tallennettuja ilmoituksia mahdollisista muinaisjäännöksistä.

Ilmoituksen papereihin on merkitty myös mm seuraavasti: ”Tarkastus yritetty tehdä 2009 Alueelle ei päästy, koska oli aidattu ja suljettu.”

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana. Alueen lähistöllä kävin 11.5.2012, mutta saaren pohjoisosa oli suljettu metallipylväisiin kiinnitetyllä tukevalla verkkoaidalla. Aidan portilla taisi olla myös jotakin varoitustauluja. Koska työaikaa oli käytettävissä vain vähän en ryhtynyt oletettavasti aikaa vievään etsiskelyyn ja tiedusteluihin yhteyden saamiseksi alueen omistajaan tai omistajiin kysyäkseni mahdollisesta sisällepääsystä luvalla.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 3, 4

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö saaren pohjoisrannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Ilmoituksessa on annettu sijainti seuraavasti: ”Kemiön saari, Taalintehtaalta Kasnäsiin johtavan tien oikealla puolella, Lövä lossilta n. 500m luoteeseen. Rantaviivasta n.50 metriä, kaunis ovaalin muotoinen röykkiö.

Tarkka paikka:

59 astetta 59min 23 sec

22astetta 26min 99sec”

Kohteen kuvaus:

Tätä koskevassa ilmoituksessa on kuvaus: ”Lövä röykkiö on lähempänä meren pintaa, noin 5-7 metriä meren tason yläpuolella kallion kupeessa. Se on ovaalin muotoinen oikein kaunis rakennelma. Lähellä ei ole peltoa tms. tai irtokiviä. Selkeästi muotoiltu. Alempana isompia kiviä ja päällä pienempiä. Kooltaan noin 5X3 metriä.”

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

215 Västantill

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

Mahdollinen muinaisjäännös: kivistä rakenteet

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: ?

P = 6646502, i = 246709, z =

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit ovat Kristian Lindroosin tätä koskevasta ilmoituksesta.

Maastomerkinä: -

Pinta-ala: ?

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 21 ½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

-

INVENTOINTI 2012

Aika: 21.5.2012

Havainnointiolosuhteet: kohtalaiset: kasvillisuus ei ollut paikalla kovin peittävää

Löydöt: -

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: DT2012:69:73

LYHYT KOHDEKUVAUS

Neliskulmaisen kivilatomuksen paikka niemessä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Koordinaattien osoittama sijaintipaikka on nyt uudella loma-asumuksen pihamaalla tai sen vierellä. Pihan keskikohdan sijainniksi luin GPS-laitteesta koordinaatit: 6646501, 246683.

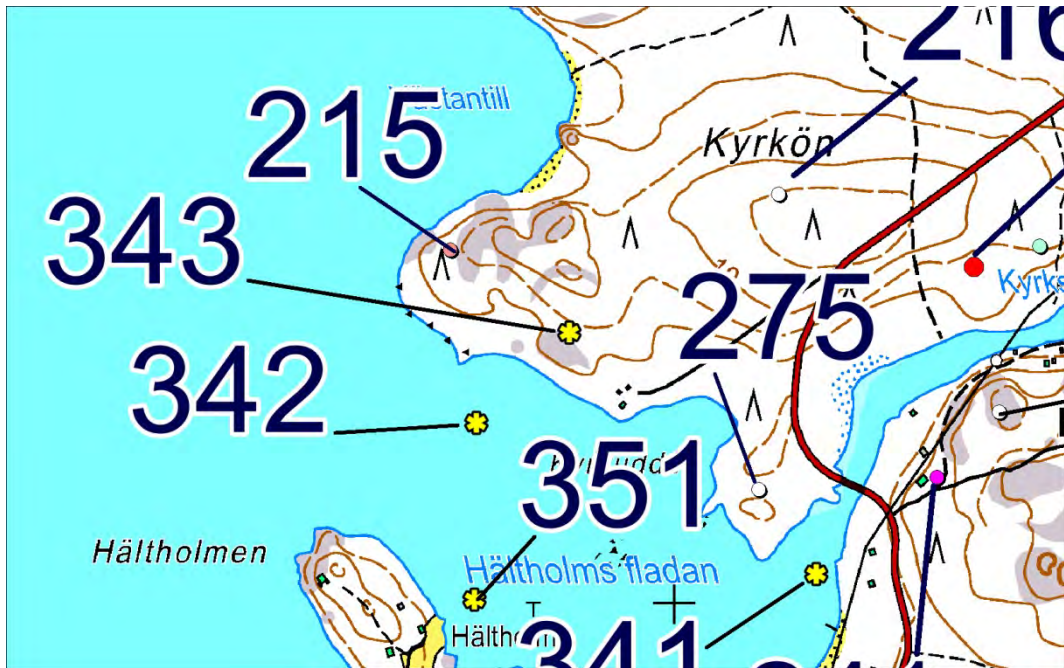
Kohteen kuvaus:

Tästä on ilmoittanut Kristian Lindroos. Hän kuvaili latomusta sähköpostiviestissä kuin talon sokkeliksi. Mitään suurempaa tai pienempää kivilatomusta en huomannut yllä olevien koordinaattien osoittamalta kohdalta enkä sen lähiympäristöstä. Uuden loma-asumuksen väkeä ei ollut paikalla ollessani etsimässä tätä kivilatomusta. Läheisellä kalliolla oli noin 30:stä kivistä koostuva vanhan näköinen pieni epämääräinen kivilatomus sijainnissa 6646505, 246791.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

216 Kyrkö

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 3

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6646580, i = 247150, z = 13-14

Koordinaattiselite: yllä olevat koordinaatit perustuvat vuoden 1991 inventointikertomukseen (tasokoordinaatit siinä ovat: 6641 68, 1583 12).

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tiedossa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 21 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström inv. 1991 (n:o 7)

INVENTOINTI 2012

Aika: 21.5.2012

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kolme lähinnä suorakaiteen muotoista kivikkoa mäellä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Näitten pitäisi sijaita noin 400 m pohjoiseen Hitislandetin ja Rosalalandetin välisestä sillasta.

Kohteen kuvaus:

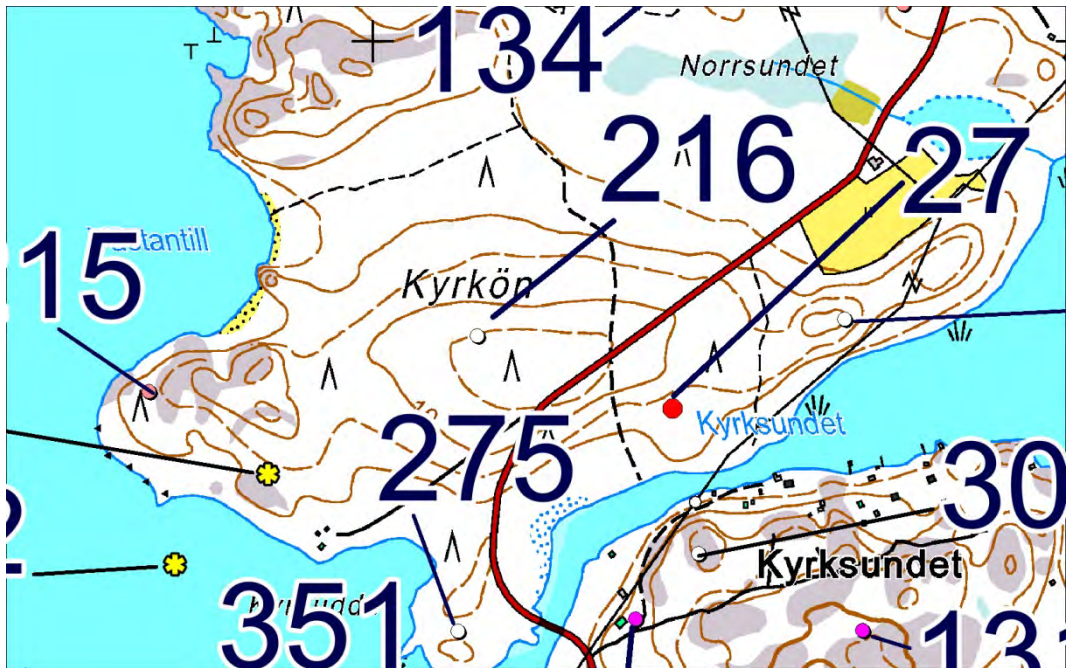
Tämä on mainittu vain vuoden 1991 inventointikertomuksessa. Sen mukaan tiestä noin 100-150 metrin päässä harjun etelä- ja pohjoisrinteillä olisi kolme lähinnä suorakaiteen muotoista kivilatomusta. Niistä yksi olisi mitoiltaan 4 X 6 metriä ja toiset kaksi 2 X 3 metriä.

Siltä mäeltä, johon ylle merkityt koordinaatit osoittavat, en löytänyt merkkejä vanhoista kivilatomuksista. Mäellä oli paikoin jonkin verran kiviä maan pinnalla enemmän tai vähemmän harvana luonnolliseksi katsomanani louhikkona.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

217 Ekenäs, Stubbnäs

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6645951, i = 248873, z = n. 5

Koordinaattiselite: Koordinaatit vuoden 1991 inventointikertomuksesta (siinä tasokoordinaatteina: 6641 17, 2416 86).

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tiedossa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 22 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström

inv. 1991 (n:o 13)

INVENTOINTI 2012

Aika: 24.5.2012

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Paikka, jossa on nähty vuonna 1991 kaksi vaurioitunutta kiviladellmaa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Ilmoitettu sijaintipaikka on Rosalalandetin itäpäässä.

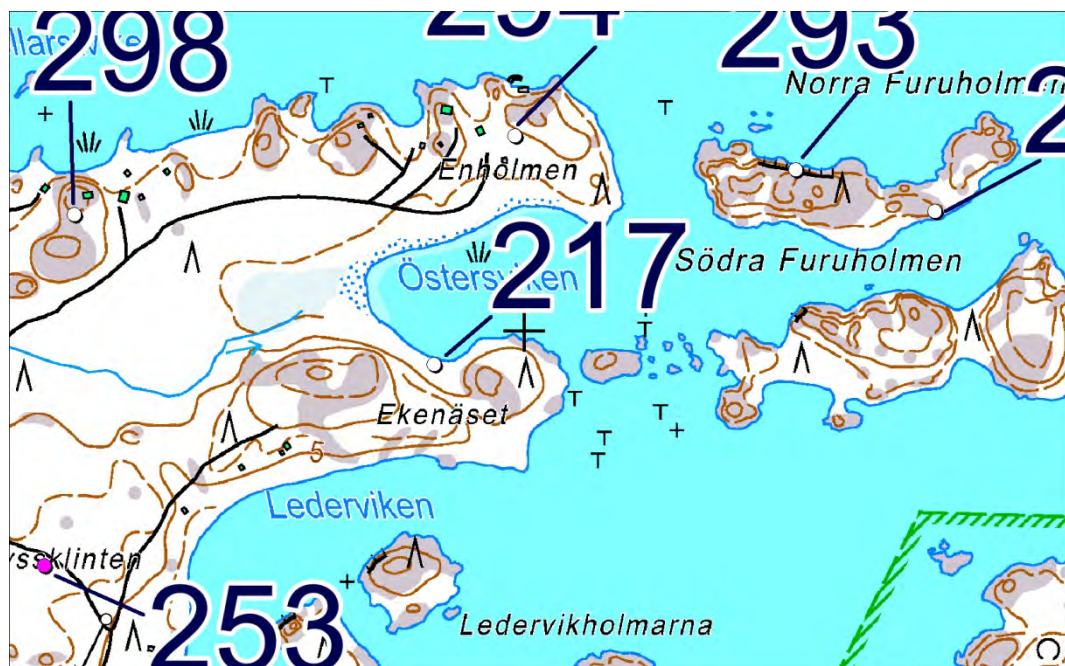
Kohteen kuvaus:

Tästä olen nähnyt tietoja vain vuoden 1991 inventointikertomuksessa. Sen mukaan harjulla olisi nähty kaksi metsäkoneitten pahoin rikkomaa röykkiön tai kummelin jäännöstä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Etsin tätä inventoidessani, mutta vain Ekenäsetin tyviosan harjulta. Ekenäsetin itäisimmässä nokassa en käynyt. Mainittuja kiviladellmia en löytänyt.

Kirjallisuusviitteet:

218 Brandäng

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6645054, i = 244038, z = n. 6

Koordinaattiselite: Koordinaatit vuoden 1991 inventointikertomuksen mukaan (tasokoordinaatit siinä: 6639 88, 1580 16).

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tiedossa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 23 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström inv. 1991 (n:o 55)

INVENTOINTI 2012

Aika: 25.5.2012

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kangasmaastoa, jossa on vuoden 1991 tiedon mukaan kivilatomus.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Yllä olevat koordinaatit viittaavat Rosalalandetin saaren pohjoisrannalle kahden kallion väliin.

Kohteen kuvaus:

Tästä olen nähnyt tietoja pelkästään vuoden 1991 inventointiin liittyvissä kahdessa selonteossa.

Inventointikertomukseen on merkitty kartan sijaintitietojen lisäksi, että Rosalan Brandängissä havupuuvaltaisessa metsässä kangasmaastossa olisi kivilatomus, läpimitaltaan 1,2 metriä ja korkeudeltaan 0,5 metriä. Tiedot eivät ole sen tarkempia. Koordinaattien osoittamalla paikalla käydessäni en havainnut siellä mitään latomukselta näyttävää.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Vuoden 1991 inventointiluettelon kohde n:o 53, joka on Heinar Fagerströmin talonsa läheisyydestä löytämä kivilatomus (Brandängen), on ehkä sama kuin tämä Brandäng.

Kirjallisuusviitteet:

219 Henriksberg

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: esihistoriallinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: koskematon

P = 6656554, i = 249178, z = 20

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit on luettu GPS-laitteesta. Korkeuskoordinaatti on luettu peruskartalta.

GPS-laitteen näyttämä sijaintikorkeus oli sen kanssa käytännössä yhtäpitävästi 21 m mpy.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta runsaat 11 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Ei ole.

INVENTOINTI 2012

Aika: 5.6.2012

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: DT2012:69:152-156; 3D-kuvat :69:237-238

LYHYT KOHDEKuvaus

Lähes säännöllisen suorakaiteen muotoinen matala kivilatomus viisi metriä itään sähkölinjasta Henriksberg-nimisen metsää kasvavan kallioisen mäen laella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee tasaisella kalliolla, aukealla kohdalla, jonka lähellä kasvaa pientä sekametsää.

Kohteen kuvaus:

Löysin tämän maastotarkasteluissani inventoinnissa 5.6.2012.

Henriksbergin kallion päällys on paikoin melko tasainen, ja sen korkeimmalla kohdalla erottuu kaksi matalaa kallionnokkaa muuta kallionpintaa ylempänä. Tämä latomus on näitten kallionnokkien välialueesta hieman länteen ja sijaitsee noin 5 metriä itään mäellä olevasta sähkölinjasta. Latomuksen eteläpää ja keskikohta ovat rakennetut hieman matalammalla sijaitsevalle tasaiselle kalliopinnalle kuin pohjoispää. Noita eri tasoilla olevia kahta kallionkohtaa erottaa toisistaan ehkä noin 0,2 m:n korkuinen kynnysmäinen pieni jyrkäne. Latomuksen pohja on pitkänomainen, ja sen pitkät sivut ovat pieniä mutkia huomioimatta kumpikin yleissuunnaltaan pohjois–etelä-suuntaiset. Latomuksen pohjoissivu näytti olevan hieman ulospäin kaareva. Eteläsivu saattaa olla kärjekäs, jos siihen kuuluvaksi on luettavaissa yksi latomuksen eteläpuolella aivan lähellä muuta kivikkoa oleva laattakivi. Latomuksen suurin pituus on 12,3 metriä kun mitta otetaan mainitusta laattakivestä alkaen. Latomuksen suurin leveys pohjoispäässä ylemmän kallion tason päällä on 2,4 metriä. Latomuksen keskikohdalta mittasin sen leveydeksi 2,6 metriä, ja suurin kiviladelman korkeus on ehkä vain 0,2 metrin luokkaa. Kivikkoon asetetut kivet ovat yleensä melko pyörityneitä. Latomuksen yksittäisten kivien suurin läpimitta näytti olevan yleensä 0,15 – 0,4 metrin luokkaa. Niitä näytti olevan enimmillään kolmena päällekkäisenä kerroksena. Latomuksen yläpinta oli melko tasainen siellä, missä se erottui jäkäläen, kanervien ja sammalen alta. Kivien pinnoissa on paikoin suuriakin jäkälärenkaita. Latomuksen pohjoispäähän oli tullut yksinomaan tai melkein yksinomaan vain suurehkoja kiviä, joitten suurimmat läpimitat olivat noin 0,2 – 0,3 m:n luokkaa. Purkamisjälkiä en tässä huomannut. Jotkut reunimmaiseta kivet olivat ehkä siirtyneet ainakin pohjoispäässä.

Luokitusehdotus: 1

Lisäyksiä: -

Kirjallisuusviitteet:

DT2012:69:155 Henriksberg (219). Kivilatomus. Latomuksen keskiosa erottuu kuvassa heikommin kuin sen päät. Kuva etelästä.

220 Skaget

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: esihistoriallinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: koskematon

P = 6658078, i = 255478, z = 22,5

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit on luettu GPS-laitteesta. Korkeuskoordinaatti on luettu peruskartalta. GPS-laitteen näyttämä sijaintikorkeus oli sen kanssa käytännössä yhtäpitävästi 23 m mpy.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 12 km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Niitä ei ole, mikäli ei tätä koskevaa Hans Myhrmanin kirjettä ole arkistoitu Varsinais-Suomen maakuntamuseolle.

INVENTOINTI 2012

Aika: 3.6.2012

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: DT2012:69:138-143

LYHYT KOHDEKuvaus

Suorakaiteen muotoinen matala kivilatomus kalliokohoumalla laajalla rakentamattomalla metsäalueella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee havupuuvaltaisessa harvahkossa sekametsässä lähellä sähkölinjaa. Röykkiön ympärillä on laajahko silokallioalue.

Kohteen kuvaus:

Tämän on löytänyt noin 15 vuotta sitten Karl Gunnar Stenström. Hän kertoi veljensä kertoneen löydöstä opettaja Hans Myhrmanille. Myhrman tiedotti siitä kirjeellä edelleen Varsinais-Suomen maakuntamuseolle.

Tämä latomus on koottu matalalle, altaan pienelle, sileälle ja tasaisen kuperalle kallionnokalle.

Latomuksen pohjan muoto on suorakaide; sen pituussuunta on koillinen–lounas; rakenteen suurin pituus on 14,9 metriä, sen koillisen laidan pituus on 2,9 metriä ja lounaisen 3,4 metriä. Suurin kivikon korkeus on 0,4 metrin luokkaa. Rakenteessa kiviä on osaksi vain yhdessä kerroksessa, osaksi ainakin kahdessa.

Kivet latomuksessa ovat paljolti pyörityneitä, ja yksittäisten kivien suurin läpimitta näytti yleensä olevan rajoissa 0,1–0,5 metriä. Varsinkin rakenteen koillinen sivu kulmineen oli huolellisesti muodostettu säännönmukaiseksi. Sen lähellä latomuksen luoteen puoleisen pitkän sivun ulkopuolella heti sen vieressä oli rykelmä pieniä pyörityneitä kiviä (niitä en valokuvannut erikseen). Saman pitkän sivun vastakkaisessa päässä oli latomuksen reunassa kiinni muodoltaan epämääräisen kolmiomainen uloke, joka levitti latomusta siinä kohdin 1,4 metriä sen tavallista leveyttä leveämmäksi (uloke on yhdessä lähikuvassa). Suurimmat kivet näyttivät olevan muiden joukossa ehkä ennemminkin satunnaisille paikoille kuin millekään erityisille määräpaikoille asetettuina. Yleensä kivien pinnoissa oli sammalta ja paikoin niissä erottui melko laajojakin jäkälärenkaita. Purkamisjälkiä en kiviä huomaannut.

Latomuksen sisässä kasvaa yksi pieni mänty.

Luokitusehdotus: 1

Lisäyksiä: -

Kirjallisuusviitteet:

DT2012:69:142 Kivilatomus Vänoxan Skagetin niemessä (220). Kuva lännestä.

221 Hemlands skogen 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty entuudestaan

Lukumäärä: 2

Säilyneisyys: koskematon

P = 6656779, i = 251402, z = 27,5–30

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit on luettu GPS-laitteesta. Ne osoittavat röykkiöitten väliin noin neljän metrin päähän kummastakin röykkiöstä. Korkeuskoordinaatti on luettu peruskartalta. GPS-laitteen näyttämä sijaintikorkeus oli 33 m mpy.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiöitten ala

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 11 km eteläkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Ei ole.

INVENTOINTI 2012

Aika: 5.6.2012

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 4

Kuvat: DT2012:69:145-150; 3D-kuva :69:239

LYHYT KOHDEKuvaus

Kaksi matalaa pientä röykkiötä tasaisella laajalla kalliolla noin 8 metrin päässä toisistaan. Sijaitsevat metsäalueella lähellä sähkölinjaa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämän röykkiöryhmän lähiympäristö on laajalti tasaista avokallioaluetta, jolla kasvaa etupäässä harvahkoa männikköä. Rakennuksia ei ole lähellä. Vähän tästä etelään on vanha kalkkilouhos.

Kohteen kuvaus:

Löytyivät inventoinnissa 5.6.2012.

Toinen röykkiöstä, joka on tässä tunnuksella **A**, sijaitsee 10 metriä pohjoiseen sähkölinjasta. Sen sijaintipaikka on hyvin matala kallionnotkelma. A:n pohja-alan muoto on pyöreä ja sen läpimitaksi luode-kaakko-suunnassa mittasin 3,5 metriä ja koillinen-lounas-suunnassa 3,7 metriä. Röykkiön korkeus on ehkä noin 0,3 metriä. Ulkoreunat näyttivät kaartuvan melkoisen säännöllisesti. Useimmat kivet tässä röykkiössä ovat särmikkäitä, mutta useita pyöristyneitä mukulakiviäkin on joukossa. Kivet tässä röykkiössä ovat pieniä. Kivikerroksia A:ssa näytti olevan enimmillään ainakin kolme. A:n kivikko on tiivis ja sen yläpinta on loivasti kaareva. Reunusta tai muita rakenteita en erottanut. Purkamisjälkiä en huomannut.

Toinen röykkiöstä, joka on tässä eroteltu tunnuksella **B**, sijaitsee noin 8 metriä A:sta pohjoiseen, kun etäisyys lasketaan röykkiöitten ulkoreunoista. B sijoittuu pienen kallionnukan pystyä matalaa seinämää vasten ja sen seinämän juurella olevalle tasaiselle kalliopinnalle. B:ssä kivien pinnoilla kasvaa jäkälää, mikä hieman haittaa kokonaisuuden hahmottamista. Kuitenkin vaikutti, että B:n pohja-alan muoto ei olisi oikein selvästi pyöreä eikä liioin oikein selvästi nelikulmainenkaan. Mitään erityisesti muodostettua reunusta en havainnut. B:n ulkoreuna oli kuitenkin muodoltaan melko säännöllinen; uloimmat kivet eivät olleet erityisen hajalleen sironneina. B:n läpimitta pohjois-etelä-suunnassa on 2,7 metriä ja itä-länsi-suunnassa 2,9 metriä. B:n korkeus on noin 0,2 cm. Kivet B:ssä näyttivät olevan enimmäkseen särmikkäitä, mutta silti kivistä ainakin kolme oli selvästi pyöristynyttä. Yksittäisten kivien suurin läpimitta B:ssä näytti olevan yleensä 0,15 – 0,35 cm:n luokkaa. Kivikkoa on paikoin kahtena kerroksena. B:n kivikon pinnassa erottui syvennys lounaan puoleisella reunalla. Joillakin näkyvillä kivien pinnoilla näkyi isoja jäkälärenkaita.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Tälle valitsemani muinaisjäännöksen nimi perustuu metsän nimitykseen vanhalla kartalla, joka on osoitteessa: <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=10366265>

Kirjallisuusviitteet: -

DT2012:69:148 Hemlands skogen 1. Pieni kiviröykkiö (221:A). Kuva idästä.

222 Hitis Norrsundet 2

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: röykkiöt

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: koskematon

P = 6647052, i = 247754, z = 2,5-5

Koordinaattiselite: Tasokoordinaatit on luettu GPS-laitteesta, korkeus kartalta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: muutamia neliömetrejä

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 21 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Ei tunneta

INVENTOINTI 2012

Aika: 21.5.2012

Havainnointiolosuhteet: hyvät, joskin tämän ympäristö oli laajalti tiheikön peitossa

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: DT2012:69:74-75; 3D-kuvat :69:228-229

LYHYT KOHDEKuvaus

Korkea kiviröykkiö maatuvan salmen rannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Norrsundetin umpeen kasvavan salmen pohjoisrannalla tiheässä nuoressa sekametsässä. Tästä kivirakenteesta noin 10 metriä länteen on metsästäjien ampumakoroke. Tämä kivirakenne on koottu kallionharjanteen juurelle niin, että entisen salmen ja rakenteen välille jää kallionharjanne, joka on melkoisen kapea, mutta suhteellisen korkea. Ympäröivässä maastossa ei yleensä näy isoja irtaimia lohkaraita maan pinnalla.

Kohteen kuvaus:

Kuulin tästä Ilkka Penttiseltä otettuani yhteyttä häneen inventoinnin valmisteluaihana.

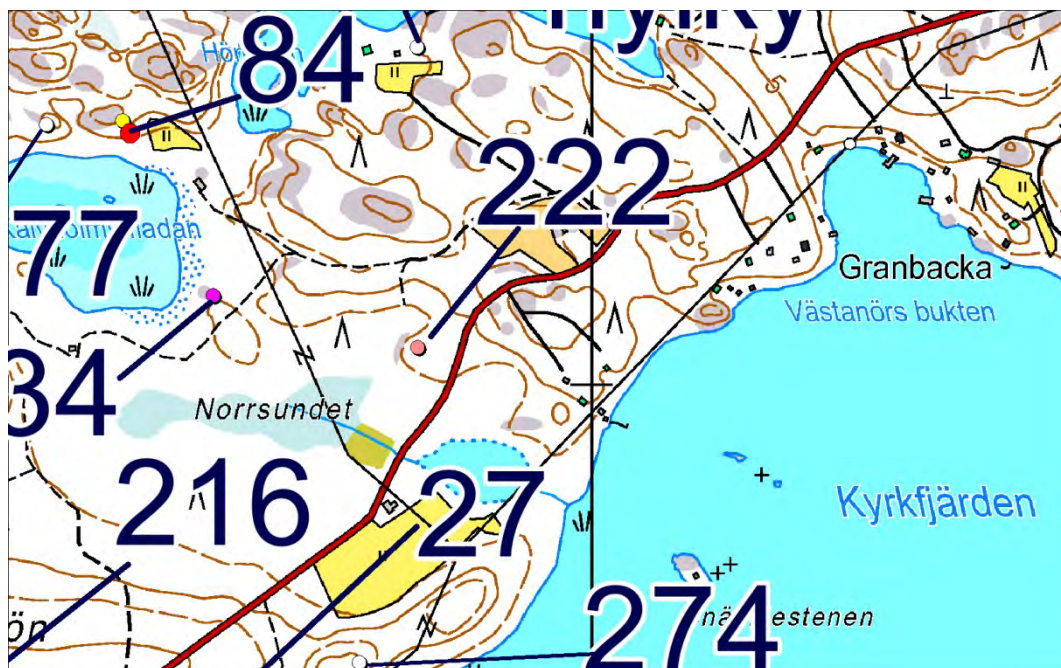
Tämän kivirakenteen pohjan muoto on vähän epäsäännöllinen, osittain sen ulkoreuna on säännöllisestikin kaartuva. Tämän läpimitta on alle 2 metriä, ja korkeutta tällä on 0,7 m. Varsinkin tämän rakenteen pohjoislaita on huolella koottu ja koostuu päällekkäisistä kerroksista isoja kiviä. Kivien suurin läpimitta on tavallisesti rajoissa 0,2 – 0,5 metriä. Kivien pinnoissa näkyi sammalta ja isoja jäkälärenkaita. Kivet ovat pyörityneitä ja osaksi särmikkäitä. Ainakin yksi ohut pieni hiekkakivilaattakin on asetettu tähän rakennelmaan.

Tätä on vaikeata ajatella ryssänuunin jäännökseksi, sillä ryssänuuneissa yleensä on joko kivetön sisus reunuskivien välissä tai ehkä useammin kasa romahtaneita suuria katekiviä keskellä. Tässä on sisuksessa kiviä, mutta ne ovat siksi pieniä, että ei voida ajatella niiden olleen minkään uunin katteena. Tässä on voinut olla pystysalko, joka olisi yhdessä toisen merimerkin kanssa näyttänyt purjehduslinjan.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

DT2012:69:75 Hitis Norrsundet (222). Kiviröykkiö luoteesta.

223 Skinnarviken

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet: latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: koskematon

P = 6675117, i = 247664, z = 25-30

Koordinaattiselite: Koordinaatit luettu kartalta maastokäynnin jälkeen.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: muutamia neliömetrejä

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 7 km pohjoiseen.

ARKISTOTIEDOT

Ei tunnetta.

INVENTOINTI 2011

Aika: 17.8.2011

Havainnointiolosuhteet: hyvät

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 2

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö kallion notkelmassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee noin 50 metrin päässä yhdestä lähellä olevasta rakennuksesta.

Kohteen kuvaus:

Tämän näytti Maritta Lehvonen muitten kohteitten tarkastamisen yhteydessä 10.8.2011.

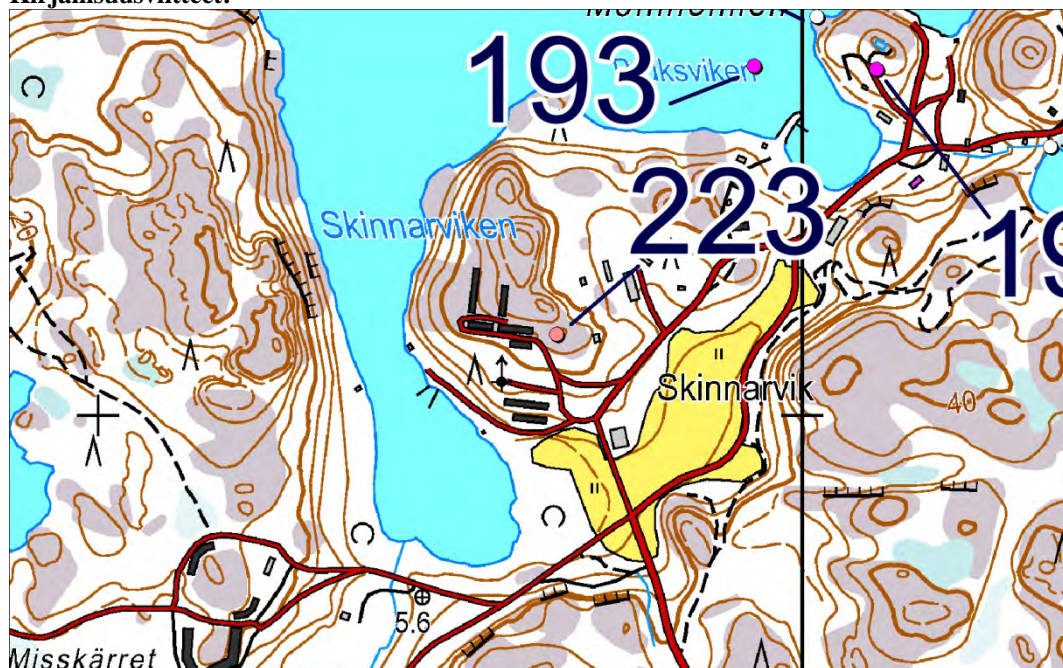
Tämän röykkiön länsireuna on vasten kalliota ja kaakkoisreunaan liittyy noin 0,7 metrin läpimittainen maakivi. Röykkiön pohjan muoto on pitkänomainen: läpimitta itä-länsi-suunnassa on 5,3 metriä ja pohjois-etelä-suunnassa noin 2 metriä. Röykkiön kiveyksen päällyspinta näytti melko tasaiselta.

Röykkiön vieressä kasvoi pihlaja.

Luokitusehdotus: 2. Tämä voi olla melko uusi satunnainen kivien kokoamispaikka, mutta toistaiseksi ei voitane sulkea pois sitäkään mahdollisuutta, että tämä olisi ajoitukseltaan vanhempi.

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

224 Ryssberget 3

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: röykkiöt

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 2

Säilyneisyys: siitä ei ole tietoa

P = 6643709, i = 243594, z = n. 5

Koordinaattiselite: koordinaatit vuoden 1991 inventointikertomuksen mukaan (tasokoordinaatit siinä 6638 50, 1579 84).

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei määritelty

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 24 ½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström inv. 1991 (n:o 47)

INVENTOINTI 2012

Aika: 22.5.2012

Havainnointiolosuhteet: tiheiköt hättäsivät paikoin näkyvyyttä

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Havaittu kaksi kiviröykkiötä 100 metrin etäisyydellä toisistaan, niistä toinen havumetsästä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Rosalalandetin länsipäässä.

Kohteen kuvaus:

Tästä olen nähnyt tietoja vain vuoden 1991 inventointikertomuksessa ja saman vuoden inventointiluettelossa. Inventointikertomukseen koordinaatein merkitty sijainti osoittaa pellolle.

Röykkiöitten kuvaukset vuoden 1991 inventointikertomuksessa ovat seuraavat:

”1) Sijainti on Ryssbergetin itäpuolisen kalliojyrkänten alapuolella. Tämän röykkiön koko on n. 1,5 X 2 metriä ja korkeus 70 cm.

2) n. 100 metriä pohjoiseen löytyi toinen lähes neliömäinen kooltaan 1,2 x 1,3 metriä ja korkeudeltaan n. 80 cm. Tämä sijaitsi itään viettävän rinteen harjalla. Kasvillisuus alueella on kangasmetsää, jossa kasvaa kuusta ja mäntyä.”

Inventointiluettelossa on lisäksi ilmoitettu, että kaksi röykkiötä tai kummelia olivat Ryssbergetin ”itä-pohjoispuolella”. Pohjoisimman röykkiön itäpuolella oli ollut ”niitty”. Saman lähteen mukaan näitten röykkiöitten välittömässä läheisyydessä oli kairattu maaperää, joka oli huomattu olevan erittäin noki- ja hiilipitoista.

Inventooidessani kävelin Ryssbergetin pohjoisrinteen jyrkimmän kohdan alapuolelta lähelle ylle merkittyjen koordinaattien osoittamaa paikkaa. Siellä ei näkynyt röykkiöitä, ja pidin tällä kertaa epäasianmukaisena käyttää enempää aikaa niitten etsimiseen laajemmalta alueelta. Myöhemmin tätä kirjoittaessani huomasin, että niitä olisi ollut ehkä kannattavaa aluksi etsiä hieman idempää.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

225 Kyrkö 2

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: röykkiöt

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Säilyneisyys: siitä ei ole ajan tasalla olevaa tietoa

P = 6647872, i = 247850, z = 15-20

Koordinaattiselite: Koordinaatit vuoden 1991 inventointikertomuksen mukaan (tasokoordinaatit siinä 6643 03, 1583 70).

Maastomerkinä: sitä tuskin on

Pinta-ala: ei tiedossa

Etäisyystieto: Dragsfjärdin kirkosta 20 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth & Levi Fagerström inv. 1991 (n:o 22)

INVENTOINTI 2012

Aika: en käynyt tässä vuoden 2012 inventoinnin aikana.

Löydöt: –

Inventoinnin yleissilmäyskartat n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Ilmoitettu kiviröykkiön paikka.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee tai ehkä paremminkin on sijainnut Hitislandetin pohjoisrannalla Bredvik näsetin niemellä.

Kohteen kuvaus:

Tästä olen nähnyt tietoja vain vuoden 1991 inventointikertomuksessa. Siihen on merkitty, että yllä olevien koordinaattien osoittamassa paikassa oli ilmoitettu olevan röykkiö. Vuoden 1991 inventoinnissa ei oltu kuitenkaan löydetty tarkoitettua röykkiötä. Alueella oli silloin jo tie, jonka alle röykkiön oli arveltu jääneen.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

Kirjallisuusviitteet:

